

Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici

**BIBLIOGRAFIE
BEELDENE KUNST EN KUNSTNIJVERHEID 1550-1700
(2009-2013)**

Samengesteld door Anna Cecilia Koldeweij

Inleiding door Karolien de Clippel en Femke Diercks

2014

V

²
N

K

**BIBLIOGRAFIE
BEELDENDE KUNST EN
KUNSTNIJVERHEID 1550-1700
(2009-2013)**

Samengesteld door Anna Cecilia Koldewij

Inleiding door Karolien de Clippel en Femke Diercks

VNK 2014

V

³
N

K

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	5
Verantwoording	13

ALGEMEEN 16

Kunstgeschiedenis algemeen	
(Bestands-) catalogi van musea	
Verzamelwezen	
Historiografie en theorie	
Receptiegeschiedenis	
Kunsthandel en herkomstgeschiedenis	
Archivalia	
(Digitale-) indexen	

SCHILDERKUNST 25

Algemeen	
Verzamelingen	
Genreschilderkunst	
Interieurschilderingen	
Landschappen	
(Groeps-) portretten	
Stillevenns	
Technisch onderzoek, conservering en restauratie	
Kunstenaars A-Z	
Overige	

KUNST OP PAPIER: TEKENKUNST, GRAFIEK, EN (BOEK-)ILLUSTRATIE 78

Algemeen	
Verzamelingen	
Portretten	
Cartografie	
Boeken	

V

4

N**K**

Hollstein
 Kunstenaars A-Z
 Overige

BEELDHOUKUNST *101*

Algemeen
 Kunstenaars A-Z
 Overige

KUNSTNIJVERHEID *106*

Verzamelingen
 (Edel-) metaal
 Glas
 Hout en meubelen
 Interieur en monumenten
 Keramiek
 Scheepsmodellen
 Textiel en kostuum
 Diversen

OVERIGE *125*

Kerken en religieuze kunst
 Iconografie en symboliek
 Mythologie
 Anatomie
 Geschiedenis
 Amsterdam
 Overige

RECENSIES *142***PROEFSCHRIFTEN** *155*

INDEX *156*
OVER DE SAMENSTELLERS *173*
NOG GEEN LID VAN DE VNK? *174*
COLOFON *175*

INLEIDING BEELDENDE KUNST 1550-1700

Karolien de Clippel

De auteurs van de laatste twee bibliografieën over de kunst van 1550 tot 1700 hebben zich kritisch uitgesproken over de zin en bruikbaarheid van een bibliografie waarbij de nationaliteit en/of de verblijfplaats van de auteur het selectiecriteria vormen. Toegegeven, deze keuze is verrassend, des te meer omdat de VNK zich expliciet richt tot 'kunsthistorici in Nederland'. In deze tijden van audits waarin de kunstgeschiedbeoefening in Nederland verkend, gescreend en geëvalueerd wordt om de rol van onze discipline in de ééntonwintigste-eeuwse Nederlandse maatschappij te definiëren (naast mediastudies, cultural en visual studies),¹ zou het vak wellicht meer baat hebben bij een louter inzicht in de output van Nederlandse instellingen *tout court*. Het spreekt voor zich dat hieronder ook verstaan worden de Nederlandse onderzoekers verbonden aan Nederlandse Wetenschappelijke Instituten in het Buitenland zoals het NIKI; Nederlandse kunsthistorici in het buitenland die niet aan een Nederlands instituut verbonden zijn vallen buiten onze afbakening. Trouwens, in de praktijk beantwoordt de grote meerderheid van de geselecteerde bijdragen al aan deze maatstaven. Bijgevolg, mits een loutere bijsturing van de selectiecriteria, kunnen de VNK-bibliografieën mooi in kaart brengen welke de tendensen zijn van het landelijke onderzoek. En hiertoe wil deze bijdrage een poging ondernemen.

Eerst iets over de outlets. De belangrijkste kanalen voor kunsthistorische bijdragen over de oude kunst van 1550 tot 1700 blijven congresbundels en tentoonstellingscatalogi. Ook een cruciale rol in het hier besproken veld spelen een aantal reeksen zoals de *Amsterdam Studies in the Dutch Golden Age*, *Oculi: Studies in the arts of the Low Countries*, *Studies in Netherlandish art and cultural history*, *Art Studies on art, art history, and intellectual history* en *Intersections*. Hierin werden zowel studies over specifieke thema's als kunstenaarsmonografieën gepubliceerd. Daarnaast heeft menig kunsthistoricus zich geëngageerd voor een bijdrage in een van de vier imposante alba amicorum die het licht zagen in onderhavige periode naar aanleiding van het emeritaat en/of pensioen van een aantal van Nederlands meest prominente onderzoekers op het hier geëxcerpeerde gebied. Ik denk hierbij aan Eric Jan Sluijter (2011), Dorine van Sasse van Ysselt (2011), Rudi Ekkart (2012) en Marijke de Kinkelder (2013). Ofschoon veel minder in vergelijking met deze eerste groep, blijft de

¹ Hierbij denk ik vooral aan de verkenningsactie die geïnitieerd werd door de KNAW en uitmondde in het rapport met de titel *Verschilzicht. Beweging in het kunsthistorisch onderzoek in Nederland*, Amsterdam 2013.

Nederlandse kunsthistoricus vanzelfsprekend ook publiceren in het traditionele tijdschrift, zowel van eigen bodem als internationaal. Tot optimisme strekkend koploper is het meest gezaghebbende kunsthistorische tijdschrift van het moment: de *Burlington Magazine*, zeker als we de vele boekrecensies meetellen die Nederlandse kunsthistorici erin geschreven hebben in de voorbije periode. Daarnaast blijft bijzonder populair: *Oud Holland*, gevolgd door het *Rijksmuseum Bulletin*. Ofschoon in mindere mate, blijven de Nederlandse kunsthistorici actief op het gebied van de beeldende kunst tussen 1550 en 1700 ook duidelijk vertegenwoordigd in andere hoogkwalitatieve tijdschriften zoals *Print Quarterly*, *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek*, *Simiolus* en de *National Gallery Technical Bulletin* (met gemiddeld per tijdschrift 11 bijdragen in de periode 2009-2013). Daarnaast blijven er de vele verspreide publicaties in allerhande heemkundige, lokale en populair wetenschappelijke tijdschriften. Hieraan moeten we nog een nieuwkomer toevoegen die in 2009 boven de doopvont gehouden werd. Dit is de *Journal of Historians of Netherlandish art*, een elektronisch tijdschrift dat zich toespitst op kunst vervaardigd in de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden gedurende de vroegmoderne periode en waarin Nederlandse kunsthistorici zich van meet af aan graag verdienstelijk gemaakt hebben. Dat dit tijdschrift geliefd is, is in grote mate te verklaren door de focus ervan die nauw aansluit bij de speerpunten van de Nederlandse kunsthistorici.

Sinds het begin van de wetenschappelijke beoefening van ons vak is Nederlandse kunst het belangrijkste onderzoeksobject geweest, en in het bijzonder de schilderkunst van de Gouden Eeuw. Vandaag de dag is het niet anders. Het is tegelijk een heel internationaal veld waarin dialoog met de vele onderzoekers wereldwijd die zich interesseren voor deze hooggewaardeerde tak van sport een *sine qua non* is. Dit maakt het een dynamisch terrein waarin benaderingswijzen bevraagd, uitgedaagd en vernieuwd worden met als concreet gevolg dat er tegenover de vorige bibliografie een aantal nieuwe klemtonen op te merken zijn. Aansluitend bij deze internationale insteek en als een haast vanzelfsprekend gevolg ervan maar ook van de toenemende globalisering, valt een duidelijke trend naar onderzoek op te merken waarbij de betekenis van traditionele grenzen bevraagd wordt, mobiliteit van kunst en kunstenaars onderzocht wordt en culturele uitwisselingen centraal staan. Dit gebeurt op theoretisch niveau zoals blijkt uit het thematische nummer van *Perspective* uit 2011 waarin in diverse bijdragen gereflecteerd wordt over de identiteit van Nederlandse kunst en de historiografie ervan, alsook uit het volume in de *Brillreeks Art Studies on art, art history, and intellectual history* van 2012 gewijd aan *Art History and visual studies in Europe* waarin de Nederlandse kunsthistorici goed vertegenwoordigd zijn. Maar ook op een meer toegepast niveau krijgt de transnationale benaderingswijze duidelijk voet aan de grond in publicaties van

onder meer Bernard Aikema, Karolien de Clippel, Elmer Kolfin, Eric Jan Sluijter en Gert Jan van der Sman. Dat dit perspectief bijzonder actueel is blijkt ook uit het grootschalige Gersonproject in het RKD dat onderzoek verricht naar Hollandse en Vlaamse schilderkunst uit de Gouden Eeuw in Europees perspectief 1600 – 1900 en dat in 2013 resulteerde in het eerste online deel van de voorziene reeks gewijd aan Polen (*Gerson Illustrated: Poland*).

Zeer opvallend is de heropleving van de kunsttheoretische en historiografische benadering. Karel van Mander en Hessel Miedema blijven vaste waarden hier, maar opmerkelijk is de bijdrage van Thijs Weststeijn die met meer dan twintig publicaties de meest productieve auteur is in de bibliografie en daardoor een duidelijke stempel drukt op het onderhavige onderzoeksgebied. Hij onderscheidt zich door zijn uitdrukkelijk multidisciplinaire aanpak waarbinnen hij de schilderspraktijk relateert aan de literatuur, retorica en natuurwetenschappen.

Een ander gebied dat een belangrijke plaats inneemt in de bibliografie is dat van het technisch onderzoek en conservatie. Dit domein is een prachtig staaltje van de samenwerking tussen musea en academia, waarin ruim gepubliceerd werd over aspecten van kleur, ondertekening en schildertechniek in het algemeen. Bijzonder relevant en innovatief zijn de bijdragen waarbij materieel-technisch onderzoek hand in hand gaat met archivalisch en kunsthistorisch onderzoek. Illustratief hiervoor is het onderzoek van Margriet Eikema Hommes naar grootschalige decoratieve programma's in privéverblijven. Dit type onderzoek biedt tal van nieuwe inzichten op het gebied van de genese, het creatieproces, de atelierpraktijk, de datering maar ook op dat van de betekenis en functie van iconografische reeksen. In het prachtige boek dat zij samen met Elmer Kolfin schreef over de Oranjezaal, merken we daarenboven verdienstelijke aanzetten tot een geïntegreerde benadering van de traditioneel nog te vaak geïsoleerde gebieden van architectuur, schilderkunst en sculptuur. Dit laatste gebied blijft trouwens nog steeds een onderbestudeerde discipline in vergelijking met de schilderkunst, maar feit is wel dat degenen die zich richten op sculptuur vaak baanbrekend onderzoek verrichten dat internationaal gewaardeerd wordt. Hier denk ik in het bijzonder aan Frits Scholten, Joris van Gastel en Maarten Delbeke. Het valt trouwens op dat deze auteurs regelmatig buiten de Nederlandse lijnen kleuren en ook meetellen in het onderzoek naar de Italiaanse renaissance en barok.

Een gebied dat ook hoge ogen gooide, is dat van de portretkunst. Cruciaal in deze was het afscheid van Rudi Ekkart, directeur van het Rijksbureau voor kunsthistorische documentatie

en, het hoeft geen betoog, internationaal gerenommeerd expert van de zestiende tot negentiende-eeuwse Hollandse portretkunst. Ter gelegenheid van dit gebeuren verscheen niet alleen *Face Book*, een huldeboek met niet minder dan 63 artikelen die merendeels handelen over vroegmoderne Nederlandse portretkunst, maar werd ook de tentoonstelling *Portret in portret* georganiseerd in het Dordrechts museum, met bijhorend catalogus. Een andere stimulerende factor voor het onderzoek naar de portretkunst in de periode 2009-13 waren twee tentoonstellingen gewijd aan belangrijke zeventiende-eeuwse portretschilders: Michiel van Mierevelt in 2011 en Frans Hals in 2013. Deze klemtoon op individuele schilders is trouwens typerend voor het hele veld, waar niet minder dan 75 procent van het totaal aantal publicaties gewijd is aan één afzonderlijke figuur. Weinig verrassend, blijft Rembrandt hier het hoogste scoren, maar toch doet hij het veel minder goed dan in de vorige editie van de *Bibliografie* – met ongeveer 2/3 minder publicaties. De vraag is wat de onderliggende reden hiervan is. Het terugtreden van twee van de meest befaamde Nederlandse Rembrandtvorsers – Ernst van de Wetering en Eric Jan Sluijter – speelt hierin wellicht een rol maar mogelijk ook de tendens om innovatieve, multidisciplinaire en ruime themata te bepleiten en financieel te belonen ten nadele van monografische studies over individuele kunstenaars, hun werk, stijl en iconografie. Tenminste, dit lijkt het geval voor de academici. In museumland scoort de monografische aanpak nog relatief goed, getuige de boeiende tentoonstellingen over Gabriël Metsu (2010-11), Michiel van Mierevelt (2011) en Frans Hals (2013).

Uit dit alles blijkt dat het veld van de beeldende kunst van 1550 tot 1700 levendig en in beweging is. Feit is dat er de laatste jaren veel minder gedacht wordt in genres dan in benaderingswijze – technisch onderzoek, globale kunstgeschiedenis, atelierpraktijken, sociaal-economisch onderzoek – en ook dat deze benaderingswijzen steeds meer elkaar opzoeken en bevruchten in geslaagde samenwerkingsverbanden. Deze trend kan alleen maar aangemoedigd worden en kan ons begrip van de vroegmoderne kunst in de Nederlanden alleen maar vergroten. Feit is ook dat beeldhouwkunst evenals prent- en tekenkunst nog steeds de kleinere broertjes blijven en dat hier nog een goudmijn aan materiaal wacht voor verder onderzoek. •

INLEIDING

KUNSTNIJVERHEID 1550-1700

Femke Diercks

Dat de kunstnijverheid binnen de kunstgeschiedenis nog altijd een ietwat zonderlinge rol inneemt, mag blijken uit het feit dat er een aparte inleiding voor in deze bibliografie verschijnt. De traditioneel zo op schilderkunst gerichte kunstgeschiedenis heeft, zo blijkt ook uit de woorden van Karolien de Clippel in haar inleiding op de beeldende kunst, al voldoende moeite de prent- en beeldhouwkunst te incorporeren. De kunstnijverheid blijkt telkens toch weer 'een vak apart'.

Toch kan een deel van de reeds door De Clippel geschetste tendensen voor de beeldende kunst als geheel, ook binnen de kunstnijverheid worden aangewezen. Net als bij de beeldende kunst vormen congresbundels en tentoonstellingscatalogi de belangrijkste outlets. Deze worden gevolgd door verschillende tijdschriften. In tijdschriften als *Oud Holland*, *Simiolus* en *The Rijksmuseum Bulletin* komen beeldende kunst en kunstnijverheid samen, terwijl bladen als het *Jaarboek De Stavelij*, het *Kostuum Jaarboek*, *De Beeldenaar* en *Aziatische Kunst*, gericht zijn op één bepaald subgenre van de toegepaste kunst, hetgeen terug is te zien in het karakter van de bijdrages. Ook de door De Clippel beschreven nadruk op Nederlandse kunst is binnen de kunstnijverheid overduidelijk. Van een meer internationale en (vak)grensoverschrijdende insteek, of van een heropleving van kunsttheoretische of historiografische benaderingen, lijkt echter minder sprake te zijn. Ook lijken elektronische publicaties binnen dit vakgebied nog minder te zijn aangeslagen.

Daarnaast is een aantal tendensen aan te wijzen die specifiek zijn voor de kunstnijverheid. Ten eerste lijkt het aantal publicaties in deze sectie ten opzichte van de vorige bibliografie spectaculair te zijn toegenomen. Van 85 in de periode 2003-2008 naar 212 in de periode 2009-2013. Toch moeten enkele kanttekeningen geplaatst worden bij deze stijging. Ten opzichte van de vorige bibliografie zijn aanzienlijk meer publicaties op het gebied van materiaal technisch onderzoek opgenomen. Zo zijn de bundels van de congressen van de meubelrestauratorenstichting *Ebenist* ogenschijnlijk systematischer opgenomen dan voorheen. Daarnaast was ook de verhouding tussen boeken geschreven door één of enkele auteurs ten opzichte van (kortere) artikelen anders dan in de voorgaande periode. Het schrijven van een boek is nu eenmaal een meer tijdrovende bezigheid. De toename van het aantal publicaties is vooral een toename van het aantal (kortere) artikelen. Dit alles levert een genuanceerder beeld op, maar ook een beeld van een veld dat meer versnipperd lijkt in deelspecialismen.

Specifiek voor de kunstnijverheid is bovendien dat het grootste deel van het onderzoek niet bij de universiteiten, maar bij de musea en andere erfgoedinstellingen gedaan wordt. Deze constatering is zeker niet nieuw. De kunstnijverheid is traditiegetrouw meer het domein van de musea dan van de universiteiten geweest. Toch is er voor de geïndexeerde periode (2009-2013) wellicht een extra reden aan te geven voor de gebrekkige academische interesse in kunstnijverheid. De leerstoel kunstnijverheid aan de Rijksuniversiteit Leiden die tot 2007 werd bekleed door C. Willemin Fock is namelijk pas in 2013 weer gedeeltelijk ingevuld met de benoeming van Timo de Rijk tot hoogleraar *Design, Culture & Society*. Vanaf het collegejaar 2014 zal Reinier Baarsen daar als bijzonder hoogleraar *kunstnijverheid tot 1800* de oude toegepaste kunst voor zijn rekening nemen. Samen met de wisselleerstoel *Toegepaste Kunsten en Kunstnijverheid* aan de Radboud Universiteit Nijmegen (in de beschreven periode ingevuld door Johan ter Molen en Johan de Haan) valt te hopen op een nieuwe academisch impuls voor dit vakgebied. Het feit dat er in de geïndexeerde periode slechts één proefschrift met een zuiver kunstnijverheid-onderwerp is opgenomen, is een bijzonder magere oogst.

De penningkunst is, door de uitstekende tentoonstelling *Hulde!* in Teylers Museum in 2012 wellicht enigszins oververtegenwoordigd ten opzichte van andere genres. Omdat ervoor gekozen is artikelen uit *De Stavelij* wel, maar *Vormen uit Vuur* niet op te nemen, ontstaat een vertekend beeld wat betreft de publicaties over glas en keramiek.² Dit wordt numeriek wel weer enigszins gecompenseerd door de publicatie van het vijfde en laatste deel uit de reeks *Delfts aardewerk; Geschiedenis van een nationaal product*, een uitgave van het Gemeentemuseum. Nog meer dan de vorige delen uit deze serie is het boek over zogenaamd Wit Delfts een uitstekend voorbeeld van een samenwerking tussen kunsthistorische en materiaal technische onderzoekers. De in de geïndexeerde periode door het Gemeentemuseum gemaakte tentoonstellingen hebben de lijst sowieso een belangrijk impuls gegeven. Het valt te hopen dat deze lijn, ook na het vertrek van Titus Eliëns als hoofd collecties in 2014, voortgezet zal worden en door andere musea zal worden geëvenaard. Bij het Rijksmuseum leidde het afscheid van Ab Hoving als hoofd van het restauratieatelier Nederlandse Geschiedenis in 2012 leidde tot een bescheiden stroom publicaties over scheepsmodellen.

Binnen de kunstnijverheid is verder een zekere nadruk waar te nemen op boeken die één al dan niet museale collectie beschrijven. Deze zijn in de eerste plaats te vinden onder de rubriek

² Op aanraden van Femke Diercks zijn de artikelen in *Vormen uit Vuur* alsnog in de bibliografie opgenomen.

verzamelingen waarin naast twee publicaties over deelcollecties van het Rijksmuseum ook de catalogus van de 'Decorative Arts' in de Lehman Collection in het Metropolitan Museum in New York is opgenomen. Vanwege het wel heel beperkte Nederlandse aandeel in, is deze catalogus wellicht ietwat misplaatst in dit overzicht. In feite behoren veel meer publicaties (mede) tot deze categorie. Het gaat hierbij om traditionele museale collectie- en hoogtepunten boeken, zoals Van der Beeks *Een gouden greep* en Pijzel-Domisses *Glinsterend glas*. Maar ook om beschrijvingen van particuliere collecties, zoals de publicaties van Luijt en Nieuwhof, en Hoekstra en Hoekstra-Klein. Bovendien bevinden zich onder de algemene (*overzichts-*) *catalogi van verzamelingen* verschillende publicaties die (ook) kunstnijverheid bevatten.

Een wellicht enigszins verwant fenomeen zijn de publicaties over één gebouw of ruimte, die in de afgelopen periode een grote vlucht hebben genomen. Zij lopen uiteen van de veel geprezen publicatie over de Oranjezaal van Eikema Hommes en Kolfin die, behalve onder de *schilderkunst* toch ook zeker onder *interieurs en monumenten* te rekenen valt, tot de publicaties over de Pieterskerk in Leiden, het Johann de Witthuis, kasteel van Sint-Maartensdijk, de Amsterdamse burgemeesterswoning en paleis Soestdijk. De beste van deze boeken spreiden een interdisciplinariteit tentoon die in veel andere publicaties lijkt te ontbreken. Van een zelfde orde, hoewel niet gericht op een gebouw, maar op een materiaal, is het in 2010 door het RCE uitgegeven boek over stuc.

Al veel vaker opgemerkt bij de inleidingen voor deze bibliografieën, is hoe 'Nederlands' (dat wil zeggen gericht op Nederlandse kunst) het grootste deel van de bijdragen van Nederlandse kunsthistorici is. Op enkele publicaties na, waarbij Reinier Baarsens catalogus van de Franse kunstnijverheid in het Rijksmuseum en Menno Fitski's handboek over kakiemon porselein met naam genoemd moeten worden, wordt dit beeld ook in het huidige overzicht bevestigd. De publicaties die wel internationale en zelfs globale onderwerpen aansnijden, hebben veelal toch een Nederlandse, dat wil zeggen voormalig koloniale connectie. Uitzondering hierop is het voorzichtige begin van de inventarisatie van Islamitische kunst in Nederland door Agnita van 't Kooster. •

VERANTWOORDING

door Anna Koldewey

Het lijkt wel of de Hollandse Gouden Eeuw in de afgelopen vijf jaar wat kunsthistorische publicaties betreft een kleine opbloei herleefde. In deze bibliografie worden circa 1500 titels gepresenteerd: publicaties door Nederlandse kunsthistorici over kunst en kunstnijverheid uit de vroegmoderne periode, verschenen tussen 2009 en 2013. In opdracht van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici heb ik in het voorjaar van 2014 een zo compleet mogelijke bibliografie samen gesteld.

Criteria

Om grip te houden op een lijst met een omvang van zo'n 1500 titels was het belangrijk om voorafgaand aan de zoektocht naar publicaties duidelijke criteria vast te stellen. De opdracht was een bibliografie met het gepubliceerd werk door Nederlandse kunsthistorici over kunst en kunstnijverheid uit de periode 1550-1700, verschenen tussen 2009 en 2013. Om zo consequent mogelijk te werk te gaan, moest eerst op veel vragen antwoord gegeven worden: Wanneer is iemand een kunsthistoricus? En wie worden tot 'Nederlandse kunsthistorici' gerekend? Wanneer is iets een wetenschappelijke publicatie? En wat te doen met onderwerpen die slechts voor een fractie in de periode 1550-1700 vallen? In deze verantwoording worden deze begincriteria toegelicht en ook wordt er kort op de werkwijze in gegaan.

Zoals mijn voorgangster Sanne Klaver (bibliografie 2012: kunst en kunstnijverheid tot 1550) reeds vaststelde, worden in deze bibliografie auteurs opgenomen die een bachelor en/of master diploma, en/of een promotie in de kunstgeschiedenis hebben afgerond. Daarnaast komen ook musea als belangrijk uitgangspunt naar voren: conservatoren en restauratoren werkzaam bij een museum krijgen ook hun plaats in de bibliografie. Natuurlijk zijn er enkele uitzonderingen van onderzoekers die al lange tijd dusdanig belangrijk kunsthistorisch onderzoek verrichten of universitair kunsthistorisch onderwijs geven dat zij door iedere vakgenoot als relevant voor deze bibliografie worden gezien. Het gaat in dit literatuuroverzicht om Nederlandse kunsthistorici. Naast auteurs met de Nederlandse nationaliteit, worden ook kunsthistorici opgenomen die gedurende de hier relevante periode 2009-2013 (al dan niet deels) bij een Nederlandse instelling werkzaam waren. Indien een publicatie in meer talen is verschenen, is de Nederlandstalige versie in de bibliografie opgenomen, met vermelding van de andere talen bij de publicatie als geheel (dus niet bij de afzonderlijke artikelen).

Moeilijker is de vraag wanneer een publicatie wetenschappelijk is. Voetnoten en/of verantwoording lijken daarbij een goed uitgangspunt, maar blijken toch niet honderd procent onbestudeerd als criterium toepasbaar te zijn. Boeken, bundels en tentoonstellingscatalogi werden allemaal opgenomen, maar met name bij de bestudering van het zeer rijke aantal tijdschriften over kunst, cultuur en geschiedenis is geprobeerd consequent duidelijke eisen te stellen. Er bestaan tal van populariserende tijdschriften die niet opgenomen werden (zoals bijvoorbeeld *Apollo*, *Collect*, *Origine*, *Tableau* en *Vind*). Daarnaast is ook besloten om bulletins van Nederlandse musea en culturele instellingen niet op te nemen, vanwege het meer nieuwsbrief-achtige karakter ervan. *The Rijksmuseum Bulletin* en *Kroniek van het Rembrandthuis* zijn hierop overduidelijke uitzonderingen en werden uiteraard wel opgenomen. Naast de vraag of het om een wetenschappelijke bron gaat, is gedurende de samenstelling van deze bibliografie besloten om bepaalde soorten publicaties niet op te nemen, namelijk: (tentoonstellings-) brochures, aan- en verkoopbeschrijvingen van musea, krantartikelen, interviews en bijdragen in overzichtslexica en veilingcatalogi. Ook online publicaties komen in principe niet voor, omdat de betrouwbaarheid – op verschillende niveau's – moeilijk te controleren is. Dit jaar zijn daar echter twee uitzondering op, namelijk het webtijdschrift: *JHNA – Journal of Historians of Netherlandish Art* en de boekrecensies op de website *Historians of Netherlandish Art*, beiden werden geheel doorgenomen en verwerkt.

Kunst en kunstnijverheid uit de periode 1550-1700: wat verstaan we daar precies onder? Aan de tijdsaanduiding 1550-1700 is hier zeer strikt vastgehouden, om zo consequent mogelijk te blijven en niets over te slaan. Een monografie over een kunstenaar die slechts enkele jaren na 1550 overleed, werd bijvoorbeeld toch opgenomen. De Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici geeft elk jaar een bibliografie uit, in totaal onderverdeeld in vijf verschillende thema's, die steeds om de beurt uitkomen. De kunstgeschiedenis is onderverdeeld in vier tijdvlakken en daarnaast wordt de architectuur los behandeld. In deze bibliografie gaat het dus om kunst en kunstnijverheid. In de inhoudsopgave is duidelijk te zien welke disciplines daar onder verstaan worden. Deze indeling is gedurende de samenstelling van de bibliografie min of meer vanzelf ontstaan, door het thematisch bij elkaar brengen van titels met dezelfde onderwerpen.

Werkwijze

Een belangrijk uitgangspunt voor deze bibliografie is het vorige literatuuroverzicht over de periode 1550-1700 geweest, samengesteld door Lydia Pieters in 2009. Hoewel het totaal destijds nog een relatief andere vorm had, is de namenindex met de toen werkzame kunsthistorici op het gebied van vroegmoderne kunst en kunstnijverheid, zeer waardevol geweest. Met de nieuwe criteria in het achterhoofd zijn al deze auteurs via internet en in verschillende bibliotheekcatalogi

opgezocht en zijn al hun relevante nieuwe publicaties hier vervolgens verwerkt. Al snel bleek dat tentoonstellingscatalogi en essaybundels een belangrijk aandeel vormen. Voor deze bibliografie is besloten om artikelen in een bundel en essays uit een catalogus min of meer hetzelfde te behandelen als artikelen in een tijdschrift. Indien de bundel of catalogus als geheel ook relevant is binnen dit literatuuroverzicht, zijn zowel het totaal als de losse onderdelen opgenomen. In principe zijn dergelijke publicaties gerubriceerd onder de naam van de redacteur(en). Indien het woordje 'en' tussen de auteursnamen is geplaatst, gaat het om hoofdauteurs 'en' redacteur(en). Een komma tussen meer namen geeft aan dat het in principe auteurs of redacteurs met een gelijkwaardige functie zijn. Graag wil ik bij dezen de medewerkers van de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag, de Rijksmuseum Bibliotheek en de bibliotheek van het Kunsthistorisch Instituut te Amsterdam in het bijzonder bedanken voor het aanslepen van de grote aantallen publicaties. Na het doornemen van de reeds gevestigde kunsthistorische namen uit het overzicht van 2009 en de verwerking van al hetgeen zij publiceerden – vaak ook in samenwerking met vele andere kunsthistorici, waaronder ook de jongere generatie – is er, zoals gezegd, een selectie van de tijdschriften gemaakt, waarvan de jaargangen 2009-2013 volledig zijn doorgenomen. Tal van Nederlandse wetenschappelijke tijdschriften en jaarboeken, maar ook enkele vooraanstaande internationale kunsthistorische forums op dit gebied (zoals bijvoorbeeld *The Burlington Magazine*) werden van voor tot achter op bijdragen van Nederlandse kunsthistorici doorgenomen. Hetzelfde gebeurde met sommige boekenreeksen. Publicaties van de generatie jonge kunsthistorici, die zich presenteerden in de afgelopen vijf jaar, waren vanzelfsprekend het moeilijkst op te sporen. Behalve de auteurs in de genoemde tijdschriften zijn ook de namen van momenteel werkzame promovendi bij de verschillende Nederlandse universitaire opleidingen kunstgeschiedenis bibliografisch nagespeurd.

Dit literatuuroverzicht 2009-2013 beoogt een representatief en zo volledig mogelijk beeld te geven van de Nederlandse kunstgeschiedbeoefening over deze periode. Het feit dat deze bibliografie het dubbele aantal titels telt ten opzichte van eerdere overzichten, wijst op de vitaliteit van onze discipline!•

ALGEMEEN

ALGEMEEN Kunstgeschiedenis algemeen

1. Paul B.M. van den Akker, *Looking for lines. Theories on the Essence of Art and the Problem of Mannerism*, Amsterdam 2010.
2. Barbara Baert, Ann-Sophie Lehmann, Jenke van den Akkerveken (red.), *New perspectives in iconology: visual studies and anthropology*, Brussel 2012.
3. Carel H. Blotkamp, 'Van alle tijden en toch eeuwig jong', in: *Kunstschrift* 55, nr. 4 (2011), p. 8-19.
4. F. Valentijn Byvanck, Julie Hochstrasser, John Leighton, Kitty Zijlmans, Thomas DaCosta Kaufmann, 'Le proche et le lointain: une spécificité de l'univers des Pays-Bas', in: *Perspective. La revue de L'INHA: Actualités de la recherche en histoire de l'art* 4 (2011), p. 641-656.
5. Karolien J. De Clippel, Krista de Jonge, Rudi E.O. Ekkart, Tom Verschaffel, 'La fracture entre les Pays-Bas du Nord et les Pays-Bas du Sud', in: *Perspective. La revue de L'INHA: Actualités de la recherche en histoire de l'art* 4 (2011), p. 627-640.
6. Wilfried J.L.M. van Damme, Kitty Zijlmans, 'Art History in a Global Frame: World Art Studies', in: Matthew Rampley, Thierry Lenain, Hubert Locher, Andrea Pinotti, Charlotte Schoell-Glass, Kitty Zijlmans (red.), *Art History and Visual Studies in Europe; Transnational Discourses and National Frameworks*, Leiden/Boston 2012, p. 217-229.
7. Jan Piet Filedt Kok, 'Nouvelles technologies pour l'histoire de l'art', in: *Perspective. La revue de L'INHA: Actualités de la recherche en histoire de l'art* 4 (2011), p. 799-806.
8. Hans Goedkoop, Kees Zandvliet, *De Gouden Eeuw; Proeftuin van onze wereld* [tent.cat.] Amsterdam Museum, 13 december 2012 – 1 september 2013, Zutphen 2012.
Ook in het Engels verschenen.
9. Jan L. de Jong, 'Rubricering', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *Manieren van kijken, Inleiding kunstgeschiedenis [2]*, Heerlen 2010, p. 37-71.
10. Jos Koldeweij, 'Les Arts à la fin du Xve et au XVIe siècle: quelle identité pour les Pays Bas septentrionaux?', in: *Perspective. La revue de L'INHA: Actualités de la recherche en histoire de l'art* 4 (2011), p. 702-722.
11. Ann-Sophie Lehmann, Frits T. Scholten, H. Perry Chapman (red.), 'Meaning in materials, 1400-1800 = Materiaal en betekenis, 1400-1800', *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek*, dl. 62 (2012), Leiden/Boston 2013.
12. Ann-Sophie Lehmann, 'How materials make meaning', in: Ann-Sophie Lehmann, Frits T. Scholten, H. Perry Chapman (red.), 'Meaning in materials, 1400-1800 = Materiaal en betekenis, 1400-1800', *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek*, dl. 62 (2012), Leiden/Boston 2013, p. 6-27.
13. Angeliki Lymberopoulou, Rembrandt A.D. Duits, *Byzantine art and Renaissance Europe*,

Farnham 2013.

14. Marga K. van Mechelen, Kitty Zijlmans, 'Art History in the Netherlands: The past and Present of the Discipline', in: Matthew Rampley, Thierry Lenain, Hubert Locher, Andrea Pinotti, Charlotte Schoell-Glass, Kitty Zijlmans (red.), *Art History and Visual Studies in Europe; Transnational Discourses and National Frameworks*, Leiden/Boston 2012, p. 407-420.
15. Matthew Rampley, Thierry Lenain, Hubert Locher, Andrea Pinotti, Charlotte Schoell-Glass, Kitty Zijlmans (red.), *Art History and Visual Studies in Europe; Transnational Discourses and National Frameworks*, Leiden/Boston 2012.
16. Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *101 hoogtepunten van de Westerse kunst, Inleiding kunstgeschiedenis [1]*, Heerlen 2010.
Catalogus entries door: Paul B.M. van den Akker, e.a.
17. Jeroen F.H.J. Stumpel, 'Van spiegels en van kralen. Een inleiding op het begrip 'kunst'.', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *Manieren van kijken, Inleiding kunstgeschiedenis [2]*, Heerlen 2010, p. 13-35.
18. Gijsbert van der Wal, *Wijd open ogen; Stukken over kunst en kijkplezier*, Amsterdam 2012.
19. Helen F. Westgeest, Truus van Bueren, Agnes C.T. Groot, Arjan R. de Koomen, *Kunsttechnieken in Historisch Perspectief*, Turnhout 2011.
Bijdragen periode 1550-1700: Erma Hermens, Astrid Kwakernaak, Helen F. Westgeest, Arjan R. de Koomen, Agnes C.T. Groot, Ad C.J. Stijnman, Barbara M.J. Kruijsen.

ALGEMEEN (Bestands-)catalogi van musea

20. Deirdre Carasso, Jonieke B. van Es, Alexandra Gaba-van Dongen, Nadja Garthoff, Joost Grootens, Annemartine van Kesteren, Friso Lammertse, Catrien Schreuder, Adelheid Smit, Sabine Terra (red.), *Collectieboek Museum Boijmans Van Beuningen*, Rotterdam 2012.
Catalogus entries door: Rozanne de Bruijne, Peter J.G. van der Coelen, Albert J. Elen, Jonieke B. van Es, Mels Evers, Alexandra Gaba-van Dongen, Nadja Garthoff, Jeroen Giltaij, Annemartine van Kesteren, Friso Lammertse, Catrien Schreuder, Mienke W.C. Simon Thomas, Adelheid Smit.
Ook in het Engels, Frans en Duits verschenen.
21. Antoon F.W. Erftemeijer, *100 jaar Frans Hals museum*, Rotterdam 2013.
22. Laura van Hasselt, *Amsterdam DNA: hoe Amsterdam Amsterdam werd*, Amsterdam 2013.
Medewerking van: Norbert E. Middelkoop, Bert Vreeken, Anna C. Koldewey.
Ook in het Engels verschenen.
23. Liesbeth M. Helmus, Hans Schopping (red.), *Dit is het Centraal Museum!*, Utrecht 2012.
Catalogus entries door: Ninke Bloemberg, Marja Bosma, Renger E. de Bruin, Liesbeth M. Helmus, Ida van Zijl.

24. Maartje de Jong, 'Een korte geschiedenis van Museum Boijmans Van Beuningen', in: Deirdre Carasso, Jonieke B. van Es, Alexandra Gaba-van Dongen, Nadja Garthoff, Joost Grootens, Annemartine van Kesteren, Friso Lammertse, Catrien Schreuder, Adelheid Smit, Sabine Terra (red.), *Collectieboek Museum Boijmans Van Beuningen*, Rotterdam 2012, p. 216-221.
25. Paul Klarenbeek (red.), *Topstukken uit het Fries Museum*, Gorredijk 2013.
Catalogus entries door: Gieneke Arnolli, Mariska de Boer, Kie Ellens, Hans Groeneweg, Rudy Hodel, Meike Jongejan, Trineke Kamerling, Paul Klarenbeek, Henny de Leeuw, Nikki Olde Monnikhof, Suzanne Rus, Jet Spits, Marlies E. Stoter, Frank H.V. van der Velden, Nelleke IJssennagger, Jan van Zijverden.
26. Liesbeth van Noortwijk, Sander Paarlberg, *Dordrechts Museum; de collectie; het gebouw*, Bussum 2010.
27. Sander Paarlberg, 'Geschiedenis van een verzameling', in: Liesbeth van Noortwijk, Sander Paarlberg, *Dordrechts Museum; de collectie; het gebouw*, Bussum 2010, p. 31-41.
28. Jan E.L. Pelsdonk, 'Teylers collectie op het internet en een schoolvoorbeeld van vleid', in: *De Beeldenaar* 37, nr. 1 (2013), p. 27-30.
29. Elmer Peters en Casper H. Staal, Ton van Schaik, Kees van Schooten (red.), *Naar de middeleeuwen; Het Aartsbisschoppelijk Museum in Utrecht vanaf het begin tot 1882*, Utrecht 2012.
Bijdrage van: Sible L. de Blaauw.
30. Maryan Schrover (red.), *Van Trajanus tot Tajiri; Collectie van Museum het Valkhof*, Nijmegen 2009.
Catalogus entries door: Paul Begheyn SJ, Marja I.T. Begheyn-Huisman, Peter J.G. van der Coelen, Rob A.M.J. Dückers, Annelies Koster, Gerard T.M. Lemmens, Volker Manuth, Nico Nelissen, Ruud Priem, Pieter Roelofs, Jean-Pierre W.H.A. van Rijen, Frank van de Schoor, Maryan Schrover, Louis Swinkels, Hans Timmermans, Daan K.L. Van Speybroeck, Gijsbert van der Wal, Guido de Werd.
31. Elisabeth K. Spits, Sarah A. Bosmans, Remmelt Daalder (red.), *Het Scheepvaartmuseum: verhalen over de zee in 100 iconen*, Zwolle 2013.
Bijdragen van: Elisabeth K. Spits, Sarah A. Bosmans, Diederick Wildeman, Remmelt Daalder, Cécile Bosman, Sara Keijzer, Joost C.A. Schokkenbroek, Henk J.A. Dessens, Rosanne Baars.
32. Gerdien E. Wuestman, *Rijksmuseum, met dank aan de Vereniging Rembrandt*, Den Haag 2013.
Medewerking van: Fusien M. Bijl de Vroe, Peter A. Hecht.
- ALGEMEEN Verzamelwezen**
33. Renger E. de Bruin, 'Leven als een edelman; Kasteelbezit van Utrechtse burgers en patriciërs, 1600-1850', in: *Jaarboek Oud Utrecht*, p. 67-108.

34. Wies Erkelens, 'Boijmans op Het Loo; Dankzij een ondankbare adjudant weten we meer over de schenkingen van F.J.O. Boijmans aan de Koninklijke Verzamelingen', in: C.R. van den Berg, Sabine E. Craft-Giepmans, S. Groenveld, P.L. Lekkerkerk, G. Jim van der Meer Mohr, Peter A. van der Ploeg (red.), *Liber amicorum Johan ter Molen, Jaarboek Oranje-Nassau 2012*, p. 69-79.
35. Claudia Fritzsche, Karin Leonhard, Gregor J.M. Weber (red.), *Ad fontes! niederländische Kunst des 17. Jahrhunderts in Quellen*, Petersberg 2013.
36. Paul Huys Janssen (red.), *Gekoesterde Schoonheid; Kunst uit Brabants privébezit* [tent.cat.] Noordbrabants Museum te 's-Hertogenbosch, 22 mei – 29 augustus 2010, Zwolle 2010.

ALGEMEEN Historiografie en theorie

37. Boudewijn Bakker, 'Het primaat van de orde. de Grote Uitleg als bestuurlijk kunstwerk', in Marleen Slooff, Jaap Evert Abrahamse, *Amsterdams werelderfgoed: de grachtengordel na 400 jaar*, Amsterdam 2012, p. 22-47, 88-91.
38. Boudewijn Bakker, 'Au vif – naar 't leven – ad vivum: The Medieval Origin of a Humanist Concept', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 37-52.
39. Rens Bod, Jaap Maat, Thijs Weststeijn, *The making of the humanities; Vol. II From early modern to modern disciplines*, Amsterdam 2012.
40. Rens Bod, Jaap Maat, Thijs Weststeijn, *The making of the humanities; Vol. I: Early modern Europe*, Amsterdam 2010.
41. Emilie E.S. Gordenker, 'Standing at the Crossroad: Arnold Houbraken on the Career of Jan de Baen', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 419-428.
42. Edward Grasman, 'Portraits d'historiens: études sur la peinture néerlandaise de l'époque moderne', in: *Perspective. La revue de L'INHA: Actualités de la recherche en histoire de l'art* 4 (2011), p. 657-670.
43. Lex Hermans, 'Reading Rhetoric: Oratory in Gian Paolo Lomazzo's Treatises on the Art of Painting', in: Heiko Damm, Michael Thimann, Claus Zittel (red.), *The Artist as Reader; On education and Non-Education of Early Modern Artists*, Intersections; Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture 27, Leiden/Boston 2013, p. 241-258.
44. Eric Jorink, Ad J.P. Maas, *Newton and the Netherlands: how Isaac Newton was fashioned in the Dutch Republic*, Amsterdam 2012.
45. Ghislain J.P. Kieft, Quirine L. van der Steen, 'The Making of Rembrandt and Van Gogh', in:

- Emmeline Besamusca, Jaap Verheul (red.), *Discovering the Dutch; On Culture and Society of the Netherlands*, Amsterdam 2010, p. 149-161.
46. Everhard Korthals Altes, 'The biographies of seventeenth-century Dutch artists in Sandrart's *Teutsche Academie* and their influence on collecting in Germany around 1700', in: Nils Büttner, Esther Meier (red.), *Grenzüberschreitung. Deutsch-Niederländischer Kunst- und Künstlertaustausch im 17. Jahrhundert*, Marburg 2011, p. 165-188.
47. Rudie van Leeuwen, "'De draad des levens doorgeknipt"; Een bloemlezing van curieuze sterfgevallen van zeventiende-eeuwse kunstenaars', in: *Desipientia* 17, nr. 1 (2010), p. 4-7.
48. Hessel Miedema, 'De ontwikkeling van de kunsttheorie in de Hollandse Gouden Eeuw; II. Karel van Mander', in: *Oud Holland* 126, nr. 1 (2013), p. 17-30.
49. Hessel Miedema, 'De ontwikkeling van de kunsttheorie in de Hollandse Gouden Eeuw; I: Het begin; de Zuidelijke Nederlanden', in: *Oud Holland* 125, nr. 2/3 (2012), p. 102-116.
50. Hessel Miedema, 'Kinship and network in Karel van Mander', in: Koenraad Brosens, Leen Kelchtermans, Katlijne Van der Stighelen (red.), *Family ties. Art production and kinship patterns in the early modern Low Countries*, Turnhout 2012, p. 11-23.
51. Hessel Miedema, 'Karel van Manders Blick auf deutsche Maler', in: Nils Büttner, Esther Meier (red.), *Grenzüberschreitung. Deutsch-Niederländischer Kunst- und Künstlertaustausch im 17. Jahrhundert*, Marburg 2011, p. 13-22.
52. Bert van de Roemer, 'Regulating the arts. Samuel van Hoogstraten versus Willem Goeree', in: Eric Jorink, Bart Ramakers (red.), 'Art and science in the early modern netherlands = Kunst en wetenschap in de vroegmoderne Nederlanden', *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek*, dl. 61 (2011), Zwolle 2011, p. 184-207.
53. Jeroen F.H.J. Stumpel, 'A note on the intended audiences for van Mander's *Schilder-boeck*', in: *Simiolus* 35, nr. 1/2 (2011), p. 84-90.
54. Henk T. van Veen, Anthonie Kee, Reintje Ghoos, Jan Pieter van der Sterre, *Giorgio Vasari; De levens van de grootste kunstenaars*, Amsterdam/Antwerpen 2011.
55. Thijs Weststeijn, 'Translating "Schilderspraeke:" Painters' Terminology in the Dutch Edition of Franciscus Junius' *The Painting of the Ancients*', in: H. Cook, S. Dupré (red.), *Go-Betweens: Translations and the Circulation of Knowledge in the Early Modern Low Countries*, Berlin 2013, p. 163-185, 387-397.
56. Thijs Weststeijn, 'The Middle Kingdom in the Low Countries: Sinology in the Seventeenth-Century Netherlands', in: Rens Bod, Jaap Maat, Thijs Weststeijn, *The making of the humanities; Vol. II From early modern to modern disciplines*, Amsterdam 2012, p. 209-241
57. Thijs Weststeijn, 'The gender of colors in Dutch art theory', in: Ann-Sophie Lehmann, Frits T. Scholten, H. Perry Chapman (red.), 'Meaning in materials, 1400-1800 = Materiaal en betekenis,

- 1400-1800', *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek*, dl. 62 (2012), Leiden/Boston 2013, p. 176-201.
58. Thijs Weststeijn, 'Idols and ideals in the rise of Netherlandish Art Theory', in: Koenraad J.A. Jonckheere, Ruben Suykerbuyk (red.), *Art after Iconoclasm; Painting in the Netherlands between 1566 and 1585*, Turnhout 2012, p. 109-130.
59. Thijs Weststeijn, 'Een feest voor het oog; Lachen en levenschtheid in de zeventiende-eeuwse kunsttheorie', in: Anna Tummers (red.), *De Gouden Eeuw viert feest* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, 11 november 2011 – 6 mei 2012, Rotterdam 2011, p. 20-27.
60. Thijs Weststeijn, 'Karel van Mander en Francisco Pacheco', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluiter*, Zwolle 2011, p. 208-223.
61. Thijs Weststeijn, 'From hieroglyphs to universal characters. Pictography in the early modern Netherlands', in: Eric Jorink, Bart Ramakers (red.), 'Art and science in the early modern Netherlands = Kunst en wetenschap in de vroegmoderne Nederlanden', *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek*, dl. 61 (2011), Zwolle 2011, p. 238-280.
62. Thijs Weststeijn, "'Signs that Signify by Themselves": Writing with Images in the Seventeenth Century', in: Rens Bod, Jaap Maat, Thijs Weststeijn, *The making of the humanities; Vol. I: Early modern Europe*, Amsterdam 2010, p. 133-159.
63. Thijs Weststeijn, 'Between mind and body: painting the inner movements according to Samuel van Hoogstraten and Franciscus Junius', in: Stephanie S. Dickey, Herman W. Roodenburg (red.), 'The passions in the arts of the early modern Netherlands = De hartstochten in de kunst in de vroegmoderne Nederlanden', *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek*, dl. 60 (2010), Zwolle 2010, p. 261-283.
64. Thijs Weststeijn, 'Seeing and the Transfer of Spirits in Early Modern Art Theory', in: C. Carman, J. Hendrix (red.), *Renaissance Theories of Vision*, London 2010, p. 149-170.

ALGEMEEN Receptiegeschiedenis

65. Paul B.M. van den Akker, 'Erfgenamen van Plinius en Pausanias: twintig eeuwen kunstgeschiedschrijving', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *Manieren van kijken, Inleiding kunstgeschiedenis [2]*, Heerlen 2010, p. 98-139.
66. Caroline A. van Eck, Stijn P.M. Bussels, Maarten J.F. Delbeke, Jürgen F. Pieters, *Translations of the Sublime. The Early Modern Reception and Dissemination of Longinus' Peri Hupsous in Rhetoric, the Visual Arts, Architecture and the Theatre*, Intersections, Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture 24, Leiden/Boston 2012.

67. Menno Jonker, “‘Entlyk is hy in een' badt van warm waater gegaan”; De dood van Seneca als stoïsch voorbeeld voor de zeventiende-eeuwse geleerde en kunstenaar', in: *Desipientia* 17, nr. 1 (2010), p. 8-11.
- 68.
69. Hessel Miedema, *Kennerchap en de ideale schoonheid: Lambert ten Kate over de tekeningen in zijn verzameling*, Amsterdam 2012.
70. Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *Manieren van kijken, Inleiding kunstgeschiedenis [2]*, Heerlen 2010.

ALGEMEEN Kunsthandel en herkomstgeschiedenis

71. Marion E.W. Boers-Goosens, *De Noord-Nederlandse kunsthandel in de eerste helft van de zeventiende eeuw*, Hilversum 2012.
72. Frans Grijsenhout, *Pro Memoria – een Gouden Eeuw als erfenis –*, Nijmegen 2012.
73. Siegfried Huigen, Jan L. de Jong, Elmer E.P. Kolfin, *The Dutch trading companies as knowledge networks*, Leiden 2010.
74. Dirk Jacob Jansen, 'Taste and Thought: Jacopo Strada and the Development of a Cosmopolitan Court', in: Lubomír Konečný, Štěpán Vácha, Beket Bukovinská (red.), *Hans von Aachen in Context* [congresbundel] Praag, 22–25 september 2010, Praag 2012, p. 171-178.
- 75.
76. Marika Keblusek, 'Commerce and Cultural Transfer. Merchants as Agents in the Early Modern World of Books', in: M. North (red.), *Kultureller Austausch. Bilanz und Perspektiven der Frühneuzeitforschung*, Köln/Weimar/Wien 2009, p. 297-307.
77. Friso Lammertse, Jaap van der Veen, 'Hendrick en Gerrit Uylenburgh, oud en nieuw (3)', in: Jaap van der Veen, Friso Lammertse (red.), *Een kroniek voor Jeroen Giltaij*, Amsterdam 2012, p. 77-81.
78. Frans Laurentius, *Clement de Jonghe (ca. 1624-1677): kunstverkoper in de Gouden Eeuw*, Houten 2012.
79. Eric Jan Sluijter, 'On Brabant Rubbish, Economic Competition, Artistic Rivalry, and the Growth of the Market for Paintings in the First Decades of the Seventeenth Century', webpublicatie *JHNA – Journal of Historians of Netherlandish Art* 1, nr. 2 (2009).

ALGEMEEN Archivalia

80. Rhea Sylvia Blok, 'Frits Lugt's Les Marques de collections de dessins & d'estampes Online', in: *Master Drawings* 48, nr. 3 (2010), p. 368-373.
81. Marten Jan Bok, 'W.A. Wijburgs 'Notitiae bastardi' uit de genealogische aantekeningen van

- Cornelis Booth', in: *De Nederlandsche Leeuw* 128, nr. 4 (2011), p. 163-166.
82. Herman T. Colenbrander, 'Drie aantekeningen bij het huwelijk van Rembrandt van Rijn en Saskia Uylenburgh in Sint Annaparochie', in: *De Vrije Fries Jaarboek* 90 (2010), p. 33-63.
83. Edward Grasman, '40.000 kunstenaarsbrieven in de Collectie Lugt', in: *Kunstschrift* 53, nr. 4 (2009), p. 4-7.
84. Jasper Hillegers, Bas Dudok van Heel, 'I.H. van Eeghen, The Amsterdam Guild of Saint Luke in the 17th Century', webpublicatie *JHNA – Journal of Historians of Netherlandish Art* 4, nr. 2 (2012).
85. Elly Klück, "Volgens uwer WelEd. orders zal ik gaarne zenden het kasje met de twee Stúkjies", in: *RKD Bulletin*, nr. 2 (2012), p. 92-95.
86. Tom van der Molen, 'Introduction to D. C. Meijer Jr., "The Amsterdam Civic Guard Portraits within and outside the New Rijksmuseum."', webpublicatie *JHNA – Journal of Historians of Netherlandish Art* 5, nr. 1 (2013).
87. Tom van der Molen, 'D.C. Meijer Jr., The Amsterdam Civic Guard Portraits within and outside the New Rijksmuseum, Pt. I', webpublicatie *JHNA – Journal of Historians of Netherlandish Art* 5, nr. 1 (2013).
88. Tom van der Molen, 'D.C. Meijer Jr., The Amsterdam Civic Guard Portraits within and outside the New Rijksmuseum, Pt. II', webpublicatie *JHNA – Journal of Historians of Netherlandish Art* 5, nr. 1 (2013).
89. Tom van der Molen, 'The Paintings in the Three Civic Guard Halls in Amsterdam, Written by G. Schaep, 1653', webpublicatie *JHNA – Journal of Historians of Netherlandish Art* 5, nr. 1 (2013).
90. Nettie Stoppelenburg, 'Het gasthuis van Oudewater', in: *Jaarboek Oud Utrecht* (2012), p. 51-67.
91. Nettie Stoppelenburg, 'Beschryving der stad Oudewater; Gaspar Rudolph van Kinschot', in: *Jaarboek Oud Utrecht* (2010), p. 87-103.
92. Lyckle de Vries, *How to create beauty: De Laïresse on the theory and practice of making art; The great book of painting*, Leiden 2011.

ALGEMEEN (Digitale) indexen

93. Marjolijn Kruij, 'Het Bossche mirakelboek in kaart gebracht. Over het gebruik van GIS in (kunst)historisch onderzoek', in: *In Brabant: tijdschrift voor Brabants heem en erfgoed* 1, nr. 3 (2010), p. 22-35.
94. Marjolijn Kruij, "GISwerk: bedevaartsouvenirs, het Bossche mirakelboek en de Brugse Wegwijzer", *Madoc. Tijdschrift over de Middeleeuwen* 23, nr. 3 (2009), p. 160-169.
95. Marjolijn Kruij, 'GISwerk: Bedevaartsouvenirs, het Bossche Mirakelboek en de Brugse Wegwijzer', in: *Desipientia* 16, nr. 2 (2009), p. 7-11.

96. Marjolijn Kruij, "Middeleeuwse pelgrimsroutes op de kaart gezet", *Edata&research. Kwartaalblad over data en onderzoek in de alfa- en gammawetenschappen* 4, nr. 2 (2009), p. 4.
97. Roelof van Straten, *Iconclass Indexes; Dutch prints; Volume 5/1; The pre-Rembrandt generation 1: Frisius, De Gheyn, Hondius and Van Mander*, Leiden 2013.
98. Roelof van Straten, *Iconclass Indexes; Dutch prints; Volume 1/1; Early Netherlandish prints 1: Lucas van Leyden and his contemporaries*, Leiden 2012.
99. Roelof van Straten, *Iconclass Indexes; Dutch prints; Antwerp Masters 4: Book illustrations: Peeter van der Borcht*, Leiden 2012.
100. Roelof van Straten, *Iconclass Indexes; Rembrandt and his school, Volume 6; Rembrandt paintings*, Leiden 2011.
101. Roelof van Straten, *Iconclass Indexes, Dutch prints; Antwerp Masters 3: The Collaert dynasty*, Leiden 2010.
102. Roelof van Straten, *Iconclass Indexes; Dutch prints; Antwerp Masters 2: The Wierix family*, Leiden 2010.
103. Roelof van Straten, *Iconclass Indexes; Dutch prints; Antwerp Masters 1: Cort, Van Groeningen, Van der Borcht*, Leiden 2009.
104. Sytske Weidema, Wietske Donkersloot, 'The Rembrandt Database: Een inter-institutionele, interdisciplinaire database voor onderzoeksdocumentatie van schilderijen van of (voormalig) toegeschreven aan Rembrandt', in: *RKD Bulletin*, nr. 1 (2012), p. 42-49.

SCHILDERKUNST

SCHILDERKUNST Algemeen

105. Bernard J.H. Aikema, 'Bassano, i fiamminghi e l'Europa', in: Michel Hochmann (red.), *Venise & Paris, 1500-1700; La peinture vénitienne de la Renaissance et sa réception en France* [congresbundel] Bordeaux, 24-25 februari 2006; Caen, 6 mei 2006, Genève 2011, p. 101-138.
106. Jan Dirk Baetens (red.), *De kunst van het drinken; herberg- en drinkscènes in de Belgische schilderkunst* [tent.cat.] Nationaal Jenevermuseum te Hasselt, 27 februari – 5 juni 2011.
Catalogus entries door: Gaëlle Brackez, Karolien J. De Clippel, Davy Jacobs, Bert Schepers, Marjan Sterckx.
107. Stijn P.M. Bussels, 'Making the most of theatre and painting. The power of Tableaux Vivants in joyous entries from the Southern Netherlands (1458-1635)', in: *Art History* 33, nr. 2 (2010), p. 236-248.
108. Karolien J. De Clippel, 'De opkomst en ontwikkeling van nieuwe picturale genres in het vroegmoderne Antwerpen', in: Bart De Baere, Iris Kockelbergh, Nico van Hout (red.), *Beelddenken; Vijf eeuwen beeld in Antwerpen* [tent.cat.] Museum aan de Stroom te Antwerpen, 17 mei 2011 – 30 december 2012, Antwerpen 2011, p. 210-215.
109. Ellis Dullaart, 'Genremalerei der Leidener 'Fijnschilders' in Schwerin', in: Gero Seelig, *Die holländische Genremalerei in Schwerin: Bestandskatalog Staatliches Museum Schwerin*, Petersberg 2010, p. 21-41.
110. Rudi E.O. Ekkart, 'Alankomaalaisen taiteen kokoelman vahvuudet ja heikkoudet', in: A. Niemelä en T. Jyrkkiö (red.), *Museon arvoinen kokoelma!*, Helsinki 2012, p. 74-91.
Online ook in het Engels verschenen (Finnish National Gallery).
111. Rudi E.O. Ekkart, 'Dutch family ties: painter families in seventeenth-century Holland', in: Koenraad Brosens, Leen Kelchtermans, Katlijne Van der Stighelen (red.), *Family ties. Art production and kinship patterns in the early modern Low Countries*, Turnhout 2012, p. 77-84.
112. Jeroen Giltaij, *Het grote Gouden Eeuw boek: de Hollandse schilderkunst*, Zwolle 2013.
113. Jan L. de Jong, 'het probleem van de wand. Frescoschilderkunst in Italië', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *Manieren van kijken, Inleiding kunstgeschiedenis [2]*, Heerlen 2010, p. 179-195.
114. Christi M. Klinkert, 'Kunst in de kerk; Schilders in Alkmaar in de 16e eeuw', in: Marlies Ten Berge, Jan Drewes, Harry de Raad (red.), *Canon van Alkmaar; De geschiedenis van Alkmaar in 40 verhalen*, Alkmaar 2009, p. 30-32

115. Christie M. Klinkert, 'Alkmaars Gouden Eeuw; Het culturele leven in 17e-eeuws Alkmaar', in: Marlies Ten Berge, Jan Drewes, Harry de Raad (red.), *Canon van Alkmaar; De geschiedenis van Alkmaar in 40 verhalen*, Alkmaar 2009, p. 65-67.
116. Wouter T. Kloek, 'La Spécialisation: la découverte des différents talents', in: Marc Restellini, Wouter T. Kloek, *Ilone et George Kremer, Héritiers de l'Âge d'Or hollandais* [tent.cat.] Pinacothèque de Paris te Parijs, 27 oktober 2011 – 25 maart 2012, Parijs 2011, p. 104-115.
117. Wouter T. Kloek, 'L'Importance des tableaux narratifs en Hollande au XVIIe siècle', in: Marc Restellini, Wouter T. Kloek, *Ilone et George Kremer, Héritiers de l'Âge d'Or hollandais* [tent.cat.] Pinacothèque de Paris te Parijs, 27 oktober 2011 – 25 maart 2012, Parijs 2011, p. 216-225.
118. Everhard Korthals Altes, 'Félibien, de Piles and Dutch seventeenth-century paintings in France', in: *Simiolus* 34, nr. 3/4 (2009/2010), p. 194-211.
119. Ann-Sophie Lehmann, 'Das Medium als Mediator. Eine Materialtheorie fuer (Oel-)Bilder', in: *Zeitschrift fuer Aesthetik und Allgemeine Kunstwissenschaft* 57 (2012), p. 69-88.
120. Harm T. Nijboer, 'Een bloeitijd als crisis; Over de Hollandse schilderkunst in de 17de eeuw', in: *Holland Historisch Tijdschrift* 42, nr. 3 (2010), p. 193-205.
121. Ruud Priem, 'The Golden Age', in: Ruud Priem en Thomas Padon (red.), *Vermeer, Rembrandt and the Golden Age of Dutch Art; Masterpieces from the Rijksmuseum* [tent.cat.] Vancouver Art Gallery te Vancouver, 9 mei – 13 september 2009, Vancouver 2009, p. 9-23.
122. Anna Tummers, *The eye of the connoisseur: authenticating paintings by Rembrandt and his contemporaries*, Amsterdam 2011.
123. Henk T. van Veen, 'Kunst en context. Twee opdrachten van Cosimo de' Medici', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *Manieren van kijken, Inleiding kunstgeschiedenis [2]*, Heerlen 2010, p. 73-97.
124. Sandrine Vézilier-Dussart (red.), *Schatten van het maniërisme in Vlaanderen* [tent.cat.] Musée départemental de Flandre te Cassel, 4 mei – 29 september 2013, Gent/Kortrijk 2013. Catalogus entries door: Boudewijn Bakker, Bertrand Bergbauer, Annick Born, Violette Doclo, Samantha Heringuez, Liliane Huillet, Cécile Laffon, Didier Martens, Cécile Oger, Jaco Rutgers, Manfred S. Sellink, Sandrine Vézilier-Dussart.
Ook in het Frans verschenen.
125. Arie Wallert, K. Keune, J. van Iperen, J. Vaz Pedroso, 'Early Northern Netherlandish Paintings and Gilding Techniques and Cologne; some Parallels', in: *Zeitschrift fuer Kunsttechnologie und Konservierung* 26, nr. 1 (2013), p. 230-240.
126. Gregor J.M. Weber, 'La Peinture du Caravage: Source d'inspiration des artistes néerlandais du XVIIe siècle', in: Marc Restellini, Wouter T. Kloek, *Ilone et George Kremer, Héritiers de l'Âge d'Or hollandais* [tent.cat.] Pinacothèque de Paris te Parijs, 27 oktober 2011 –

25 maart 2012, Parijs 2011, p. 170-181.

127. Mariët Westermann, 'Back to Basics: Rembrandt and the Emergence of Modern Painting', in: *Perspective. La revue de L'INHA: Actualités de la recherche en histoire de l'art* 4 (2011), p. 723-747.
128. Thijs Weststeijn, 'Having No Other Paintings than Their Shields': The Germanic Origins of Art in the Seventeenth Century', in: C. Lee, N. McLelland (red.), *Germania Remembered 1500-2009: Commemorating and Inventing a Germanic Past. Medieval and Renaissance Texts and Studies* (2011), p. 43-74.
129. Gerdien E. Wuestman, *Rembrandt and His Contemporaries. The Golden Age of Dutch Art* [tent.cat.] Sakip Sabanci Museum te Istanbul, 21 februari – 10 juni 2012.
Catalogus entries door: Ruud Priem, e.a.

SCHILDERKUNST Verzamelingen

130. Diederik Bakhuys, Jasper Hillegers, Cécile Tainturier, *Tableaux flamands et hollandais du Musée des Beaux-Arts de Rouen* [tent.cat.] Institut Néerlandais te Parijs, 19 november 2009 – 24 januari 2010, Malden 2009.
Bijdragen van: Mària van Berge-Gerbaud, Koenraad J.A. Jonckheere.
131. Klazina D. Botke, 'Per incitamento a virtu'; Ludovico Capponi (1534-1614) en de schilderijen in zijn palazzo te Florence als aansporing tot deugd', in: *Tijdschrift voor Geschiedenis* 126, nr. 2 (2013), p. 206-219.
132. Quentin Buvelot, *Made in Holland; Highlights from the Collection of Eijk and Rose-Marie de Mol van Otterloo* [tent.cat.] Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis te Den Haag, 4 november 2010 – 30 januari 2011, Zwolle 2011.
Ook in het Engels verschenen.
133. Quentin Buvelot, Titus M. Eliëns, Epcó Runia, Ariane van Suchtelen, *Meesters uit het Mauritshuis*, Den Haag 2012.
Ook in het Engels verschenen.
134. Quentin Buvelot, 'Nederlands eerste museum; De Galerij Prins Willem V in Den Haag', in: *Desipientia* 20, nr. 1 (2013), p. 4-8.
135. Charles Dumas, 'De schilderijen', in: Charles Dumas, Kees Stal, Rolf de Booij (red.), *Johan de Witthuis; 6 Eeuwen wonen op hoog niveau*, Den Haag 2009, p. 97-145.
136. Frederik J. Duparc (red.), *Golden; Dutch and Flemish masterworks from the Rose-Marie and Eijk Van Otterloo collection* [tent.cat.] Peabody Essex Museum te Salem, 26 februari – 19 juni 2011; Fine Arts Museums te San Francisco, 9 juli – 2 oktober 2011; Museum of Fine Arts te Houston, 13 november 2011 – 12 februari 2012, New Haven/Londen 2011.

Bijdragen van en catalogus entries door: Femke Diercks, Frederik J. Duparc, Reinier J. Baarsen, Loek van Aalst.

137.

138. Sylvia Ferino-Pagden, Till-Holger Borchert, Manfred S. Sellink, *Vorstelijk verzameld: Van Eyck, Gossaert, Bruegel: meesterwerken uit het Kunsthistorisches Museum Wenen* [tent.cat.] Groeningemuseum te Brugge, 5 oktober 2011 – 15 januari 2012, Tielt 2011.

139. Jeroen Giltaij, *Catalogus van de Nederlandse zeventiende-eeuwse landschappen in het Museum Boijmans Van Beuningen Rotterdam*, Rotterdam 2012.

140. Emilie E.S. Gordenker, 'The Mauritshuis of the Future', in: Lea van der Vinde (red.), *Girl with a Pearl Earring; Dutch paintings from the Mauritshuis* [tent.cat.] de Young Museum te San Francisco, 26 januari – 2 juni 2013; High Museum of Art te Atlanta, 22 juni – 29 september 2013; The Frick Collection te New York, 22 oktober 2013 – 12 januari 2014, Munchen 2013, p. 34-37.

141. Aernout Hagen, David A. de Witt en Jarense Boonstra (red.), *In het voetspoor van Rembrandt; Hollandse schilderkunst uit de collectie Alfred Bader = In Rembrandt's footsteps; Dutch paintings from the Alfred Bader collection* [tent.cat.] Museum het Rembrandthuis te Amsterdam, 1 oktober 2011 – 8 januari 2012, Amsterdam 2011.

142. Liesbeth M. Helmus (red.), *Catalogue of Paintings 1363-1600; Centraal Museum Utrecht*, Utrecht 2011.

Medewerking van: Molly A. Faries, Dorien Tamis, J.R.J. van Asperen de Boer, Felice Geurdes, Peter Klein.

143. Lars Hendrikman, Michelle van Lanschot (red.), *Bonnefantenumuseum; Collectie Nederlandse en Duitse schilderkunst, 1500-1800*, Maastricht 2012.

144. Godelieve Huijskens, 'De figuratieve muurschilderingen', in: Dirk Jan de Vries (red.), *De Pieterskerk te Leiden. Bouwgeschiedenis, inrichting en gedenktekens*, Zwolle 2011, p. 210-217.

145. Elmer E.P. Kolfin, 'Onvoltooid Verleden Tijd. Politieke visies in de onvoltooide batavenreeks voor het stadhuis van Amsterdam', in: Marianne van der Zwaag, Renske Cohen Tervaert (red.), *Opstand als opdracht = The Batavian Commissions* [tent.cat.] Koninklijk Paleis te Amsterdam, 1 juli – 18 september 2011, Amsterdam 2011, p. 10-19.

146. Bert W. Meijer, *Repertory of Dutch and Flemish paintings in Italian public collections; III, Piedmont and Valle d'Aosta*, 2dln., Florence 2011.

Medewerking van: Guus Sluiter; Paola Squellati Brizio, Carlenrica Spantigati.

147. Fred G. Meijer, 'Flaami ja Hollandi vaikelud Kadrioru kunstimuuseumis = Flemish and Dutch still-lives in the Kadriorg Art Museum', in: Greta Koppel, Juta Keevallik (red.), *Madalmaade kunst Kadrioru kunstimuuseumis = The art of the Low Countries at the Kadriorg Art Museum*, Tallinn 2012, p. 61-70.

148. Fred G. Meijer, 'Rondom het schilderijbezit van Cornelis de Vlaming van Oudshoorn. Enkele voorzichtige voorstellen tot identificatie', in: *RKD Bulletin*, nr. 2 (2012), p. 130-136.
149. Ruud Priem, 'De kunst van het verzamelen. Abraham Bloemaert en Cornelis Jonson van Ceulen', in: Rob Bijl, Richard van den Brink, Paul Dekker et al. (red.), *Opvallend gewoon. Het bijzondere van Nederland. Beschouwingen bij het afscheid van Paul Schnabel als directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau*, Den Haag 2013, p. 184-193.
150. Ruud Priem, 'Die Grundlage einer ausgewogenen zusammengestellten Sammlung: Pescatores Ankäufe über den Amsterdamer Kunsthandel Roos', in: Martina Sitt (red.), *The Golden Age reloaded. Die Faszination niederländischer Malerei des 17. Jahrhunderts. Sammlungen der Villa Vauban und des Rijksmuseums Amsterdam* [tent.cat.] Villa Vauban, Musée d'Art de la Ville de Luxembourg, Keulen 2010, p. 102-107.
151. Ruud Priem en Thomas Padon (red.), *Vermeer, Rembrandt and the Golden Age of Dutch Art; Masterpieces from the Rijksmuseum* [tent.cat.] Vancouver Art Gallery te Vancouver, 9 mei – 13 september 2009, Vancouver 2009.
Catalogus entries door: Ruud Priem, J. Peter Sigmond, Marijn Schapelhouman, Reinier J. Baarsen, Ebeltje Hartkamp-Jonxis.
152. Marc Restellini, Wouter T. Kloek, *Ilone et George Kremer, Héritiers de l'Âge d'Or hollandais* [tent.cat.] Pinacothèque de Paris te Parijs, 27 oktober 2011 – 25 maart 2012, Parijs 2011.
Catalogus entries door: Martin Bijl, Peter B.R. van der Brink, Quentin Buvelot, Margaret Klinge, Wouter T. Kloek, Peter A. van der Ploeg, Ariane van Suchtelen, Abbie L.S. Vandivere, Lea van der Vinde, Gregor Weber, Marieke de Winkel e.a.
153. Marc Restellini, Ruud Priem, J. Peter Sigmond, *l'Âge d'Or hollandais; de Rembrandt à Vermeer avec les trésors du Rijksmuseum* [tent.cat.] Pinacothèque de Paris, 7 oktober 2009 – 7 februari 2010, Parijs 2009.
Catalogus entries door: Ruud Priem, Reinier J. Baarsen, Ebeltje Hartkamp-Jonxis, Marijn Schapelhouman.
154. Gero Seelig, *Die holländische Genremalerei in Schwerin: Bestandskatalog Staatliches Museum Schwerin*, Petersberg 2010.
Bijdragen van: Kerstin Binzer, Ellis Dullaart.
155. Marina Senenko, *The Pushkin State Museum of Fine Arts; Collection of Dutch Paintings; XVII-XIX Centuries*, Moskou 2009.
Redactie: Bernard M. Vermet, Marijke van Dongen-Mathlener.
156. Eveline Sint Nicolaas, *Op bezoek bij de sultan: de 'Turkse' schilderijen van ambassadeur Cornelis Calkoen (1696-1764)*, Amsterdam 2013.

Ook in het Engels verschenen.

157. Eveline Sint Nicolaas, 'Büyükelçi Cornelis Calkoen'un (1696-1764); Türkiye konulu resimleri = The Turkish paintings of ambassador Cornelis Calkoen (1696-1764)', in: R. Barış Kıbrıs (red.), *Sultanlar, tüccarlar, ressamalar: Türk-Hollanda İlişkilerinin Başlangıcı = Sultans, merchants, painters: the early years of Turkish-Dutch relations* [tent.cat.] Suna and İnan Kıraç Foundation Pera Museum, 2012, p. 47-75.

158. Ariane van Suchtelen, Ben van Beneden, *Kamers vol kunst in zeventiende-eeuws Antwerpen* [tent.cat.] Rubenshuis te Antwerpen, 28 november 2009 – 28 februari 2010; Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis te Den Haag, 25 maart – 27 juni 2010, Zwolle 2009.

Ook in het Engels verschenen.

159. Ariane van Suchtelen, 'Verzamelen binnen de schilderijlijst; Gezamenlijke kunstkamervoorstellingen', in: Ariane van Suchtelen, Ben van Beneden, *Kamers vol kunst in zeventiende-eeuws Antwerpen* [tent.cat.] Rubenshuis te Antwerpen, 28 november 2009 – 28 februari 2010; Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis te Den Haag, 25 maart – 27 juni 2010, Zwolle 2009, p. 98-117.

160. Lea van der Vinde (red.), *Girl with a Pearl Earring; Dutch paintings from the Mauritshuis* [tent.cat.] de Young Museum te San Francisco, 26 januari – 2 juni 2013; High Museum of Art te Atlanta, 22 juni – 29 september 2013; The Frick Collection te New York, 22 oktober 2013 – 12 januari 2014, Munchen 2013.

Catalogus entries door: Lea van der Vinde, Quentin Buvelot, Ariane van Suchtelen.

161. Lea van der Vinde, 'The History of the Mauritshuis and Its Collection', in: Lea van der Vinde (red.), *Girl with a Pearl Earring; Dutch paintings from the Mauritshuis* [tent.cat.] de Young Museum te San Francisco, 26 januari – 2 juni 2013; High Museum of Art te Atlanta, 22 juni – 29 september 2013; The Frick Collection te New York, 22 oktober 2013 – 12 januari 2014, Munchen 2013, p. 22-33.

162. Diane Visser, 'Graaf Hendrik via Amerika naar Huis Bergh; Collectie Huis Bergh aangevuld met bijzonder portret', in: Diane Visser, Annemarie Vels Heijn (red.), *Hendrik, graaf van den Bergh (1573-1638); Van Spanje naar Oranje, 's-Heerenberg* 2010, p. 12-14.

163. Annette de Vries, *Passie voor schilderijen; De verzameling Steengracht van Duivenvoorde* [tent.cat.] Kasteel Duivenvoorde te Voorschoten, 14 april – 20 oktober 2012, Leiden 2012.

Bijdragen van Quentin Buvelot.

164. Gerdien E. Wuestman, *The Golden Age of Dutch Painting. Masterpieces from the Rijksmuseum* [tent.cat.] Museum of Islamic Art te Doha, 11 maart – 6 juni 2011.

165. Marianne van der Zwaag, Renske Cohen Tervaert (red.), *Opstand als opdracht = The Batavian Commissions* [tent.cat.] Koninklijk Paleis te Amsterdam, 1 juli – 18 september 2011, Amsterdam 2011.

SCHILDERKUNST Genreschilderkunst

166. Pieter Biesboer, 'Die Entwicklung der Genremalerei in Haarlem 1610-1685', in: Peter B.R. van den Brink, Bernd Wolfgang Lindemann, *Cornelis Bega; Eleganz und raue Sitten* [tent.cat.] Suermondt-Ludwig-Museum te Aken, 15 maart – 10 juni 2012; Staatliche Museen zu Berlin, Berlin, 29 juni – 30 september 2012, München 2012, p. 60-70.
167. Gary Schwartz, 'Love in the huiskamer', in: *Desipientia* 17, nr. 2 (2010), p. 45-47.
168. Mariët Westermann, *Sound, silence, and modernity in Dutch pictures of manners; The Watson Gordon Lecture 2007*, Edinburgh 2010.

SCHILDERKUNST Interieurschilderingen

169. Margriet H. van Eikema Hommes, Elmer E.P. Kolfin, *De Oranjezaal in Huis ten Bosch: een zaal uit loutere liefde*, Zwolle 2013.
170. Margriet H. van Eikema Hommes, 'As thought it had been done by just one Master': Unity and Diversity in the Oranjezaal, Huis ten Bosch', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 288-303.
171. Margriet H. van Eikema Hommes, Emilie M. Froment, 'Het decoratieprogramma in de galerijen van het Koninklijk Paleis Amsterdam: Een harmonieuze interactie tussen schilderkunst, architectuur en licht?', in: Marianne van der Zwaag, Renske Cohen Tervaert (red.), *Opstand als opdracht = The Batavian Commissions* [tent.cat.] Koninklijk Paleis te Amsterdam, 1 juli – 18 september 2011, Amsterdam 2011, p. 34-53.
172. Margriet H. van Eikema Hommes, Emilie M. Froment, 'Een doek van geene beteekenis.' 'De nachtelijke samenzwering van Claudius Civilus in het Schakerbos' van Govert Flinck en Jürgen Ovens technisch onderzocht', in: *Oud Holland* 124, nr. 2/3 (2011), p. 141-170.
173. Margriet H. van Eikema Hommes, Lidwien Speleers, 'Nine Muses in the Oranjezaal: the painting methods of Caesar van Everdingen and Jan Lievens confronted', in: Marika Spring (red.), *Studying old Master Paintings; Technology and Practice; The National Gallery Technical Bulletin 30th Anniversary Conference Postprints*, Londen 2011, p. 157-164.
174. Rudi E.O. Ekkart, 'Interieurschilderingen', in: S. Cnossen, *Vermogen om te geven; Dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds*, Den Haag 2009, p. 78.

175. Rudi E.O. Ekkart, 'Oranjezaal Huis ten Bosch', in: S. Cnossen, *Vermogen om te geven; Dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds*, Den Haag 2009, p. 100-101
176. Richard Harmanni, 'Kunst of kopieerwerk; Landschapsbehangsels en prentvoorbeelden', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 175-190.
177. Angela Jager, 'Een zeventiende-eeuws ensemble 'in situ'; Van Bronckhorst, Van Loo en Holsteyn in het Oudezijds Huiszittenhuis', in: *Maandblad Amstelodamum* 99, nr. 3 (2012), p. 99-118.
178. Elmer E.P. Kolfin, 'Overtuigen door overweldigen: buitenlandse reizigers over de beschilderingen in de Oranjezaal van Huis ten Bosch, 1650-1750', in: Joop W. Koopmans, Werner Thomas, *Propaganda en spektakel: vroegmoderne intochten en festiviteiten in de Nederlanden*, Maastricht 2010, p. 61-70, 77-80, 87-91.

SCHILDERKUNST Landschappen

179. Boudewijn Bakker, *Landscape and religion from Van Eyck to Rembrandt*, Farnham 2012.
Eerder in het Nederlands verschenen: *Landschap en wereldbeeld: van Van Eyck tot Rembrandt*, Bussum 2004.
180. Boudewijn Bakker, 'De wonderbaarlijke bloei van het 'maniëristische' landschap: de smaak, de markt en het geloof', in: Sandrine Vézilier-Dussart (red.), *Schatten van het maniërisme in Vlaanderen* [tent.cat.] Musée départemental de Flandre te Cassel, 4 mei – 29 september 2013, Gent/Kortrijk 2013, p. 37-43.
181. Edwin Buijsen, 'Middelburgse collega's onder elkaar: landschapschilder Mattheus Molanus leent figuurstudies van Adriaen van de Venne', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 69-76.
182. Wietske Donkersloot, 'Enkele raadsels rondom de ruïne van Brederode ontrafeld', in: *RKD Bulletin*, nr. 2 (2012), p. 28-32.
183. Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013.
Medewerking van: Jennifer M. Kilian.
184. Reindert L. Falkenburg, 'Landschapschilderkunst', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *Manieren van kijken, Inleiding kunstgeschiedenis [2]*, Heerlen 2010, p. 277-295.
- 185.

186. Marijke C. de Kinkelder, 'Klein maar fijn; Leven en werk van Alexander le Petit', in: *RKD Bulletin*, nr. 2 (2012), p. 84-88.
187. Adriaan M.J. de Kraker, 'De Kleine IJstijd. Strenge winters tussen 1550 en 1650', in: Pieter Roelofs, *Hendrick Avercamp, De meester van het ijsgezicht* [tent.cat.] Rijksmuseum te Amsterdam, 21 november 2009 – 15 februari 2010; National Gallery of Art te Washington, 21 maart – 5 juli 2010, Amsterdam 2009, p. 23-29.
188. Jaco Rutgers, 'Uytnemende meesters in landschappen: van Patinir tot Bruegel', in: Sandrine Vézilier-Dussart (red.), *Schatten van het maniërisme in Vlaanderen* [tent.cat.] Musée départemental de Flandre te Cassel, 4 mei – 29 september 2013, Gent/Kortrijk 2013, p. 45-51.
189. Margriet Verhoef, 'Van sneeuw naar verf', in: *Kunstschrift* 53, nr. 6 (2009/2010), p. 6-12.

SCHILDERKUNST (Groeps-) portretten

190. Vera Bertheux, Marja Jager (red.), *De Anatomische Les; Van Rembrandt tot Damian Hurst* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 28 september 2013 – 5 januari 2014, Bussum 2013.
Catalogus door: Doede L. Hardeman, Tim Huisman, Norbert E. Middelkoop, Laura Stamps.
191. Jonathan Bikker, 'Abraham de Vries, His Friend Adriaen van der Tock and His Brother Isaack de Vries', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 199-206.
192. Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012.
- 193.
194. Herman T. Colenbrander, 'Het 'groenwijff' van Bartholomeus van der Helst; Een eerbetoon aan zijn slovende 'Martha' en de 'aemulatio' van Michiel van Musscher', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 397-404.
195. Sabine E. Craft-Giepmans, Annette de Vries (red.), *Portret in Portret; in de Nederlandse kunst 1550-2012* [tent.cat.] Dordrechts Museum, 9 december 2012 – 7 april 2013, Bussum 2012.
Catalogus entries zestiende en zeventiende eeuw door: Christiaan J.J. Vogelaar, Suzanne Laemers, Johanneke Verhave, Dorine van Sasse van Yssel, Yvonne L. Bleyerveld, Quentin Buvelot, Anita Jansen, Fred G. Meijer, Willem Jan Hoogsteder, Norbert E. Middelkoop, Jan Kosten, Carla van de Puttelaar, Jasper Hillegers, Baukje Coenen, Reinier van 't Zelfde, Junko

- Aono, Michiel Franken, Sabine E. Craft-Giepmans, Liesbeth M. Helmus, Charles Dumas, Sander Erkens, Peter B.R. van den Brink, Emilie den Tonkelaar, Judith F.J.M. van Gent, Tom van der Molen, Ellis Dullaart, Guido M.C. Jansen, e.a.
196. Sabine E. Craft-Giepmans, 'Met wie men graag gezien wil worden', in: Sabine E. Craft-Giepmans, Annette de Vries (red.), *Portret in Portret; in de Nederlandse kunst 1550-2012* [tent.cat.] Dordrechts Museum, 9 december 2012 – 7 april 2013, Bussum 2012, p. 62-75.
197. Sabine E. Craft-Giepmans, 'Hendrik van Coeverden: "Wie van de drie?"', in: *De Nederlandsche Leeuw* 127, nr. 1 (2010), p. 2-5.
198. Sabine E. Craft-Giepmans, 'Gedenk je voorouders? Leidse 'portretten in portretten'', in: *Genealogie. Tijdschrift voor familiegeschiedenis* 15 (2009), p. 64-68.
199. Eric N. Domela Nieuwenhuis, 'De vroege schutterstukken van de Haagse Sebastiaansdoelen', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 99-108.
200. Rudi E.O. Ekkart, 'Landschappen en marines als achtergrond in vroege Westfriese portretten', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 125-132.
201. Rudi E.O. Ekkart, 'Zestiende-eeuwse alba met portretten uit Douai', in: Paul van Capelleveen, Klaas van der Hoek, Ad M.T. Leerintveld, Ed van der Vlist (red.), *Schrift & Signatuur; Case studies over moderne handschriften uit de koninklijke bibliotheek*, Amsterdam 2012.
202. Rudi E.O. Ekkart, 'Het gezin van Willem de Zwijger in beeld', in: Marguerite I. Tuijn (red.), *Willem van Oranje en Zeeland. Persoonlijk, politiek en artistiek*, Den Haag 2012, p. 57-68.
203. Rudi E.O. Ekkart, 'Delftse portrettisten 1550-1650', in: Anita Jansen (red.), *De portretfabriek van Michiel van Mierevelt (1566-1641)* [tent.cat.] Museum Het Prinsenhof te Delft, 24 september 2011 - 8 januari 2012, Delft 2011, p. 13-23.
204. Rudi E.O. Ekkart, *Old Masters' Gallery Catalogues Szépművészeti Múzeum Budapest; Volume 1: Dutch and Flemish Portraits 1600-1800 = A Régi Képtár katalógusai Szépművészeti Múzeum Budapest.1. kötet. Holland és flamand 17-18. századi ercképek*, Leiden/Budapest 2011.
205. Rudi E.O. Ekkart, 'Leidse universiteitsportretten: van Swanenburg tot Berghaus', in: Corrie van Maris, Josette Molenaar en Kasper van Ommen (red.), *Ratio & emotie verwoord en verbeeld*, Leiden 2011, p. 29-39.
206. Rudi E.O. Ekkart, 'Uit de collecties van het RKD. De portretten van Laurens Baeck en zijn echtgenote', in: *De Nederlandsche Leeuw* 127, nr. 2-3 (2010), p. 83-85.

207. Rudi E.O. Ekkart, 'De herontdekking van het portret van de familie Van Miereveld', in: Katlijne Van der Stighelen, Hannelore Magnus, Bert Watteeuw (red.), *Pokerfaced; Flemish and Dutch Baroque Faces Unveiled*, Turnhout 2010, p. 165-174.
208. Rudi E.O. Ekkart, 'Graaf Hendrik van den Bergh geportretteerd', in: Diane Visser, Annemarie Vels Heijn (red.), *Hendrik, graaf van den Bergh (1573-1638); Van Spanje naar Oranje*, 's-Heerenberg 2010, p. 38-44.
209. Rudi E.O. Ekkart, 'Het geleerdenportret in Groningen', in: Jolanda Oosterheert (red.), *In vol ornaat; Vier eeuwen Groningse Senaatsgalerij*, Groningen 2009, p. 19-24.
210. Rudi E.O. Ekkart, 'Wapens op oude Nederlandse portretten', in: *De Nederlandsche Leeuw* 126, nr. 3 (2009), p. 61-66.
211. Emilie E.S. Gordenker, 'Fair Examples; The English Contribution to Portraiture in The Hague', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 191-198.
212. Sabine Haag, Klaus Schrenk en Karl Schütz (red.), *Goldenes Zeitalter; Holländische Gruppenporträts aus dem Amsterdams Historisch Museum* [tent.cat.] Kunsthistorisches Museum Wien te Wenen, 9 september – 21 november 2010; Alte Pinakothek München, 3 december 2010 – 27 februari 2011, München 2010.
Catalogus entries door: Marcus Dekiert, Judith F.J.M. van Gent, Bas Dudok van Heel, Volker Manuth, Norbert E. Middelkoop.
- 213.
214. Elsje van Kessel, 'Staging Bianca Capello: Painting and Theatricality in Sixteenth-Century Venice', in: *Art History* 33, nr. 2 (2010), p. 278-291.
215. Bram de Klerck, 'Het geschilderde portret in de vroegmoderne periode', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *Manieren van kijken, Inleiding kunstgeschiedenis [2]*, Heerlen 2010, p. 197-213.
216. Christi M. Klinkert, 'Lieve Nanning, Dooie Dirkie en de anderen. De familieportretten van landgoed Nijenburg.', in: *Machtig & Prachtig Alkmaar*, Alkmaar 2013, p. 215-237.
- 217.
218. Paul van Kooij, 'Voorouders op de achtergrond; Familiecontinuïteit verbeeld', in: Sabine E. Craft-Giepmans, Annette de Vries (red.), *Portret in Portret; in de Nederlandse kunst 1550-2012* [tent.cat.] Dordrechts Museum, 9 december 2012 – 7 april 2013, Bussum 2012, p. 48-61.
219. Arjan R. de Koomen, 'The self-portrait 'en décapité'; interpreting artistic self-insertion', in: Cartien Santing, Barbara Baert, Anita Traninger (red.), *Disembodied Heads in Medieval and Early Modern Culture*, *Intersections, Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture* 28,

Leiden/Boston 2013, p. 191-221.

220. Saskia Kuus, 'Standbesef en familiebewustzijn van een Franeker regent; De portretopdrachten van Dirk Fogelsangh (1600-1663)', in: *De Vrije Fries Jaarboek* 92 (2012), p. 61-79.
221. Frauke K. Laarmann-Westdijk, 'Engeltje van 't hemelijk'; Overledenen op weg naar de hemel', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 227-234.
222. Rudie van Leeuwen, 'The portrait historié in religious context and its condemnation', in: Katlijne Van der Stighelen, Hannelore Magnus, Bert Watteeuw (red.), *Pokerfaced; Flemish and Dutch Baroque Faces Unveiled*, Turnhout 2010, p. 109-124.
223. Volker Manuth, 'Kunstenaars kroost: De zonen van Rubens en Rembrandt geschilderd door hun vaders', in: *Desipientia* 20, nr. 2 (2013), p. 4-9.
224. Daantje Meuwissen, 'Post obitum; Hoe herken je een postuum portret?', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 37-44.
225. Daantje Meuwissen, *Gekoesterde traditie: De portretreeks met de landcommandeurs van de Utrechtse Balije van de Ridderlijke Duitse Orde* [proefschrift, Universiteit Utrecht], Hilversum 2011.
226. Daantje Meuwissen, 'According to old custom'. The seventeenth-century portrait series depicting the land commanders of the Teutonic Order of Knights, Utrecht Bailiwick', in: Katlijne Van der Stighelen, Hannelore Magnus, Bert Watteeuw (red.), *Pokerfaced; Flemish and Dutch Baroque Faces Unveiled*, Turnhout 2010, p. 125-140.
227. Norbert E. Middelkoop, 'Anatomische lessen uit de Gouden Eeuw', in: Vera Bertheux, Marja Jager (red.), *De Anatomische Les; Van Rembrandt tot Damian Hurst* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 28 september 2013 – 5 januari 2014, Bussum 2013, p. 10-31.
228. Norbert E. Middelkoop, *Горожане и их творчество. Голландский групповой портрет XVII века* [Citizenship and creativity: the Dutch Group Portrait in the seventeenth century], in: Irina Sokolova, Norbert E. Middelkoop, *Голландский групповой портрет золотого века из собрания амстердамского музея* [Dutch Group Portraits of the Golden age from the collection of the Amsterdam Museum], [tent.cat.] State Hermitage Museum te Sint-Petersburg, 7 juni – 1 september 2013; Pushkin Museum te Moskou; 21 september 2013 – 19 januari 2014.
229. Norbert E. Middelkoop, *От предмета декорации до музейного экспоната. Судьба*

амстердамских групповых портретов после XVII века [From decoration to museum pieces: the fate of the Amsterdam Group Portraits after the seventeenth century], in: Irina Sokolova, Norbert E. Middelkoop, *Голландский групповой портрет золотого века из собрания амстердамского музея* [Dutch Group Portraits of the Golden age from the collection of the Amsterdam Museum], [tent.cat.] State Hermitage Museum te Sint-Petersburg, 7 juni – 1 september 2013; Pushkin Museum te Moskou; 21 september 2013 – 19 januari 2014.

230. Norbert E. Middelkoop, 'Kunstwerk oder historisches Dokument. Zur Sammlungsgeschichte der Amsterdamer Gruppenporträt', in: Sabine Haag, Klaus Schrenk en Karl Schütz (red.), *Goldenes Zeitalter; Holländische Gruppenporträts aus dem Amsterdams Historisch Museum* [tent.cat.] Kunsthistorisches Museum Wien te Wenen, 9 september – 21 november 2010; Alte Pinakothek München, 3 december 2010 – 27 februari 2011, München 2010, p. 11-16.
231. Norbert E. Middelkoop, 'Schuttersstukken kijken met Jan van Dyk; Een reconstructie van de plaatsing in het Stadhuis op de Dam', in: *Maandblad Amstelodamum* 96, nr. 2 (2009), p. 65-78.
232. Kasper van Ommen, 'The portraits of Bonaventura Vulcanius', in: H. Cazes (red.), *Bonaventura Vulcanius, works and networks: Bruges 1538-Leiden 1614*, Leiden 2010, p. 103-119.
233. Constance L.H. Scholten, Sabine E. Craft-Giepmans, 'Geliefde aanwezigen, afwezige geliefden; Herinneren en koesteren rond het 'portret in portret'', in: Sabine E. Craft-Giepmans, Annette de Vries (red.), *Portret in Portret; in de Nederlandse kunst 1550-2012* [tent.cat.] Dordrechts Museum, 9 december 2012 – 7 april 2013, Bussum 2012, p. 32-47.
234. Irina Sokolova, Norbert E. Middelkoop, *Голландский групповой портрет золотого века из собрания амстердамского музея* [Dutch Group Portraits of the Golden age from the collection of the Amsterdam Museum], [tent.cat.] State Hermitage Museum te Sint-Petersburg, 7 juni – 1 september 2013; Pushkin Museum te Moskou; 21 september 2013 – 19 januari 2014.
235. Annette de Vries, 'De schilder en zijn wereld; Het 'portret in portret' in kunstenaarsvoorstellingen', in: Sabine E. Craft-Giepmans, Annette de Vries (red.), *Portret in Portret; in de Nederlandse kunst 1550-2012* [tent.cat.] Dordrechts Museum, 9 december 2012 – 7 april 2013, Bussum 2012, p. 14-31.
236. Annemarieke Willemsen, 'Schitterende aandachttrekkers; Rammelaars op kinderportretten', in: Marc Jacobs, Annemarieke Willemsen, Sylviane Goossens, *Klatergoud en zilveren bellen; Een verzameling rammelaars* [tent.cat.] Zilvermuseum Sterckshof te Antwerpen, 6 oktober 2009 – 10 januari 2010, Antwerpen 2009, p. 55-65.

SCHILDERKUNST Stillevenen

237. Ildikó Ember, *Old Masters' Gallery Catalogues Szépművészeti Múzeum Budapest; Volume 2: Dutch and Flemish Still Lifes 1600-1800 = A Régi Képtár katalógusai Szépművészeti Múzeum Budapest.2. kötet. Holland és flamand 17-18. századi csendéletek*, Leiden/Budapest 2011.
Medewerking van: Fred G. Meijer.
238. Paul Huys Janssen, Sanne ten Brink, *Schijn bedriegt: trompe-l'oeil en de kunst van illusie* [tent.cat.] Noordbrabants Museum te Den Bosch, 12 oktober 2013 – 26 januari 2014, Eindhoven 2013.
239. Fred G. Meijer, 'Virtuositeit, Wohlstand und geträumte Trophäen. Niederländische Stillleben mit toten Tieren zwischen 1600 und 1800', in: Holger Jacob-Friesen, Markus Lörz, Arthur Mehlstäubler, Astrid Reuter (red.), *Von Schönheit und Tod; Tierstillleben von der Renaissance bis zur Moderne* [tent.cat.] Staatlichen Kunsthalle Karlsruhe, 19 november 2011 – 19 februari 2012, Berlijn 2011, p. 51-79.
240. Fred G. Meijer, 'An unexpected collaboration: Jan Olis (c. 1610-1676) and Jacques de Claeuw (1623-1694)', in: *Oud Holland* 123, nr. 1 (2010), p. 76-77.
241. Fred G. Meijer, 'Vase with Tulips by Andries Daniels and Frans Francken II', in: *Museo de Bellas Artes de Bilbao Bulletin* 2008 (gepubliceerd in 2009), p. 101-127.
Ook in het Spaans verschenen: 2011.
242. Sam Segal, *Geloof in natuur: bloemen van betekenis*, Amsterdam 2012.
Ook in het Engels verschenen.

SCHILDERKUNST Technisch onderzoek, conservering en restauratie

243. Marjolijn A.H. Bol, *Oil and the translucent: varnishing and glazing in practice, recipes and historiography, 1100-1600 = Olie en doorschijnendheid: vernissen en glaceren in praktijk, recepten en historiografie, 1100-1600* [proefschrift, Universiteit Utrecht], Utrecht 2012.
244. Anne Haack Christensen, Erma Hermens, Greta Koppel, Alar Nurkse, Polly Smith, Hannah Tempest, Jørgen Wadum, 'Christ Driving the Traders from the Temple: painting materials and techniques in the context of 16th-century Antwerp studio practice', Erma Hermens (red.), *On the trail of Bosch and Bruegel: Four Paintings United under Cross-examination*, Londen 2012, p. 23-43.
245. Anne Haack Christensen, Mikkel Scharff, Jørgen Wadum, 'Interim results of a Needs Assessment Study for the Field of Panel Paintings Conservation', in: A. Phenix, S.A. Chui (red.), *Facing the Challenges of Panel Paintings Conservation: Trends, Treatments and Training* [congresbundel] Getty Center te Los Angeles, 17-18 mei 2009, Los Angeles 2009, p. 3-9.

246. Esther van Duijn, Jan Piet Filedt Kok, Abbie L.S. Vandivere, Arie Wallert, Margreet J.G. Wolters, 'Developments in the underdrawing and painting technique of the sixteenth-century Leiden School, in particular the workshops of Cornelis Engelbrechtsz and Lucas van Leyden', in: Marika Spring (red.), *Studying old Master Paintings; Technology and Practice; The National Gallery Technical Bulletin 30th Anniversary Conference Postprints*, Londen 2011, p. 104-110.
- 247.
248. Molly A. Faries, 'Expanding the Scope of Technical Documentation and Institutional Research', in: *Bulletin, Institut Royal du Patrimoine Artistique* 32 (2006-2008), 2009, p. 37-46.
249. Emilie E.S. Gordenker, Petria Noble, 'New Techniques for Old Masters: Conservation and Technical Research at the Mauritshuis', in: Lea van der Vinde (red.), *Girl with a Pearl Earring; Dutch paintings from the Mauritshuis* [tent.cat.] de Young Museum te San Francisco, 26 januari – 2 juni 2013; High Museum of Art te Atlanta, 22 juni – 29 september 2013; The Frick Collection te New York, 22 oktober 2013 – 12 januari 2014, Munchen 2013, p. 46-57.
250. Anne G.A. van Grevenstein-Kruse, Emilie M. Froment, 'Wegvliegen in het oneindige; De plafondschilderingen in het Koninklijk Paleis Amsterdam', in: *Bulletin KNOB* 112, nr. 2 (2013), p. 89-98.
251. Anne G.A. van Grevenstein-Kruse, Ernst van de Wetering, 'Hands-on': personal reflections on teaching the practice of paintings conservation', in: Lucy Wrapson, Jenny Rose, Rose Miller, Spike Bucklow (red.), *In artists' footsteps: the reconstruction of pigments and paintings; Studies in honour of Renate Woudhuysen-Keller*, Londen 2012, p. xxiii-xxv.
252. T. Grøntoft, M. Odlyha, P. Mottner, E. Dahlin, S. Lopez-Aparicio, S. Jakiela, M. Scharff, G. Andrade, M. Obarzanowski, M. Ryhl-Svendsen, D. Thickett, S. Hackney, Jørgen Wadum, 'Pollution monitoring by dosimetry and passive diffusion sampling for evaluation of environmental conditions for paintings in microclimate frames', in: *Journal of Cultural Heritage* (2011), p. 411-419.
253. Erma Hermens (red.), *On the trail of Bosch and Bruegel: Four Paintings United under Cross-examination*, Londen 2012.
254. Erma Hermens, Greta Koppel, 'Copying for the art market in 16th-century Antwerp: a tale of Bosch and Bruegel', in: Erma Hermens (red.), *On the trail of Bosch and Bruegel: Four Paintings United under Cross-examination*, Londen 2012, p. 85-99.
255. Erma Hermens, 'Technical Art History: The Synergy of Art, Conservation and Science', in: Matthew Rampley, Thierry Lenain, Hubert Locher, Andrea Pinotti, Charlotte Schoell-Glass, Kitty Zijlmans (red.), *Art History and Visual Studies in Europe; Transnational Discourses and National Frameworks*, Leiden/Boston 2012, p. 151-165.
- Bijdragen van: Bernard M. Vermet, Erma Hermens, Jørgen Wadum, e.a.

256. Erma Hermens, Tina Fiske (red.), *Art, Conservation and Authenticities; material, concept, context* [congresbundel] Universiteit Glasgow, 12-14 september 2007, Londen 2009.
257. Erma Hermens, Joyce H. Townsend (red.), *Sources and serendipity: testimonies of artists' practice* [congresbundel] Universiteit Glasgow, 12-13 June 2008, Londen 2009.
258. Pieter Keune, Petria Noble, 'Rubens en Brueghel: Samenwerking in de schilderkunst', in: *kM Kunstenaarsmaterialen*, nr. 82 (2012), p. 2-5.
259. Pieter Keune, Abbie L.S. Vandivere, Jessica Roeders, 'Restauratie van vijf schilderijen', in: *kM Kunstenaarsmaterialen*, nr. 76 (2010), p. 26-28.
260. Friso Lammertse, Arie Wallert, Margreet J.G. Wolters, 'In search of the right colour: colour notations in a late sixteenth-century Dutch painting', in: Marika Spring (red.), *Studying old Master Paintings; Technology and Practice; The National Gallery Technical Bulletin 30th Anniversary Conference Postprints*, Londen 2011, p. 111-117.
261. Micha Leeftang, Margreet J.G. Wolters, 'Christus en de overspelige vrouw; De relatie tussen tekening, ondertekening en schilderij', in: *Kunst en Wetenschap* 22, nr. 3 (2013), p.33-34.
262. Annelies van Loon, Petria Noble, Aviva Burnstock, 'Ageing and deterioration of traditional oil and tempera paints', in: Joyce Hill Stoner, Rebecca A. Rushfield (red.), *The Conservation of Easel Paintings*, Londen 2012, p. 214-241-9.
263. Annelies van Loon, Petria Noble, Jaap J. Boon, 'The formation of complex crusts in oil paints containing lead white and smalt: dissolution, depletion, diffusion, deposition', in: Nigel Meeks, Caroline Cartwright, Andrew Meek, Aude Mongiatti (red.), *Historical Technology, Materials and Conservation: SEM and Microanalysis*, London 2012, p. 207-209.
264. Annelies van Loon, Lidwien Speleers, 'The use of blue and green verditer in green colours in the mid-seventeenth-century paintings of the Oranjezaal, The Hague', in: Marika Spring (red.), *Studying old Master Paintings; Technology and Practice; The National Gallery Technical Bulletin 30th Anniversary Conference Postprints*, Londen 2011, p. 260-268.
265. Pauline J. Marchand, 'Oranje of rood: de sjerp van graaf Hendrik', in: Diane Visser, Annemarie Vels Heijn (red.), *Hendrik, graaf van den Bergh (1573-1638); Van Spanje naar Oranje*, 's-Heerenberg 2010, p. 52-54.
266. Sabrina Meloni, 'Het dilemma van de wapenschilden', in: *De Nederlandsche Leeuw* 126, nr. 3 (2009), p. 57-60.
267. Willem de Ridder, Arie Wallert, 'Over 't vel. Vleeskleur: "wiskondige" benaderingen", in: *kM Kunstenaarsmaterialen*, nr. 72 (2009), p. 37-39.
268. Erika Smeenk-Metz, Barbara Schoonhoven, Arie Wallert, 'Changes to a Civic Guard Portrait; The Technical Investigation of Cornelis Ketel's Militia Company of Captain Dirck Jacobsz Rosecrans and Lieutenant Pauw', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 61, nr. 3 (2013), p. 251-

- 275.
269. M. Ryhl-Svendsen, M. Scharff, Jørgen Wadum, T. Grøntoft, E. Dahlin, S. Lopez-Aparicio, M. Odlyha, G. Andrade, A. Ortega, M. Obarzanowski, J. Czop, S. Hackney, D. Thickett, M.P. Colombini, I. Bonaduce, 'Gaseous Pollutants inside Microclimate Frames: Results from the PROPAIN Project', in: A. Phenix, S.A. Chui (red.), *Facing the Challenges of Panel Paintings Conservation: Trends, Treatments and Training* [congresbundel] Getty Center te Los Angeles, 17-18 mei 2009, Los Angeles 2009, p. 165-177.
270. Maartje J.N. Stols-Witlox, 'Grounds, 1400-1900', in: J. Hill Stoner, R. Rushfield (red.), *Conservation of Easel Paintings*, Londen 2012, p. 161-185.
271. Maartje J.N. Stols-Witlox, Luc Megens, Leslie Carlyle, 'To prepare white excellent...': reconstructions investigating the influence of washing, grinding and decanting of stack-process lead white on pigment composition and particle size', in: Sigrid Eyb-Green, Joyce H. Townsend, Mark Clarke, Jilleen Nadolny, Stefanos Kroustallis (red.), *The Artist's Process. Technology and Interpretation* [congresbundel], London 2012, p. 112-129.
272. Maartje J.N. Stols-Witlox, 'The whitest white.' Lead white qualities in historical recipes, 1400-1900', in: Marika Spring, *Studying old master paintings. Technology and practice. Postprints to the National Gallery Technical Bulletin 30 th Anniversary Conference* [congresbundel] National Gallery te London, Londen 2011, p. 284-294.
273. Maartje J.N. Stols-Witlox, 'The heaviest and the whitest': lead white quality in north western European documentary sources, 1400-1900', in: Marika Spring (red.), *Studying old Master Paintings; Technology and Practice; The National Gallery Technical Bulletin 30th Anniversary Conference Postprints*, Londen 2011, p. 284-294.
274. Maartje J.N. Stols-Witlox, 'Historical restoration recipes: the cleaning of paintings 1600-1900', in: *Preprints, 16th Triennial Meeting Lisbon; Cultural Heritage / Cultural Identity: The Role of Conservation* [congresbundel] Lissabon, 19-23 September 2011, Lissabon 2011.
275. Abbie L.S. Vandivere, 'Reconstructing intermediate layers in early Netherlandish paintings', in: Lucy Wrapson, Jenny Rose, Rose Miller, Spike Bucklow (red.), *In artists' footsteps: the reconstruction of pigments and paintings; Studies in honour of Renate Woudhuysen-Keller*, Londen 2012, p. 63-76.
276. Abbie L.S. Vandivere, "Cloeck en veerdigh": Energetic and Skillful Painting Techniques of the Sixteenth-Century Leiden School', webpublicatie *JHNA – Journal of Historians of Netherlandish Art* 4, nr. 1 (2012).
277. Abbie L.S. Vandivere, 'Changes of Identity in Garland of Flowers and Vase by Gaspar Peeter Verbruggen the Younger', in: *Oud Holland* 122, nr. 2/3 (2009), p. 164-180.
278. Jørgen Wadum, Mikkel Scharff, 'Tracing the individual 'handwriting' of four 16th-century

- artists through their underdrawings', Erma Hermens (red.), *On the trail of Bosch and Bruegel: Four Paintings United under Cross-examination*, Londen 2012, p. 59-81.
279. Jørgen Wadum, 'Discoursing Objects - The Multiple Faces of Conservation Documentation', in: *Kermes: arte e tecnica del restauro*, 85 (2012).
280. Jørgen Wadum, N. Streeton, 'History and use of panels or other rigid supports for easel paintings', in: J.H. Stoner, R.A. Rushfield (red.), *Conservation of Easel Paintings; Routledge Series in Conservation and Museology*, Londen 2012, p. 49-114.
281. Jørgen Wadum, K. Monrad, M. Scharff, 'The Multiple Views of Italy by Danish Golden Age Artists: Reality or Manipulation?', in: H Verougstraete, C Janssens de Bisthoven (red.), *Colloquium XVI for the Study of Underdrawing and Technology in Painting "The Quest for the Original"* [congresbundel] Brugge, 21-23 September 2006, Leuven 2009, p.143-151.
282. Arie Wallert, 'Groote Waereld in 't Kleen Geschildert', in: *kM Kunstenaarsmaterialen*, nr. 83 (2012), p. 2-4.
283. Arie Wallert, Willem de Ridder, 'About skin: technical examination of paintings by Adriaen van der Werff', in: Marika Spring (red.), *Studying old Master Paintings; Technology and Practice; The National Gallery Technical Bulletin 30th Anniversary Conference Postprints*, Londen 2011, p. 180-185.
284. Margreet J.G. Wolters, 'Een nieuw perspectief; De ondertekeningen in De Wladislawzaal door Hendrik van Steenwijck II', in: *RKD Bulletin*, nr. 2 (2012), p. 207-212.

SCHILDERKUNST Kunstenaars A-Z

Hans von Aachen (1552-1615)

285. Thomas Fusenig, *Hans von Aachen (1552-1615): Hofkünstler in Europa* [tent.cat.] Suermondt-Ludwig-Museum te Aken, 11 maart – 13 juni 2010; Císařská konírna, in samenwerking met Obrazárna Pražského hradu te Praag, 1 juli – 3 oktober 2010; Kunsthistorisches Museum te Wenen, 19 oktober 2010 – 9 januari 2011, Berlijn 2010. Medewerking van: Alice Taatgen, Heinrich Becker. Ook in het Engels verschenen.

Pieter Aertsen (1508-1575)

286. Wouter T. Kloek, *Pieter Aertsen en de wereld op zijn kop*, Amsterdam 2010.
287. Jaco Rutgers, 'Pieter Aertsen en het Antwerps maniërisme', in: Sandrine Vézilier-Dussart (red.), *Schatten van het maniërisme in Vlaanderen* [tent.cat.] Musée départemental de Flandre te Cassel, 4 mei – 29 september 2013, Gent/Kortrijk 2013, p. 69-75.

Rijckaerts Aertsz (1482-1577)

288. Bram de Klerck, 'Short-sighted? Rijckaerts Aertsz Portraying the Virgin in a Painting by Frans Floris', in: *Oud Holland* 124, nr. 2/3 (2011), p. 65-80.

Hendrick Avercamp (1585-1634)

289. Jonathan Bikker, 'Hendrick Avercamp. "De Stomme van Kampen"', in: Pieter Roelofs, *Hendrick Avercamp, De meester van het ijsgezicht* [tent.cat.] Rijksmuseum te Amsterdam, 21 november 2009 – 15 februari 2010; National Gallery of Art te Washington, 21 maart – 5 juli 2010, Amsterdam 2009, p. 11-21.
290. Jonathan Bikker, 'De vroege eigenaren van het werk van Avercamp', in: Pieter Roelofs, *Hendrick Avercamp, De meester van het ijsgezicht* [tent.cat.] Rijksmuseum te Amsterdam, 21 november 2009 – 15 februari 2010; National Gallery of Art te Washington, 21 maart – 5 juli 2010, Amsterdam 2009, p. 119-127.
291. Pieter Roelofs, *Winterlandschap met schaatsers: Hendrick Avercamp*, Amsterdam 2013. Ook in het Engels verschenen.
292. Pieter Roelofs, 'Hendrick Avercamp 1585-1634; Wintersport', in: *Kunstschrift* 53, nr. 6 (2009/2010), p. 13.
293. Pieter Roelofs, *Hendrick Avercamp, De meester van het ijsgezicht* [tent.cat.] Rijksmuseum te Amsterdam, 21 november 2009 – 15 februari 2010; National Gallery of Art te Washington, 21 maart – 5 juli 2010, Amsterdam 2009. Ook in het Engels verschenen.
294. Pieter Roelofs, 'De schilderijen. Nederlanders op het ijs', in: Pieter Roelofs, *Hendrick Avercamp, De meester van het ijsgezicht* [tent.cat.] Rijksmuseum te Amsterdam, 21 november 2009 – 15 februari 2010; National Gallery of Art te Washington, 21 maart – 5 juli 2010, Amsterdam 2009, p. 31-83.
295. Arie Wallert, Ige Verslype, 'IJzige luchten, luchtig ijs. Schildertechnische aspecten', in: Pieter Roelofs, *Hendrick Avercamp, De meester van het ijsgezicht* [tent.cat.] Rijksmuseum te Amsterdam, 21 november 2009 – 15 februari 2010; National Gallery of Art te Washington, 21 maart – 5 juli 2010, Amsterdam 2009, p. 129-139.

Dirck van Baburen (1594/95-1624)

296. Gregor J.M. Weber, 'Dirck van Baburen's "Achilles before the dead body of Patroclus" acquired by the Gemäldegalerie Alte Meister, Kassel', in: *The Burlington Magazine* 153, nr. 1295 (2011), p. 90-91.

Jacob Adriaensz. Backer (1608-1651)

297. Peter B.R. van den Brink, 'Not Govaert Flinck, but Jacob Backer: The resurfaced portrait of Cornelis de Graeff', in: Orsolya Radványi (red.), *Geest en gratie; Essays Presented to Ildikó Ember on Her Seventieth Birthday*, Budapest 2012, p. 56-61.

298. Erna E. Kok, Een liefdespaar onthuld. Jacob Adriaensz Backer's zogenoemde 'David en Bathseba' opnieuw geïdentificeerd als 'Isaäk en Rebekka', in: *Oud Holland* 124, nr. 2/3 (2011), p. 119-140.

Jan Abrahamsz. van Beerstraten (1622-1666)

299. Norbert E. Middelkoop, 'Beerstraaten in the Nationalmuseum: an exceptional contribution to the Dutch cityscape', in: *Art Bulletin of Nationalmuseum Stockholm* 18 (2011), p. 135-140.

Cornelis Bega (1631/32-1664)

300. Pieter Biesboer, 'Cornelis Bega (Haarlem, 1631-1664). Eine Biografie', in: Peter B.R. van den Brink, Bernd Wolfgang Lindemann, *Cornelis Bega; Eleganz und raue Sitten* [tent.cat.] Suermondt-Ludwig-Museum te Aken, 15 maart – 10 juni 2012; Staatliche Museen zu Berlin, Berlijn, 29 juni – 30 september 2012, München 2012, p. 24-29.
301. Peter B.R. van den Brink, Bernd Wolfgang Lindemann, *Cornelis Bega; Eleganz und raue Sitten* [tent.cat.] Suermondt-Ludwig-Museum te Aken, 15 maart – 10 juni 2012; Staatliche Museen zu Berlin, Berlijn, 29 juni – 30 september 2012, München 2012.
Medewerking van: Sylvia Böhmer, Sarvenaz Ayooghi.

302. Peter B.R. van den Brink, 'Tausend Stufen Grau', in: Peter B.R. van den Brink, Bernd Wolfgang Lindemann, *Cornelis Bega; Eleganz und raue Sitten* [tent.cat.] Suermondt-Ludwig-Museum te Aken, 15 maart – 10 juni 2012; Staatliche Museen zu Berlin, Berlijn, 29 juni – 30 september 2012, München 2012, p. 14-23.

Nicolaes Berchem (1621/22-1683)

303. Jan Kosten, 'Nicolaes Berchem, De veldslag van Alexander de Grote en Poros aan de Hydaspes, een iconografisch unicum', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 231-242.

Nicolaes Berchem de Jonge (1649-1672)

304. Marijke C. de Kinkelder, 'De korte loopbaan van Nicolaes Berchem de Jonge', in: *Oud Holland* 123, nr. 2 (2010), p. 125-132.

Gerrit Berckheyde (1638-1698)

305. Quentin Buvelot, 'Een gezicht op de Haarlemse stadswallen door Gerrit Berckheyde', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 77-82.

306. Wouter T. Kloek, Norbert E. Middelkoop, 'Gerrit Berckheyde en de Gouden Bocht in de Herengracht', in: *Maandblad Amstelodamum* 99, nr. 1 (2012), p. 17-33.

Joachim Beuckelaer (1533-1575)

307. Margreet J.G. Wolters, 'Drawing → Underdrawing → Painting: Compositional Evolution in the Working Process of Joachim Beuckelaer', webpublicatie *JHNA - Journal of Historians of Netherlandish Art* 4, nr. 2 (2012).

Abraham Bloemaert (1566-1651)

308. Marten Jan Bok, 'Het leven van Abraham Bloemaert', in: Liesbeth M. Helmus, Gero Seelig, *Het Bloemaert-effect; Kleur en compositie in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Centraal Museum te Utrecht 11 november 2011 – 5 februari 2012; Staatliches Museum Schwerin te Schwerin, 24 februari – 28 mei 2012, Petersberg 2011, p. 18-22.
309. Marten Jan Bok, 'Een leven lang leren', in: *Kunstschrift* 55, nr. 5 (2011), p. 24-35.
310. Jaap Bolten, 'Abraham Bloemaert's Niobids', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 67-72.
311. Albert J. Elen, 'Een begenadigd en praktisch tekenaar: creativiteit en functionaliteit in het werkproces', in: Liesbeth M. Helmus, Gero Seelig, *Het Bloemaert-effect; Kleur en compositie in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Centraal Museum te Utrecht 11 november 2011 – 5 februari 2012; Staatliches Museum Schwerin te Schwerin, 24 februari – 28 mei 2012, Petersberg 2011, p. 31-38.
312. Felice Geurdes, 'Verscholen Pracht; Abraham Bloemaert en zijn werk voor de Utrechtse schuilkerken', in: *Oud Utrecht* 84, nr. 6 (2011), p. 184-189.
313. Liesbeth M. Helmus, Gero Seelig, *Het Bloemaert-effect; Kleur en compositie in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Centraal Museum te Utrecht 11 november 2011 – 5 februari 2012; Staatliches Museum Schwerin te Schwerin, 24 februari – 28 mei 2012, Petersberg 2011.
Ook in het Engels en Duits verschenen.
314. Eddy de Jongh, 'Sluimering, verkorting en verscheidenheid', in: *Kunstschrift* 55, nr. 5 (2011), p. 8-17.
315. Ghislain J.P. Kieft, 'Bloemaert als leermeester en bonenkoning', in: Liesbeth M. Helmus, Gero Seelig, *Het Bloemaert-effect; Kleur en compositie in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Centraal Museum te Utrecht 11 november 2011 – 5 februari 2012; Staatliches Museum Schwerin te Schwerin, 24 februari – 28 mei 2012, Petersberg 2011, p. 23-30.
316. Ruud Priem, 'Katholieke propaganda in Utrecht', in: *Kunstschrift* 55, nr. 5 (2011), p. 18-23.

Ferdinand Bol (1616-1680)

317. Jonathan Bikker, 'The Identification of the Individual Sitters in a 1657 Group Portrait by Ferdinand Bol on Long-term Loan to the Nationalmuseum from the Rijksmuseum, Amsterdam', in: *Art Bulletin of Nationalmuseum Stockholm* 18 (2011), p. 127-134.
318. Margriet H. van Eikema Hommes, *A mysterious series by Ferdinand Bol: the painted*

wall hangings in the Peace Palace examined, Den Haag 2012.

319. Margriet H. van Eikema Hommes en Piet Bakker (red.), *Art and allegiance in the Dutch Golden Age: the ambitions of a wealthy widow in a painted chamber by Ferdinand Bol*, Amsterdam 2012.
320. Frans Grijzenhout, 'Ferdinand Bol's portrait historié in the Hermitage: identification and interpretation', in: *Simiolus* 34, nr. 1 (2009/2010), p. 56-65.
321. Frauke K. Laarmann-Westdijk, 'Siehe meine Freundin, du bist schön! Ein vermeintlich unsittliches Familienporträt von Ferdinand Bol', in: F. Jeserich, H. Rudolph (red.) *Ägypten - Kindheit - Tod, Gedenkschrift für Dr. habil. Edmund Hermsen †2006*, Böhlau 2013, p. 169-192.
- Gerard ter Borch (1617-1681)**
322. Anna C. Koldewey, 'Een vaderlijke vermaning, een chic bordeel of een galante conversatie?; De betekenis van een interieur met genrescène door Gerard ter Borch (1617-1681)', in: *Desipientia* 17, nr. 2 (2010), p. 41-44.
- Dirck de Bray (c.1635-1694)**
323. Emilie E.S. Gordenker, 'Still life of a bouquet in the making' by Dirck de Bray: a new aquisition at the Mauritshuis, The Hague', in: *The Burlington Magazine* 154, nr. 1307 (2012), p. 100-102.
- Jan de Bray (1626/27-1697)**
324. Pieter Biesboer, 'Twee portretjes door Jan de Bray', in: *Haerlem Jaarboek* (2011), p. 64-75.
325. Jeroen Giltaij, 'Het vriendschapsschilderij van Jan de Braij en drie andere schilders', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 431-442.
- Salomon de Bray (1597-1664)**
326. Quentin Buvelot, Friso Lammertse, 'Numbered paintings by Salomon de Bray', in: *The Burlington Magazine* 152, nr. 1287 (2010), p. 390-392.
- Adam van Breen (ca. 1585-na 1640)**
327. Rozemarijn Landsman, 'Schilderachtige Borssenburg; Schaatsen op de Amstel door Adam van Breen', in: *Maandblad Amstelodamum* 98, nr. 1 (2011), p. 18-30.
- Paul Bril (1553/54-1626)**
328. Ariane van Suchtelen, 'Berglandschap met de heilige Hieronymus door Paul Bril; Een aanwinst van het Mauritshuis', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 387-400.

Pieter Bruegel de Oude (ca. 1527-1569)

329. Reindert L. Falkenburg, 'Jagers in de sneeuw; 1565', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *101 hoogtepunten van de Westerse kunst, Inleiding kunstgeschiedenis [1]*, Heerlen 2010, p. 193-196.
330. Paul Huys Janssen, 'In het museum. Bruegel, Bruegel en Bruegel in het Noordbrabants Museum', in: *In Brabant. Tijdschrift voor Brabants Heem en erfgoed* 2, nr. 1 (2011), p. 56-57.
331. Manfred S. Sellink, Maximiliaan P.J. Martens, *Pieter Bruegel ongezien!: de verborgen Antwerpse collecties* [tent.cat.] Museum Mayer van den Bergh te Antwerpen, 16 juni – 14 oktober 2012, Leuven 2012.
332. M. Pilar Silva Maroto, Manfred S. Sellink, Elisa Mora, *Pieter Bruegel el Viejo: El vino de la fiesta de San Martín*, Madrid 2011.
333. M. Pilar Silva Maroto, Manfred S. Sellink, 'The rediscovery of Pieter Bruegel the Elder's 'Wine of St Martin's Day', acquired for the Museo Nacional del Prado, Madrid', in: *The Burlington Magazine* 153, nr. 1305 (2011), p. 784-793.
334. Renilde L.E.M. Vervoort, "Vrouwen op den besem en derghelijck ghespoock". *Pieter Bruegel en de traditie van hekserijvoorstellingen in de Nederlanden tussen 1450 en 1700* [proefschrift, Radboud Universiteit Nijmegen], Nijmegen 2011.
335. Renilde L.E.M. Vervoort, 'Hekserijvoorstellingen in de Nederlanden en de invloed van Pieter Bruegel de Oude', in *Desipientia* 20, nr. 2 (2013), p. 44-48.

Jan Bruegel de Oude (1568-1625)

336. Marrigje E. Rikken, Paul J. Smith, 'Jan Brueghel's Allegory of Air (1621) from a natural historical perspective', in: Eric Jorink, Bart Ramakers (red.), 'Art and science in the early modern netherlands = Kunst en wetenschap in de vroegmoderne Nederlanden', *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek*, dl. 61 (2011), Zwolle 2011, p. 86-115.
337. Jef M.P. Schaeps, 'Jan Brueghel d.Ä. - Wasserfälle bei Tivoli', in: M. Neumeister (red.), *Brueghel. Gemälde von Jan Brueghel d.Ä.*, München 2013, p. 170-171.

Hendrick ter Brugghen (1588-1629)

338. Marten Jan Bok, 'Was Hendrick ter Brugghen a Melancholic?', webpublicatie *JHNA – Journal of Historians of Netherlandish Art* 1, nr. 2 (2009).

Harmen de Bye (1600-1688)

339. Rudi E.O. Ekkart, 'Harmen de Bye', in: Orsolya Radványi (red.), *Geest en gratie; Essays Presented to Ildikó Ember on Her Seventieth Birthday*, Budapest 2012, p.52-55.

Abraham van Calraet (1642-1722)

340. Fred G. Meijer, 'A partridge by Abraham van Calraet (1642-1722) in Budapest', in: Orsolya Radványi (red.), *Geest en gratie; Essays Presented to Ildikó Ember on Her Seventieth Birthday*,

Budapest 2012, p. 20-25.

Michelangelo Merisi da Caravaggio (1571-1610)

341. Duncan Bull, 'Letter: Caravaggio and Pietro Arentino', in: *The Burlington Magazine* 153, nr. 1302 (2011), p. 607.
342. Bert Treffers, 'Wee je gebeente; Naar aanleiding van het terugvinden van Caravaggio's schedel', in: *Desipientia* 17, nr. 1 (2010), p. 30-31.
343. Bert Treffers, Guus van den Hout, *De laatste Caravaggio* [tent.cat.] Museum het Rembrandthuis te Amsterdam, 3 december 2010 – 13 februari 2011, Zwolle 2010.
Ook in het Engels en Italiaans verschenen.
344. Bert Treffers, 'Michelangelo Merisi da Caravaggio (1571-1610). Een kunstenaar tussen mythe en werkelijkheid', in: Bert Treffers, Guus van den Hout, *De laatste Caravaggio* [tent.cat.] Museum het Rembrandthuis te Amsterdam, 3 december 2010 – 13 februari 2011, Zwolle 2010, p. 9-18.
345. Bert Treffers, 'Caravaggio's testament: De liggende Johannes de Doper', in: Bert Treffers, Guus van den Hout, *De laatste Caravaggio* [tent.cat.] Museum het Rembrandthuis te Amsterdam, 3 december 2010 – 13 februari 2011, Zwolle 2010, p. 29-44.

Annibale Carracci (1560-1609)

346. Bram de Klerck, 'Tenhemelopneming van Maria, 1600-1601', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *101 hoogtepunten van de Westerse kunst, Inleiding kunstgeschiedenis [1]*, Heerlen 2010, p. 209-213.

Ludovico Carracci (1555-1619)

347. Duncan Bull, 'Ludovico Carracci's Vision of St Francis: Inspiration and Influence', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 60, nr. 4 (2012), p. 283-314.

Louis de Caullery (ca. 1580-1621/22)

348. Ineke Wolf, Margreet J.G. Wolters, 'Lente, Zomer, Winter, drie triomfen van jaargetijden toegeschreven aan Louis de Caullery', in: *Oud Holland* 125, nr. 1 (2012), p. 5-27.

Cornelis Jonson van Ceulen (1593-1661)

349. Ruud Priem, 'Een 'begaafd en seer ijverich man'; Willem Thielen en zijn echtgenote Maria de Fraeye, geportretteerd door Cornelis Jonson van Ceulen', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 215-226.

Gillis Coignet I (ca. 1542-1599)

350. Norbert E. Middelkoop, 'Nogmaals de Dolhuisloterij van 1592', in: *Maandblad Amstelodamum* 96, nr. 4 (2009), p. 189-191.
351. Norbert E. Middelkoop, 'Gillis Coignet and the Amsterdam Lottery of 1592: Locating an

Extraordinary Night Scene', webpublicatie *JHNA – Journal of Historians of Netherlandish Art* 2, nr. 1-2 (2010).

Adam de Colonia (1634-1685)

352. Rudi E.O. Ekkart, 'The Scottish painter Adam de Colone identified as the Dutch painter Adam de Colonia', in: *The Burlington Magazine* 154, nr. 1307 (2012), p. 91-96.

Adriaen Coorte (c. 1683-1707)

353. Quentin Buvelot, 'On Coorte's still life with two walnuts', in: Orsolya Radványi (red.), *Geest en gratie; Essays Presented to Ildikó Ember on Her Seventieth Birthday*, Budapest 2012, p. 16-19.
354. Quentin Buvelot, 'Toevoegingen aan het oeuvre van Adriaen Coorte (werkzaam c. 1683-1707)', in: *Oud Holland* 123, nr. 1 (2010), p. 82-86.
355. Carol Pottasch (Mauritshuis), Kees Mensch (shell technology centre, Amsterdam), 'Arsenic and apricots: understanding the sober still lifes of Adriaen Coorte', in: Nigel Meeks, Caroline Cartwright, Andrew Meek, Aude Mongiatti (red.), *Historical Technology, Materials and Conservation: SEM and Microanalysis*, London 2012, p. 100-106.

Charles Antoine Coypel (1694-1752)

356. Ursula de Goude-Broug, 'De portretten van Monsieur Dupillé en Madame Dupillé met hın dochter, door Charles Antoine Coypel: op zoek naar de inspiratiebron', in: *RKD Bulletin*, nr. 2 (2012), p. 64-67.

Michiel Coxcie (1499-1592)

- 357.
358. Koenraad J.A. Jonckheere (red.), *Michiel Coxcie: de Vlaamse Rafaël* [tent.cat.] M – Museum Leuven, 31 oktober 2013 – 23 februari 2014, Leuven 2013.
Bijdragen van: Gert Jan J. van der Sman, Ruben Suykerbuyk, Marieke van Wamel, Terea Esposito, Almudena Perez de Tudela, Oliver Kik, Natasja Peeters.
- 359.
360. Melina Reintjens, 'The Habsburg Windows in Brussels Cathedral', in: Koenraad J.A. Jonckheere (red.), *Michiel Coxcie 1499-1592 and the giants of his age* [tent.cat.] M – Museum Leuven, 31 oktober 2013 – 23 februari 2014, Leuven 2013, p. 138-154.

361.

Lucas Cranach de Oude (1472-1553)

362. Bernard J.H. Aikema, Anna Coliva, *Cranach; l'altro Rinascimento = a different Renaissance* [tent.cat.] Galleria Borghese te Rome, 15 oktober 2010 – 13 februari 2011, Milaan 2010.
363. Yvonne L. Bleyerveld, 'Il potere delle donne = The Power of Women', in: Bernard J.H.

Aikema, Anna Coliva, *Cranach; l'altro Rinascimento = a different Renaissance* [tent.cat.]
Galleria Borghese te Rome, 15 oktober 2010 – 13 februari 2011, Milaan 2010, p. 75-85.

Johannes Croon (ca. 1630-1664)

364. Marijke Heslenfeld, 'Zo gaan er dertien in een dozijn'; Johannes Croon, dozijnschilder in Amsterdam', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 199-208.

Aelbert Cuyp (1620-1691)

365. Sander Paarlberg, 'Een landschap van Richard Farrington en de impact van Albert Cuyp', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 275-282.

Anthony van Dyck (1599-1641)

366. Friso Lammertse, Alejandro Vergara (red.), *The young Van Dyck* [tent.cat.] 20 november 2012 – 3 maart 2013, Museo Nacional del Prado te Madrid, Madrid 2012.
367. Friso Lammertse, Alejandro Vergara, 'A Portrait of Van Dyck as a Young Artist', in: Friso Lammertse, Alejandro Vergara (red.), *The young Van Dyck* [tent.cat.] 20 november 2012 – 3 maart 2013, Museo Nacional del Prado te Madrid, Madrid 2012, p. 23-73.
368. Friso Lammertse, Carina P. Fryklund, Annetje Boersma, *Meesterwerk of kopie? Twee versies van Anthonie van Dijcks Heilige Hieronymus met een engel*, Rotterdam 2009.
Bijdragen van: Annelies van Loon, Lena Dahlén.
Ook in het Engels verschenen.

Floris van Dijck (1574/75-1651)

369. Albert Blankert, 'Bij het portret van Floris van Dijck: schilderde hij vegetarisch?', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 83-92.

Gerrit Donck (ca. 1600/10-ca. 1640/60)

370. Sabine Craft-Giepmans, 'De Amsterdamse organist Nicolaes Willemsz Lossy (ca. 1604-1664), door Gerrit Donck geportretteerd', in: *Maandblad Amstelodamum* 98, nr. 3 (2011), p. 122-129.

Jacob Duck (ca. 1600-1667)

371. Fred G. Meijer, 'Democritus by Jacob Duck (c.1600-1667), a rejected design for a print?', in: *Oud Holland* 123, nr. 2 (2010), p. 166-169.

Gerbrand van den Eeckhout (1621-1674)

372. Volker Manuth, 'Групповой портрет членов правления гильдии бондарей и сборщиков винных налогов' ['Gerbrand van den Eeckhouts Overlieden van het kuipers- en wijnverlaters gilde van 1673 in het Amsterdam Museum'], in: Irina Sokolova, Norbert E. Middelkoop, *Голландский групповой портрет золотого века из собрания амстердамского музея* [Dutch Group Portraits of the Golden age from the collection of the Amsterdam Museum], [tent.cat.] State Hermitage Museum te Sint-Petersburg, 7 juni – 1 september 2013; Pushkin Museum te Moskou; 21 september 2013 – 19 januari 2014, p. 90-93.
373. Volker Manuth, 'Mit den Augen des Sohnes; Gerbrand van den Eeckhouts Porträts seines Vaters', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 269-278.

Caesar Boetius van Everdingen (1616/17-1678)

374. Paul Huys Janssen, 'A pair of paintings by Caesar van Everdingen', in: *The Burlington Magazine* 154, nr. 1307 (2012), p. 97-100.
375. Erika Smeek-Metz, Manja Zeldenrust, Arie Wallert, 'Young Woman in a Broad-Brimmed Hat; Painting Technique and Restoration', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 59, nr. 3 (2011), p. 223-235.
376. Gregor J.M. Weber, 'Young Woman in a Broad-Brimmed Hat; A Newly Acquired Painting by Caesar Boetius van Everdingen', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 59, nr. 3 (2011), p. 211-220.

Govert Flinck (1615-1660)

377. Tom van der Molen, 'Op d'afbeelding van Rozemond, door den beroemde schilder G. Flinck'; Een nieuwe identificatie voor het vrouwenportret door Govert Flinck in Kassel', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 319-324.

Frans Floris de Vriendt (1510/20-1570)

378. Annette de Vries, 'Reformulating St Luke; Frans Floris on art and diligence', in: Bart Ramakers (red.), *Understanding Art in Antwerp; Classicising the Popular, Popularising the Classic (1540-1580)* [congresbundel] Universiteit Groningen, 23-24 januari 2008, Leuven 2011, p. 37-51.

Jan van Goyen (1596-1656)

379. Bram de Klerck, 'Rivierlandschap; 1640-1645', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *101 hoogtepunten van de Westerse kunst, Inleiding kunstgeschiedenis [1]*, Heerlen 2010, p. 236-239.
380. Annelies van Loon, Petria Noble, 'Bewuste en onbewuste schilderkunstige effecten, De

tonale landschapsschilderijen van Jan van Goyen', in: *kM Kunstenaarsmaterialen*, nr. 69 (2009), p. 28-30.

381. Herman P.L. Rosenberg, *Jan van Goyen: Portraitist of The Hague*, Zwolle 2010.

Pieter Fransz de Grebber (ca. 1600-1652/53)

382. Ger Luijten en Ana de Castro Henriques (red.), *Esplendor Holandês: O 'Retrato de Família' de Pieter de Grebber* [tent.cat.] Museu Nacional de Arte Antiga te Lissabon, 30 juni – 11 september 2011, Lissabon 2011.

Giovanni Antonio de Groot (1664-1712)

383. Joris van Glabbeek, Mireille te Marvelde, 'Giovanni Antonio de Groot (1664-1712)', in: Marianne van der Zwaag, Renske Cohen Tervaert (red.), *Opstand als opdracht = The Batavian Commissions* [tent.cat.] Koninklijk Paleis te Amsterdam, 1 juli – 18 september 2011, Amsterdam 2011, p. 26-33.

Cornelis van Haarlem (1562-1638)

384. Judith Niessen en Yvonne L. Bleyerveld (red.), *Cornelis van Haarlem, 1562-1638* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, 29 september 2012 – 20 januari 2013, Rotterdam 2012.

Frans Hals (ca. 1582-1666)

385. Pieter Biesboer, 'The identification of a family portrait by Frans Hals recently acquired by the Toledo Museum of Art', in: *The Burlington Magazine* 155, nr. 1319 (2013), p. 72-77.

386. Pieter Biesboer, 'De identificatie van een familiegroep door Frans Hals', in: *Haerlem Jaarboek* (2012), p. 63-73.

387. Pieter Biesboer, 'De Laughing Cavalier van Frans Hals; Een mogelijke identificatie', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 133-140.

388. Karolien J. De Clippel, Filip Vermeulen, 'Frans Hals en zijn Vlaamse collega's: dialoog of eenrichtingsverkeer?', in: Anna Tummers (red.), *Frans Hals; Oog in oog met Rembrandt, Rubens en Titiaan* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, Rotterdam 2013, p. 41-54.

389. Bas Dudok van Heel, Marten Jan Bok, '*Frans Halsen' aan de muur; omgang met familieportretten in Haarlem: Voocht-Olycan-Van der Meer*, Den Haag 2013.

390. Frans Grijzenhout, 'Frans Hals: The Portraits of a Mennonite Watchmaker and His Wife', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 61, nr. 2 (2013), p. 123-

391. Sabrina Meloni, Gwen Tauber, Alice Tate-Harte, 'The authenticity of heraldic arms on Olycan family portraits by Frans Hals: weighing the object vs. the image in restoration', in: Erma Hermens, Tina Fiske (red.), *Art, Conservation and Authenticities; material, concept, context*

[congresbundel] Universiteit Glasgow, 12-14 september 2007, Londen 2009, p. 106-114.

392. Jeroen Stumpel, 'De lach en de kwast', in: *Kunstschrift* 57, nr. 2 (2013), p. 20-28.

393. Anna Tummers (red.), *Frans Hals; Oog in oog met Rembrandt, Rubens en Titiaan* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, Rotterdam 2013.

Catalogus entries door: Christopher D.M. Atkins, Martin Bijl, Karolien J. De Clippel, Jonathan Gration, Jasper Hillegers, Sophie Rietveld, Michiel V. Roscam Abbing, Anna Tummers, Filip Vermeulen.

Ook in het Engels verschenen.

394. Anna Tummers, 'Frans Hals – meester van de rake portretten', in: Anna Tummers (red.), *Frans Hals; Oog in oog met Rembrandt, Rubens en Titiaan* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, Rotterdam 2013, p. 8-12.

395. Anna Tummers, 'Frans Hals – terecht bewonderd door de grootste schilders', in: Anna Tummers (red.), *Frans Hals; Oog in oog met Rembrandt, Rubens en Titiaan* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, Rotterdam 2013, p. 13-40.

396. Anna Tummers, Jonathan Gration, 'Oog in oog met Frans Hals; Locatie en receptie van enkele topstukken', in: Anna Tummers (red.), *Frans Hals; Oog in oog met Rembrandt, Rubens en Titiaan* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, Rotterdam 2013, p. 71-93.

397. Anna Tummers, 'Frans Hals; oog in oog met Rembrandt, Rubens en Titiaan', in: *Kunstschrift* 57, nr. 2 (2013), p. 10-19.

398. Ernst van de Wetering, 'De sprekende toets', in: *Kunstschrift* 57, nr. 2 (2013), p. 29-37.

399. Marieke de Winkel, 'Frans Hals's Portraits of Michiel de Wael and Cunera van Baersdorp and of Jan de Wael and Aeltje Dircksd. Pater Identified', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 141-150.

Adriaen Hanneman (ca. 1604-1671)

400. Quentin Buvelot, 'Een bijzonder portret van Maria Stuart door Adriaen Hanneman in het Mauritshuis', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 373-380.

Jan Davidsz. de Heem (1606-1683/84)

401. Fred G. Meijer, 'Jan Davidsz. De Heem's landscapes', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p.253-270.

402. Fred G. Meijer, 'An Interior with an Old Scholar from 1629 by Jan Davidsz. de Heem (1606-1683/84)' in: Anja K. Ševčík (red.), *Haně Seifertové k 75. narozeninám*, Praag 2009, p. 46-

51.

Maarten van Heemskerck (1498-1574)

403. Peter J.G. van der Coelen, 'Maarten van Heemskercks Zelfportret met het Colosseum; Context en voorbeelden', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 55-62.
404. Olivia Savatier Sjöholm, Ilja M. Veldman, *Heemskerck & l'humanisme; Une oeuvre à penser; [1498-1576]* [tent.cat.] Musée des Beaux-Arts de Rennes te Rennes, 6 oktober 2010 – 4 januari 2011, Châteaubourg 2010.
405. Ilona van Tuinen, 'The struggle for salvation: a reconstruction and interpretation of Maarten van Heemskerck's Strong men', in: *Simiolus* 36, nr. 3/4 (2012), p. 142-162.
406. Ilja M. Veldman, 'L'homme et le cosmos', in: Olivia Savatier Sjöholm, Ilja M. Veldman, *Heemskerck & l'humanisme; Une oeuvre à penser; [1498-1576]* [tent.cat.] Musée des Beaux-Arts de Rennes te Rennes, 6 oktober 2010 – 4 januari 2011, Châteaubourg 2010, p. 33-47.
407. Ilja M. Veldman, 'Des leçons pour la vie quotidienne', in: Olivia Savatier Sjöholm, Ilja M. Veldman, *Heemskerck & l'humanisme; Une oeuvre à penser; [1498-1576]* [tent.cat.] Musée des Beaux-Arts de Rennes te Rennes, 6 oktober 2010 – 4 januari 2011, Châteaubourg 2010, p. 48-65.

Bartholomeus van der Helst (ca. 1613-1670)

408. Bas Dudok-van Heel, 'Gabriel Marselis en Maria van Arckel in de duinen bij Haarlem; Twee portretten door Bartholomeus van der Helst uit 1655', in: *Maandblad Amstelodamum* 99, nr. 4 (2012), p. 161-182.
409. Judith F.J.M. van Gent, *Bartholomeus van der Helst (ca. 1613-1670); Een studie naar zijn leven en werk* [ook als proefschrift, Universiteit Utrecht], Zwolle 2011.
410. Judith F.J.M. van Gent, 'Een vleyend penceel'; Bartholomeus van der Helst: begaafd schilder van de Amsterdamse elite', in: *Ons Amsterdam* 2011, p. 406-409.

Melchior d'Hondecoeter (1636-1695)

411. Joy Kearney, Derk H. van Wegen, *Melchior de Hondecoeter: schilder voor buitenplaatsen te gast op Sypesteyn* [tent.cat.] Kasteel-Museum Sypesteyn te Loosdrecht, 22 juni – 30 september 2012, Loosdrecht 2012.
412. Marrigje E. Rikken, 'Melchior d'Hondecoeter - Bird Painter', in: *Intolerance* (2010), p. 9-32.
413. Marrigje E. Rikken, 'Melchior d'Hondecoeter: la fastuosidad le los aviarios barrocos', in: *Numen: Revista de Arte* (2009), p. 38-53.

Gerard van Honthorst (1592-1656)

414. Marieke E. Tiethoff-Splithoff, 'Amor omnia vincit; De drie oudste kinderen van

stadhouder Frederik Hendrik en Amalia van Solms op een groepsportret door Gerard van Honthorst, 1629', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 167-174.

Charles de Hooch (ca. 1620?-ca. 1655?)

415. Albert Blankert, 'Terug naar Charles de Hooch, alsmede over het raadsel van geniaal 'rapen'', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 41-48.

Samuel van Hoogstraten (1627-1678)

416. Ben P.J. Broos, 'The Young Samuel van Hoogstraten, Corrected by Rembrandt', in: Thijs Weststeijn (red.), *The Universal Art of Samuel van Hoogstraten (1627-1678); Painter, Writer, and Courtier*, Amsterdam 2013, p. 77-95.
417. Herman T. Colenbrander, 'A Pledge of Marital Domestic Bliss: Samuel van Hoogstraten's Perspective Box in the National Gallery, London', in: Thijs Weststeijn (red.), *The Universal Art of Samuel van Hoogstraten (1627-1678); Painter, Writer, and Courtier*, Amsterdam 2013, p. 139-159.
418. Hendrik J. Horn, 'Great Respect and Complete Bafflement: Arnold Houbraken's Mixed Opinion of Samuel van Hoogstraten', in: Thijs Weststeijn (red.), *The Universal Art of Samuel van Hoogstraten (1627-1678); Painter, Writer, and Courtier*, Amsterdam 2013, p. 209-
419. Michiel V. Roscam Abbing, 'Samuel van Hoogstraten's Personal Letter-Rack Paintings: Tributes with a Message', in: Thijs Weststeijn (red.), *The Universal Art of Samuel van Hoogstraten (1627-1678); Painter, Writer, and Courtier*, Amsterdam 2013, p. 115-137.
420. Thijs Weststeijn (red.), *The Universal Art of Samuel van Hoogstraten (1627-1678); Painter, Writer, and Courtier*, Amsterdam 2013.
421. Thijs Weststeijn, 'Samuel van Hoogstraten, the First Dutch Novelist?', in: Thijs Weststeijn (red.), *The Universal Art of Samuel van Hoogstraten (1627-1678); Painter, Writer, and Courtier*, Amsterdam 2013, p. 183-207.
422. Thijs Weststeijn, 'De zichtbare wereld van een schilder-dichter: Samuel van Hoogstraten's Inleyding tot de hooge schoole der schilderkonst', in: J. Bos, E. Geleijns (red.), *Boekenwijsheid: drie eeuwen kennis en cultuur in 30 bijzondere boeken. Opstellen bij de afronding van de Short-Title Catalogue Netherlands*, Zutphen 2009, p. 167-176.

Lambert Jacobsz (c.1598-1636)

423. Jasper Hillegers, 'Lambert Jacobsz (c. 1598-1636) en zijn werkplaats; Atelierpraktijken in Leeuwarden omstreeks 1630', in: *De Vrije Fries Jaarboek* 89 (2009), p. 67-91.

Karel du Jardin (1626-1678)

424. Jonathan Bikker, 'Sir Joan Reynst, his good acquaintance, neighbour, and landlord': truth and fantasy in Houbraken's life of Karel du Jarin', in: *The Burlington Magazine* 151, nr. 1271 (2009), p. 92-97.

Jacob Jordaens (1593-1678)

425. J. Bredal-Jørgensen, T. Filtenborg, Johanneke Verhave, Jørgen Wadum, 'Determining trends and developments in Jordaens' priming techniques' in: Birgit Ulrike Münch, Zita Pataki, *Jacob Jordaens: Genius of Grand Scale - Genie großen Formats*, Stuttgart 2012, p. 245-267.

Willem Key (1516-1568)

426. Koenraad J.A. Jonckheere, *Willem Key, 1516-1568: portrait of a humanist painter with an appendix to the oeuvre of Adriaen Thomasz. Key*, Turnhout 2011.
Medewerking van: Gijs Key, Jennifer M. Kilian.

Paulus Lesire (1611-in of na 1654)

427. Sabine E. Craft-Giepmans, 'Het vertrek van een koningin; Paulus Lesire's Vertrek van Henrietta Maria uit Scheveningen', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 83-92.

Judith Leyster (1609-1660)

428. Anna Tummers, *Judith Leyster; De eerste vrouw die meesterschilder werd* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, 19 december 2009 – 9 mei 2010, Haarlem 2009.

Abraham Liedts (1604/05-1668)

429. Carla van de Puttelaar, 'Het portret van Immetje Groot geschilderd door Abraham Liedts', in: *Oud Holland* 125, nr. 4 (2012), p. 226-232.

Jan Lievens (1607-1674)

430. Albert Blankert, 'The Comeback of a 'Rembrandt' as a Lievens', in: Jaap van der Veen, Friso Lammertse (red.), *Een kroniek voor Jeroen Giltaij*, Amsterdam 2012, p. 57-61.
431. Albert Blankert, 'Lievens' onroerende schilderijen', in: *Kunstschrift* 53, nr. 3 (2009), p. 20-27.
432. Bob C. van den Boogert, 'Lievens in Londen; Een Leids wonderkind in Van Dycks atelier', in: *Kunstschrift* 53, nr. 3 (2009), p. 28-35.
433. Eddy de Jongh, 'Constantijn Huygens met bezorgd gelaat', in: *Kunstschrift* 53, nr. 3 (2009), p. 6-13.
434. Pieter J.J. van Thiel, 'An Interpretation of the Still Life with Books, Jug, Glass and Bread Roll, Attributed to Jan Lievens', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 59, nr. 3 (2011), p. 287-298.
435. Jaap van der Veen, 'Opdrachtgevers in Amsterdam en Den Haag; In de gunst van hoge

heren', in: *Kunstschrift* 53, nr. 3 (2009), p. 36-39.

Johannes Lotyn (werkzaam va. 1686-1700)

436. Marieke E. Tiethoff-Spliethoff, 'Johannes Lotyn, 'Sijner Maj.ts Blomschilder'', in: C.R. van den Berg, Sabine E. Craft-Giepmans, S. Groenveld, P.L. Lekkerkerk, G. Jim van der Meer Mohr, Peter A. van der Ploeg (red.), *Liber amicorum Johan ter Molen, Jaarboek Oranje-Nassau 2012*, p. 9-19.

Claude Lorrain (1600-1682)

437. Terry van Druten, 'De boom en het meisje; Claude Lorrain en Rineke Dijkstra', in: *Kunstschrift* 55, nr. 4 (2011), p. 38-41.
438. Reindert Falkenburg, 'Haven met zonsondergang; 1639', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *101 hoogtepunten van de Westerse kunst, Inleiding kunstgeschiedenis [1]*, Heerlen 2010, p. 228-230.

Karel van Mander de Jonge (ca. 1583-1623)

439. Marjolein Leesberg, 'Het Laatste avondmaal, het eerst bekende schilderstuk van Karel van Mander de Jonge', in: *Oud Holland* 122, nr. 1 (2009), p. 1-13.

Meester van het Familieportret De Moucheron (ca. 1563)

440. Wouter T. Kloek, 'De Meester van het Familieportret De Moucheron', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 63-66.

Gabriël Metsu (1629-1667)

441. Eddy de Jongh, 'De bezorging van een brief', in: *Kunstschrift* 54, nr. 6 (2010/2011), p. 6-12.
442. Eveline Koolhaas-Grosfeld, 'Ode aan het Enkhuizer kostuum', in: *Kunstschrift* 54, nr. 6 (2010/2011), p. 42-46.
- 443.
444. Andrea Müller-Schirmer, 'Een Turcx tafelleet', in: *Kunstschrift* 54, nr. 6 (2010/2011), p. 30-31.
445. Pieter Roelofs, 'Gabriël Metsu – Portrettist', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 335-344.
446. Pieter Roelofs, 'Vroege eigenaren van schilderijen van Gabriël Metsu in Leiden en Amsterdam', in: Adriaan E. Waiboer (red.), *Gabriël Metsu [tent.cat.] National Gallery of Ireland te Dublin, 4 september – 5 december 2010; Rijksmuseum te Amsterdam, 16 december 2010 – 21 maart 2011; National Gallery of Art te Washington, 17 april – 24 juli 2011, New Haven 2010*, p.

97-126.

447. Frits T. Scholten, 'Metsu's marmer', in: *Kunstschrift* 54, nr. 6 (2010/2011), p. 34-39.
448. Adriaan E. Waiboer, *Gabriel Metsu: life and work: a catalogue raisonné* [proefschrift Institute of Fine Art, New York University, 2007], New Haven 2012.
449. Adriaan E. Waiboer, 'Gone up in Smoke? Gabriel Metsu's 'Missing' Self-Portrait with a Pipe', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 311-318.
450. Adriaan E. Waiboer (red.), *Gabriël Metsu* [tent.cat.] National Gallery of Ireland te Dublin, 4 september – 5 december 2010; Rijksmuseum te Amsterdam, 16 december 2010 – 21 maart 2011; National Gallery of Art te Washington, 17 april – 24 juli 2011, New Haven 2010.
Ook in het Engels verschenen.
451. Adriaan E. Waiboer, 'Gabriël Metsu; Zijn leven, werk en reputatie', in: Adriaan E. Waiboer (red.), *Gabriël Metsu* [tent.cat.] National Gallery of Ireland te Dublin, 4 september – 5 december 2010; Rijksmuseum te Amsterdam, 16 december 2010 – 21 maart 2011; National Gallery of Art te Washington, 17 april – 24 juli 2011, New Haven 2010, p. 1-28.
452. Adriaan E. Waiboer, 'Waarom een Vermeer kopen als je ook een Metsu kunt krijgen?'; De relatie tussen twee Nederlandse genreschilders', in: Adriaan E. Waiboer (red.), *Gabriël Metsu* [tent.cat.] National Gallery of Ireland te Dublin, 4 september – 5 december 2010; Rijksmuseum te Amsterdam, 16 december 2010 – 21 maart 2011; National Gallery of Art te Washington, 17 april – 24 juli 2011, New Haven 2010, p. 29-52.

Michiel van Mierevelt (1566-1641)

453. Charlotte Caspers, Johanneke Verhave, Margreet J.G. Wolters, 'Reconstructing towards a better understanding: a study of missing underdrawings in Van Mierevelt's portraits', in: Lucy Wrapson, Jenny Rose, Rose Miller, Spike Bucklow (red.), *In artists' footsteps: the reconstruction of pigments and paintings; Studies in honour of Renate Woudhuysen-Keller*, Londen 2012, p. 95-108.
454. Rudi E.O. Ekkart, Nathalie Laquiere, 'Le Portrait de la Famille de Michiel van Mierevelt: étude historique, stylistique et restauration', in: *Bulletin van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium* 33 (2009-2012), p. 161-184.
455. Anita Jansen (red.), *De portretfabriek van Michiel van Mierevelt (1566-1641)* [tent.cat.] Museum Het Prinsenhof te Delft, 24 september 2011 - 8 januari 2012, Delft 2011.
Catalogus entries door: Anita Jansen, Rudi E.O. Ekkart, Johanneke Verhave, Annetje Boersma.
456. Anita Jansen, 'Michiel van Mierevelt, Prins der Schilders (1566-1641)', in: Anita Jansen (red.), *De portretfabriek van Michiel van Mierevelt (1566-1641)* [tent.cat.] Museum Het

Prinsenhof te Delft, 24 september 2011 - 8 januari 2012, Delft 2011, p. 25-39.

457. Anita Jansen, 'Atelier en atelierpraktijken aan de Oude Delft', in: Anita Jansen (red.), *De portretfabriek van Michiel van Mierevelt (1566-1641)* [tent.cat.] Museum Het Prinsenhof te Delft, 24 september 2011 - 8 januari 2012, Delft 2011, p. 41-63.
458. Anita Jansen, 'De klantenkring van het atelier Van Mierevelt', in: Anita Jansen (red.), *De portretfabriek van Michiel van Mierevelt (1566-1641)* [tent.cat.] Museum Het Prinsenhof te Delft, 24 september 2011 - 8 januari 2012, Delft 2011, p. 65-83.
459. Johanneke Verhave, 'Het productieproces in het atelier Van Mierevelt', in: Anita Jansen (red.), *De portretfabriek van Michiel van Mierevelt (1566-1641)* [tent.cat.] Museum Het Prinsenhof te Delft, 24 september 2011 - 8 januari 2012, Delft 2011, p. 85-107.
460. Johanneke Verhave, Anita Jansen, 'De portretten van prins Maurits; het handelsmerk van het atelier', in: Anita Jansen (red.), *De portretfabriek van Michiel van Mierevelt (1566-1641)* [tent.cat.] Museum Het Prinsenhof te Delft, 24 september 2011 - 8 januari 2012, Delft 2011, p. 109-126.

Anthonis Mor van Dashorst (1519-1576/78)

461. Michiel A.A.M. van de Laar, David G.C. de Haan, Oleg Karuvits, Arie Wallert, Margreet J.G. Wolters, 'From Wood to Canvas; Anthonis Mor, Portraits of Sir Thomas Gresham and Anne Fernely', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 58, nr. 3 (2010), p. 247-264.

Bartolomé Esteban Murillo (1617-1682)

462. Bram de Klerck, 'Bartolomé Esteban Murillo: De aflat van Porziuncola', in: *Desipientia* 16, nr. 1 (2009), p. 17-20.

Michiel van Musscher (1645-1705)

463. Jonathan Bikker, 'An Amsterdam Couple Reunited; Michiel van Musscher's Portraits of Johannes Hudde and Debora Blaeuw', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 60, nr. 1 (2012), p. 43-51.

Jan Nagel (ca. 1560-1602)

464. Liesbeth Abraham, Herman van Putten, 'De restauratie van De Zondvloed. Een zoektocht vol raadsels', in: Karel Schampers (red.), *Jan Nagel; Een 16e-eeuwse meesterschilder = A Sixteenth-Century Master* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, 21 april – 17 juli 2011, Haarlem 2011, p. A-C.
465. Hessel Miedema, 'Jan Nagel, een schilder met een hemelse aanleg', in: Karel Schampers (red.), *Jan Nagel; Een 16e-eeuwse meesterschilder = A Sixteenth-Century Master* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, 21 april – 17 juli 2011, Haarlem 2011, p. 4-11.
466. Karel Schampers (red.), *Jan Nagel; Een 16e-eeuwse meesterschilder = A Sixteenth-Century Master* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, 21 april – 17 juli 2011, Haarlem 2011.

Aert van der Neer (1603-1677)

467. Erik P. Löffler, 'Aert van der Neer: de ruïne van kasteel Rossum', in: *RKD Bulletin*, nr. 2 (2012), p. 126-129.

Eglon van der Neer (1635/36-1703)

468. Eddy Schavemaker, *Eglon van der Neer (1635/36-1703): his life and his work*, Doornspijk 2010.

Caspar Netscher (1635/39-1684)

469. Friso Lammertse, 'Over enkele Rotterdamse portretten van Caspar Netscher', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 405-412.

Pieter de Neyn (1596-1656)

470. Ellis Dullaart, 'A new addition to the oeuvre of Pieter de Neyn', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 99-106.

Willem van Nijmegen (1636-1698)

471. Anna Tummers, 'The Painter Versus His Critics: Willem van Nijmegen's Defense of his Art', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 429-441.

Jan Rutgers Niwael (ca. 1595/1605-ca. 1670/74)

472. Volker Manuth, 'Over een tot nu toe onbekend doodsportret door Jan Rutgers Niwael (ca. 1595-ca.1674)', in: *Desipientia* 17, nr. 1 (2010), p. 21-24.

Josef Orient (1677-1747)

473. Ursula de Goede-Broug, 'De Hongaars-Oostenrijkse landschapsschilder Josef Orient (1677-1747); Meer dan slechts een epigoon van Saffleven en Griffier; een eerste verkenning', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 159-174.

Jürgen Ovens (1623-1678)

474. Norbert E. Middelkoop, 'Jürgen Ovens in Amsterdam. A reconnaissance of the artist's Dutch years', in: Nils Büttner, Esther Meier (red.), *Grenzüberschreitung. Deutsch-Niederländischer Kunst- und Künftlerausaustausch im 17. Jahrhundert*, Marburg 2011, p. 123-138.
475. Norbert E. Middelkoop, 'Een Amsterdammer in Hamburg en een Noord-Duitser in Amsterdam. Jürgen Ovens' portret van Dirck Kerckrinck', in: *Maandblad Amstelodamum* 97, nr.

4 (2010), p. 163-169.

Anthonie Palamedesz. (1601-1673)

476. Anna Tummers, Sophie Rietveld, 'Op de grens van genre en portret; Palamedesz.' Huwelijksfeest van de dochter van Liesbeth van Waart', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 253-262.

Isaac Paling (1640/45-1728)

477. Berber C.M. den Otter, 'De Hofstede de Groot-fiches in een onderzoek naar portretschilder Isaac Paling', in: *RKD Bulletin*, nr. 2 (2012), p. 142-146.

Cornelis van Poelenburch (1584/85-1667)

478. Nicolette C. Sluijter-Seijffert, 'Un bellissima cabinetto'; An art cabinet with paintings by Cornelis van Poelenburch and Bartholomeus van Bassen', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 359-368.
479. Nicolette C. Sluijter-Seijffert, 'Cornelis van Poelenburch als portretschilder', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 161-166.

Juriaan Pool (1666-1745)

480. Anna C. Koldewey, 'Juriaan Pool (1666-1745); Pourtraitschilder van veel vermaardheid', in: *Desipientia* 19, nr. 2 (2012), p. 16-18.

Willem de Poorter (1607/08-1648 of later)

481. Adriaan E. Waiboer, 'Willem de Poorter: Rembrandt/Not Rembrandt Pupil', webpublicatie *JHNA – Journal of Historians of Netherlandish Art* 5, nr. 2 (2013).

Jan Porcellis (vóór 1584-1632)

482. Eric Jan Sluijter, 'Dien grooten Raphel in het zeeschilderen!'; Over de waardering voor Jan Porcellis' sobere kunst door eigentijdse kenners', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 343-358.

Rembrandt van Rijn (1606-1669)

483. Martin Bijl, 'Les Vernis de Rembrandt; l'accueil réservé par la France aux oeuvres de Rembrandt', in: Marc Restellini, Wouter T. Kloek, *Ilone et George Kremer, Héritiers de l'Âge d'Or hollandais* [tent.cat.] Pinacothèque de Paris te Parijs, 27 oktober 2011 – 25 maart 2012, Parijs 2011, p. 258-267.

484. Jonathan Bikker, *De Joodse bruid*, Amsterdam 2013.

Medewerking van: Frits T. Scholten.

Ook in het Engels verschenen.

485. Jonathan Bikker, *De Nachtwacht*, Amsterdam 2013.

Medewerking van: Frits T. Scholten.

Ook in het Engels verschenen.

486. Peter Black, Erma Hermens, *Rembrandt and the Passion* [tent.cat.] Huntarian Art Gallery te Glasgow, 15 september – 2 december 2012, München 2012.

487. Marten Jan Bok, Tom van der Molen, 'Productivity levels of Rembrandt and his main competitors in the Amsterdam art market', in: Holm Bevers, Jan Kelch, Bernd Wolfgang Lindemann, Christian Tico Seifert (red.), *Rembrandt – Wissenschaft auf der Suche* [congresbundel] Berlijn, 4-5 november 2006, *Jahrbuch der Berliner Museen* 51 (2009), p. 61-68.

488. Bob C. van den Boogert, 'Rembrandt's chiaroscuro: innovation or simply following Caravaggio?', in: Akira Kofuku, Hiroshi Kumazawa (red.), *Rembrandt; The Quest for Chiaroscuro [Essays]*, Tokyo 2012, p. 65-72 [Japans], 139-144 [Engels].

489. Bob C. van den Boogert, Christiaan J.J. Vogelaar en Leslie A. Schwartz (red.), *Rembrandt & Lucas van Leyden; Rembrandthuis Amsterdam 19 maart t/m 19 juni 2011* [tent.cat.] Museum het Rembrandthuis te Amsterdam, 19 maart – 19 juni 2011, Amsterdam 2011.

490. Bob C. van den Boogert, 'Rembrandt als tweede Lucas; Kroniek van een onalledaagse bewondering', in: *Kunstschrift* 55, nr. 2 (2011), p. 42-47.

491. Ben P. J. Broos, *Saskia; de vrouw van Rembrandt*, Zwolle 2012.

492. Ben P.J. Broos, 'De lotgevallen van Rembrandts Portret van Aeltje Uylenburgh', in: *Oud Holland* 123, nr. 2 (2010), p. 89-107.

493. Ben P.J. Broos, 'Rembrandt & Saskia: Recent Research', in: Holm Bevers, Jan Kelch, Bernd Wolfgang Lindemann, Christian Tico Seifert (red.), *Rembrandt – Wissenschaft auf der Suche* [congresbundel] Berlijn, 4-5 november 2006, *Jahrbuch der Berliner Museen* 51 (2009), p. 9-15.

494. Ben P.J. Broos, 'Gerrit van Loo, voogd van Saskia, zwager van Rembrandt', in: *Oud Holland* 122, nr. 1 (2009), p. 43-63.

495. Taco Dibbits, 'Rembrandt and Bacon; Portraits of the artist by the artist', in: Pilar Ordovas (red.), *Irrational Marks: Bacon and Rembrandt* [tent.cat.] Ordovas te Londen, 7 oktober – 16 december 2011, Londen 2011, p. 9-23.

496. Wietske Donkersloot, 'The Rembrandt Database. Een nieuwe onderzoekstool voor schilderijen van Rembrandt', *Origine* 20 (2012) nr. 4, p. 60-61.

Ook in het Engels verschenen, in: *Rembrandt: approches scientifiques et restaurations, Techné* 35 (2012), p. 122-126; en in: *Proceedings of the Art Museum of Estonia* (2012), nr. 2, p. 218-224.

497. Bas Dudok van Heel, 'The Night Watch and the Entry of Marie de'Medici; A New Interpretation of the Original Place and Signification of the Painting', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 57, nr. 1 (2009), p. 5-41.
498. Bas Dudok van Heel, 'Frans Banninck Cocq's Troop in Rembrandt's Night Watch; The Identification of the Guardmen', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 57, nr. 1 (2009), p. 43-86.
499. Rudi E.O. Ekkart, 'Rembrandt and Innovation in Amsterdam Portraiture', in: Holm Bevers, Jan Kelch, Bernd Wolfgang Lindemann, Christian Tico Seifert (red.), *Rembrandt – Wissenschaft auf der Suche* [congresbundel] Berlijn, 4-5 november 2006, *Jahrbuch der Berliner Museen* 51 (2009), p. 39-42.
500. Michiel Franken, 'Schimmen van de staalmeesters belicht', in: *RKD Bulletin*, nr. 2 (2012), p. 49-54.
501. Jeroen Giltaij, 'Observations on the 'Man in a Red Cap'', in: Holm Bevers, Jan Kelch, Bernd Wolfgang Lindemann, Christian Tico Seifert (red.), *Rembrandt – Wissenschaft auf der Suche* [congresbundel] Berlijn, 4-5 november 2006, *Jahrbuch der Berliner Museen* 51 (2009), p. 157-160.
502. Emilie E.S. Gordenker, Petria Noble, 'Rembrandt's "Saul and David" at the Mauritshuis: A Progress Report', webpublicatie *JHNA – Journal of Historians of Netherlandish Art* 5, nr. 2 (2013).
503. Erma Hermens, 'The Passion in Paint: A Technical Investigation', in: Peter Black, Erma Hermens, *Rembrandt and the Passion* [tent.cat.] Huntarian Art Gallery te Glasgow, 15 september – 2 december 2012, München 2012, p. 101-129.
504. Guido M.C. Jansen, 'Rembrandt's Joseph Telling his Dreams and its Former Owner August Wilhelm Volz (1873-1944)', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 58, nr. 2 (2010), p. 139-143.
505. Eddy de Jongh, 'Rembrandt in de ogen van Peter Vos', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 175-182.
506. Bram de Klerck, 'Zelfportret op 34-jarige leeftijd, 1640', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *101 hoogtepunten van de Westerse kunst, Inleiding kunstgeschiedenis [1]*, Heerlen 2010, p. 231-235.
507. Elmer E.P. Kolfin, 'Rembrandt's Reclining Nude Reconsidered', in: *Print Quarterly* 30, nr. 1 (2013), p. 39-43.
508. Elmer E.P. Kolfin, 'Rembrandt's Africans', in: D. Bindman, H.L. Gates, K.C.C. Dalton (red.), *The image of the Black in western art*, vol. 3, dl. 1: *From the 'age of discovery' to the age of abolition: artists of the Renaissance and Baroque*, Cambridge 2010, p. 271-306, 376-385.
509. Arjan R. de Koomen, 'Titus, Titian and Tante Titia: On Rembrandt and Onomastics', in:

- Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 224-232.
510. Frans Laurentius, *Etsen van Rembrandt en tijdgenoten*, Zeist 2012.
Medewerking van: Dick Bouma; Marijke Badings.
511. Hessel Miedema, 'Rembrandt en de regels van de kunst', in: *De Zeventiende Eeuw* 27, nr. 1 (2011), p. 102-107.
512. Petria Noble, Annelies van Loon, M. Alfeld, J. Dik, K. Janssens, 'Rembrandt and/or studio, Saul and David, c.1655: revealing the curtain using cross-section analyses and X-ray fluorescence imaging', in: *Techné*, 35 (2012), p. 36-45.
513. Petria Noble, 'Altered formats of Rembrandt paintings; Use of documentary evidence and technical examination for determining original format', in: *Desipientia* 16, nr. 2 (2009), p. 29-33.
514. Jenny A.H. Reynaerts, 'Toeval of opzet? Rembrandt en Degas', in: *Kunstschrift* 55, nr. 4 (2011), p. 34-37.
515. Gary Schwartz, *Ontmoet Rembrandt: leven en werk van de meesterschilder*, Amsterdam 2009.
Ook in het Engels verschenen.
516. Gary Schwartz, 'Rembrandt's Hebrews', in: Holm Bevers, Jan Kelch, Bernd Wolfgang Lindemann, Christian Tico Seifert (red.), *Rembrandt – Wissenschaft auf der Suche* [congresbundel] Berlijn, 4-5 november 2006, *Jahrbuch der Berliner Museen* 51 (2009), p. 33-38.
517. Eric Jan Sluijter, 'The Nude, the Artist and the Model: The Case of Rembrandt', in: Karolien J. De Clippel, Katharina Van Cauteren, Katlijne Van der Stighelen (red.), *The Nude and the Norm in the Early Modern Low Countries*, Turnhout 2011, p. 11-34.
518. Eric Jan Sluijter, 'Rembrandt's portrayal of the passions and Vondel's 'straetveranderinge'', in: Stephanie S. Dickey, Herman W. Roodenburg (red.), 'The passions in the arts of the early modern Netherlands = De hartstochten in de kunst in de vroegmoderne Nederlanden', *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek*, dl. 60 (2010), Zwolle 2010, p. 285-305.
519. Eric Jan Sluijter, 'Rembrandt and the Rules of Art Revised', in: Holm Bevers, Jan Kelch, Bernd Wolfgang Lindemann, Christian Tico Seifert (red.), *Rembrandt – Wissenschaft auf der Suche* [congresbundel] Berlijn, 4-5 november 2006, *Jahrbuch der Berliner Museen* 51 (2009), p. 121-129.
520. Marijke van der Meij-Tolsma, 'Het boek van de dominee; Rembrandt, Johannes van Wtenbogaert en de remonstrantse Kerkorde', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 183-190.
521. Lyckle de Vries, 'Rembrandts schilderachtige historiën', in: *Kroniek van het*

Rembrandthuis (2009), p. 28-35.

522. Gregor J.M. Weber, 'Rembrandt untertan', in: Jaap van der Veen, Friso Lammertse (red.), *Een kroniek voor Jeroen Giltaij*, Amsterdam 2012, p. 71-75.
523. Thijs Weststeijn, "Passie/Hartstocht:" Painting and Evoking Emotions in Rembrandt's Studio', in: Claudia Fritzsche, Karin Leonhard, Gregor J. M. Weber (red.), *Ad Fontes! Niederländische Kunst des 17. Jahrhunderts in Quellen*, Petersberg 2013, p. 305-330.
524. Ernst van de Wetering, 'The Rembrandt Research Project: Reflections, Revelations, Reversals', in: *IFAR Journal* 13, nr. 1/2 (2012), p. 13-23.
525. Ernst van de Wetering, *A Corpus of Rembrandt Paintings; V: Small-Scale History Paintings*, Dordrecht 2011.
Bijdragen van: Josua Bruyn, Michiel Franken, Karin Groen, Peter Klein, Jaap van der Veen, Marieke de Winkel.
526. Ernst van de Wetering, 'Subordinating Colour to Light and Shadow: Rembrandt's Fatal Choice?', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 126-137.
527. Ernst van de Wetering, 'Rembrandts 'Nachtelijke Samenzwering van Claudius Civilus in het Schakerbos'', in: Marianne van der Zwaag, Renske Cohen Tervaert (red.), *Opstand als opdracht = The Batavian Commissions* [tent.cat.] Koninklijk Paleis te Amsterdam, 1 juli – 18 september 2011, Amsterdam 2011, p. 20-25.
528. Ernst van de Wetering, *Rembrandt in nieuw licht*, Amsterdam 2009.
529. Marjorie E. Wieseman, 'Rembrandt's Portrait(s) of Frederik Rihel', in: *National Gallery Technical Bulletin* 31 (2010), p. 96-111.
530. Reinier van 't Zelfde, 'Rembrandts naam en faam', in: *RKD Bulletin*, nr. 2 (2012), p. 213-216.

Guido Reni (1575-1642)

531. J. Joris van Gastel, 'Guido Reni and the Poets. Painting Through a Different Lens', in: *Fragmenta. Journal of the Royal Netherlands Institute in Rome* 5 (2013), p. 189–211.

Nicolaes Roosendael (ca. 1635-1686)

532. Robert Schillemans, 'Nicolaes Roosendael (ca. 1635-1686); Portretten in katholiek Amsterdam', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 387-396.

Peter Paul Rubens (1577-1640)

533. Ank Adriaans-van Schaik, 'Triumph in Antwerp. Rubens's oil sketch The Triumphal

Chariot of Kallo (II)', in: *Rubensbulletin* 4 (2012), p. 3-32.

534. Karolien J. De Clippel, 'Altering, Hiding and Resisting. The Rubensian Nude in the Face of Cenorship', in: Karolien J. De Clippel, Katharina Van Cauteren, Katlijne Van der Stighelen (red.), *The Nude and the Norm in the Early Modern Low Countries*, Turnhout 2011, p. 201-220.
535. Karolien J. De Clippel, 'De Antwerpse Helena. Hélène Fourment en Peter Paul Rubens', in: *Kunstschrift* 53, nr. 1 (2009), p. 20-25.
536. Karolien J. De Clippel, 'Rough Bacchus, Neat Andromeda. Rubens's mythologies and the meaning of manner.', in: Carl Van de Velde (red.), *Classical mythology in the Netherlands in the age of Renaissance and Baroque : proceedings of the international conference Antwerp, 19-21 May 2005*, Leuven 2009, p. 97-114.
537. Bram de Klerck, 'Kruisafneming; 1611-1614', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *101 hoogtepunten van de Westerse kunst, Inleiding kunstgeschiedenis [1]*, Heerlen 2010, p. 214-218.
538. Volker Manuth, 'Ick ben gheaffectionneert tot de stadt van Ceulen...' Rubens' Kruisiging van St. Petrus in St. Peter te Keulen', in: *Desipientia* 16, nr. 1 (2009), p. 50-52.
539. Filip Vermeyleen, Karolien De Clippel, 'Rubens and Goltzius in dialogue. Artistic exchanges between Antwerp and Haarlem during the Revolt', in: *De Zeventiende Eeuw* 28, nr. 2 (2012), p. 138-160.

Jacob van Ruisdael (1628/29-1682)

540. Zeph Benders, Marrigje E. Rikken, 'Jacob van Ruisdael's Landscape with Waterfall; 'daar men 't water van d'een op de andere Rots, ziet neder storten, eindelyk met geruis in en door de dalen, of laagtens zig verspreid', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 59, nr. 3 (2011), p. 271-284.
541. Quentin Buvelot, *Jacob van Ruisdael schildert Bentheim* [tent.cat.] Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis te Den Haag, 26 februari – 31 mei 2009, Zwolle 2009. Ook in het Engels verschenen.
542. Reindert Falkenburg, 'Landschap met korenveld; circa 1660-1665', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *101 hoogtepunten van de Westerse kunst, Inleiding kunstgeschiedenis [1]*, Heerlen 2010, p. 249-251.
543. Jeroen Giltaij, 'Tien tekeningen van Jacob van Ruisdael', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 147-158.
544. Berber C.M. den Otter, 'Een Duitse 'Nachwirkung'-prent; Christian Ludwig von Hagedorn en de landschappen van Jacob van Ruisdael', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Yssel; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 269-276.
545. Marrigje E. Rikken, Z. Benders, 'Jacob van Ruisdael's Landscape with Waterfall', in: *The*

Rijksmuseum Bulletin 59, 3 (2013), p. 272-285.

546. Seymour Slive, *De molen bij Wijk bij Duurstede: Jacob van Ruisdael*, Amsterdam 2013.
Medewerking van: Frits T. Scholten.

547. Johan Zwakenberg, 'Een nieuwe interpretatie van een Amsterdams stadsgezicht van Jacob van Ruisdael', in: *Oud Holland* 126, nr. 1 (2013), p. 52-57.

Pieter Jansz. Saenredam (1597-1665)

548. Jan de Hond, Paul Huys Janssen, *Pieter Saenredam in Den Bosch*, Eindhoven 2013.
Ook in het Engels verschenen.

Francesco Salviati (1510-1563)

549. Jan L. de Jong, 'Spying and Speculating: Francesco Salviati's Painting of King David and Bathsheba in the Palazzo Ricci-Sacchetti in Rome', in: *Konsthistorisk Tidskrift/Journal of Art History* 79, nr. 2 (2010), p. 91-126.

Joachim von Sandrart (1606-1688)

550. Norbert E. Middelkoop, 'New light on Sandrart's Dutch scholars portraits', in: S. Ebert-Schifferer, C. Mazzetti di Pietralata (red.), *Joachim von Sandrart. Ein europäischer Künstler und Theoretiker zwischen Italien und Deutschland*, Rome/München 2009, p. 97-107.

Cornelis Saftleven (1607-1681)

551. Gerdien E. Wuestman, 'Een portretminiatur thuisgebracht', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 359-364.

Godfried Schalcken (1634-1706)

552. Guido M.C. Jansen, 'Frogs must have their storks'; A River landscape with a stork by Godefridus Schalcken', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 211-215.

Otto Marseus van Schrieck (1619/20-1678)

553. Jaco Rutgers, 'Otto Marseus van Schrieck in Rome: een opdracht van Cassiano dal Pozzo', in: *Oud Holland* 125, nr. 1 (2012), p. 59-64.

Jan van Scorel (1495-1562)

554. Marten Jan Bok, W.A. Wijburg, 'De nakomelingen van de Utrechtse kunstschilder Jan van Scorel', in: Casper A. van Burik, Denis Verhoef (red.), *Utrechtse parentelen vóór 1650*, dl. 3, Rotterdam 2012, p. 10-56, 237-242.

555. Marten Jan Bok, 'De nakomelingen van de Utrechtse kunstschilder Jan van Scorel (aanvullingen en correcties op de Utrechtse parentelen, deel 3)', *Ons Voorgeslacht* 68, nr. 661 (2013), p. 488-489.

556. Molly A. Faries, 'Made in Venice; Jan van Scorel's Earliest Portraits', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 29-36.
557. Molly A. Faries, 'Jan van Scorel's Drawing and Painting Technique', in: Liesbeth M. Helmus (red.), *Catalogue of Paintings 1363-1600; Centraal Museum Utrecht*, Utrecht 2011, p. 23-42.
558. Molly A. Faries, Peter Klein, 'Panels and Dendrochronology: Works by Jan van Scorel and Other Masters in the Centraal Museum's Collection', in: Liesbeth M. Helmus (red.), *Catalogue of Paintings 1363-1600; Centraal Museum Utrecht*, Utrecht 2011, p. 43-53.
559. Liesbeth M. Helmus, *Scorels roem. Hoe een Utrechtse schilder de Renaissance naar het noorden bracht*, Utrecht 2009.
- Ook in het Engels verschenen.

Barend Jansz. Slordt (werkzaam 1650-1690)

560. Angela Jager, 'De doortocht door de Rode Zee van Barend Jansz. Slordt', *Oud Edam* 36, nr. 3 (2012), p. 14-15.

Jan Steen (1626-1679)

561. Wouter T. Kloek, 'Twee Haagse voorbeelden voor Jan Steen', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 225-230.
562. Robbert A.M. Nachbahr, 'Bredius versus Goudstikker; respect of restitutie?', in: *Desipientia* 17, nr. 1 (2010), p. 32-38.
563. Ariane van Suchtelen, *Jan Steen [tent.cat.] Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis te Den Haag, 3 maart – 13 juni 2011*, Zwolle 2011.
- Ook in het Engels verschenen.

Herman van Swalevelt (ca. 1603-1655)

564. Anne Charlotte Steland, *Herman van Swanevelt (um 1603-1655): Gemälde und Zeichnungen*, 2 dln., Petersberg 2010.

Gerrit Pieterszoon Sweelinck (1566-1612)

565. Ruud Priem, 'Sweelincks schilderende broer', in: *Tijdschrift Oude Muziek* 2 (2012), p. 26-32.

Tintoretto (1518-1594)

566. Duncan Bull, 'A double-portrait attributable to Marietta Tintoretto', in: *The Burlington Magazine* 151, nr. 1279 (2009), p. 678-681.

Titiaan (1487-1576)

567. Bernard J.H. Aikema, Giorgio Tagliaferro, *Tiziano, Venezia e il papa Borgia* [tent.cat.] Palazzo Cosmo te Pieve di Cadore, 29 juni - 6 oktober 2013, Florence 2013.
568. Bram de Klerck, 'Jacopo Strada, 1567', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *101 hoogtepunten van de Westerse kunst, Inleiding kunstgeschiedenis [1]*, Heerlen 2010, p. 201-203.
569. Arie Wallert, Hélène Dubois, 'Il vescovo Jacopo Pesaro e papa Alessandro VI davanti a san Pietro: la tecnica pittorica', in: Bernard J.H. Aikema, Giorgio Tagliaferro, *Tiziano, Venezia e il papa Borgia* [tent.cat.] Palazzo Cosmo te Pieve di Cadore, 29 juni - 6 oktober 2013, Florence 2013, p. 91-112.
570. Gregor J.M. Weber, Tristan Weddingen, 'Alchemie der Farben. Tizian porträtiert seinen Farbenhändler Alvise dai colori dalla Scala', in: Andreas Henning, Günter Ohlhoff (red.), *Tizian. Die Dame in Weiß* [tent.cat.] Staatliche Kunstsammlungen Dresden, Dresden 2010, p. 47-59.

Jean-Baptiste Vanmour (1671-1737)

571. Seth Gopin, Eveline Sint Nicolaas, *Jean Baptiste Vanmour: peintre de la Sublime Porte, 1671-1737* [tent.cat.] Musée des Beaux-Arts de Valenciennes, 23 oktober 2009 – 7 februari 2010, Valenciennes 2009.

Giorgio Vasari (1511-1574)

572. Elisa J. Goudriaan, 'Vasari's Ragionamenti en de Medici-mythe in het Palazzo Vecchio. Een analyse van de 'senso nostro' en de 'molto doppia orditura'', in: *Incontri. Rivista europea di studi italiani* 2, 24 (2009), p. 175-193.
573. Laura Overpelt, 'Eenheid als ideaal; Giorgio Vasari's atelier in Palazzo Vecchio', in: *Kunstlicht* 31, nr. 3/4 (2010), p. 88-93.

Adriaen van de Velde (1636-1672)

574. Frederik J. Duparc, 'Een onbekend ruitersportret door Adriaen van de Velde', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 331-334.

Willem van de Velde de Oude (1611-1693)

575. Martin Bijl, 'Willem van de Velde; marine draughtsman', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 58, nr. 2 (2010), p. 191-197.

Adriaen van de Venne (1589-1662)

576. Edwin Buijsen, 'De op- en neergang van het menselijk leven in een schilderijenreeks van Adriaen van de Venne', in: *Oud Holland* 126, nr. 2/3 (2013), p. 65-135.
577. Edwin Buijsen, 'Voor dit vermaert pinceel moet inct en penne swichten'; Adriaen van de

Vennes keuze voor het schilderspenseel boven de dichterspen', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 207-214.

Gijsbert Andriesz. Verbrugge (1637-1730)

578. Anita Jansen, 'De Delftse portrettist Gijsbert Andriesz. Verbrugge (1637-1730)', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 381-386.

Jan Verkolje (1650-1693)

579. C. Willemijn Fock, 'Het portret van de kinderen van Pieter Teding van Berkhout door Jan Verkolje', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 443-450.

Nicolaas Verkolje (1673-1746)

580. Rudi E.O. Ekkart, 'Nicolaas Verkolje als portretschilder', in: Paul Knolle, Everhard Korthals Altes (red.), *Nicolaas Verkolje 1673-1746. De fluwelen hand* [tent.cat.] Rijksmuseum Twenthe te Enschede, 5 februari – 12 juni 2011, Zwolle 2011, p. 90-93.
581. George van Hoof, Eric Jan Sluijter, 'Amor neemt de gedaante van Ascanius aan: een 'nieuwe' interpretatie van een schilderij van Nicolaas Verkolje', in: *Oud Holland* 125, nr. 2/3 (2012), p. 157-164.
582. Paul Knolle, Everhard Korthals Altes (red.), *Nicolaas Verkolje 1673-1746. De fluwelen hand* [tent.cat.] Rijksmuseum Twenthe te Enschede, 5 februari – 12 juni 2011, Zwolle 2011. Catalogus entries door: Winnie Verbeek, Rudi E.O. Ekkart, Robert-Jan A. te Rijdt, Sarah Broekhoven.
583. Everhard Korthals Altes, 'Nicolaas Verkolje en de Franse kunst', in: Paul Knolle, Everhard Korthals Altes (red.), *Nicolaas Verkolje 1673-1746. De fluwelen hand* [tent.cat.] Rijksmuseum Twenthe te Enschede, 5 februari – 12 juni 2011, Zwolle 2011, p. 35-43.
584. Noor van Leeuwen, Paul Knolle, Everhard Korthals Altes, 'Nicolaas Verkolje, 'Konstfenix': zijn leven, werk en reputatie', in: Paul Knolle, Everhard Korthals Altes (red.), *Nicolaas Verkolje 1673-1746. De fluwelen hand* [tent.cat.] Rijksmuseum Twenthe te Enschede, 5 februari – 12 juni 2011, Zwolle 2011, p. 7-21.
585. Robert-Jan A. te Rijdt, 'De tekeningen van Nicolaas Verkolje', in: Paul Knolle, Everhard Korthals Altes (red.), *Nicolaas Verkolje 1673-1746. De fluwelen hand* [tent.cat.] Rijksmuseum Twenthe te Enschede, 5 februari – 12 juni 2011, Zwolle 2011, p. 110-117.
586. Marrigje E. Rikken, 'Nicolaas Verkolje en het classicisme', in: Paul Knolle, Everhard

Korthals Altes (red.), *Nicolaas Verkolje 1673-1746. De fluwelen hand* [tent.cat.] Rijksmuseum Twenthe te Enschede, 5 februari – 12 juni 2011, Zwolle 2011, p. 23-33.

Johannes Vermeer (1632-1675)

587. Sandrina Bandera, Walter Liedtke, Arthur K. Wheelock Jr. (red.), *Vermeer; Il secolo d'oro dell'arte olandese* [tent.cat.] Scuderie del Quirinale te Rome, 27 september 2012 – 20 januari 2013, Milaan 2012.
Catalogus entries door: Sandrina Bandera, Henriette de Bruyn Kops-Rahusen, Quentin Buvelot, James Clifton, Jennifer E. Henel, Guido M.C. Jansen, Alexandra B Libby, Walter Liedtke, Rachel Pollack, Adriaan E. Waiboer, Marieke van Wamel, Arthur K. Wheelock Jr., Marjorie E. Wieseman, Lara R. Yeager-Crasselt.
588. Edwin Buijsen, Geerte Boersma, *De jonge Vermeer* [tent.cat.] Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis te Den Haag, 12 mei – 22 augustus 2010; Gemäldegalerie Alte Meister, Staatliche Kunstsammlungen te Dresden, 3 september – 28 november 2010; National Gallery of Scotland te Edinburgh, 10 december 2010 – 13 maart 2011, Zwolle 2010.
Ook in het Engels verschenen.
589. Quentin Buvelot, Ariane van Suchtelen, 'Girl with a Pearl Earring by Johannes Vermeer: The Dutch Mona Lisa', in: Lea van der Vinde (red.), *Girl with a Pearl Earring; Dutch paintings from the Mauritshuis* [tent.cat.] de Young Museum te San Francisco, 26 januari – 2 juni 2013; High Museum of Art te Atlanta, 22 juni – 29 september 2013; The Frick Collection te New York, 22 oktober 2013 – 12 januari 2014, Munchen 2013, p. 38-45.
590. Frans Grijzenhout, 'Een schrijfstertje van Vermeer" Jacob Oortman en de Dissiusveiling van 1696', in: *Oud Holland* 123, nr. 1 (2010), p. 65-75.
591. Annelies van Loon, 'De korrelige verfstructuur in Vermeer's Gezicht op Delft. Is het echt zand?', in: *kM Kunstenaarsmaterialen*, nr. 72 (2009), p. 10-13.
592. Ruud Priem, 'Johannes Vermeer and Dutch Painting of the Golden Age', in: Shiho Futamura (red.), *The History of Artistic Creation in Japan* 16, Osaka 2011, p. 33-47, 450-452.
593. Ige Verslype, 'The restoration of Woman in Blue Reading a Letter by Johannes Vermeer', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 60, nr. 1 (2012), p. 3-18.
594. Adriaan E. Waiboer, 'A Clean Competition: Some Hypotheses on Vermeer's Lost Gentleman Washing His Hands', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 407-418.
595. Adriaan E. Waiboer, 'Vermeer's Impact on His Contemporaries', in: *Oud Holland* 123, nr. 1 (2010), p. 51-64.

596. Gregor J.M. Weber, *Brieflezende vrouw in blauw: Johannes Vermeer*, Amsterdam 2013.
Medewerking van: Frits T. Scholten.

597. Gregor J.M. Weber, 'A Question of Framing; On Vermeer's Woman in Blue Reading a Letter', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 60, nr. 1 (2012), p. 21-27.

Johannes Vermeer (1632-1675) door Han van Meegeren

598. Nadja Garthoff, 'Een vervalsers bekennt', in: Friso Lammertse, Nadja Garthoff, Michiel A.A.M. van de Laar, Arie Wallert, *De Vermeers van Van Meegeren; Kennerschap en de techniek van het vervalsen*, Rotterdam 2011, p. 42-64.

599. Friso Lammertse, Nadja Garthoff, Michiel A.A.M. van de Laar, Arie Wallert, *De Vermeers van Van Meegeren; Kennerschap en de techniek van het vervalsen*, Rotterdam 2011.
Ook in het Engels verschenen.

600. Friso Lammertse, 'Museum Boymans koopt een Vermeer', in: Friso Lammertse, Nadja Garthoff, Michiel A.A.M. van de Laar, Arie Wallert, *De Vermeers van Van Meegeren; Kennerschap en de techniek van het vervalsen*, Rotterdam 2011, p. 8-20.

601. Friso Lammertse, 'Het gaat wel hard de laatste tijd met de Vermeer ontdekkingen', in: Friso Lammertse, Nadja Garthoff, Michiel A.A.M. van de Laar, Arie Wallert, *De Vermeers van Van Meegeren; Kennerschap en de techniek van het vervalsen*, Rotterdam 2011, p. 22-40.

602. Arie Wallert, Michiel A.A.M. van der Laar, 'Werkwijzen, trucs, materialen en technieken: vervalsingen op het hoogste niveau', in: Friso Lammertse, Nadja Garthoff, Michiel A.A.M. van de Laar, Arie Wallert, *De Vermeers van Van Meegeren; Kennerschap en de techniek van het vervalsen*, Rotterdam 2011, p. 66-98.

Paolo Veronese (1528-1588)

603. Rembrandt A.D. Duits, "Abiti gravi, abiti stravaganti". Veronese's Creative Approach to Drapery', in: Virginia Brilliant and Frederick Ilchman (red.), *Paolo Veronese. A Master and His Workshop in Renaissance Venice* [tent.cat.] The John and Mable Ringling Museum of Art te Sarasota, 7 december 2012 – 4 april 2013, Londen 2012, p. 58-69.

604. Edward Grasman, 'On Closer Inspection; the Interrogation of Paolo Veronese', in: *Artibus et Historiae* 30, nr. 59 (2009), p. 125-134.

Johannes Cornelisz. Verspronck (1600-1662)

605. Rudi E.O. Ekkart, *Johannes Verspronck en het Meisje in het blauw*, Amsterdam 2009.
Ook in het Engels verschenen.

Andrea Vicentino (c. 1542 – 1617)

606. Gert Jan J. van der Sman, 'Brio veneziano: per Andrea Vicentino, pittore di modelli', in: *Artibus et Historiae* 31, nr. 62 (2010), p. 137-147.

Ferdinand Voet (1639-1689)

607. Guido M.C. Jansen, 'Ferdinand Voet and Coenraad Ruysch', in: *The Burlington Magazine* 153, nr. 1295 (2011), p. 92-95.

Cornelis Hendriksz. Vroom (1590/92-1661)

608. Frederik J. Duparc, 'Toevoegingen aan het oeuvre van Cornelis Hendriksz. Vroom (1590/92-1661)', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 119-124.

Jan Baptist Weenix (1621-1659)

609. Erlend P.J.M. de Groot, 'The Dutch Embassy to Isfahan (Persia) in 1651-52 led by Johannes Cunaeus; A New Interpretation of Weenix's Monumental History Painting', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 57, nr. 4 (2009), p. 313-324.

Dirck Wijntrack (ca. 1618-1678)

610. Gerdien E. Wuestman, 'Nieuwe biografische gegevens over Dirck Wijntrack (Heusden in of vóór 1618-1678 Den Haag)', in: *Oud Holland* 123, nr. 1 (2010), p. 78-79.

Emanuel de Witte (c.1617-1692)

611. Gary Schwartz, 'With Emanuel de Witte in the Oude Kerk in Amsterdam', in: Orsolya Radványi (red.), *Geest en gratie; Essays Presented to Ildikó Ember on Her Seventieth Birthday*, Budapest 2012, p.84-91.

Philips Wouwerman (1619-1668)

612. Frederik J. Duparc, Quentin Buvelot, *Philips Wouwerman 1619-1668* [tent.cat.] Museumslandschaft Hessen Kassel, Gemäldegalerie Alte Meister te Kassel, 1 juli – 11 oktober 2009; Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis te Den Haag, 12 november 2009 – 28 februari 2010, Zwolle 2009.

Catalogus entries door: Edwin Buijsen, Alice Anna Klaassen, Lea van der Vinde, Gregor J.M. Weber, Gerdien E. Wuestman.

Ook in het Engels verschenen.

613. Frederik J. Duparc, 'Leben und werk von Philips Wouwerman (1619-1668)', in: Frederik J. Duparc, Quentin Buvelot, *Philips Wouwerman 1619-1668* [tent.cat.] Museumslandschaft Hessen Kassel, Gemäldegalerie Alte Meister te Kassel, 1 juli – 11 oktober 2009; Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis te Den Haag, 12 november 2009 – 28 februari 2010, Zwolle 2009, p. 16-41.

Federico Zuccari (c. 1540/41-1609)

614. Arno A. Witte, 'Federico Zuccari's Dode Christus met engelen: een driedubbele nagedachtenis', in: *Incontri* 1 (2009), p. 45-53.

SCHILDERKUNST Overige

615. Albert Blankert, 'Rapen Again: Notes on Aemulatio and Plagiarism in Dutch Painting', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 277-287.
616. Marten Jan Bok, 'Van Goyen as Burgher of Delft? Jan Steen and the Moralistic Mode', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 342-357.
617. Micka l Bouffard-Veilleux, Herman W. Roodenburg, 'Voetenwerk; Hoe de zeventiende-eeuwse schilders hun feestvierders lieten dansen', in: Anna Tummers (red.), *De Gouden Eeuw viert feest* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, 11 november 2011 – 6 mei 2012, Rotterdam 2011, p. 28-39.
618. Frans Grijzenhout, 'Michiel van Musscher and Bartholomeus van der Helst: Theft of Honour or Creative Imitation?', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 393-406.
- 619.
620. Matthijs Ilsink, *Bosch en Bruegel als Bosch. Kunst over kunst bij Pieter Bruegel (c. 1528-1569) en Jheronimus Bosch (c. 1450-1516)* [proefschrift, Radboud Universiteit Nijmegen], Edam 2009.
- 621.
622. Dirk Jacob Jansen, Duncan Bull, Willem de Ridder, 'Les portraits de Jacopo et Ottavio Strada par Titien et Tintoret', in: Vincent Delieuvin, Jean Habert, Arturo Galansino (red.), *Titien, Tintoret, V ron se: Rivalit s   Venise* [tent.cat.] Musée du Louvre te Parijs, Parijs 2009, p. 200-213.
- 623.
624. Eddy de Jongh, 'De stad als maagd', in: *Kunstschrift* 57, nr. 6 (2013/2014), p. 8-15.
625. Eddy de Jongh, 'Van Campen's 'White' versus Lievens' 'Black'', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 153-165.
626. Elsje van Kessel, 'Artists and Knowledge in Sixteenth-century Venice', in: Heiko Damm, Michael Thimann, Claus Zittel (red.), *The Artist as Reader; On education and Non-Education of*

Early Modern Artists, Intersections; Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture 27, Leiden/Boston 2013, p. 221-240.

627. Bram de Klerck, 'Het wereldraadsel in klein bestek; De studiolo van Francesco de'Medici', in: *Kunstschrift* 56, nr. 1 (2012), p. 22-29.
628. Bram de Klerck, 'Italiaans ijs', in: *Kunstschrift* 53, nr. 6 (2009/2010), p. 20-25.
629. Christi M. Klinkert, 'Het schilderij van bode François', in: *Oud Alkmaar* 37, nr. 2 (2013), p. 37-41.
630. Christi M. Klinkert, 'Geschilderde geschiedenis', in: *Het Beleg als geschenk. Over de Dr. Hofsteestichting en het bijzondere schilderij, het Beleg van Alkmaar, dat zij ter gelegenheid van haar vijftigjarig jubileum geschonken heeft aan de stad Alkmaar*, Alkmaar 2010, p. 20-45.
631. Christi M. Klinkert, 'Geschilderde geschiedenis. Een schilderij uit 1862 van het Beleg van Alkmaar', in: *Oud Alkmaar* 34, nr. 2 (2010), p. 44.
632. Erna E. Kok, 'Zonder vrienden geen carrière. De succesvolle loopbanen van de zeventiende-eeuwse kunstenaars Govert Flinck en Ferdinand Bol', in: *De Zeventiende Eeuw* 27, nr. 2 (2011), p. 300-336.
633. Anna Koopstra, 'De Antwerpse 'witter ende paneelmaker' Melchior de Bout (werkzaam 1625/26-1658): leverancier van 'ready-made' panelen voor de Parijse markt', in: *Oud Holland* 123, nr. 2 (2010), p. 108-124.
634. Huub van der Linden, 'Two disputes over copying in Bologna', in: *The Burlington Magazine* 152, nr. 1287 (2010), p. 385-390.
635. Erik Löffler, 'Getekend op doek of paneel: het penschilderij', in: *Desipientia* 19, nr. 1 (2012), p. 23-16.
636. G. Jim van der Meer Mohr, 'Remacle en Hermanus Serin. Nieuwe biografische gegevens betreffende vader en zoon Serin', in: *Oud Holland* 125, nr. 2/3 (2012), p. 151-156.
- 637.
638. Hessel Miedema, 'Lambert ten Kate in correspondence with Hendrik van Limborch: color harmony and chiaroscuro', in: *Simiolus* 35, nr. 3/4 (2011), p. 174-187.
639. Saam Nijstad, *Saam's Trio; drie oplossingen voor drie raadselen*, Deventer 2009.
640. Henk van Os, 'The painter as a Competitive Reader', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 195-207.
641. Almut Pollmer-Schmidt, 'Een plaats van verbeelding: de Pieterskerk in de schilderkunst van Hendrick van Vliet tot Johannes Bosboom', in: Elizabeth den Hartog, John W. Veerman, Dirk Jan de Vries (red.), *De Pieterskerk in Leiden; Bouwgeschiedenis, inrichting en gedenktekens*,

Zwolle 2011, p. 276-288.

642.

643. Gary Schwartz, 'Safavid favour and Company scorn: the fortunes of Dutch painters to the shah', in: Martine Gosselink, Dirk J. Tang (red.), *Iran and the Netherlands; Interwoven through the Ages*, Rotterdam 2009, p. 133-153.

644. J. Peter Sigmond, 'The rise of the Republic as a maritime power', in: Ruud Priem en Thomas Padon (red.), *Vermeer, Rembrandt and the Golden Age of Dutch Art; Masterpieces from the Rijksmuseum* [tent.cat.] Vancouver Art Gallery te Vancouver, 9 mei – 13 september 2009, Vancouver 2009, p. 25-31.

645. Nicolette Sluijter-Seijffert, Margreet J.G. Wolters, 'Samenwerking tussen Alexander Keirinx en Cornelis van Poelenburch belicht', in: *Oud Holland* 122, nr. 1 (2009), p. 14-42.

646. Gert Jan J. van der Sman, 'Un fiammingo a Napoli', in: Giovanna Capitelli, *Giuditta decapita Oloferne: Louis Finson interprete di Caravaggio* [tent.cat.] Gallerie d'Italia Palazzo Zevallos Stigliano te Napels, 27 september – 8 december 2013, p. 11-13.

647. Anna Tummers (red.), *De Gouden Eeuw viert feest* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, 11 november 2011 – 6 mei 2012, Rotterdam 2011.

Catalogus entries door: Mickaël Bouffard-Veilleux, Arjan van Dixhoorn, Jasper Hillegers, Shannon van Muijden, Herman W. Roodenburg, Thijs Weststeijn, Marieke de Winkel.
Ook in het Engels verschenen.

648. Anna Tummers, 'Pioniers, moraalridders & dronkelappen; De Gouden Eeuw viert feest', in: Anna Tummers (red.), *De Gouden Eeuw viert feest* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, 11 november 2011 – 6 mei 2012, Rotterdam 2011, p. 8-19.

649. Lyckle de Vries, 'Painterly Chaos: The Choice of Subject Matter in Dutch Art', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Shuijter*, Zwolle 2011, p. 116-125.

650. Marieke van Wamel, 'Michael Sweerts, Anthonij de Bordes and his Valet', in: *Bulletin National Gallery of Art Washington* 47 (2012), p. 25-26.

651. Arno A. Witte, 'The Power of Repetition: Christian Doctrine and the Visual Exegesis of Nature in Sixteenth and Seventeenth-century Painting', in: Denis Ribouillault, Michel Weemans (red.), *Sacred Landscape and Visual Exegesis in Early Modern Europe*, Florence 2011, p. 93-112.

652. Gerdien E. Wuestman, 'Een herontdekt schilderij van Schelte à Bolswert', in: Tjebbe T. de Jong, *Boëtius en Schelte; Van Bolswert naar Antwerpen; Gouden Eeuwgravures naar Bloemaert, Rubens en Van Dyck* [tent.cat.] Titus Brandsma Museum te Bolsward, 4 juni – 7 september 2013, Leeuwarden 2013, p. 105-109.

V

⁷⁶
N

K

653. Tijana Žakula, 'The indecorous appeal of beggar boys: Murillo, de Lairese and Gainsborough', in: *Simiolus* 35, nr. 3/4 (2011), p. 165-173.

KUNST OP PAPIER

KUNST OP PAPIER Algemeen

654. Thomas Brain, 'De tekenmaterialen van de Goudse cartons', in: Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, Arjan R. de Koomen, Antonie L.H. Hage, Jan Piet Filedt Kok (red.), *De cartons van de Sint-Janskerk in Gouda = The Cartoons of the Sint-Janskerk in Gouda*, Delft 2012, p. 236-243.
655. Leontine M.A. Buijnsters-Smets, *Straatverkopers in beeld. Tekeningen en prenten van Nederlandse kunstenaars circa 1540-1850*, Nijmegen 2012.
656. Peter J.G. van der Coelen, 'Producing Texts for Prints: Artists, Poets and Publishers', in: Celeste Brusati, Karl A.E. Enenkel, Walter S. Melion (red.), *The Authority of the World; Reflecting on Image and Text in Northern Europe, 1400-1700*, Intersections, Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture 20, Leiden/Boston 2012, p. 75-100.
657. Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselst; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011.
658. Xander van Eck, 'De Goudse Glazen: een geheel?', in: Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, Arjan R. de Koomen, Antonie L.H. Hage, Jan Piet Filedt Kok (red.), *De cartons van de Sint-Janskerk in Gouda = The Cartoons of the Sint-Janskerk in Gouda*, Delft 2012, p. 32-45.
- 659.
660. Melanie Grimm, Claudia Kleine-Tebbe, Ad C.J. Stijnman, *Lichtspiel und Farbenpracht; Entwicklungen des Farbdrucks 1500-1800; Aus den Beständen der Herzog August Bibliothek* [tent.cat.] Herzog August Bibliothek te Wolfdenbüttel, 11 maart – 28 augustus 2011, Wiesbaden 2011.
661. Elmer E.P. Kolfin, Jaap van der Veen (red.), *Gedrukt tot Amsterdam; Amsterdamse prentmakers en -uitgevers in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Museum Het Rembrandthuis te Amsterdam, 24 juni – 18 september 2011, Zwolle 2011.
662. Elmer E.P. Kolfin, 'Amsterdam, stad van prenten. Amsterdamse prentuitgevers in de 17de eeuw', in: Elmer E.P. Kolfin, Jaap van der Veen (red.), *Gedrukt tot Amsterdam; Amsterdamse prentmakers en -uitgevers in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Museum Het Rembrandthuis te Amsterdam, 24 juni – 18 september 2011, Zwolle 2011, p. 10-57.
663. Arjan R. de Koomen, 'Cartons in de kunstgeschiedenis', in: Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, Arjan R. de Koomen, Antonie L.H. Hage, Jan Piet Filedt Kok (red.), *De cartons van de Sint-Janskerk in Gouda = The Cartoons of the Sint-Janskerk in Gouda*, Delft 2012, p. 202-219.
664. Ger Luijten, 'Où en sommes-nous? L'évolution des questions d'étude sur l'estampe néerlandaise', in: *Perspective. La revue de L'INHA: Actualités de la recherche en histoire de*

l'art 4 (2011), p. 792-798.

665. Anne van Oosterwijk, Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, 'Van papier naar glas: de werkmethode van de kunstenaars van de Goudse glazen', in: Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, Arjan R. de Koomen, Antonie L.H. Hage, Jan Piet Filedt Kok (red.), *De cartons van de Sint-Janskerk in Gouda = The Cartoons of the Sint-Janskerk in Gouda*, Delft 2012, p. 220-235.
666. Michiel C. Plomp, 'Goud en zilver voor Marijke; Maes en De Wit in Teylers', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 283-290.
667. Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, Arjan R. de Koomen, Antonie L.H. Hage, Jan Piet Filedt Kok (red.), *De cartons van de Sint-Janskerk in Gouda = The Cartoons of the Sint-Janskerk in Gouda*, Delft 2012.
668. Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, 'De tekenaars van de Goudse cartons', in: Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, Arjan R. de Koomen, Antonie L.H. Hage, Jan Piet Filedt Kok (red.), *De cartons van de Sint-Janskerk in Gouda = The Cartoons of the Sint-Janskerk in Gouda*, Delft 2012, p. 18-31.
Bijdragen van: Thomas Brain, Henny van Dolder-de Wit, Xander van Eck, Jan Piet Filedt Kok, Arjan R. de Koomen, Ewoud Mijnlief, Alexandra Nederlof, Anne van Oosterwijk, Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, Monique Staal, Winnie P. Verbeek.
669. Monique Staal, 'De conservering van de cartons van de Goudse Glazen (2005-2011)', in: Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, Arjan R. de Koomen, Antonie L.H. Hage, Jan Piet Filedt Kok (red.), *De cartons van de Sint-Janskerk in Gouda = The Cartoons of the Sint-Janskerk in Gouda*, Delft 2012, p. 258-271.
670. Ad C.J. Stijnman, *Engraving and etching 1400-2000: a history of the development of manual intaglio printmaking processes*, Londen/Houten 2012.
671. Ad C.J. Stijnman, 'The case of Frankfurter Schwarz / Frankfurt Black / Noir de Francfort / Frankfort Zwart / Negro de Frankfurt', in: Marián del Egido, Stefanos Kroustallis (red.), *Fatto d'archimia: los pigmentos artificiales en las técnicas pictóricas*, Madrid 2012, p. 293-306.
672. Ad C.J. Stijnman, 'Vernis mou en voorlopers: crayonetstechnieken van de zestiende tot de negentiende eeuw', in: *Desipientia* 19, nr. 1(2012), p. 33-36.
673. Ad C.J. Stijnman, 'Experiment and trial: technical developments in 17th-century intaglio printmaking, an overview', in: Ann Diels (red.), *In Monte Artium, journal of the Royal Library of Belgium*, dl. 3, Turnhout 2010, p. 115-126.
674. Ad Stijnman, Ulla Knuutinen, 'Analysing intaglio printing ink', in: *Choices in conservation: practice versus research. Proceedings of the interim meeting of the ICOM-CC*

working group Graphic Documents, Kopenhagen 2010, p. 89-93.

675. Ad C.J. Stijnman, 'Frankfurt Black: tryginon appellantes, faex vini arefacta et cocta in fornace', in: Jo Kirby, Susie Nash, Joanna Cannon (red.), *Trade in Artists' Materials: Markets and Commerce in Europe to 1700*, London 2010, p. 415-425.
676. Ad C.J. Stijnman, Thomas Stäcker, 'Old Masters, Modern Methods', in: *German research, Magazine of the Deutsche Forschungsgemeinschaft* 1, nr. 1 (2010), p. 26-28.
677. Ad C.J. Stijnman, 'Kupferstecher bei der Arbeit: Bildliche Quellen zur Sellung von Kupferstechern im Vergleich zu Malern, Bildhauern und Architekten vor Abraham Bosses 'Traicté des manieres de graver en taille douce sur l'airain' (1645)' in: Markus A. Castor, Jasper Kettner, Christien Melzer, Claudia Schnitzer, *Druckgraphik: zwischen Reproduktion und Invention*, Berlijn/München 2010, p. 261-290.
678. Ad C.J. Stijnman, 'Images of copper engravers and plate printers in their workshops 1545-1645: 'One picture tells more than a thousand words'', in: Erma Hermens, Joyce H. Townsend (red.), *Sources and serendipity: testimonies of artists' practice* [congresbundel] Universiteit Glasgow, 12-13 June 2008, Londen 2009, p. 72-78.
679. Ad C.J. Stijnman, 'Ein unbekanntes Blockbuch in Cod. Guelf. 1189 Helmst. der Herzog August Bibliothek', in: *Gutenberg Jahrbuch* 84 (2009), p. 79-94.
680. Jaap van der Veen, 'Danckerts en Zonen. Prentuitgevers, plaatsnijders en kunstverkopers te Amsterdam, ca. 1625-1700', in: Elmer E.P. Kolfin, Jaap van der Veen (red.), *Gedrukt tot Amsterdam; Amsterdamse prentmakers en -uitgevers in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Museum Het Rembrandthuis te Amsterdam, 24 juni – 18 september 2011, Zwolle 2011, p. 58-119.

KUNST OP PAPIER Verzamelingen

681. Stijn Alsteens, Carmen C. Bambach, George Goldner, Colta Ives, Perrin Stein, Nathalie Strassner (red.), *Raphael to Renoir; Drawings from the Collection of Jean Bonna* [tent.cat.] The Metropolitan Museum of Art te New York, 21 januari – 20 april 2009; National Gallery of Scotland te Edinburgh, 5 juni – 6 september 2009, New York 2009.
Catalogus entries door: Stijn Alsteens, Sjraar van Heugten, Carel van Tuyl van Seeroskerken, e.a.
682. Stijn Alsteens, Freyda Spira, *Dürer and beyond; Central European drawings in the Metropolitan Museum of Art, 1400-1700* [tent.cat.] The Metropolitan Museum of Art te New York, 3 april – 3 september 2012, New Haven 2012.
683. Mària Berge-Gerbaud, 'Frits Lugt & les marques de collections', in: Peter J. Fuhring en Cordélia Hattori (red.), *Les marques de collections I*, Parijs 2010, p. 47-54.
684. Rhea Sylvia Blok, 'La nouvelle édition des Marques de collections des dessins & d'estampes de Frits Lugt, en ligne; La base de données en ligne', in: Peter J. Fuhring en Cordélia

- Hattori (red.), *Les marques de collections I*, Parijs 2010, p. 39-42.
685. Hans Buijs (red.), *Un cabinet particulier; les estampes de la Collection Frits Lugt*, Parijs 2010.
Catalogus entries door: Stijn Alsteens, Holm Bevers, Rhea Sylvia Blok, Hans Buijs, Jan Piet Filedt Kok, Peter J. Fuhring, Antony Griffiths, J. Freek Heijbroek, Erik B.M. Hinterding, Ger Luijten, Maxime Préaud, Martin Royalton-Kisch, Peter Schatborn, Cécile Tainturier, Ilja M. Veldman.
686. Gregory Clark, Monika Kordhanke (red.), *Over de schoonheid van precisie: een fascinerende kijk op boekkunst en grafiek met de Liberna Collection* [tent.cat.] Draiflessen Collection te Mettingen, 13 oktober 2012 – 6 januari 2013, Mettingen 2012.
Bijdrage van: Thera Folmer-von Oven.
687. Taco Dibbits, 'De Clercq in America and the Netherlands', in: Michiel C. Plomp, *From New York with Love; The Drawings Collection of Matthijs de Clercq* [tent.cat.] Teylers Museum te Haarlem, 10 juni – 20 september 2010, Westzaan 2010, p. 8-9.
688. Jan Piet Filedt Kok, 'Un cabinet particulier. Les estampes de la Collection Frits Lugt', in: Hans Buijs (red.), *Un cabinet particulier; les estampes de la Collection Frits Lugt*, Parijs 2010, p. 8-34.
689. Peter J. Fuhring en Cordélia Hattori (red.), *Les marques de collections I*, Parijs 2010.
690. Peter J. Fuhring, 'La nouvelle édition des Marques de collections des dessins & d'estampes de Frits Lugt, en ligne; Introduction', in: Peter J. Fuhring en Cordélia Hattori (red.), *Les marques de collections I*, Parijs 2010, p. 37-39.
691. Peter J. Fuhring en Cordélia Hattori (red.), *Les marques de collections II*, Parijs 2010.
692. Peter J. Fuhring, 'Soleil ou Séchan?; Identification de la marque L.2342', in: Peter J. Fuhring en Cordélia Hattori (red.), *Les marques de collections II*, Parijs 2010, p. 75-83.
693. Peter J. Fuhring, Femke Speelberg, '*Verscheijde Constige Vindingen*': *de collectie ornamentprenten van Nanne Ottema*, Edam 2009.
694. Erik B.M. Hinterding, *Rembrandts Radierungen: Bestandskatalog. Ehemalige Großherzogliche und Staatliche Sammlungen sowie Goethes Sammlung*, Keulen 2011.
Bijdragen van: Hermann Mildenerger, Christian L. Tümpel.
695. Lotte Jaeger, 'Ingeprent; Vondsten uit 'Het Prentenkabinet Online'', in: *De Boekenwereld* 28, nr. 4 (2012), p. 252-256.
696. Hans Locher, Jonieke B. van Es, *Verwante verzamelingen: prenten en tekeningen uit het bezit van Jan en Wietse van den Noort* [tent.cat.] Museum Boijmans van Beuningen te Rotterdam, 11 februari – 20 mei 2012.
697. Quirine van der Meer Mohr, Marieke E. Tiethoff-Spliethoff, *Uitgelicht: catalogus van tekeningen, aquarellen en gouaches: de verzameling van de Geschiedkundige Vereniging*

Oranje-Nassau op Paleis Het Loo Nationaal Museum, Den Haag 2012.

698. Bert W. Meijer, *Arte grafica alla corte di praga al tempo di arcimboldo e rodolfo II = graphic arts at the prague court in the time of giuseppe arcimboldo, and rudolf II*, Novara 2011.
699. Bert W. Meijer, 'Dessins pour le palais des Doges. Véronèse, Peranda et Marco Vecellio, in: Michel Hochmann (red.), *Venise & Paris, 1500-1700; La peinture vénitienne de la Renaissance et sa réception en France* [congresbundel] Bordeaux, 24-25 februari 2006; Caen, 6 mei 2006, Genève 2011, p. 139-160.
700. Michiel C. Plomp, *From New York with Love; The Drawings Collection of Matthijs de Clercq* [tent.cat.] Teylers Museum te Haarlem, 10 juni – 20 september 2010, Westzaan 2010.
Bijdragen van: Marjan Scharloo, Frederik J. Duparc, Taco Dibbits.
701. Vadim Sadkov, *The Pushkin State Museum of Fine Arts; Netherlandish, Flemish and Dutch Drawings of the XVI-XVIII Centuries; Belgian and Dutch Drawings of the XIX-XX Centuries*, Amsterdam 2010.
Medewerking van: Charles Dumas, Thera Folmer-von Oven, Bernard M. Vermet.
702. Peter Schatborn, *Rembrandt and his circle: drawings in the Frits Lugt Collection*, 2 dln., Bussum 2010.
703. Klaus A. Schröder, Christof Metzger, *Bosch, Brueghel, Rubens, Rembrandt; Masterpieces of the Albertina* [tent.cat.] Albertina te Wenen, 14 maart – 30 juni 2013, Ostfildern 2013.
Catalogus entries door: Marian Bisanz-Prakken, e.a.
704. Klaus A. Schröder, Marian Bisanz-Prakken, *Das Zeitalter Rembrandts* [tent.cat.] Albertina te Wenen, 4 maart – 21 juni 2009, Ostfildern 2009.
Catalogus entries door: Marian Bisanz-Prakken, Gisela Fischer, Uta Neidhardt, Martina Sitt, Joaneath Spicer.
705. Annemarie Stefes-Lincke, Leonore van Sloten, Leonoor van Oosterzee, *Tekenen in Rembrandts tijd: meesterwerken uit de Hamburger Kunsthalle = Drawing in Rembrandt's day: masterpieces from the Hamburg Kunsthalle* [tent.cat.] Museum Het Rembrandthuis te Amsterdam 21 januari – 22 april 2012, Amsterdam 2012.
Ook in het Engels verschenen.
706. Lisette Sulenta, 'Ingeprent; Vondsten uit 'Het Prentenkabinet Online'', in: *De Boekenwereld* 27, nr. 2 (2010), p. 113-116.
707. Dagmar R. Täube (red.) en Iris Mentrup, Thera Folmer-von Oven, *Marken und Monogramme = Marken en monogrammen = Marks and monograms*, Mettingen 2013.
708. Thea A.G. Vignau-Wilberg, *Com nu met sang; Niederländische Druckgraphik des 16. und 17. Jahrhunderts aus der Sammlung Ton Koopman, Amsterdam, und der Staatlichen Graphischen Sammlung München* [tent.cat.] Stadtresidenz te Landshut, 23 mei – 15 juli 2012,

Landshut 2012.

709. Anneke Vrijdag, 'Vondsten uit 'Het Prentenkabinet Online'', in: *De Boekenwereld* 28, nr. 2 (2011), p. 121-123.
710. Linda Wolk-Simon, Carmen C. Bambach, *An Italian Journey; Drawings from the Tobey Collection: Correggio to Tiepolo* [tent.cat.] The Metropolitan Museum of Art te New York, 12 mei – 13 augustus 2010, New Haven 2010.
Catalogus entries door: Stijn Alsteens, George R. Goldner, Perrin Stein, Mary Vaccaro.
711. Joyce Zelen, 'Shopping in Venice; De rol van Johann Georg Zobel bij de totstandkoming van zijn prentalbum', in: *Desipientia* 19, nr. 1 (2012), p. 27-32.

KUNST OP PAPIER Portretten

712. Mària van Berge-Gerbaud, 'Herkomst gezocht; Een portretstudie zonder hoofd onder invloed van Anthony van Dyck', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 293-300.
713. Rudi E.O. Ekkart, 'Hendrick en Johan Hoet als portrettekenaars', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 89-94.
714. Jan Piet Filedt Kok, 'De vroegste gegraveerde schildersportretten uit 1572', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 67-74.
715. Jaap A. van der Veen, 'Een serie Leidse knappe koppen', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 263-268.
716. Gerdien E. Wuestman, 'Een portret van Jan Six van Chandelier?', in: *Maandblad Amstelodamum* 98, nr. 4 (2011), p. 147-154.

KUNST OP PAPIER Cartografie

717. Boudewijn Bakker, 'De 'Atlas van Amsterdam' en zijn encyclopedische wortels', in: *Maandblad Amstelodamum* 100, nr. 3/4 (2013), p. 99-133.
718. Dirk Izaäk Blonk, Joanna Blonk-van der Wijst, *Zelandia Comitatus; geschiedenis en cartobibliografie van de provincie Zeeland tot 1860*, Houten 2010.
719. Truusje Goedings, 'Dirk Jansz. van Santen and the colouring of the Atlas of Laurens van der Hem', in: Koert van der Horst (red.), *The atlas Blaeu-Van der Hem of the Austrian National*

- Library; History of the Atlas and the making of the fascimile*, Houten 2011, p. 101-154.
720. Karel Maartense en Florence de Graaf (red.), *De conste van Geometria: vijf eeuwen cartografie in het Land van Woerden* [tent.cat.] Stadsmuseum Woerden, 12 maart - 13 juni 2011, Alphen aan de Rijn 2011.
721. Erlend P.J.M. de Groot, 'A voyage of discovery from the collector's cabinet', in: Koert van der Horst (red.), *The atlas Blaeu-Van der Hem of the Austrian National Library; History of the Atlas and the making of the fascimile*, Houten 2011, p. 168-176.
722. J. Freek Heijbroek, 'De Atlas Ottens; Een stadhoudelijke prentcollectie in het Rijksmuseum', in: *Maandblad Amstelodamum* 100, nr. 3/4 (2013), p. 165-175.
723. Koert van der Horst (red.), *The atlas Blaeu-Van der Hem of the Austrian National Library; History of the Atlas and the making of the fascimile*, Houten 2011.
Bijdrage van Günther G. Schilder.
724. H. Anton Kos, *Historische atlas van Hilversum: van esdorp tot mediastad*, Amsterdam 2013.
725. Peter van der Krogt, 'De kaart van Litouwen door Hessel Gerritsz en Eimantas Ludavičius; Magni ducatus Lithuaniae, caeterarumque regionum illi adiacentium exacta descriptio, sculptum apud Hesselum Gerardum, Amsterdam, Willem Jansz Blaeu, 1613', in: *De Boekenwereld* 29, nr. 5 (2013), p. 28-30.
726. Sjoerd de Meer, Joost C.A. Schokkenbroek (red.), *Hoogtij: maritieme identiteit in feesten, tradities en vermaak*, Zutphen 2013.
727. Sjoerd de Meer, 'De atlas van de wereld', in: Harry van Royen (red.), *Gerard Mercator cartograaf*, Heule 2013, p. 76-84.
728. Sjoerd de Meer, *Atlas van de wereld: de wereldkaart van Gerard Mercator uit 1569*, Zutphen 2011.
Ook in het Engels verschenen.
729. Marringje E. Rikken, 'Abraham Ortelius as intermediary for the Antwerp animal trailblazers', in: *Jahrbuch für Europäische Wissenskulturr* 6 (2011), p. 95-128.
730. Emy Thorissen, 'De Roman-Visscher-kaart: een cartografisch topstuk', in: *In Brabant. Tijdschrift voor Brabants Heem en erfgoed* 2, nr. 2 (2011), p. 32-35.

KUNST OP PAPIER Boeken

731. Jan L. de Jong, Jozef A.R. Kemper, 'La visione di Roma dell'olandese Arnoldus Buchellius (dicembre 1578)', in: *Studi Umanistici Piceni* 31 (2011), p. 187-198.
732. Jan L. de Jong, Jozef A.R. Kemper, 'Historiam hanc diu quaesitam invenire non potui: Aernout van Buchel op het Capitoel en bij de Engelenburcht', in: Marco van Egmond, Bart Jaski,

- Hans Mulder (red.), *Bijzonder onderzoek. Een ontdekkingsreis door de bijzondere collecties van de Universiteitsbibliotheek Utrecht*, Utrecht 2009, p. 48-55.
733. Frans Laurentius, Machiel J. Roos, *Met veele schoone figuren verçiert: een bijzondere Bijbel*, Middelburg 2012.
734. Ad M.T. Leerintveld, Charlotte Lemmens, Peter A. van der Ploeg, Maarten R. Prak, *Constantijn en Christiaan Huygens: een gouden erfenis* [tent.cat.] Grote Kerk te Den Haag, 25 april – 29 augustus 2013, Eindhoven 2013.
735. Henk van Nierop, 'Een goudmijn voor de gouden eeuw', in: Klaas van der Hoek, Sytts van der Veen (red.), *Papieren pracht uit de Amsterdamse Gouden Eeuw; Geschenken van het Dr. Th.J. Steenbergen Fonds*, Amsterdam 2011, p. 18-19.
736. Minne Iedes Nieuwhof, Frans Laurentius, 'Van Genesis tot Openbaringen; Bijbelse voorstellingen op zestiende-eeuwse haardstenen', in: *Vormen uit Vuur* 215/16, nr. 4/1 (2011/2012), p. 31-49.
737. Kasper van Ommen, 'The Legacy of Scaliger in Leiden catalogues, 1609-1716', in: N. Constantinidou, M. Walsby (red.), *Documenting the Early Modern Book World: Book Inventories in Print and Manuscript*, Leiden 2013.
738. Kasper van Ommen, 'Op recept; Apothekershandboeken en farmacopeeën', in: Anton van der Lem (red.), *J.M.H. van de Sande's Bibliotheca Pharmacia* [tent.cat.] Universiteitsbibliotheek Leiden, 5 oktober – 31 december 2012, Leiden 2012, p. 47-66.
739. Kasper van Ommen, 'Planten, kruiden en geneesmiddelen in botanische boeken', in: Anton van der Lem (red.), *J.M.H. van de Sande's Bibliotheca Pharmacia* [tent.cat.] Universiteitsbibliotheek Leiden, 5 oktober – 31 december 2012, Leiden 2012, p. 67-86.
740. Kasper van Ommen, 'De Luther van de medicijnen of de woudezel van Einsiedeln?; De collectie Paracelsiana', in: Anton van der Lem (red.), *J.M.H. van de Sande's Bibliotheca Pharmacia* [tent.cat.] Universiteitsbibliotheek Leiden, 5 oktober – 31 december 2012, Leiden 2012, p. 87-101.
741. Kasper van Ommen, 'Je suis pauvre en tout, mesmement en livres'; Reconstructing the Legatum Scaligeri in Leiden University Library', in: Robert M. Kerr, Thomas Milo (red.), *Writing and Writings from another World and Era (Festschrift J.J. Witkam)*, Cambridge 2011.
742. Annette de Vries, 'Hondius meets Van Mander: The Cultural Appropriation of the first Netherlandish Book on the Visual Arts System of Knowledge in a Series of Artists' Portraits', in: Heiko Damm, Michael Thimann, Claus Zittel (red.), *The Artist as Reader; On education and Non-Education of Early Modern Artists*, Intersections; Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture 27, Leiden/Boston 2013, p. 259-304.
743. Thijs Weststeijn, 'Vossius's Chinese Utopia', in: Eric Jorink, Dirk van Miert (red.), *Isaac Vossius (1618-1689): Between Science and Scholarship*, Leiden/Boston 2012, p. 207-242.

KUNST OP PAPIER Hollstein

744. Mieke Donner en Huigen Leeftang, Ger Luijten (red.), *Vol. LXXII: Index to volumes I-LXXI*, Hollstein's Dutch and Flemish etchings, engravings and woodcuts, ca. 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2010.
745. Erik B.M. Hinterding, Jaco Rutgers en Ger Luijten (red.), *Rembrandt; Text 1: 1625-1635, nos. 1-155*; The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2013.
746. Erik B.M. Hinterding, Jaco Rutgers en Ger Luijten (red.), *Rembrandt; Text 2: 1636-1665, nos. 156-314*; The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2013.
747. Erik B.M. Hinterding, Jaco Rutgers en Ger Luijten (red.), *Rembrandt; Plates I: 1625-1634, nos. 1-138*; The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2013.
748. Erik B.M. Hinterding, Jaco Rutgers en Ger Luijten (red.), *Rembrandt; Plates II: 1635-1648, nos. 139-246*; The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2013.
749. Erik B.M. Hinterding, Jaco Rutgers en Ger Luijten (red.), *Rembrandt; Plates III: 1650-1665, nos. 247-314*; The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2013.
750. Erik B.M. Hinterding, Jaco Rutgers en Ger Luijten (red.), *Rembrandt; Copies I: 1625-1637, nos. 1-166*; The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2013.
751. Erik B.M. Hinterding, Jaco Rutgers en Ger Luijten (red.), *Rembrandt; Copies II: 1638-1665, nos. 167-314*; The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2013.
752. Marjolein Leesberg en Huigen Leeftang (red.), *Hendrick Goltzius I*, The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2012.
753. Marjolein Leesberg en Huigen Leeftang (red.), *Hendrick Goltzius II*, The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2012.
754. Marjolein Leesberg en Huigen Leeftang (red.), *Hendrick Goltzius III*, The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2012.
755. Marjolein Leesberg en Huigen Leeftang (red.), *Hendrick Goltzius IV*, The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2012.
756. Ursula Mielke-Oheim en Ger Luijten (red.), *Crispijn van den Broeck I*, The new Hollstein

- Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2011.
757. Ursula Mielke-Oheim en Ger Luijten (red.), *Crispijn van den Broeck II*, The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2011.
758. Ursula Mielke-Oheim en Ger Luijten (red.), *Remigius and Frans Hogenberg*, The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2009.
759. Ursula Mielke-Oheim en Ger Luijten (red.), *Frans Hogenberg: broadsheets I: Text*, The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2009.
760. Ursula Mielke-Oheim en Ger Luijten (red.), *Frans Hogenberg: broadsheets II: Plates*, The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2009.
761. Edward H. Wouk en Ger Luijten (red.), *Frans Floris I*, The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2011.
762. Edward H. Wouk en Ger Luijten (red.), *Frans Floris II*, The new Hollstein Dutch & Flemish etchings, engravings and woodcuts, 1450-1700, Ouderkerk aan den IJssel 2011.

KUNST OP PAPIER Kunstenaars A-Z

Hendrick Avercamp (1585-1634)

763. Marijn Schapelhouman, 'De tekeningen. Overdenkingen bij een oeuvre', in: Pieter Roelofs, *Hendrick Avercamp, De meester van het ijsgezicht* [tent.cat.] Rijksmuseum te Amsterdam, 21 november 2009 – 15 februari 2010; National Gallery of Art te Washington, 21 maart – 5 juli 2010, Amsterdam 2009, p. 84-117.
764. Marijn Schapelhouman, 'Dood en verderf', in: *Kunstschrift* 53, nr. 6 (2009/2010), p. 16-19.

Andries Beeckman (werkzaam 1651-1663)

765. Annelien Krul, 'Ooggetuige in de Oost; Zeventiende-eeuwse diertekeningen van Andries Beeckman', in: *Desipientia* 19, nr. 2 (2012), p. 19-21.

Jan Abrahamsz. Beerstraten (1622-1666)

766. Erik P. Löffler, 'Miscellanea: Jan Abrahamsz. Beerstraten', in: *Delineavit et Sculpsit* 32 (2009), p. 49-51.

Cornelis Bega (1631/32-1664)

767. Baukje Coenen, 'Experimentierfreudig und versiert. Cornelis Bega als Zeichner und Grafiker', in: Peter B.R. van den Brink, Bernd Wolfgang Lindemann, *Cornelis Bega; Eleganz und raue Sitten* [tent.cat.] Suermondt-Ludwig-Museum te Aken, 15 maart – 10 juni 2012; Staatliche

Museen zu Berlin, Berlijn, 29 juni – 30 september 2012, München 2012, p. 40-58.

Pietro Bernardi (werkzaam vroege 17e eeuw)

768. Bert W. Meijer, 'The Figure Studies of Pietro Bernardi', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 58, nr. 2 (2010), p. 179-189.

Giovanni Battista Bissoni (1576–1636)

769. Bert W. Meijer, 'A Point of Departure for Giovanni Battista Bissoni as a Draftsman', in: *Master Drawings* 50, nr. 1 (2012), p. 91-94.

Abraham Bloemaert (1566-1651)

770. Paul B.M. van den Akker, 'De weerklink van Bloemaerts motieven', in: *Kunstschrift* 55 (2011) nr. 5, p. 36-45.

Peeter van der Borch (ca. 1535-1608)

771. Evelien de Wilde, 'Werckers den boosheyt'; Een allegorische prentenserie van Peeter van der Borch ter illustratie van een moraalreligieuze propagandatekst uit katholieke hoek', in: *De Boekenwereld* 27, nr. 5 (2011), p. 274-292.

Philips van den Bossche (werkzaam 1604-1615)

772. Matthijs Ilsink, Monica Marchesi, 'A needlework by Philips van den Bossche (fl. 1604-1615)', webpublicatie *JHNA – Journal of Historians of Netherlandish Art* 5, nr. 1 (2013).

Leonaert Bramer (1596-1674)

773. Herman T. Colenbrander, 'Een Delfts elftal'; Andermaal 'Een merkwaardigde verzameling Teekeningen' door Leonaert Bramer', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 73-88.

Pieter Bruegel de Oude (ca. 1527-1569)

774.

775. Matthijs Ilsink, 'Over De verrijzenis van Christus van Pieter Bruegel de Oude', in: *Desipientia* 19, nr. 1 (2012), p. 18-22.

776.

777. Manfred S. Sellink, 'The Dating of Pieter Bruegel's Landscape Drawings Reconsidered and a New Discovery', in: *Master Drawings* 51, nr. 3 (2013), p. 291-322.

Cavalier Gaspare Celio (1571-1640)

778. Surya Stemerding, 'Ontdekking van een vuurspuwende draak op papier; De tekening als informatiebron over een onbekende kunstenaar: Cavalier Gaspare Celio (1571-1640)', in: *Desipientia* 19, nr. 1 (2012), p. 13-17.

Hieronimus Cock (1518-1570)

779. Joris Van Grieken, Ger Luijten, Jan Van der Stock, *Hieronimus Cock; De renaissance in prent* [tent.cat.] M – Museum Leuven, 14 maart – 9 juni 2013; Institut Néerlandais te Parijs, 18

september – 15 december 2013, Parijs 2013.

Catalogus entries door: Alessandra Baroni, Cécile Tainturier, Dominique Allart, Edward H. Wouk, Godelieve Denhaene, Ger Luijten, Hans Buijs, Ilja M. Veldman, Jan Van der Stock, Joris Van Grieken, Krista De Jonge, Matthijs Ilsink, Manfred S. Sellink, Peter J. Fuhring, Pieter Martens, Rhea Sylvia Blok, Stefaan Hautekeete, Sarah Van Ooteghem, Virginie D'haene, Wouter Bracke. Ook in het Engels en Frans verschenen.

780. Joris Van Grieken, Ger Luijten, Jan Van der Stock, 'Talent uitdagen en laten gedijen. In de Vier Winden (1548-1600)', in: Joris Van Grieken, Ger Luijten, Jan Van der Stock, *Hieronymus Cock; De renaissance in prent*, [tent.cat.] M – Museum Leuven, 14 maart – 9 juni 2013; Institut Néerlandais te Parijs, 18 september – 15 december 2013, Parijs 2013, p. 10-11.

781.

782. Ger Luijten, 'Hieronymus Cock en Italiaanse prentmakers en -uitgevers van zijn tijd', in: Joris Van Grieken, Ger Luijten, Jan Van der Stock, *Hieronymus Cock; De renaissance in prent*, [tent.cat.] M – Museum Leuven, 14 maart – 9 juni 2013; Institut Néerlandais te Parijs, 18 september – 15 december 2013, Parijs 2013, p. 30-35.

783. Peter J. Fuhring, 'Hieronymus Cock en de impact van zijn in serie uitgegeven architectuur- en ornamentprenten', in: Joris Van Grieken, Ger Luijten, Jan Van der Stock, *Hieronymus Cock; De renaissance in prent*, [tent.cat.] M – Museum Leuven, 14 maart – 9 juni 2013; Institut Néerlandais te Parijs, 18 september – 15 december 2013, Parijs 2013, p. 36-41.

784. Manfred S. Sellink, 'Hy was doch self seer inventijf van Landtschappen...; Hieronymus Cock en het landschap', in: Joris Van Grieken, Ger Luijten, Jan Van der Stock, *Hieronymus Cock; De renaissance in prent*, [tent.cat.] M – Museum Leuven, 14 maart – 9 juni 2013; Institut Néerlandais te Parijs, 18 september – 15 december 2013, Parijs 2013, p. 52-57.

Jan Claudius de Cock (1667-1735)

785. Charles Dumas, 'Getekende ontwerpen voor beeldhouwwerken door Jan Claudius de Cock', in: *RKD Bulletin*, nr. 2 (2012), p. 43-48.

Wouter Pietersz Crabeth II (1594-1644)

786. Xander van Eck, 'Three drawings attributed to Wouter Pietersz Crabeth II', in: *The Burlington Magazine* 152, nr. 1283 (2010), p. 90-93.

787. Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, 'Wouter Crabeth from Gouda: his glass panels in Britain and a newly discovered design', in: *The Burlington Magazine* 153, nr. 1300 (2011), p. 458-463.

Cornelis van Dalen de Jonge (1638-1664)

788. Angelique van den Eerenbeemd, 'Ingeprent; Vondsten uit 'Het Prentenkabinet Online'', in: *De Boekenwereld* 26, nr. 2 (2009), p. 106-111.

Isaac Duchemin (werkzaam 1550-1600)

789. Ilja M. Veldman, 'A Display of Ambition: Isaac Duchemin's Portrait of Jan van der Noot', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 53-65.

Antony van Dyck (1599-1641)

790. Bram de Klerck, 'Naar het leven gemaakt in Palermo; Antoon van Dyck over Sofonisba Anguissola, 1624', in: *Kunstschrift* 53, nr. 4 (2009), p. 16-18.
791. Thera Folmer-von Oven, Irene Schrier, 'Prenten naar Anthony van Dyck: enkele bijzondere exemplaren onder de loep genomen', in: *Delineavit et Sculpsit* 35 (2012), p. 10-25.
792. Thera Folmer-von Oven, 'Miscellanea: Anthony van Dyck', in: *Delineavit et Sculpsit* 32 (2009), p. 52-54.

Govert Flinck (1615-1660)

793. Peter Schatborn, 'The Early, Rembrandtesque Drawings of Govert Flinck', in: *Master Drawings* 48, nr. 1 (2010), p. 4-38.

Conrad Gessner (1516-1565)

794. Marringje E. Rikken, 'Conrad Gessners motieven in Antwerpen; Een debat in beelden', in: *De Boekenwereld* 29, nr. 1 (2012), p. 21-32.

Jaques de Gheyn II (1565-1629)

795. Machteld Löwensteyn, 'A singular design': a newly discovered drawing by Jacques de Gheyn II', in: *The Burlington Magazine* 153, nr. 1295 (2011), p. 81-85.
796. Machteld Löwensteyn, 'Een brief met zelfportret? Jacques de Gheyn aan zijn vriend Isebrant Willemsen, 3 maart 1592', in: *Kunstschrift* 53, nr. 4 (2009), p. 13-15.
797. Gert Jan J. van der Sman, *Gedachten op papier: Jacques de Gheyn in Leiden*, Leiden 2012.

Hendrick Goltzius (1558-1617)

798. Marjolein Leesberg, 'Goltzius and Printmaking around 1600', in: *Print Quarterly* 30, nr. 3 (2013), p. 316.
799. Marijn Schapelhouman, 'De mensen begrijpen mij niet; Twee brieven van Hendrick Goltzius aan de juwelier Hans van Wely, 1605', in: *Kunstschrift* 53, nr. 4 (2009), p. 8-11.
800. Carel van Tuyll van Serooskerken, 'Two Early Drawings by Hendrick Goltzius', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 31-36.

Barend Graat (1628-1709)

801. Margreet van der Hut, 'A new title for a drawing by Barend Graat: The king of Naples forgiving the traitors Frederico and Albano', in: *Delineavit et Sculpsit* 35 (2012), p. 26-31.

802. Margreet van der Hut, 'Veranderlyk Geval': de Amsterdamse schilder Barend Graat (1628-1709) in schouwburgkringen', in: *Maandblad Amstelodamum* 98, nr. 3 (2011), p. 112-121.
803. Margreet van der Hut, 'De schilder Barend Graat en zijn model Jannitje Barents', in: *Maandblad Amstelodamum* 97, nr. 1 (2010), p. 34-38.
804. Margreet van der Hut, 'Tekeningen van Barend Graat naar de sculpturen van Francis van Bossuit', in: *Delineavit et Sculpsit* 32 (2009), p. 37-42.
- Willem van Haecht (1527-1583)**
805. Yvonne L. Bleyerveld, 'Prints as Perfect Means of Communication. Allegorical Prints with Moral and Religious Messages Invented by Willem van Haecht', in: Bart Ramakers (red.), *Understanding Art in Antwerp; Classicising the Popular, Popularising the Classic (1540-1580)* [congresbundel] Universiteit Groningen, 23-24 januari 2008, Leuven 2011, p. 93-107.
- Maarten van Heemskerck (1498-1574)**
806. Judith Niessen, 'Vijf niet-uitgevoerde ontwerpen van Maarten van Heemskerck voor de Acta Apostolorum', in: *Delineavit et Sculpsit* 36 (2013), p. 4-21.
- Daniël Heinsius (1580-1655)**
807. Wilma Schuhmacher, Eddy de Jongh, *Catalogus Daniël Heinsius als Theocritus à Ganda = Catalogue Daniël Heinsius as Theocritus à Ganda*, Amsterdam 2013.
- Pieter Holsteijn II (1614-1673)**
808. Thea A.G. Vignau-Wilberg, *Pieter Holsteijn the younger: Haarlem 1614-1673 Amsterdam: Alderhande kruypende en vliegende gedierten = diverse crawling and flying animals*, München 2013.
- Romeyn de Hooghe (1645-1708)**
809. Henk F.K. van Nierop, 'Romeyn de Hooghe and the imagination of Dutch foreign policy', in: D. Onnekink, G. Rommelse (red.), *Ideology and foreign policy in early modern Europe (1650-1750)*, Farnham 2011, p. 197-214.
810. Antoon Ott, 'Romeyn de Hooghe as a designer of prints for the publisher Jacob van Meurs', in: *Delineavit et Sculpsit* 34 (2010), p. 20-27.
- Samuel van Hoogstraten (1627-1678)**
811. Ben P.J. Broos, 'Een onbekend Zelfportret van de jonge Samuel van Hoogstraten', in: *Oud Holland* 125, nr. 4 (2012), p. 180-192.
- Esaias van Hulsen (ca. 1570-1626)**
812. Femke Speelberg, 'Het zwartwerkornament van Esaias van Hulsen; Een unieke prent in een bijzondere techniek', in: *Desipientia* 19, nr. 1 (2012), p. 7-12.
- Jan van Kessel (1641-1680)**
813. Quentin Buvelot, 'Jan van Kessel in Bentheim?', in: *Delineavit et Sculpsit* 33 (2010), p.

33-34.

Pieter Lastman (1583-1633)

814. Peter Schatborn, 'Een tekening van Pieter Lastman uit Italië', in: Jaap van der Veen, Friso Lammertse (red.), *Een kroniek voor Jeroen Giltaij*, Amsterdam 2012, p. 37-42.

Nicolaes Lauwers (1600-1652)

815. Peter van der Coelen, 'Christus na de geseling' – een onbekende prent van Nicolaes Lauwers naar Gerard Seghers', in: *Delineavit et Sculpsit* 34 (2010), p. 1-7.

Aertgen van Leyden (ca. 1498-ca. 1564)

816. Hilbert Lootsma, 'Eine Entwurfsreihe für Glasmalereien - von Aertgen van Leyden?', in: T. Ketelsen, O. Hahn, P. Kuhlmann-Hodick (red.), *Zeichnen im Zeitalter Bruegels: die niederländischen Zeichnungen des 16. Jahrhunderts im Dresdner Kupferstich-Kabinett – Beiträge zu einer Typologie*, Dresden 2012, p. 146-153.

Jan Lievens (1607-1674)

817. Huigen Leeftang, 'De kunst van de houtsnede; Even zeldzaam als onovertroffen', in: *Kunstschrift* 53, nr. 3 (2009), p. 40-47.
818. Gerdien E. Wuestman, 'Lievens als tekenaar; Kameleon op papier', in: *Kunstschrift* 53, nr. 3 (2009), p. 14-19.

Jan van der Lijs (1600-1657)

819. Paul Huys Janssen, 'Miscellanea: Jan van der Lijs', in: *Delineavit et Sculpsit* 32 (2009), p. 54-55.

Claude Lorrain (1600-1682)

820. Ariane de la Chapelle, Robien van Gulik, 'Getekend door de tijd? De tekentechnieken van Claude Lorrain nader bekeken', in: Carel van Tuyll van Serooskerken, Michiel C. Plomp, *Claude Lorrain* [tent.cat.] Musée du Louvre te Parijs, 21 april – 18 juli 2011; Teylers Museum te Haarlem, 28 september 2011 – 8 januari 2012, Zwolle 2011, p. 70-81.
821. Michiel C. Plomp, 'Leermeesters uit alle windrichtingen. De wording van de tekenaar Claude Lorrain', in: Carel van Tuyll van Serooskerken, Michiel C. Plomp, *Claude Lorrain* [tent.cat.] Musée du Louvre te Parijs, 21 april – 18 juli 2011; Teylers Museum te Haarlem, 28 september 2011 – 8 januari 2012, Zwolle 2011, p. 30-51.
822. Carel van Tuyll van Serooskerken, Michiel C. Plomp, *Claude Lorrain* [tent.cat.] Musée du Louvre te Parijs, 21 april – 18 juli 2011; Teylers Museum te Haarlem, 28 september 2011 – 8 januari 2012, Zwolle 2011.
- Ook in het Frans verschenen, onder de titel: *Claude Gellée, dit le Lorrain; Le dessinateur face à la nature*.
823. Carel van Tuyll van Serooskerken, 'Claude le Lorrain: de tekenaar in de natuur', in: Carel

van Tuyll van Serooskerken, Michiel C. Plomp, *Claude Lorrain* [tent.cat.] Musée du Louvre te Parijs, 21 april – 18 juli 2011; Teylers Museum te Haarlem, 28 september 2011 – 8 januari 2012, Zwolle 2011, p. 16-27.

824. Carel van Tuyll van Serooskerken, 'Claude le Lorrain: een karakterisering van zijn tekeningen', in: Carel van Tuyll van Serooskerken, Michiel C. Plomp, *Claude Lorrain* [tent.cat.] Musée du Louvre te Parijs, 21 april – 18 juli 2011; Teylers Museum te Haarlem, 28 september 2011 – 8 januari 2012, Zwolle 2011, p. 54-63.
825. Carel van Tuyll van Serooskerken, 'De herkomst van de tekeningen in Haarlem en Parijs', in: Carel van Tuyll van Serooskerken, Michiel C. Plomp, *Claude Lorrain* [tent.cat.] Musée du Louvre te Parijs, 21 april – 18 juli 2011; Teylers Museum te Haarlem, 28 september 2011 – 8 januari 2012, Zwolle 2011, p. 64-69.

Jan van der Meer van Haarlem I (1628-1691)

826. Jeroen Giltaij, 'Tekeningen van Jan (I) van der Meer van Haarlem', in: *Oud Holland* 122, nr. 2/3 (2009), p. 145-154.

Gabriël Metsu (1629-1667)

827. Marijn Schapelhouman, 'De schaarse tekeningen van Gabriël Metsu', in: Adriaan E. Waiboer (red.), *Gabriël Metsu* [tent.cat.] National Gallery of Ireland te Dublin, 4 september – 5 december 2010; Rijksmuseum te Amsterdam, 16 december 2010 – 21 maart 2011; National Gallery of Art te Washington, 17 april – 24 juli 2011, New Haven 2010, p. 181-189.

Michelangelo Buonarroti (1475-1564)

828. Joost P. Keizer, 'Michelangelo, Drawing and the Subject of Art', in: *The Art Bulletin* 93 (2011), p. 304-24.

Jan van Mieris (1660-1690)

829. Margreet van der Hut, 'Een manuscript van Jan van Mieris, met daarin gedichten over zijn vader Frans van Mieris I', in: *Oud Holland* 122, nr. 4 (2009), p. 234-241.

Willem van Mieris (1662-1747)

830. Albert J. Elen, 'Additions to Willem van Mieris's Rape of Lucretia: An Example of the Artist's Working Methods', in: *Master Drawings* 50, nr. 4 (2012), p. 533-538.
831. Albert J. Elen, 'Brieven van de jonge Willem van Mieris met 'ruwe schetsen' van schilderijen', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 133-144.
832. Albert J. Elen, 'Willem van Mieris and His First Model: Agneta Chapman as the Morgan Flora', in: *Master Drawings* 47, nr. 4 (2009), p. 464-467.

Pier Francesco Mola (1612-1666)

833. Carel van Tuyll van Serooskerken, 'Three Studies for an Unknown Project by Pier

Francesco Mola', in: *Master Drawings* 47, nr. 4 (2009), p. 520-523.

Reinier Nooms (ca. 1623-1664)

834. Diederick Wildeman, 'Het afloopen van een schip' door Reinier Nooms', in: *Maandblad Amstelodamum* 96, nr. 4 (2009), p. 181-188.

Lambert van Noort (ca. 1520-1570/71)

835. Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, 'Lambert van Noort als ontwerper van glasramen, een addendum', in: *Delineavit et Sculpsit* 32 (2009), p. 1-21.

Magdalena de Passe (1600-1638)

836. Ilja M. Veldman, 'Magdalena de Passe: een 'inborst door Pallas gevormd'', in: *Oud Utrecht* 82, nr. 3 (2009), p. 66-69/

Hendrik Pola (1675/76-1748)

837. Robert-Jan A. te Rijdt, 'Hendrik Pola (1675/76-1748); Uitgewerkte tekeningen in uitsluitend pen', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 163-184.

Rembrandt van Rijn (1606-1669)

838. Heinrich Becker (red.), *Rembrandt gespiegelt; Meisterwerke der Radierung* [tent.cat.] Suermondt-Ludwig-Museum te Aken, 12 november 2011 – 5 februari 2012, Aken 2011.

Catalogus entries door: Henrich Becker, Bob C. van den Boogert, Leonore van Sloten.

839. Mária van Berge-Gerbaud, 'Deeze teykeningen zullen ook niet licht afstuiven', in: Jaap van der Veen, Friso Lammertse (red.), *Een kroniek voor Jeroen Giltaij*, Amsterdam 2012, p. 49-55.

840. Bob C. van den Boogert, 'Rembrandt Reversed: a glimpse into the artist's mind', in: *Kroniek van het Rembrandthuis* (2009), p. 2-15.

841. William Worth Bracken, 'So as to give birth to your own inventions, too': Rembrandt Transforming Annibale', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 138-152.

842. Erik B.M. Hinterding, 'Rembrandt print studies: past and current state of affairs', in: Akira Kofuku, Hiroshi Kumazawa (red.), *Rembrandt; The Quest for Chiaroscuro [Essays]*, Tokyo 2012, p. 9-18 [Japans], 85-94 [Engels].

843. Erik B.M. Hinterding, 'Rembrandt als vernieuwer van de techniek van de droge naald', in: *Desipientia* 19, nr. 1 (2012), p. 2-6.

844. Erik B.M. Hinterding, 'The incomparable Reinbrand': Rembrandt als onafhankelijk prentmaker in 17de-eeuws Amsterdam', in: Elmer E.P. Kolfin, Jaap van der Veen (red.), *Gedrukt*

tot Amsterdam; Amsterdamse prentmakers en -uitgevers in de Gouden Eeuw [tent.cat.]

Museum Het Rembrandthuis te Amsterdam, 24 juni – 18 september 2011, Zwolle 2011, p. 164-200.

845. Frauke K. Laarmann-Westdijk, 'Abraham and the Angels', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 358-370.
846. Herman den Otter, 'De houten etspers in het Rembrandthuis', in: *Kroniek van het Rembrandthuis* (2009), p. 36-45.
847. Martin Royaltou-Kisch, Peter Schatborn, 'The Core Group of Rembrandt Drawings, II: The List', in: *Master Drawings* 49, nr. 3 (2011), p. 323-346.
848. Peter Schatborn, 'The Core Group of Rembrandt Drawings, I: Overview', in: *Master Drawings* 49, nr. 3 (2011), p. 293-322.
849. Peter Schatborn, Bas Dudok van Heel, 'The Core Group of Rembrandt Drawings, III: Supplement', in: *Master Drawings* 49, nr. 3 (2011), p. 347-351.
850. Ernst van de Wetering, 'Rembrandts unvollendetes 'Hundertguldenblatt', gespiegelt', in: Heinrich Becker (red.), *Rembrandt gespiegelt; Meisterwerke der Radierung* [tent.cat.] Suermondt-Ludwig-Museum te Aken, 12 november 2011 – 5 februari 2012, Aken 2011, p. 10-16.
851. Ernst van de Wetering, 'Rembrandt's unfinished 'Hundred Guilder Print' in mirror image', in: *Kroniek van het Rembrandthuis* (2009), p. 16-21.

Giovan Francesco Rustici (1475–1554)

852. Gert Jan van der Sman, 'Giovan Francesco Rustici as a Draftsman', in: *Master Drawings* 50, nr. 1 (2012), p. 21-32.

Salomon van Ruysdael (1600/03-1670)

853. Frederik J. Duparc, 'A Salomon van Ruysdael for the Mauritshuis', in: Michiel C. Plomp, *From New York with Love; The Drawings Collection of Matthijs de Clercq* [tent.cat.] Teylers Museum te Haarlem, 10 juni – 20 september 2010, Westzaan 2010, p. 6-7.

Jan Saenredam (1565-1607)

854. Ilja M. Veldman, 'Maurice as the Nimrod of his Age; Political Propaganda Prints by Jan Saenredam', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 58, nr. 2 (2010), p. 129-137.

Herman Saftleven (1609-1685)

855. Laurens M. Schoemaker, 'Zoektocht naar een ruïne. Drie tekeningen van Herman Saftleven van het huis Soestbergen', *Oud Utrecht* 85, nr. 3 (2012), p. 68-74.
856. Laurens M. Schoemaker, 'alle uitmuntend geteekend'; Drie ruinetekeningen van Herman Saftleven uit 1674', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale*

bijdragen over teken- en prentkunst, Den Haag 2011, p. 117-132.

857. Laurens M. Schoemaker, 'Een kleine topografische puzzel: Anthonie Waterloo en Herman Saffleven in de Bemuurde Weerd', in: *RKD Bulletin*, nr. 2 (2012), p. 158-162.

Salomon Saverij (1594-1678)

858. Jasper Hillegers, Lotte Jaeger, 'Salomon Saverij, een plaatsnijder en zijn vrienden', in: Elmer E.P. Kolfin, Jaap van der Veen (red.), *Gedrukt tot Amsterdam; Amsterdamse prentmakers en -uitgevers in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Museum Het Rembrandthuis te Amsterdam, 24 juni – 18 september 2011, Zwolle 2011, p. 120-163.

Adriaan Schoonebeek (c.1658-1705)

859. Frans A. Janssen, Huigen Leeftang, Adri Markus, Ad C.J. Stijnman, 'Adriaan Schoonebeek's etching manual (1698): edition, translation, commentary', in: *Quaerendo* 40 (2010), p. 87-165.

Jan Snellinck (1548/49-1638)

860. Michiel C. Plomp, 'Acht muzen van Jan Snellinck', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 37-42.

Cornelis Jansz. Sparreboom (1535/37-1713)

861. Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, 'Tekeningen van de zeventiende-eeuwse Alkmaarse glasschilder Cornelis Jansz. Sparreboom', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 107-116.

Johannes Stradanus (1523-1605)

862. Alessandra Baroni, Manfred S. Sellink, *Stradanus 1523-1605; Court artist of the Medici*, Turnhout 2011.
Catalogus entries door: Alessandra Baroni, Alessandro Cecchi, Albert J. Elen, Sandra Janssens, Robert G. La France, Marjolein Leesberg, Lucia Meoni, Manfred S. Sellink, Gert Jan J. van der Sman.
Verschenen n.a.v. de tentoonstelling: Groeningemuseum te Brugge, 9 oktober 2008 – 4 januari 2009.
863. Marjolein Leesberg, 'Between copy and piracy', in: Alessandra Baroni, Manfred S. Sellink, *Stradanus 1523-1605; Court artist of the Medici*, Turnhout 2011, p. 161-182.
864. Dorine van Sasse van Ysselt, 'Miscellanea: Johannes Stradanus', in: *Delineavit et Sculpsit* 32 (2009), p. 56-61.
865. Gert Jan J. van der Sman, 'A fertile imagination', in: Alessandra Baroni, Manfred S. Sellink, *Stradanus 1523-1605; Court artist of the Medici*, Turnhout 2011, p. 135-159.
866. Ad C.J. Stijnman, 'Stradanus' printshop', in: *Print Quarterly* 27, nr. 1 (2010), p. 11-29.

Jan Steen (1626-1679)

867. Jane S. Turner, 'Another Secure Preparatory Drawing by Jan Steen', in: *Master Drawings* 47, nr. 4 (2009), p. 433-436.

Gerard Thomas (1663-1720)

868. Fred G. Meijer, 'A Drawing by Gerard Thomas (1663-1720)?', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 157-162.

Giorgio Vasari (1511-1574)

869. Alessandra Baroni, 'A New Drawing by Vasari for the Sala dei Cento Giorni in the Palazzo della Cancelleria', in: *Master Drawings* 50, nr. 4 (2012), p. 495-506.

Adriaen Pietersz. van de Venne (1589-1662)

870. Jan Kosten, 'Jacob Cats' Self-stryt van 1620 en de titelpagina van Adriaen Pietersz. van de Venne', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 43-50.

Nicolaas Verkolje (1673-1746)

871. Junko Aono, 'De Gouden Eeuw in druk: reproductieprenten van Nicolaas Verkolje', in: Paul Knolle, Everhard Korthals Altes (red.), *Nicolaas Verkolje 1673-1746. De fluwelen hand* [tent.cat.] Rijksmuseum Twenthe te Enschede, 5 februari – 12 juni 2011, Zwolle 2011, p. 45-55.

Jan Wandelaar (1692-1759)

872. Charles Dumas, 'Boekillustraties door Jan Wandelaar (1692-1759)', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 193-244.

Anthonie Waterloo (1609-1690)

873. Quentin Buvelot, 'Anthonie Waterloo tekent Bentheim', in: *Delineavit et Sculpsit* 33 (2010), p. 29-32.

Jacob de Wit (1695-1754)

874. Thera Folmer-von Oven, 'Jacob de Wit beïnvloed door Albrecht Dürer: een verkenning', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 185-192.

Nicolaes Witsen (1641-1717)

875. Judith F.J.M. van Gent, 'Dit is mijn stamboek te leggen'; Het dossier van Nicolaes Witsen in Brielle', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 451-462.

Philips Wouwerman (1619-1668)

876. Quentin Buvelot, Stijn Alsteens, 'A Rediscovered Drawing by Philips Wouwerman', in: *Master Drawings* 51, nr. 4 (2013), p. 445-450.

877. Quentin Buvelot, 'Op zoek naar klandizie; De offertes van Philips Wouwerman', in: *Kunstschrift* 53, nr. 4 (2009), p. 19-21.

Gerard Pietersz. van Zijl (1607-1665)

878. Gary Schwartz, 'Gerard Pietersz. van Zijl the Portraitist; A Ghost Story', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 301-310.

KUNST OP PAPIER Overige

879. Boudewijn Bakker, 'With Rembrandt and Furnerius to Amersfoort', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 58, nr. 2 (2010), p. 199-206.

880. Peter van der Coelen, 'Scriptural Prints', in: *Print Quarterly* 27, nr. 2 (2010), p. 162.

881. Peter van der Coelen, 'Mercenaries and Turks', in: *Print Quarterly* 27, nr. 4 (2010), p. 401-404.

882. Jan Piet Filedt Kok, 'Hercules Segers Influence on Post-World War II Netherlandish Printmakers', in: *Print Quarterly* 28, nr. 4 (2009), p. 456-461.

883. Peter J. Fuhring, Barbara Brejon de Lavergnée, Marianne Grivel, Séverine Lepape, Véronique Meyer (red.), *l'Estampe au Grand Siècle; Études offertes à Maxime Préaud*, Parijs 2010.

884. Peter J. Fuhring, 'Jean Nicolas de Tralage; La documentation d'un collectionneur d'estampes au XVIIe Siècle', in: Peter J. Fuhring, Barbara Brejon de Lavergnée, Marianne Grivel, Séverine Lepape, Véronique Meyer (red.), *l'Estampe au Grand Siècle; Études offertes à Maxime Préaud*, Parijs 2010, p. 515-538.

885.

886. Richard Harmanni, 'Raadsels rond een 'bekende' Ossendrift van Paulus Potter opgelost door een schets van Jurriaan Andriessen', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 57-66.

887. Tjebbe T. de Jong, *Boëtius en Schelte; Van Bolswert naar Antwerpen; Gouden Eeuwgravures naar Bloemaert, Rubens en Van Dyck* [tent.cat.] Titus Brandsma Museum te Bolsward, 4 juni – 7 september 2013, Leeuwarden 2013.

888. Tjebbe T. de Jong, 'Boëtius en Schelte à Bolswert, graveurs met gouden hand', in: Tjebbe T. de Jong, *Boëtius en Schelte; Van Bolswert naar Antwerpen; Gouden Eeuwgravures naar Bloemaert, Rubens en Van Dyck* [tent.cat.] Titus Brandsma Museum te Bolsward, 4 juni – 7

september 2013, Leeuwarden 2013, p. 11-41.

889. Tjebbe T. de Jong, "Antwerpen dankt Bolsward". Ontwikkelingen van de faam van Boëtius en Schelte in Fryslân', in: Tjebbe T. de Jong, *Boëtius en Schelte; Van Bolswert naar Antwerpen; Gouden Eeuwgravures naar Bloemaert, Rubens en Van Dyck* [tent.cat.] Titus Brandsma Museum te Bolsward, 4 juni – 7 september 2013, Leeuwarden 2013, p. 167-179.
890. Elmer E.P. Kolfin, 'Becoming human. The iconography of black slavery in French, British and Dutch book illustrations c. 1600-c.1800', in: Elizabeth Mc Grath, Jean Michel Massing (red.), *The Slave in European Art. From Renaissance Trophy to Abolitionist Emblem*, London/Turin 2012, p. 253-293.
891. Anique C. de Kruijf, Evelyne M.F. Verheggen, 'Graveurs met Jezus als metgezel', in: Tjebbe T. de Jong, *Boëtius en Schelte; Van Bolswert naar Antwerpen; Gouden Eeuwgravures naar Bloemaert, Rubens en Van Dyck* [tent.cat.] Titus Brandsma Museum te Bolsward, 4 juni – 7 september 2013, Leeuwarden 2013, p. 111-165.
892. Huigen Leeftang, 'The Roman Experiences of Hendrick Goltzius and Jacob Matham: A Comparison', in: Eckhard Leuschner (ed.), *Ein privilegiertes Medium und die Bildkulturen Europas. Deutsche, Französische und Niederländische Kupferstecher und Graphikverleger in Rom von 1590 bis 1630*, München 2012, p. 21-38.
893. Huigen Leeftang, "Sine Cerere et Baccho friget Venus' 'after' Bartholomeus Spranger: An Early Parody of Style', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 89-102.
894. Erik P. Löffler, 'A Subject of the Small Landscapes Series identified', in: *Print Quarterly* 28, nr. 1 (2011), p. 46-49.
895. Suzanne van de Meerendonk, 'Amsterdamsche Vreugdtrionfe'; Het bezoek van Amalia van Solms en haar dochters in 1659', in: *Maandblad Amstelodamum* 96, nr. 3 (2009), p. 99-111.
896. Bert W. Meijer, 'Nederlandse tekeningen in Genua; Simon de Vlieger, Adriaen van der Cabel en Arnold Houbraken', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 95-106.
897. Jaco Rutgers, 'A Frontispiece for Galileo's Opere: Pietro Anichini and Stefano della Bella', in: *Print Quarterly* 29, nr. 1 (2012), p. 3-13.
898. Ingrid R. Vermeulen, 'Michel de Marolles's album of Rembrandt prints and the reception of Dutch art in France', in: *Simiolus* 34, nr. 3/4 (2009/2010), p. 155-182.
899. Femke Speelberg, 'Blackwork: A New Technique in the Field of Ornament Prints (ca. 1585–1635)', webpublicatie *Heilbrunn Timeline of Art History*, The Metropolitan Museum of Art

(2012).

900. Femke Speelberg, "Dissegni di stampe". On three drawings in the Uffizi and their relation to a French print series by Léonard Thiry and René Boyvin', in: *Bulletin de l'Association des historiens de l'art italien* 15 (2010), p. 157-165.
901. Thea A.G. Vignau-Wilberg, *Niederländische Bildmotetten und Motettenbilder; Multimediale Kunst um 1600*, Altenburg 2013.
902. Thea A.G. Vignau-Wilberg, 'Liebesembleme von Pieter van den Berge und Cornelis Sweerts', in: Charles Dumas, *Liber Amicorum Dorine van Sasse van Ysselt; Collegiale bijdragen over teken- en prentkunst*, Den Haag 2011, p. 145-156.
903. Gerdien E. Wuestman, 'Meer dan Rubensgraveurs', in: Tjebbe T. de Jong, *Boëtius en Schelte; Van Bolswert naar Antwerpen; Gouden Eeuwgravures naar Bloemaert, Rubens en Van Dyck* [tent.cat.] Titus Brandsma Museum te Bolsward, 4 juni – 7 september 2013, Leeuwarden 2013, p. 43-103.
904. Jacoline Zilverschoon, 'The Great Picture of Folly', in: *Print Quarterly* 26, nr. 4 (2009), p. 379-380.

BEELDHOUKUNST**BEELDHOUKUNST Algemeen**

905. Stijn P.M. Bussels, 'Meer dan beeldende liefde; Extreme reacties op Praxiteles' Venus van Cnidus', in: Caroline A. van Eck, Stijn P.M. Bussels, *Levende beelden; kunst werken en kijken*, Leiden 2011, p. 28-43.
906. Peter C.J. van Dael, *2000 jaar Nederlanders en hun gesneden beelden*, Zwolle 2009.
907. Caroline A. van Eck, Stijn P.M. Bussels, *Levende beelden; kunst werken en kijken*, Leiden 2011.
Ook in het Engels verschenen (2013).
908. Hans van Gangelen, Egge Knol, Gert Kortekaas, R. Wuite, 'Haagse terracotta schouwwangen uit het atelier van Otto Reyersz. van Schaijck (1628-1674)', in: *Vormen uit vuur* 215/216 (2011), p. 60-79 & 122-126.
909. J. Joris van Gastel, *Il Marmo Spirante: Sculpture and Experience in Seventeenth-Century Rome*, Berlin/Leiden 2013.
910. J. Joris van Gastel, Jannis Hadjinicolaou, Markus Rath (red.), *Paragone als Mitstreit*, Berlijn 2013.
911. J. Joris van Gastel, 'Beyond the Niche: The Many Sides of Baroque Sculpture', in: J. Joris van Gastel, Jannis Hadjinicolaou, Markus Rath (red.), *Paragone als Mitstreit*, Berlijn 2013, p. 77-98.
912. J. Joris van Gastel, Jannis Hadjinicolaou, Markus Rath 'Paragone als Mitstreit / Paragone as Comradeship', J. Joris van Gastel, Jannis Hadjinicolaou, Markus Rath (red.), *Paragone als Mitstreit*, Berlijn 2013, in: p. 15-47.
913. J. Joris van Gastel, 'Michelangelo's Lesson: The Baroque Bozzetto between Creation and Destruction', in: Iris Wenderholm, Jörg Trempler, Markus Rath (red.), *Das Haptische Bild*, Berlijn 2013, p. 209-225.
914. J. Joris van Gastel, 'When the Bust Speaks Back: Physiognomy and Identity in Italian Baroque Portrait Sculpture', in: G. Ulrich Großmann, Petra Krutisch (red.), *The Challenge of the Object / Die Herausforderung des Objekts*, Nürnberg 2013, p. 20-24.
915. J. Joris van Gastel, 'Geology and Imagery in the Kingdom of Naples: A Letter on the Origins of Alabaster (1696)', in: *Kritische Berichte* 40, nr. 3 (2012), p. 64-77.
916. J. Joris van Gastel, 'Bernini's Metamorphosis: Sculpture, Poetry, and the Embodied Beholder', in: *Word & Image: A Journal of Verbal Visual Enquiry* 28, nr. 2 (2012), p. 193-205.
917. J. Joris van Gastel, 'De verleiding van het vlees; Aanraking en opwinding in de Italiaanse baroksculptuur', in: Caroline A. van Eck, Stijn P.M. Bussels, *Levende beelden; kunst werken en*

kijken, Leiden 2011, p. 94-107.

918. Lex Hermans, 'Een schouwburg als heersersportret; Ranuccio I's teatro Farnese in Parma', in: Caroline A. van Eck, Stijn P.M. Bussels, *Levende beelden; kunst werken en kijken*, Leiden 2011, p. 62-77.
919. Elsje van Kessel, 'Burger, wilt gij wel gelooven, at het werken sijn van boven!; Beelden en hun omstreden werking in een door crisis geteisterd Venetië', in: Caroline A. van Eck, Stijn P.M. Bussels, *Levende beelden; kunst werken en kijken*, Leiden 2011, p. 44-61.
920. Gert Kortekaas, Egge Knol, Hans van Gangelen, 'Verweesd van huis en haard. Een aantal op drift geraakte 17e –eeuwse terracotta schoorsteenbeelden nader belicht', in: *Hervonden Stad*, jaarboek voor archeologie, bouwhistorie en restauratie in de gemeente Groningen (2009), p. 79-92.
921. Frits T. Scholten, *Handzaam verzamelen*, Amsterdam 2011.
922. Frits T. Scholten, 'Geleerdheid in klassieke eenvoud: de monumenten van Boerhaave en Camper', in: Elizabeth den Hartog, John W. Veerman, Dirk Jan de Vries (red.), *De Pieterskerk in Leiden; Bouwgeschiedenis, inrichting en gedenktekens*, Zwolle 2011, p. 403-410.
923. Frits T. Scholten, *European sculpture and metalwork; The Robert Lehman Collection*, dl. 12, New York 2011.
924. Frits T. Scholten, 'Grafmonument voor Hendrik II en Catharina de' Medici; 1563-1570', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *101 hoogtepunten van de Westerse kunst, Inleiding kunstgeschiedenis [1]*, Heerlen 2010, p. 187-192.
925. Frits T. Scholten, 'Grafmonumenten', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *Manieren van kijken, Inleiding kunstgeschiedenis [2]*, Heerlen 2010, p. 256-275.

BEELDHOUWKUNST Kunstenaars A-Z

Gian Lorenzo Bernini (1598-1680)

926. Maarten J.F. Delbeke, 'Elevated twins and the vicious sublime. Gianlorenzo Bernini and Louis XIV', in: Caroline A. van Eck, Stijn P.M. Bussels, Maarten J.F. Delbeke, Jürgen F. Pieters, *Translations of the Sublime. The Early Modern Reception and Dissemination of Longinus' Peri Hupsous in Rhetoric, the Visual Arts, Architecture and the Theatre*, Intersections, Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture 24, Leiden/Boston 2012, p. 117-137.
927. Maarten J.F. Delbeke, *The art of religion. Sforza Pallavicino and art theory in Bernini's Rome*, Aldershot 2012.
928. Frits T. Scholten, 'Cappella Cornaro; 1647-1652', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *101 hoogtepunten van de Westerse kunst, Inleiding kunstgeschiedenis [1]*, Heerlen 2010, p. 244-248.

Orfeo Boselli (1597-1667)

929. Menno Jonker, 'Boselli's Philosophers Identified as Socrates and Plato', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 59, nr. 2 (2011), p. 175-182.
930. Frits T. Scholten, 'Bald or Headband?', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 59, nr. 2 (2011), p. 183-184.
931. Frits T. Scholten, 'Sandrart's Philosophers on the 'Amsterdam Parnassus'', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 57, nr. 4 (2009), p. 327-341.

Aernout van Buchel (1565-1641)

932. Jan L. de Jong, 'Responding to Tomb Monuments: Meditations and Irritations of Aernout van Buchel in Rome (1587-1588)', in: Celeste Brusati, Karl A.E. Enekel, Walter S. Melion (red.), *The Authority of the World; Reflecting on Image and Text in Northern Europe, 1400-1700*, Intersections, Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture 20, Leiden/Boston 2012, p. 533-558.
933. Jan L. de Jong, Sjef Kemper, 'Aernout van Buchel in Napels', in: *Incontri* 27, nr. 1 (2012), p. 3-20.

Benvenuto Cellini (1500-1571)

934. Henk T. van Veen, 'Perseus; 1545-1554', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *101 hoogtepunten van de Westerse kunst, Inleiding kunstgeschiedenis [1]*, Heerlen 2010, p. 181-186.

Colyn de Nole (werkzaam 1530-1553/58)

935. Trudi Brink, 'Spiegel voor stadsbestuur nader onderzocht; Over de schouw van Colijn de Nole in Kampen', in: *Bulletin KNOB* 108, nr. 5/6 (2009), p. 183-193.
936. Jos A.L. de Meyere, J.M.M. Ruijter, *Het grafmonument van Reinoud III van Brederode in de Grote Kerk te Vianen: een meesterwerk van de Utrechtse beeldhouwer Colyn de Nole*, Utrecht 2010.

Donatello (1386-1466) = Donato di Niccolò di Betto Bardi

937. Lex Hermans, 'Going Local: Three Sixteenth-Century Florentine Views on Donatello's St. George', in: Joost P. Keizer, Todd M. Richardson, *The Transformation of Vernacular Expression in Early Modern Arts*, Intersections, Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture 19, Leiden/Boston 2011, p. 99-122.
938. Arjan R. de Koomen, 'Predella and Prontezza: on the expression of Donatello's Saint George', in: Carl B. Strehlke (red.), *Orsanmichele and the history and preservation of the civic monument*, Washington 2012, p. 257-278.

Hendrick de Keyser (1565-1621)

939. Frits T. Scholten, 'Grafmonument voor Willem van Oranje; 1613-1621', in: Mieke L.J.

Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *101 hoogtepunten van de Westerse kunst, Inleiding kunstgeschiedenis [1]*, Heerlen 2010, p. 219-222.

Artus Quellinus (1609-1668)

940. Frits T. Scholten, *Artus Quellinus: beeldhouwer van Amsterdam*, Amsterdam 2010.
Ook in het Engels verschenen.

Otto Reyersz. van Schaijck (1628-1674)

941. Hans van Gangelen, Egge Knol, Gert Kortekaas, Roel Wuite, 'Haagse terracotta schouwvanden uit het atelier van Otto Reyersz. van Schaijck (1628-1674)', in: *Vormen uit Vuur* 215/16, nr. 4/1 (2011/2012), p. 61-79.

Johan Gregor van der Scharde (1530-c.1581)

942. Frits T. Scholten, 'Johan Gregor van der Scharde in Nuremberg', in: Peta Motture, Emma Jones, Dimitrios Zikos (red.), *Carvings, Casts & Collectors; The Art of Renaissance Sculpture*, Londen 2013, p. 134-147.

BEELDHOUEKUNST Overige

943. Trudi Brink, 'Ontworpen voor de eeuwigheid; De memoriesculptuur voor Joost Sasbout en Catharina van der Meer in de Eusebiuskerk te Arnhem', in: *Bulletin KNOB* 112, nr. 3 (2013), p. 152-165.
944. Jan van Campen, 'Masters of the Knife; Chinese Carving in Wood, Ivory and Soapstone', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 59, nr. 2 (2011), p. 153-173.
945. Frans M.M.H. Doperé, Karel Emmens, 'Steenhouwtechnieken in de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Breda', in: *Bulletin KNOB* 112, nr. 3 (2013), p. 166-182.
946. Robert van Langh, L. Bartoli, J. Santisteban, Diane Visser, 'Casting technology of Renaissance bronze statuettes: the use of TOF-neutron diffraction for studying afterwork of Renaissance casting techniques', in: *J. Anal. At. Spectrom.* 26 (2011), p. 892-898.
947. Robert van Langh, Jon James, Genoveva Burca, Winfried Kockelmann, Shu Yan Zhang, Eberhardt Lehmann, Mirko Estermann, Arie Pappot, 'New insights into alloy compositions: studying Renaissance bronze statuettes by combined neutron imaging and neutron diffraction techniques', in: *J. Anal. At. Spectrom.* 26 (2011), p. 949-958.
948. Robert van Langh, E. Lehmann, S. Hartmann, A. Kaestner, Frits T. Scholten, 'The study of bronze statuettes with the help of neutron-imaging techniques', in: *Anal Bioanal Chem* (2009), 1949-1959.
949. Bieke van der Mark, 'De epitafen', in: Elizabeth den Hartog, John W. Veerman, Dirk Jan de Vries (red.), *De Pieterskerk in Leiden; Bouwgeschiedenis, inrichting en gedenktekens*, Zwolle 2011, p. 337-352.

V**N****K**

950. Bieke van der Mark, 'Een praalgraf voor een schoolmeesters soon, het grafmonument voor Johannes Polyander van Kerckhoven door Rombout Verhulst', in: Elizabeth den Hartog, John W. Veerman, Dirk Jan de Vries (red.), *De Pieterskerk in Leiden; Bouwgeschiedenis, inrichting en gedenktekens*, Zwolle 2011, p. 386-394.
951. Kasper van Ommen, medewerking van Elizabeth den Hartog, 'Een epitaaf voor Josephus Justus Scaliger, sieraad van de Academie', in: Elizabeth den Hartog, John W. Veerman, Dirk Jan de Vries (red.), *De Pieterskerk in Leiden; Bouwgeschiedenis, inrichting en gedenktekens*, Zwolle 2011, p. 367-376.
952. Bert van de Roemer, 'Nature Painting. Theories about figured stones around 1700', in: N. Adamowky, H. Böhme, R. Felfe (red.), *Ludi Naturae. Spiele der Natur in Kunst und Wissenschaft*, München 2010, p. 218-234.
953. Frits Scholten, 'Greatly Averse to Splendor. The Funeral Monument to Pope Adrian VI', in: *Wallraf-Richartz-Jahrbuch* 71 (2010), p. 123-144.
954. Frits T. Scholten, 'Colossen van zachte sneeuw', in: *Kunstschrift* 53, nr. 6 (2009/2010), p. 26-29.
955. Hendrik-Jan Tolboom, C.W. Dubelaar, 'Avendersteen in Nederland', in: *Bulletin KNOB* 108, nr. 5/6 (2009), p. 173-182.
956. Kees Veelenturf, *Schoonheid en historie; Beeldhouwkunst in de gemeente Oudewater; Sculpturen, gedenktekens en gevelstenen*, Utrecht 2009.

KUNSTNIJVERHEID**KUNSTNIJVERHEID Verzamelingen**

957. Reinier J. Baarsen, *Paris 1650-1900: decorative arts in the Rijksmuseum*, New Haven 2013.
958. Jan van Campen, Ebeltje Hartkamp-Jonxis, *Aziatische weelde: VOC-kunst in het Rijksmuseum*, Zutphen 2011.
Ook in het Engels verschenen.
959. Wolfram Koeppe, Clare Le Corbeiller, William Rieder, Charles Truman, Suzanne G. Valenstein, Clare Vincent, *The Robert Lehman Collection at The Metropolitan Museum of Art: Volume XV: Decorative Arts*, New York 2012.
Medewerking van: Egbert Haverkamp-Begemann e.a.

KUNSTNIJVERHEID (Edel-) metaal

960. Reinier J. Baarsen, 'Das "hollandische" Silber', in: Muriel Prieur (red.), *Die Silberkammer der Luxemburger Dynastie* [tent.cat.] Deutsches Historisches Museum te Berlijn; Musee national d'histoire et d'art te Luxemburg, Rheinbach 2012, p. 89-96.
961. M.L.F. van der Beek, *Een gouden greep. 50 topstukken uit het Geldmuseum*, Utrecht 2009.
Ook in het Engels verschenen.
Bijdragen van: Paul A.M. Beliën, e.a.
962. Tonny P.C. Beentjes, Pamela H. Smith, 'Moyen de faire le geet pour petite lezardes' (Hoe men kleine hagedissen giet); Een reconstructie aan de hand van een zestiende-eeuws manuscript', in: *Jaarboek De Stavelij* (2009), p. 15-18.
963. Paul A.M. Beliën, 'Ken uw klassieken; Politieke boodschappen in een klassiek jasje op penningen uit de zeventiende eeuw', in: Jan E.L. Pelsdonk, Michiel C. Plomp (red.), *Hulde! Penningkunst in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Teylers Museum te Haarlem, 29 januari - 6 mei 2012, Zwolle 2012, p. 97-115.
964. Paul A.M. Beliën, 'VOC to Nihon. Nihon no kahei keizai seisaku to Oranda higashi Indo kaisha' ['The VOC and Japan. Japanese monetary and economic policy and the Dutch East India Company'], in: R. Hiraoka, *Oranda to Nippon: Nichiran tsūshō 400 shunen kinen ten* [*The Netherlands and Japan: exhibition on the occasion of 400 years trade relations between Japan and the Netherlands*], Tokyo 2009, p. 140-149.
965. Louise E. van den Bergh-Hoogterp, Inge A. Schriemer, 'Een paar 17de-eeuwse

- altaarkandelaars van de Utrechtse zilversmid Arnout Aelbert (Aert) van Leeuwen.', in: *Jaarboek De Stavelij* (2013), p. 37-48.
966. Louise E. van den Bergh-Hoogterp, 'Schilder in zilver; De Utrechtse zilversmid Nicolaas Verhaer (ca 1685-1750)', in: *Jaarboek De Stavelij* (2010/2011), p. 81-97.
967. Louise E. van den Bergh-Hoogterp, 'Maria van Lommen en haar 'gout- en zilversmitswinckel'', in: *Oud Utrecht* 82, nr. 6 (2009), p. 174-177.
968. Dirk Jan Biemond, 'Johannes Lutma en de penningkunst; Handzame kunstwerken van een beeldhouwer in zilver', in: Jan E.L. Pelsdonk, Michiel C. Plomp (red.), *Hulde! Penningkunst in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Teylers Museum te Haarlem, 29 januari – 6 mei 2012, Zwolle 2012, p. 11-23.
969. Sarah A. Bosmans, 'Van Kaapstad naar Batavia en via Ceylon weer terug; Een reisverhaal op zilver', in: *Jaarboek De Stavelij* (2012), p. 75-80.
970. Francine Brinkgreve, Pauline Lunsigh Scheurleer, David Stuart-Fox (red.), *Kemegahan emas di Museum Nasional Indonesia = Golden splendour in the National Museum of Indonesia*, Jakarta 2010.
971. T. Davidowitz, Tonny P.C. Beentjes, Joosje van Bennekom, Sara Creange, 'Identifying 16th-century paints on silver using a contemporary manuscript', in: Sigrid Eyb Green, Joyce H. Townsend (red.), *The Artist's Process: Technology and Interpretation*, London 2012, p. 72-78.
972. Titus M. Eliëns, *Zilver uit Batavia = Silver from Batavia* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 21 april – 4 november 2012, Den Haag 2012.
973. John Endlich, Dirk Jan Biemond, Jet Pijzel-Dommisse, *Nederlandse zilveren miniaturen uit de 17de en 18de eeuw*, Zwolle 2011.
974. Evert van Ginkel, *Omnis potestas a Deo*, Utrecht 2009.
Bijdragen van: Paul A.M. Beliën, Erik van der Kam, Carolien Voigtmann.
975. Marc Jacobs, Annemariëke Willemsen, Sylviane Goossens, *Klatergoud en zilveren bellen; Een verzameling rammelaars* [tent.cat.] Zilvermuseum Sterckshof te Antwerpen, 6 oktober 2009 – 10 januari 2010, Antwerpen 2009.
976. Dennis H. van Kampen, 'De Nederlandse drinkhoorns typologisch benaderd', in: *Jaarboek De Stavelij* (2010/2011), p. 25-45.
977. Paul A.E. Kerckhoffs, Janjaap Luijt, *Duurzame Glans; zilver* [tent.cat.] Museum aan het Vrijthof te Maastricht, 2 juni – 2 september 2012, Baarn 2012.
978. Sanne Klaver, Casper H. Staal, *Schitterend: de schatkamer van Museum Catharijneconvent*, Zwolle 2009.
979. Egge Knol, *Zilver in Groningen* [tent.cat.] Paviljoen Starck, Groninger Museum, 18 december 2010 – 29 mei 2011, Groningen 2011.

980. Egge Knol, 'Avondmaalszilver in Groningen', in: *Stad & Lande* 19, nr. 4 (2010), p. 33-37.
981. Mirjam Knotter, 'Vijf 'tassas' uit de Haagse en Amsterdamse Portugese synagogen nader toegelicht', in: *Jaarboek De Stavelij* (2010/2011), p. 99-115.
982. Anna C. Koldewey, Anne-Marieke J.I. van Schaik, *Een keur aan zilver* [tent.cat.] Belasting & Douane Museum te Rotterdam, 20 december 2012 – 31 maart 2013, Amersfoort 2012.
983. Justin E.A. Kroesen, 'Iconografie van Fries katholiek kerkzilver in de zeventiende en achttiende eeuw', in: *De Vrije Fries Jaarboek* 92 (2012), p. 81-103.
984. Janjaap Luijt, *Met Glans Verzameld; Zilver uit de collectie De Boever-Alligoridès*, Oudenaarde 2011.
985. G. Jim van der Meer Mohr, 'De predikanten Wigbold en Willem Muilman; Twee penningen naar prenten en schilderijen van Harmanus Serin', in: *De Beeldenaar* 36, nr. 1 (2012), p. 9-12.
986. Johan R. ter Molen, *Goud – Zilver – Oranje; interacties van edel allooi*, Edam 2009.
987. Jan E.L. Pelsdonk, 'Van Pool tot Valckenaer; De stadhuispenning van 1655', in: *De Beeldenaar* 37, nr. 3 (2013), p. 111-118.
988. Jan E.L. Pelsdonk, Michiel C. Plomp (red.), *Hulde! Penningkunst in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Teylers Museum te Haarlem, 29 januari – 6 mei 2012, Zwolle 2012.
989. Jan E.L. Pelsdonk, 'De geschiedenis op orde; Collectioneurs, netwerken en verzamelingen in de Gouden Eeuw', in: Jan E.L. Pelsdonk, Michiel C. Plomp (red.), *Hulde! Penningkunst in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Teylers Museum te Haarlem, 29 januari – 6 mei 2012, Zwolle 2012, p. 51-77.
990. Jan E.L. Pelsdonk, 'Hulde! Verering in de Gouden Eeuw', in: *De Beeldenaar* 36, nr. 1 (2012), p. 29-31.
991. Jan E.L. Pelsdonk, 'De Tachtigjarige Oorlog in Wedde; Een schatvondst als getuige', in: *De Beeldenaar* 36, nr. 1, p. 5-8.
992. Jean-Pierre W.H.A. van Rijen, 'Koninklijk zilver en zes zeldzame miniatuurtjes', in: *Muse*, 10, nr 10 (2011), p. 14-17.
993. Jean-Pierre W.H.A. van Rijen, Edzard F.G.M. Gelderman, 'Sustine et Abstine ac Memento Mori'; Een vroeg 17de-eeuws Groninger jachthoorn', in: *Jaarboek De Stavelij* (2010/2011), p. 47-56.
994. Jean-Pierre W.H.A. van Rijen, 'De knuppel in het hoenderhok; Hanen en hennen met het meesterteken HB, authentiek of vals?', in: *Jaarboek De Stavelij* (2009), p. 66-75.
995. George P. Sanders, *Het present van staat: de gouden ketens, kettingen en medailles verleend door de Staten-Generaal, 1588-1795*, Hilversum 2013.

996. George P. Sanders, 'Penningen ter beloning', in: Jan E.L. Pelsdonk, Michiel C. Plomp (red.), *Hulde! Penningkunst in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Teylers Museum te Haarlem, 29 januari – 6 mei 2012, Zwolle 2012, p. 79-95.
997. Marjan Scharloo, 'Majesteitsschennis in metaal?', in: Jan E.L. Pelsdonk, Michiel C. Plomp (red.), *Hulde! Penningkunst in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Teylers Museum te Haarlem, 29 januari – 6 mei 2012, Zwolle 2012, p. 25-39.
998. Minou Schraven, 'Van wonderdoende munten tot krachtige relieken; Sixtus V en de goudschat van het Lateraans paleis te Rome (1587)', in: Caroline A. van Eck, Stijn P.M. Bussels, *Levende beelden; kunst werken en kijken*, Leiden 2011, p. 78-93.
999. Pamela H. Smith, Tonny P.C. Beentjes, 'Nature and Art, Making and Knowing: Reconstructing Sixteenth Century Life Casting Techniques', in: *Renaissance Quarterly* 63 (2010), p.128-179.
1000. Louk Tilanus, 'Het reliëf van Prins Willem van Oranje aan de Leidse Academie', in: *De Beeldenaar* 34, nr. 3 (2010), p. 123-126.
1001. Ellen Vehoff, 'Ook sal moeten betaelt werden... voor de Pelle of Kleet op de Kist leggende, en de silvere Plaeten'; Enkele 17de- en 18de-eeuwse begrafenisschilden van Nederlandse ambachtsgilden', in: *Jaarboek De Stavelij* (2013), p. 25-35.
1002. Ellen Vehoff, 'Bijzonder gildegoed; Begrafenisschilden van Nederlandse ambachtsgilden uit de zeventiende en achttiende eeuw', in: *Desipientia* 19, nr. 2 (2012), p. 32-34.
1003. Ellen Vehoff, 'Begrafenisschilden uit de zeventiende en achttiende eeuw; Een zilveren, koperen of geborduurd eerbetoon van de ambachtsgilden', in: *Venster* 11, februari 2013, p. 10-16.
1004. Ilja M. Veldman, 'Simon de Passe's Silver Engraved Plates and Hendrick Goltzius as His Source of Inspiration', in: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), *Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart*, Leiden 2012, p. 93-98.
1005. Carolien Voigtmann, 'Joost van den Vondels penningpoëzie', in: Jan E.L. Pelsdonk, Michiel C. Plomp (red.), *Hulde! Penningkunst in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Teylers Museum te Haarlem, 29 januari – 6 mei 2012, Zwolle 2012, p. 41-49.
1006. Annemarieke Willemsen, 'Ter bescherming ende vermaak; Een geschiedenis van rammelaars van de oudheid tot de gouden eeuw', in: Marc Jacobs, Annemarieke Willemsen, Sylviane Goossens, *Klatergoud en zilveren bellen; Een verzameling rammelaars* [tent.cat.] Zilvermuseum Sterckshof te Antwerpen, 6 oktober 2009 – 10 januari 2010, Antwerpen 2009, p. 35-43.

KUNSTNIJVERHEID Glas

1007. Wim Dijkman, 'Allemaal glas! Over de talloze toepassingen van glas door de eeuwen heen; het voorbeeld van Maastricht', in: *De Maasgouw* 131, nr. 3 (2012), p. 81-86.
1008. Jet Pijzel-Dommisse, Titus M. Eliëns, *Glinsterend glas: 1500 jaar Europese glaskunst: de collectie van het Gemeentemuseum Den Haag* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 14 maart – 1 november 2009, Zwolle 2009.
1009. Kristin Duysters, 'Glinsterend Glas: 1500 jaar Europese glaskunst in het Gemeentemuseum Den Haag', in: *Vormen uit Vuur* 204, nr. 1 (2009), p. 32-39.
1010. Kristin Duysters, 'Een drinkglas met het familiewapen Op ten Noorth', in: *Vormen uit Vuur* 204, nr. 1 (2009), p. 46-48.
1011. Xander van Eck, 'Margaret of Parma's gift of a window to St John's in Gouda and the art of the early Counter-Reformation in the Low Countries', in: *Simiolus* 36, nr. 1/2 (2012), p. 66-84.
1012. Xander van Eck, 'Siding with Philips II: Margaretha van der Marck's donation of Dirck Crabeth's Judith and Holofernes to the Sint Janskerk in Gouda', in: *Simiolus* 34, nr. 1 (2009/2010), p. 4-17.
1013. Wim de Groot, 'De glazeniersfamilie Crabeth en hun werkzaamheden in Saint-Hubert d'Ardenne', in: *Oud Holland* 124, nr. 2/3 (2011), p. 81-111.
1014. Bodill Lamain, Maarten R. van Bommel, Guus Verhaar, Norman H. Tennent, 'The Development of an Ion Chromatography Protocol for Detecting the Early Stages of Glass Degradation', in: K. Van Lokeren Campagne, Hannelore Roemich (red.), *Recent Advances in Glass, Stained-Glass, and Ceramics Conservation* [congresbundel] Amsterdam, 7-10 Oktober 2013, Zwolle 2013, p. 303-311.
1015. Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, 'Dynastic Representation in Stained Glass in the Netherlands from the Fifteenth to the Early Seventeenth Centuries', in: *Österreichische Zeitschrift für Kunst und Denkmalpflege* 66, nr. 3/4 (2012), p. 381-389.
1016. Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, *Stained glass in the Netherlands before 1795*, 2 dln., Amsterdam 2011.
1017. Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, 'Onbekend werk van Pieter Jansz., glasschilder uit Amsterdam', in: *Oud Holland* 122, nr. 2/3 (2009), p. 121-144.
1018. Ilja M. Veldman, *Nederlands gebrandschilderd glas uit de zestiende eeuw*, Haarlem 2009.

KUNSTNIJVERHEID Hout en meubelen

1019. Loek van Aalst, Annigje C.H. Hofstede, *Noord-Nederlandse meubelen van renaissance tot vroege barok 1550-1670*, Houten 2011.
1020. Reinier J. Baarsen, 'Seventeenth-Century European Cabinet-Making at Ham House', in: Christopher Rowell (red.), *Ham House: 400 Years of Collecting and Patronage*, New Haven

2013, p. 194-203.

1021. Hubert Baija, 'Joints in medieval picture frames', in: Miko Vasques Dias (red.), *Restoring Joints, Conserving Structures; Proceedings; Tenth International Symposium on Wood and Furniture Conservation* [congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 8-9 oktober 2010, Amsterdam 2010, p. 53-59.
1022. Hubert Baija, 'The Restoration of a Pair of Original Van Anraedt Frames', *Het Weegblad* [Historical Society De Waag] 1 (2009), nr. 2, p. 8.
1023. Hubert Baija, 'Let op de Lijst', *kM, Kunstenaarsmaterialen*, nr. 71 (2009), p. 20-22.
1024. Hubert Baija, 'Consolidating Wooden Art Objects', in: Luca Uzielli (red.), *Wood Science for Conservation of Cultural Heritage; Florence 2007* [congresbundel] COST Action IE0601 te Florence, 8-10 november 2007, Florence, 2010.
1025. Iskander Breebaart, Paul H.J.C. van Duin, 'The conservation of a late seventeenth-century floral marquetry cabinet, attributed to Jan van Mekeren, Amsterdam', in: U. Brunne (red.) *Marquetry – Past and Present, 2nd Scandinavian Symposium on Furniture Technology & Design* [congresbundel] Vadstena, Zweden, 10 mei 2007, Lynköping 2013.
1026. Iskander Breebaart, Gert van Gerven, 'Pressed baleen and fan-shaped ripple mouldings by Herman Doomer', in: Miko Vasques Dias (red.), *Reproduction and reconstruction in furniture conservation; Proceedings; Eleventh International Symposium on Wood and Furniture Conservation* [congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 9-10 november 2012, Amsterdam 2013, p. 62-74.
1027. Iskander Breebaart, 'The conservation of two late-seventeenth-century cabinets-on-stand', in: Miko Vasques Dias (red.), *Restoring Joints, Conserving Structures; Proceedings; Tenth International Symposium on Wood and Furniture Conservation* [congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 8-9 oktober 2010, Amsterdam 2010, p. 82-93.
1028. Paul H.J.C. van Duin, 'Meubelen uit de collectie van het Rijksmuseum Amsterdam', in: Miko Vasques Dias (red.), *Kleur Bekennen; Conservering en restauratie van de kleur van houten meubelen; Handelingen; Negende Nederlandse Symposium Hout- en Meubelrestauratie* [congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 7 oktober 2011, Amsterdam 2013, p. 5-14.
1029. Paul H.J.C. van Duin, 'Panels in Furniture: Observations and Conservation Issues', in: *Facing the Challenges of Panel Paintings Conservation: trends, treatments and training* [congresbundel] The Getty Conservation Institute te Los Angeles, 17-18 May 2009, Los Angeles 2011, p. 92-103.
1030. Paul H.J.C. van Duin, 'The construction of flat decorated door of Dutch seventeenth-century cabinets. Report of a master class', in: Miko Vasques Dias (red.), *Restoring Joints, Conserving Structures; Proceedings; Tenth International Symposium on Wood and Furniture*

- Conservation* [congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 8-9 oktober 2010, Amsterdam 2010, p. 121-143.
1031. Menno Fitski, 'De Restauratieateliers; Japans lakwerk', in: *Aziatische kunst* 42, nr. 4 (2012), p. 24-29.
1032. Dave van Gompel, *Furniture from the Netherlands East Indies 1600-1900: a historical perspective based on the collection of the Tropenmuseum*, Amsterdam 2013.
Medewerking van: Joost Hoving, Reinier Klusener.
1033. Dave van Gompel, 'Ebony furniture. A reconstruction of historical details through material analysis I', in: Miko Vasques Dias (red.), *Reproduction and reconstruction in furniture conservation; Proceedings; Eleventh International Symposium on Wood and Furniture Conservation* [congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 9-10 november 2012, Amsterdam 2013, p. 112-119.
1034. Dave van Gompel, 'Seer schone ende secreete verwen.'; Kleurrecepten uit het secreetboek van Giralmo Ruscelli (1555)', in: Miko Vasques Dias (red.), *Kleur Bekennen; Conservering en restauratie van de kleur van houten meubelen; Handelingen; Negende Nederlandse Symposium Hout- en Meubelrestauratie* [congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 7 oktober 2011, Amsterdam 2013, p. 15-20.
1035. Christina Hagelskamp, Paul H.J.C. van Duin, 'A Seventeenth-Century Dutch Cabinet Mounted with Export Lacquer', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 60, nr. 4 (2012), p. 317-341.
1036. Joost Hoving, Reinier Klusener, 'Ebony furniture. A reconstruction of historical details through material analysis II', in: Miko Vasques Dias (red.), *Reproduction and reconstruction in furniture conservation; Proceedings; Eleventh International Symposium on Wood and Furniture Conservation* [congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 9-10 november 2012, Amsterdam 2013, p. 120-127.
1037. Christiaan J.A. Jörg, 'La Compagnie hollandaise des Indes orientales et le commerce des laques', in: G. Lacambre (red.), *L'Or du Japon. Laques anciennes des collections publiques françaises* [tent.cat.] Monastère royal de Brou te Broug-en-Bresse; Musée des Beaux-Arts d'Arras, 2010, p. 34-45.
1038. Herman den Otter, 'Patina on furniture', in: Miko Vasques Dias (red.), *Vernacular Furniture; Context, form, analysis; Proceedings; Ninth International Symposium on Wood and Furniture Conservation* [congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 14-15 november 2008, Amsterdam 2009, p. 10-15.
1039. Gabri van Tussenbroek, *Historisch hout in Amsterdamse monumenten: dendrochronologie, houthandel, toepassing*, Amsterdam 2012.
1040. Miko Vasques Dias (red.), *Reproduction and reconstruction in furniture conservation;*

Proceedings; Eleventh International Symposium on Wood and Furniture Conservation

[congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 9-10 november 2012, Amsterdam 2013.

1041. Miko Vasques Dias (red.), *Kleur Bekennen; Conservering en restauratie van de kleur van houten meubelen; Handelingen; Negende Nederlandse Symposium Hout- en Meubelrestauratie* [congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 7 oktober 2011, Amsterdam 2013.
1042. Miko Vasques Dias, 'De restauratie van de tabernakel van Museum Ons' Lieve Heer op Solder', in: Miko Vasques Dias (red.), *Kleur Bekennen; Conservering en restauratie van de kleur van houten meubelen; Handelingen; Negende Nederlandse Symposium Hout- en Meubelrestauratie* [congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 7 oktober 2011, Amsterdam 2013, p. 93-103.
1043. Miko Vasques Dias (red.), *Restoring Joints, Conserving Structures; Proceedings; Tenth International Symposium on Wood and Furniture Conservation* [congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 8-9 oktober 2010, Amsterdam 2010.
1044. Miko Vasques Dias (red.), *Vernacular Furniture; Context, form, analysis; Proceedings; Ninth International Symposium on Wood and Furniture Conservation* [congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 14-15 november 2008, Amsterdam 2009.
1045. Anton Vos, 'Dutch historical painted furniture', in: Miko Vasques Dias (red.), *Vernacular Furniture; Context, form, analysis; Proceedings; Ninth International Symposium on Wood and Furniture Conservation* [congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 14-15 november 2008, Amsterdam 2009, p. 35-37.
1046. Durkje van der Wal, 'Cross-Over; De Indiase troon van Sir Francis Child', in: *Aziatische Kunst* 39, nr. 1 (2009), p. 17-23.

KUNSTNIJVERHEID Interieur en monumenten

1047. *Richelieu à Richelieu; Architecture et décors d'un châteay disparu* [tent.cat.] Musée des Beaux-Arts d'Orléans; Musée municipal de Richelieu; Musée des Beaux-Arts de Tours te Orléans, Richelieu en Tours, 12 maart – 13 juni 2011, Milaan 2011.
Catalogus entries door Stijn Alsteens e.a.
1048. Stijn Alsteens, 'Les voyageurs néerlandais au XVIIe siècle', in: *Richelieu à Richelieu; Architecture et décors d'un châteay disparu* [tent.cat.] Musée des Beaux-Arts d'Orléans; Musée municipal de Richelieu; Musée des Beaux-Arts de Tours te Orléans, Richelieu en Tours, 12 maart – 13 juni 2011, Milaan 2011, p. 409-414.
1049. Marion Boers-Goosens, 'Paintings in Sixteenth-Century Wealthy Interiors: Two Case Studies', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500*

- to 1800; *Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 66-75.
1050. Jaap Boonstra, 'Reconstructing the 'Antique room', a seventeenth-century style interior', in: Miko Vasques Dias (red.), *Reproduction and reconstruction in furniture conservation; Proceedings; Eleventh International Symposium on Wood and Furniture Conservation* [congresbundel] Stichting Ebenist te Amsterdam, 9-10 november 2012, Amsterdam 2013, p. 148-164.
1051. Jan van Campen, 'Reduced to a heap of monstrous shivers and splinters'; Some notes on Coromandel Lacquer in Europe in the 17th and 18th Centuries', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 57, nr. 2 (2009), p. 137-148.
1052. Nicholas Le Clercq, 'De apotheek uiterlijk en innerlijk', in: Anton van der Lem (red.), *J.M.H. van de Sande's Bibliotheca Pharmacia* [tent.cat.] Universiteitsbibliotheek Leiden, 5 oktober – 31 december 2012, Leiden 2012, p. 22-46.
1053. Charles Dumas, Kees Stal, Rolf de Booij (red.), *Johan de Witthuis; 6 Eeuwen wonen op hoog niveau*, Den Haag 2009.
- 1054.
1055. C. Willemijn Fock, 'De tweede zeventiende-eeuwse kerkmeesterskamer', in: Elizabeth den Hartog, John W. Veerman, Dirk Jan de Vries (red.), *De Pieterskerk in Leiden; Bouwgeschiedenis, inrichting en gedenktekens*, Zwolle 2011, p. 289-301.
1056. C. Willemijn Fock, 'Modieuze ontwikkelingen in het interieur in 1672; Raamgordijnen en ander nieuws', in: *Oud Holland* 123, nr. 1 (2010), p. 80-81.
1057. Wijnand V.J. Freling, 'Stucwerk? Zo gewoon en zo fantastisch', in: Eloy F. Koldewey (red.), *Stuc; Kunst en Techniek*, Zwolle 2010, p. 60-9.
1058. H. Geerken, Wijnand V.J. Freling, 'Reconstructie en herstel', in: Eloy F. Koldewey (red.), *Stuc; Kunst en Techniek*, Zwolle 2010, p. 120-141.
1059. Johan B.H. de Haan, 'Hoe 'Hollands' was het Groninger interieur?', in: *Desipientia* 17, nr. 2 (2010), p. 10-13.
1060. Johan B.H. de Haan, 'The Leeuwarden Lacquer Room: a Royal Puzzle', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 57, nr. 2 (2009), p. 151-167.
1061. Richard Harmanni, 'Papier aan de wand op stand. Historisch papierbehang in kastelen en buitenplaatsen', in: *Arcadië* 4, nr. 1 (2013), p. 66-73.
1062. Richard Harmanni, 'Schilderingen op stuc, ca. 1600-ca. 1850; Een wijdverspreide en gerespecteerde vorm van interieurdecoratie, ook in niet-kerkelijke gebouwen', in: Eloy F. Koldewey (red.), *Stuc; Kunst en Techniek*, Zwolle 2010, p. 316-333.
1063. Ebeltje Hartkamp-Jonxis, Annette de Vries, *Modern licht op interieur en collectie van Duivenvoorde; Tijdloos Trendy* [tent.cat.] Kasteel Duivenvoorde te Voorschoten, 1 mei – 3

oktober 2010, Den Haag 2010.

Bijdragen van: Sandra van Dijk en Riet Beckers.

1064. Elizabeth den Hartog (red.), *Het kasteel te Sint-Maartensdijk en zijn bewoners*, Jaarboek van de kastelenstichting Holland en Zeeland 2010.
1065. Elizabeth den Hartog, 'Het kasteel van Sint-Maartensdijk in beeld', in: Elizabeth den Hartog, *Het kasteel te Sint-Maartensdijk en zijn bewoners*, Jaarboek van de kastelenstichting Holland en Zeeland 2010, p. 25-46.
1066. Alwin van Hees, 'Geen rare kwast, die stuc-verwer', in: Eloy F. Koldewey (red.), *Stuc; Kunst en Techniek*, Zwolle 2010, p. 334-351.
1067. Jacqueline Heijenbrok, Guido Steenmeijer, Katrien Timmers (red.), *Tien eeuwen Kasteel de Haar: wat een weelde*, 3 dln., Zwolle 2013.
Bijdragen van: Cor Bouwstra, Jacqueline Heijenbrok, Jan H. Huiting, Mariette Kamphuis, Ben Kooij, Wendy Landewé, Hugo Landheer, Diny van der Leest-Brand, Wies van Leeuwen, René van der Mark, Ben Olde Meierink, Hanneke Ronnes, Guido Steenmeijer, Meindert Stokroos, Leo Tebbens, Katrien Timmers, André Viersen.
1068. Michiel van Hunen, 'Pleisters voor en op monumenten', in: Eloy F. Koldewey (red.), *Stuc; Kunst en Techniek*, Zwolle 2010, p. 434-459.
1069. Tjebbe T. de Jong, *Bolsward ten bate: Sint Anthony Gasthuis 1463-2013*, Leeuwarden 2013.
1070. Roos Keppler, 'Het ene stucwerk is het andere niet...; Onderzoek en restauratie van het beschilderde stucgewelf in de Koepel van Fagel', in: Eloy F. Koldewey (red.), *Stuc; Kunst en Techniek*, Zwolle 2010, p. 278-293.
1071. Egge Knol, Piet v.d. Wal, *Boerderijenboek Middelstum-Kantens: met bijdragen tot de plattelandsgeschiedenis en een beschrijving van de boerderijen en hun bewoners*, Kantens 2010.
1072. Mirjam Knotter, Eloy F. Koldewey, 'De esnoga en de snogeiros: functie en inrichting van de synagoge en haar bijgebouwen', in: Pieter F. Vlaardingerbroek (red.), *De Portugese synagoge te Amsterdam*, Zwolle 2013, p. 134-149.
1073. Eloy F. Koldewey, Marceline Dolfin, 'Herkenning, erkenning en waardering', in: Harrie Schuit (red.), *Behoud van Binnen. Preventieve conservering van interieurs*, Zwolle 2013, p. 28-39.
1074. Eloy F. Koldewey, 'Interieurwaardering', in: *Restauratietechniek – Bureau Monumenten & Archeologie*, Amsterdam 2011, p. 181-188.
1075. Eloy F. Koldewey (red.), *Stuc; Kunst en Techniek*, Zwolle 2010.
1076. Hans J.L.C. Koopmanschap, 'Archeologisch onderzoek naar het kasteel', in: Elizabeth den Hartog, *Het kasteel te Sint-Maartensdijk en zijn bewoners*, Jaarboek van de kastelenstichting

Holland en Zeeland 2010, p. 47-64.

1077. Coert Peter Krabbe, Hillie Smit, *Het huis van de burgemeester: Herengracht 502 in Amsterdam: architectuur, interieur en bewoningsgeschiedenis*, Bussum 2011.
Ook in het Engels verschenen.
1078. Ernest Kurpershoek, 'Jagen en tuinieren, schilderkunst en porcelein; Willem III & Mary II Stuart op Soestdijk (1674-1702)', in: Paul H. Rem, Ernest Kurpershoek (red.), *Paleis Soestdijk, Drie eeuwen huis van Oranje*, Zwolle 2009, p. 142-146.
1079. Ernest Kurpershoek, 'Decoraties voor erudiete bewoners; Het zeventiende-eeuwse interieur', in: Paul H. Rem, Ernest Kurpershoek (red.), *Paleis Soestdijk, Drie eeuwen huis van Oranje*, Zwolle 2009, p. 152-160.
1080. Merel Lantman, 'De beschilderde deuren van de Hof van Moerkerken, Mijnsheerenland', in: *Arcadië* 5, no. 1 (2013), p. 24-29.
1081. Helen Lloyd, Harrie Schuit, 'Behoud in heden en verleden', in: Harrie Schuit (red.), *Behoud van Binnen. Preventieve conservering van interieurs*, Zwolle 2013, p. 14-27.
1082. Erik P. Löffler, 'De iconografie van kasteel Heukelum. Verbeelding van kastelen in Nederland en Gelderland, 1500-1850', in: *Bijdragen en Mededelingen Gelre* 102 (2011), p. 119-159.
1083. Ben Olde Meierink, 'Gipsgietwerk in Nederland in de zeventiende eeuw', in: Eloy F. Koldewey (red.), *Stuc; Kunst en Techniek*, Zwolle 2010, p. 230-247.
1084. Wilma Nijenhuis-ten Arve, *Het landgoed Rhederoord; vooraanstaand Gelders cultureel erfgoed*, Zelhem 2010.
1085. Paul H. Rem, Ernest Kurpershoek (red.), *Paleis Soestdijk, Drie eeuwen huis van Oranje*, Zwolle 2009.
1086. Tatjana van Run, 'De koepelzaal van Syllisburg; scheepsportretten in het landhuis Trompenburg te 's-Graveland', in: *Oud Holland* 126, nr. 1 (2013), p. 31-48.
1087. Harrie Schuit (red.), *Behoud van Binnen. Preventieve conservering van interieurs*, Zwolle 2013.
1088. Jacqueline van der Spek, 'Vrouwen met een stem in huis; Zeventiende-eeuwse vrouwelijke opdrachtgevers in de Nederlanden', in: *Kunstlicht* 30, nr. 1/2 (2009), p. 85-91.
1089. Koenraad Uyttendaele, Eloy F. Koldewey, 'Stucmarmer, scagliola en stucco lustro', in: Eloy F. Koldewey (red.), *Stuc; Kunst en Techniek*, Zwolle 2010, p. 294-315.
1090. Pieter F. Vlaardingerbroek, 'Gewelfde stucgangen; De vroegste voorbeelden van stucplafonds in Amsterdam', in: Eloy F. Koldewey (red.), *Stuc; Kunst en Techniek*, Zwolle 2010, p. 260-277.
1091. Fred Vogelzang, Leo Wevers, *Zoelen; symbol van macht en weelde*, Utrecht 2011.

Medewerking van: Ben Olde Meierink.

1092. Annette de Vries (red.), *Duivenvoorde: bewoners, landgoed, kasteel, interieur en collectie*, Zwolle 2010.
Bijdragen van: Reinier J. Baarsen, e.a.

KUNSTNIJVERHEID Keramiek

1093. Marion S. van Aken-Fehmers, 'Wit Delfts 'porselein' door de eeuwen heen', in: Titus M. Eliëns (red.), *Delfts aardewerk; Geschiedenis van een nationaal product*, dl. 5: *Delfts Wit; Het is niet alles blauw dat in Delft blinkt = White Delft; Not just blue* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 23 november 2013 – 21 maart 2014, Zwolle 2013, p. 177-195.
1094. Marion S. van Aken-Fehmers, Titus M. Eliëns, Suzanne M.R. Lambooy, *Het wonder van Delfts blauw = Delftware wonderware*, Den Haag 2012.
1095. Marion S. van Aken-Fehmers, 'Van alle soort, gemeen en best'; Delfts aardewerk in het Hollandse interieur (1600-1800)', in: *Desipientia* 17, nr. 2 (2010), p. 4-9.
1096. Sarah A. Bosmans, 'Twee vroege voorbeelden van Chine de commande', in: *Vormen uit Vuur* 211, nr. 4 (2010), p. 16-19.
1097. Sarah A. Bosmans, 'Oud blauw en wit' uit China; Ko-sometsuke voor de Japanse markt', in: *Vormen uit Vuur* 206/7, nr. 3/4 (2009), p. 39-47.
1098. Sarah A. Bosmans, 'Voor kerk en thuis; Chinees exportporselein met christelijke voorstellingen', in: *Vormen uit Vuur* 206/7, nr. 3/4 (2009), p. 57-63.
1099. Ronald E. Brouwer, *Delfts Blauw: kunst of kitsch* [tent.cat.] Museum het Prinsenhof te Delft, 27 oktober 2012 – 1 september 2013, Delft 2012.
Medewerking van: Jaap Jongstra, Karin Kievit.
1100. Frederike Burghout, 'Koude beschildering op ongedecoreerde Delfts aardewerk plastieken', in: Titus M. Eliëns (red.), *Delfts aardewerk; Geschiedenis van een nationaal product*, dl. 5: *Delfts Wit; Het is niet alles blauw dat in Delft blinkt = White Delft; Not just blue* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 23 november 2013 – 21 maart 2014, Zwolle 2013, p. 249-255.
1101. Joaos Carvalho Dias (red.), *The Splendour of Cities; The Route of the Tile* [tent.cat.] Calouste Gulbenkian Museum te Lissabon, 25 oktober 2013 – 26 januari 2014, Lissabon 2013.
Catalogus entries door: Alexandra Gaba-van Dongen, Johan A. Kamermans, Jet Pijzel-Dommisse, Titus M. Eliëns, e.a.
1102. Titus M. Eliëns (red.), *Delfts aardewerk; Geschiedenis van een nationaal product*, dl. 5: *Delfts Wit; Het is niet alles blauw dat in Delft blinkt = White Delft; Not just blue* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 23 november 2013 – 21 maart 2014, Zwolle 2013.
1103. Titus M. Eliëns (red.), *Keizerlijk porselein uit het Shanghai Museum* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 17 april – 23 oktober 2011, Zwolle 2011.
1104. Titus M. Eliëns, 'A Major Gift', in: Chen Xiejun, Chen Kelun (red.), *Traces of the Trade; Chinese Export Porcelain Donated by Henk B. Nieuwenhuys* [tent.cat.] Shanghai Museum 2009, p. 42-49.

- Catalogus half in Chinees [artikel Eliëns: p. 36-41].
1105. Menno Fitski, *Kakiemon porcelain: a handbook* [tent.cat.] Keramiekmuseum Prinsessehof te Leeuwarden, 13 december 2010 – 3 april 2011, Leiden 2011.
1106. Menno Fitski, 'Old coloured Japanese porcelains of the first class'; The Kakiemon Collection at Twickel Castle', in: *Aziatische kunst* 40, nr. 4 (2010), p. 3-21.
1107. Isabelle Garachon, '...Platelen cram ic' van porseleinkrammer tot keramiekreparateur', in: *Vormen uit vuur* 217, nr. 2 (2012), p. 38-51.
1108. Isabelle Garachon, L. van Valen, 'Gewapende paarden en kamelen', in: *Aziatische Kunst* 42, nr. 3 (2012), p. 15-23
1109. Isabelle Garachon, 'Old Repairs of China and Glass', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 58, nr. 1 (2010), p. 35-54.
1110. Isabelle Garachon, 'From mender to restorer: some aspects of the history of ceramic repair', in: *Glass and ceramics conservation 2010, Interim meeting of the ICOM-CC Working group*, New York 2010, p. 22-31.
1111. Marjoleine Groen, 'De tegels', in: Charles Dumas, Kees Stal, Rolf de Booij (red.), *Johan de Witthuis; 6 Eeuwen wonen op hoog niveau*, Den Haag 2009, p. 147-149.
1112. Wik Hoekstra-Klein, 'De Twee Scheepjes' 1621-1794, *Tegelbakkerij Delfshaven: Westzijde van de Oude Haven, uitkomend op de Schans: periode 1658-1676*, Delft 2013.
1113. Wik Hoekstra-Klein, 'De Vergulde Blompot': *Rietveld, noordzijde 1615-1692, Molslaan, zuidzijde 1692/94-1841*, Delft 2012.
1114. Wik Hoekstra-Klein, 'De Porceleyne Schotel' 1598-1791, Delft 2011.
1115. Wik Hoekstra-Klein, 'De Metalen Pot' 1670-1770/1775, 'De Hollandsche Daelder' 1696-1708/1721, *Plateeldraaijerij 'Buitenwatersloot' circa 1669-1717/1732, Theepotbakkerij 'De Gecroonde Theepot' 1689-1724*, Delft 2010.
1116. Wik Hoekstra-Klein, 'Rouaen' ook genaamd vanaf 1715 'Het Lage Huys' 1605-1742: 'Het Hooge Huys' 1650-1742: 'Plateelbakker Thomas Jansz Van Boonen' ca 1586 - ca 1649, Delft 2009.
1117. Minne Iedes Nieuwhof, Jaap Hoekstra, Wik Hoekstra-Klein, *Beren op tegels: collectie Hoekstra*, Delft 2010.
1118. Oliver Impey, Christiaan J.A. Jörg, Charles Mason, *Dragons, Tigers and Bamboo. Japanese Porcelain and its Impact in Europe. The Macdonald Collection* [tent.cat.] Gardiner Museum te Toronto, Vancouver 2009.
1119. Nina L. Jaspers, 'Roomwit en de Melkmeyt. Buitenlandse witte faience uit Nederlandse bodem (1500-1680)', in: Titus M. Eliëns (red.), *Delfts aardewerk; Geschiedenis van een nationaal product*, dl. 5: *Delfts Wit; Het is niet alles blauw dat in Delft blinkt = White Delft; Not*

- just blue* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 23 november 2013 – 21 maart 2014, Zwolle 2013, p. 45-75.
1120. Nina L. Jaspers, *Keramiiek en glas als decoratief element in het historische bouwbedrijf*, Amsterdam 2012.
1121. Nina L. Jaspers, 'Schoon en werkelijk aangenaam; Italiaanse faience uit Nederlandse bodem (1550-1700)', in: *Vormen uit Vuur* 204, nr. 1 (2009), p. 2-31.
1122. Jaap Jongstra, *Oranjegoed: vier eeuwen Oranje-Nassau op Keramiiek* [tent.cat.] Keramiiekmuseum Princessehof te Leeuwarden, Leeuwarden 2010.
1123. Christiaan J.A. Jörg, *Austrumu porcelāns un Nīderlande: Austrumu un Rietumu mijiedarbība 17. gadsimtā = Oriental porcelain and the Netherlands: interaction between East and West in the 17th century*, Riga 2011.
1124. Christiaan J.A. Jörg en Mark Poysden (red.), *Famille verte: Chinese porcelain in green enamels*, Groningen 2011.
1125. Johan A. Kamermans, *Het tegel boek: hoogtepunten uit het Nederlands Tegelmuseum*, Zwolle 2011.
1126. Agnita van 't Klooster, 'Islamic 'Porcelain'; Examples from the Rijksmuseum Collection', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 59, nr. 1 (2011), p. 75-86.
1127. Agnita van 't Klooster, 'Iranian ceramics in Dutch museum collections', in: Martine Gosselink, Dirk J. Tang (red.), *Iran and the Netherlands; Interwoven through the Ages*, Rotterdam 2009, p. 39-48.
1128. Suzanne M.R. Lambooy, 'De verspreiding van wit tinglazuuraardewerk in Europa vanaf de zestiende eeuw tot heden', in: Titus M. Eliëns (red.), *Delfts aardewerk; Geschiedenis van een nationaal product*, dl. 5: *Delfts Wit; Het is niet alles blauw dat in Delft blinkt = White Delft; Not just blue* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 23 november 2013 – 21 maart 2014, Zwolle 2013, p. 13-43.
1129. Suzanne M.R. Lambooy, 'Een glazuur dat 'Wit, Zuiver en Glinstrende' is. De bereiding en samenstelling van tinglazuur in de Noordelijke Nederlanden', in: Titus M. Eliëns (red.), *Delfts aardewerk; Geschiedenis van een nationaal product*, dl. 5: *Delfts Wit; Het is niet alles blauw dat in Delft blinkt = White Delft; Not just blue* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 23 november 2013 – 21 maart 2014, Zwolle 2013, p. 125-147.
1130. Suzanne M.R. Lambooy, 'Delfts wit in beeld', in: Titus M. Eliëns (red.), *Delfts aardewerk; Geschiedenis van een nationaal product*, dl. 5: *Delfts Wit; Het is niet alles blauw dat in Delft blinkt = White Delft; Not just blue* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 23 november 2013 – 21 maart 2014, Zwolle 2013, p. 197-247.
1131. J. Reino Liefkes, Hilary Young (red.), *Dünya seramiğinin başyapıtları: Victoria ve Albert Müzesi'nden = Masterpieces of world ceramics from the Victoria and Albert Museum* [tent.cat.]

Pera Müzesi te Beyoğlu, 15 mei – 19 juli 2009, Istanbul 2009.

1132. Luc Megens, Guus Verhaar, 'Herkomstbepaling van tinglazuur aardewerk door chemische analyse van het glazuur', in: Titus M. Eliëns (red.), *Delfts aardewerk; Geschiedenis van een nationaal product*, dl. 5: *Delfts Wit; Het is niet alles blauw dat in Delft blinkt = White Delft; Not just blue* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 23 november 2013 – 21 maart 2014, Zwolle 2013, p. 149-161.
1133. Nora de Nas, Ger J.M. de Ree, Bert-Jan Blaas en Johan A. Kamermans (red.), *Verglaasde Charme; De Schoonheid van de Nederlandse Tegel*, Zwolle 2013.
Bijdrage van Johan A. Kamermans.
1134. Sebastiaan Ostkamp, 'Delfts wit als onderdeel van het faience-assortiment in de zeventiende- en achttiende-eeuwse Republiek', in: Titus M. Eliëns (red.), *Delfts aardewerk; Geschiedenis van een nationaal product*, dl. 5: *Delfts Wit; Het is niet alles blauw dat in Delft blinkt = White Delft; Not just blue* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 23 november 2013 – 21 maart 2014, Zwolle 2013, p. 77-123.
1135. Sebastiaan Ostkamp, Nina L. Jaspers, 'Enkele voorbeelden van bakafval van tinglazuuraardewerk', in: Titus M. Eliëns (red.), *Delfts aardewerk; Geschiedenis van een nationaal product*, dl. 5: *Delfts Wit; Het is niet alles blauw dat in Delft blinkt = White Delft; Not just blue* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 23 november 2013 – 21 maart 2014, Zwolle 2013, p. 163-175.
1136. Elisa P. Sani, *Italian Renaissance maiolica*, Londen 2012.
Medewerking van: J.V.G. Mallet, J. Reino Liefkes.
1137. Frits T. Scholten, *Delftse 'tulpenvazen'*, Amsterdam 2013.
Ook in het Engels verschenen.
1138. Eva Ströber, 'Literati and literary themes on porcelain', in: *Aziatische kunst* 41, nr. 2 (2011), p. 12-23.
1139. Eva Ströber, 'Grote schotels van Chinees porselein in het Midden-Oosten; Gebruik, verzamelingen en handel', in: *Vormen uit Vuur* 206/7, nr. 3/4 (2009), p. 7-15.
1140. Eva Ströber, 'Het verhaal van een kreeftenkannetje', in: *Vormen uit Vuur* 206/7, nr. 3/4 (2009), p. 49-55.
1141. Jing Sun, 'Exotic Imitation and Local Cultivation: A Study on the Art Form of Dutch Delftware Between 1640 and 1720', in: Joost P. Keizer, Todd M. Richardson, *The Transformation of Vernacular Expression in Early Modern Arts*, Intersections, Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture 19, Leiden/Boston 2011, p. 373-398.
1142. Cynthia Viallé, Miki Sakuraba (red.), *Japanese porcelain in the trade records of the Dutch East India Company*, Fukuoka 2009.
1143. Gerdien E. Wuestman, 'Wouwerman on Delftware', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 57, nr.

3 (2009), p. 237-242.

KUNSTNIJVERHEID Scheepsmodellen

1144. Graddy Boven, Ab J. Hoving, *Scheepskamelen & waterschepen: 'eene ellendige talmerij, doch lofflijk middel'*, Zutphen 2009.
1145. Ab J. Hoving, 'De pinas', in: *Scheepshistorie* 16 (2013), p. 96-107.
1146. Ab J. Hoving en Martine Gosselink (red.), *Modellen vertellen: bijzondere verhalen uit de Marinemodellenkamer van het Rijksmuseum*, Franeker 2012.
Ook in het Engels verschenen.
1147. Ab J. Hoving, *Nicolaes Witsen and shipbuilding in the Dutch Golden Age*, College Station 2012.
Medewerking van: Alan Lemmers, André Wegener Sleeswyk, Diederick Wildeman.
1148. Ab J. Hoving, Jeroen van der Vliet, 'Een scheepsmodel van een slavenhaler in het Rijksmuseum', in: *Scheepshistorie. Het schaalmodel als reconstructie* 15 (2013), p. 64-79.
1149. Ab J. Hoving, Jeroen van der Vliet, 'A Bespoke Elephant', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 60, nr. 2 (2012), p. 131-143.
1150. Gerbrand Moeyes, Frits Loomeijer, Tristan Mostert (red.), *Met reconstructies bouwen aan kennis; Heeft het bouwen van reconstructies onze kennis van historische scheepsbouw verrijkt?* [congresbundel] Nieuw Land Erfgoedcentrum te Lelystad, 24 november 2006, Lelystad 2009.
1151. Jeroen van der Vliet, 'Marinemodellenkamer Rijksmuseum in ere hersteld', in: *Scheepshistorie* 16 (2013), p. 112-119.
Ook in het Engels (in: *Model Shipbuilder Journal* (2013), p. 22-25) en Frans (in: *Neptunia* 272 (2013), p. 54-59) verschenen.
1152. Jeroen van der Vliet, 'De night life-buoy van Thomas Cook. Een opmerkelijk reddingstoestel', in: *Scheepshistorie. Het schaalmodel als reconstructie* 13 (2012), p. 120-125.

KUNSTNIJVERHEID Textiel en kostuum

1153. Jan van Campen, 'Twee Chinese beddenspreien', in: *Aziatische kunst* 40, nr. 3 (2010), p. 17-37.
1154. Sjoukje Colenbrander, 'Kaffa and Dutch Fashion', in: Johannes Pietsch, Anna Jolly, *Netherlandish Fashion in the Seventeenth Century* [congresbundel] Abegg-Stiftung te Riggisberg, 18-19 september 2008, Riggisberg 2012, p. 63-69.
1155. Sjoukje Colenbrander, *When weaving flourished: the silk industry in Amsterdam and Haarlem, 1585-1750* [proefschrift, Universiteit van Amsterdam], Amsterdam 2013.

1156. Yvette S. Driever, 'Elizabeth Stuart (1596-1662): een internationale garderobe', in: *Desipientia* 20, nr. 1 (2013), p. 24-25.
1157. Menno Fitski, 'De kimono; kleine grammatica en geschiedenis', in: *Kunstschrift* 57, nr. 3 (2013), p. 18-25.
1158. Elisabeth H.M. Geelen, 'Bewaard en opgeborgen; De paramenten in de Munsterkerk en de Kathedraal te Roermond', in: *De Maasgouw* 131, nr. 2 (2012), p. 56-62.
1159. Irene Groeneweg, 'Men's Fashion circa 1660: Some Historical Facts Concerning the Introduction of the Rhinegrave, Innocent and Justaucorps', in: Johannes Pietsch, Anna Jolly, *Netherlandish Fashion in the Seventeenth Century* [congresbundel] Abegg-Stiftung te Riggisberg, 18-19 september 2008, Riggisberg 2012, p.83-91.
1160. Irene Groeneweg, 'Veranderingen in de herenmode omstreeks 1660; Enkele historische gegevens over de introductie van de rhinegrave, innocent en justaucorps', in: *Jaarboek Kostuum* (2009), p. 5-17.
1161. Ebeltje Hartkamp-Jonxis, Hillie Smit, 'Nieuw licht op een reeks Delftse wandtapijten met parklandschappen uit circa 1700', in: Charles Dumas, Jan Kosten, Eric Jan Sluijter, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Liber Amicorum Marijke de Kinkelder; Collegiale bijdragen over landschappen, marines en architectuur*, Den Haag 2013, p. 191-198.
1162. Ebeltje Hartkamp-Jonxis, 'Mannerist, Baroque, and Classicist: Narrative Tapestries and Related Paintings in Late Sixteenth- and Seventeenth-Century Holland', in: Thomas P. Campbell, Elizabeth A.H. Cleland, *Tapestry in the Baroque. New Aspects of Production and Patronage*, New Haven 2010, p. 134.
1163. Ebeltje Hartkamp-Jonxis, *Geweven mythen: Ovidius' Metamorphosen en de Diana-tapijten van het Rijksmuseum*, Amsterdam 2009.
Ook in het Engels verschenen.
1164. Fransje Hovinga-van Eijdsden, *Damast: het witte goud van Haarlem* [tent.cat.] Historisch Museum te Haarlem, 13 maart – 12 september 2010, Haarlem 2010.
1165. Fransje Hovinga-van Eijdsden, 'Een Franse waaiermakersfamilie in de Republiek', in: *Jaarboek Kostuum* (2010), p. 6-13.
1166. Elsje Janssen, 'The Burning of Persepolis – A Tapestry from a Set of The Story of Alexander the Great', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 60, nr. 2 (2012), p. 83-99.
1167. Elsje Janssen, 'De la broderie porteuse de messages politiques', in: J. Jacque, P. Leclercq (red.), *Tissu a message; Actes des journées d'étude, 18-19 novembre 2011*, Association Francaise pour l'Etude du Textile, Saint-Etienne 2012, p. 131-141.
1168. Catherine de Jong, 'De betekenis van het kostuum in de portretten van Wybrand de Geest', in: *Jaarboek Kostuum* (2013), p. 7-21.
1169. Koos de Jong, 'Chinese tapijtkunst', in: *Aziatische Kunst* 40, nr. 1 (2010), p. 2-24.

1170. Barbara Kruijsen, Eric M. Moormann (red.), *Vergilius en Ovidius in Nijmegen. Wandtapijten voor de Vrede van Nijmegen (1678-1679)*, Nijmegen 2011
1171. Bianca M. du Mortier, 'Features of Fashion in the Netherlands in the Seventeenth Century', in: Johannes Pietsch, Anna Jolly, *Netherlandish Fashion in the Seventeenth Century* [congresbundel] Abegg-Stiftung te Riggisberg, 18-19 september 2008, Riggisberg 2012, p. 17-39.
1172. Bianca M. du Mortier, 'De zwarte dood en andere rouwverhalen', in: Kaat Debo, Karen van Godtsenhoven, Wim Mertens (red.), *Zwart; meesterlijk zwart in mode & kostuum* [tent.cat.] MoMu – Modemuseum te Antwerpen, 25 maart – 8 augustus 2010, Tiel 2010, p. 145-153.
1173. Bianca M. du Mortier, 'Van 'pleijster-vliegh' tot 'plaester-pronck'', in: *Kunstschrift* 54, nr. 6 (2010/2011), p. 24-29.
1174. Bianca M. du Mortier, 'Kostuums op Gabriël Metsu's schilderijen; Mode en manieren omstreeks 1650', in: Adriaan E. Waiboer (red.), *Gabriël Metsu* [tent.cat.] National Gallery of Ireland te Dublin, 4 september – 5 december 2010; Rijksmuseum te Amsterdam, 16 december 2010 – 21 maart 2011; National Gallery of Art te Washington, 17 april – 24 juli 2011, New Haven 2010, p. 127-154.
1175. Bianca M. du Mortier, 'Aspecten van het kostuum. Een staalkaart van vroege 17de-eeuwse kleding', in: Pieter Roelofs, *Hendrick Avercamp, De meester van het ijsgezicht* [tent.cat.] Rijksmuseum te Amsterdam, 21 november 2009 – 15 februari 2010; National Gallery of Art te Washington, 21 maart – 5 juli 2010, Amsterdam 2009, p. 141-163.
1176. Bianca M. du Mortier, Ninke Bloemberg, *Accessorize!; 250 objects of fashion & desire*, Amsterdam 2009.
1177. Ruud Priem, 'Witnesses to peace. An art treasure from Antwerp adorning Nijmegen walls', in: Barbara Kruijsen, Eric M. Moormann (red.), *Vergilius en Ovidius in Nijmegen. Wandtapijten voor de Vrede van Nijmegen (1678-1679)*, Nijmegen 2011, p. 60-61.
1178. Ruud Priem, 'Introduction to the Nijmegen tapestries', in: Marjorie Alders-Feuerberg (red.), *Treaties of Nijmegen Medal 2010*, Nijmegen 2010, p. 45-61.
1179. Jef Teske, 'Embroidery for Ambassadors', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 59, nr. 1 (2011), p. 59-72.
1180. Marieke de Winkel, '<< Une variété étonnante de [...] chapeaux, bonnets, coiffures>>, Les coiffures dans la peinture du Siècle d'Or', in: Marc Restellini, Wouter T. Kloek, *Ilone et George Kremer, Héritiers de l'Âge d'Or hollandais* [tent.cat.] Pinacothèque de Paris te Parijs, 27 oktober 2011 – 25 maart 2012, Parijs 2011, p. 58-65.
1181. Marieke de Winkel, 'Mode, mommerij & maskerade; Feestkleding in de Gouden Eeuw', in: Anna Tummers (red.), *De Gouden Eeuw viert feest* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, 11 november 2011 – 6 mei 2012, Rotterdam 2011, p. 40-38.

V**N****K****KUNSTNIJVERHEID Diversen**

1182. Joosje van Bennekom, Dirk Jan Biemond, 'A Golden Landscape in an Ultramarine Sea; Research into the 'Spanish Map' of 1552-53', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 60, nr. 2 (2012), p. 101-114.
1183. Christiaan J.A. Jörg, 'The Colours of Japan': Japanese Export Porcelain, Kakiemon and European Imitations', in: Oliver Impey, Christiaan J.A. Jörg, Charles Mason, *Dragons, Tigers and Bamboo. Japanese Porcelain and its Impact in Europe. The Macdonald Collection* [tent.cat.] Gardiner Museum te Toronto, Vancouver 2009, p. 43-62.
1184. Jos Koldewey, 'Het orgel als antiquiteit', in: Henk Verhoef (red.), *Het oude orgel van de Nicolaikerkerk te Utrecht; Kroongetuige van de Nederlandse muziekgeschiedenis*, Zutphen 2009, p. 186-193.
1185. Marjolijn Kruip, 'Pilgrim Badges: A Case Study from the Netherlands', in: Martin Carver en Jan Klápště (red.), *The Archaeology of Medieval Europe*, dl. 2: *Twelfth to Sixteenth Centuries*, Aarhus 2011, p. 420-423.
1186. Jet Pijzel-Dommisse, Madelief Hohé, *XXSmall; poppenhuizen en meer in miniatuur* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 12 november 2011 – 25 maart 2012, Zwolle 2011.
1187. Marlies E. Stoter, 'De reis van de Japanse lakkoker', in: *Aziatische Kunst* 39, nr. 4 (2009), p. 2-16.
1188. Cynthia Viallé, 'Wie was de 'maker' van de lakkoker?', in: *Aziatische Kunst* 39, nr. 4 (2009), p. 31-39.

OVERIGE Kerken en religieuze kunst

1189. Marco Blokhuis, 'Protestantse kerken in Noord- en Zuid-Holland als schatkamers van cultuurhistorisch erfgoed', in: *Bulletin Stichting Oude Hollandse Kerken* 77 (2013), p. 18-37.
1190. Thijs Boers, 'De missionaris Petrus Parmentier (1601-1681) en zijn geestelijke dochters', in: *Jaarboek Amstelodamum* 103 (2011), p. 70-97.
1191. Thijs Boers, 'Leven en werk van koopman Jan Hartman; De stichter van de katholieke statie 't Hart, nu bekend onder de naam Museum Ons' Lieve Heer op Solder', in: *Jaarboek Amstelodamum* 101 (2009), p. 34-57.
1192. Erich H.P. Cordfunke, *De abdij van Egmond; Archeologie en duizend jaar geschiedenis*, Zutphen 2010.
Bijdragen van: Elizabeth den Hartog, G.J.R. Maat, J. Roefstra.
1193. Peter C.J. van Dael, *Amsterdam, De Krijtberg of Sint-Franciscus Xaveriuskerk*, Amsterdam 2010.
1194. Peter C.J. van Dael, 'De St.-Jacobus de Meerdere of Parkstraatkerk in Den Haag', in: *Bulletin Stichting Oude Hollandse Kerken* 69 (2009), p. 4-17.
1195. Maarten J.F. Delbeke, 'Miracle Books and Religious Architecture in the Southern Netherlands. The Case of Our Lady of Hanswijk in Mechelen', in: Celeste Brusati, Karl A.E. Enenkel, Walter S. Melion (red.), *The Authority of the World; Reflecting on Image and Text in Northern Europe, 1400-1700*, Intersections, Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture 20, Leiden/Boston 2012, p. 559-585.
1196. Rembrandt A.D. Duits, "'Una icona pulchra". The Byzantine Icons of Cardinal Pietro Barbo', in: P. Jackson, G. Rebecchini (red.), *Mantova e il Rinascimento italiano. Studi in onore di David S. Chambers*, Mantua, 2011, p. 127-142.
1197. Rembrandt A.D. Duits, 'The Waning of the Renaissance', in: Rembrandt A.D. Duits, François Quiviger (red.), *Images of the Pagan Gods; Papers of a Conference in Memory of Jean Seznec*, Londen/Turijn 2011, p. 21-41.
1198. Rembrandt A.D. Duits, 'The Survival of the Pagan Sky', in: Rembrandt A.D. Duits, François Quiviger (red.), *Images of the Pagan Gods: Papers of a Conference in Memory of Jean Seznec*, London, Londen/Turijn 2011, p. 97-128.
1199. Xander van Eck, Ruud Priem (red.), *Vormen van verdraagzaamheid; Religieuze (in)tolerantie in de Gouden Eeuw* [tent.cat.] Museum Catharijneconvent te Utrecht, 6 september 2013 – 5 januari 2014, Zwolle 2013.
Ook in het Engels verschenen.
1200. Xander van Eck, 'Schilderkunst en religieuze verdraagzaamheid in de Gouden Eeuw', in: Xander van Eck, Ruud Priem (red.), *Vormen van verdraagzaamheid; Religieuze (in)tolerantie in*

de Gouden Eeuw [tent.cat.] Museum Catharijneconvent te Utrecht, 6 september 2013 – 5 januari 2014, Zwolle 2013, p. 33-77.

1201. Xander van Eck, 'Een altaarstuk voor parochianen en pelgrims in Heiloo', in: *Oud Holland* 125, nr. 1 (2012), p. 28-44.
1202. Xander van Eck, 'Rhetorics of the Pulpit', in: Lieke Stelling, Harald Hendrix, Todd M. Richardson (red.), *The Turn of the Soul; Representations of Religious Conversation in Early Modern Art and Literature; Intersections; Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture*, Leiden/Boston 2012, p. 373-392.
1203. Marianne F.D. Eekhout, 'Katholieke en protestantse herinneringscultuur in 's-Hertogenbosch: 1579 en 1585', in: *Noordbrabants Historisch Jaarboek* 29 (2012), p. 81-97.
1204. Ria Fabri, Nico van Hout, e.a., *Van Quinten Metsijs tot Peter Paul Rubens, Meesterwerken uit het Koninklijk Museum terug in de kathedraal* [tent.cat.] Onze-Lieve-Vrouwekathedraal te Antwerpen, 5 juni 2009 – 31 december 2017, Edegem 2009.
Catalogus entries door: Lars Hendrikman, e.a.
Ook in het Engels en Frans verschenen.
1205. Martine Gosselink, 'Dutch graves in Esfahan', in: Martine Gosselink, Dirk J. Tang (red.), *Iran and the Netherlands; Interwoven through the Ages*, Rotterdam 2009, p. 154-158.
1206. Edward Grasman, 'A Salute to You: Expansion under the Wings of Saint Mark', in: *Artibus et Historiae* 33, nr. 66 (2012), p. 121-132.
1207. Edward Grasman, 'Het Laatste Oordeel' van Lucas van Leyden en andere altaarstukken', in: Elizabeth den Hartog, John W. Veerman, Dirk Jan de Vries (red.), *De Pieterskerk in Leiden; Bouwgeschiedenis, inrichting en gedenktekens*, Zwolle 2011, p. 218-234.
1208. Edward Grasman, 'Het omstreden gedenkteken voor Coccejus', in: Elizabeth den Hartog, John W. Veerman, Dirk Jan de Vries (red.), *De Pieterskerk in Leiden; Bouwgeschiedenis, inrichting en gedenktekens*, Zwolle 2011, p. 396-402.
1209. Fred Greven, Brigitte Linskens, 'De restauratie', in: *Bulletin Stichting Oude Hollandse Kerken* 72 (2011), p.24-31.
1210. Elsina Groenenboom-Draai, *Oog om Oog; Jan van Hoogstraten; De Coccejaanse Venus en De Bruiloft in Salomons Tempel; Twee satires uit 1698*, Zoeterwoude 2013.
Medewerking van: Michiel Roscam Abbing.
1211. Elizabeth den Hartog, John W. Veerman, Dirk Jan de Vries (red.), *De Pieterskerk in Leiden; Bouwgeschiedenis, inrichting en gedenktekens*, Zwolle 2011.
1212. Elizabeth den Hartog, 'De gildeborden', in: Elizabeth den Hartog, John W. Veerman, Dirk Jan de Vries (red.), *De Pieterskerk in Leiden; Bouwgeschiedenis, inrichting en gedenktekens*, Zwolle 2011, p. 253-261.

1213. Régis M. de la Haye, 'Marcus Teller (1682-1728), een Maastrichtse priester-componist herontdekt', in: *De Maasgouw* 132, nr. 3 (2013), p. 96-104.
1214. Régis M. de la Haye, P.W.F.M. Hamans, *Bisdom langs de Maas: geschiedenis van de kerk in Limburg*, Maastricht 2009.
1215. Liesbeth M. Helmus, *Schilderen in opdracht. Noord-Nederlandse contracten voor altaarstukken 1485-1570*, Utrecht 2010.
1216. Paul Huys Janssen, *Zeven zeventiende-eeuwse schilderijen in het Sint Eloyen Gasthuis te Utrecht*, Utrecht 2012.
1217. Roger Janssen, Mieke M. van Zanten, *Oord van helder licht: 800 jaar Orde van het Heilig Kruis (1210-2010)*, Sint Agatha 2010.
1218. Roger Janssen, Mieke M. van Zanten, *Im Kreuz ist unser Heil = In Cruce Salus = In het kruis is ons heil; 800 Jahre klosterleben; 1210-2010 Das Kulturerbe der Kreuzherren in Westeuropa* [tent.cat.] Kloster Museum Bentlage te Rheine.
- 1219.
1220. Jan L. de Jong, *The power and the glorification: papal pretensions and the art of propaganda in the fifteenth and sixteenth centuries*, University Park 2013.
1221. Jan L. de Jong, 'Geloofwaardig tot geloof gekomen; Schilderkunst en retoriek in de Sala di Constantino van het Vaticaan Paleis', in: Zweder von Martels, Remco Regtuit (red.), *Geheimen van de retorica*, Budel 2012.
1222. Jan L. de Jong, 'Cultivating Piety. Religious Art and Artists After the Council of Trent', in: Karl Enenkel, Walter Melion (red.), *Meditatio – Refashioning the Self; Theory and Practice in Late Medieval and Early Modern Intellectual Culture*, Intersections, Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture 17, Leiden/Boston 2011, p. 367-390.
1223. Tjebbe T. de Jong, Ate K. Damstra (red.), *Van Vitus tot Titus: 500 jaar katholiek leven in Leeuwarden*, Leeuwarden 2009.
1224. Elsje van Kessel, 'How to Make an Image Work?: The presentation of the miraculous Christ Carrying the Cross at San Rocco in Venice', in: *Studiolo* 9 (2012).
1225. Bram de Klerck, 'Monti sacri in Italia e in Europa', in: *Incontri. Rivista europea di studi italiani* 24, iss. 2 (2010), p. 195-206.
1226. Bram de Klerck, 'Geschilderde altaarstukken', in: Mieke L.J. Rijnders, Patricia C. van Ulzen (red.), *Manieren van kijken, Inleiding kunstgeschiedenis [2]*, Heerlen 2010, p. 215-233.
1227. Jos Koldewey, 'St. Servatius as the Champion against Arianism, 1654', in: Lenka Stolárová & Vít Vlnas (red.), *Karel Skréta 1610-1674. His Work and his Era*, Praag 2010, p. 360-361.
1228. Justin E.A. Kroesen, Regnerus Steensma, *Kirchen in Ostfriesland und ihre mittelalterliche Ausstattung*, Petersberg 2011.

1229. Anique C. de Kruijf, Ruud Priem 'Inventariseren, waarderen, bewaren', in: *Periodiek VPW Breda. Vereniging van Pastoraal Werkenden in het Bisdom van Breda 2* (2013), p. 24-27.
1230. Anique C. de Kruijf, 'Domweg bewaard: relieken uit de Dom', in: *Handreiking, citypastoraat Domkerk Utrecht 43*, 7 (2013), p. 6-8.
1231. Anique C. de Kruijf, 'Inventariseren, waarderen, bewaren. Behoud van kerkelijk erfgoed', in: *Periodiek VPW Breda 2* (2013), p. 24-27.
1232. Anique C. de Kruijf, 'Hemelse heerlijkheid. Relieken in Hollandse kerken', in: *Bulletin Stichting Oude Hollandse Kerken 74* (2012), p. 4-28.
1233. Anique C. de Kruijf, *Miraculeus bewaard. Middeleeuwse Utrechtse relieken op reis: de schat van de oud-katholieke Gertrudiskathedraal* [proefschrift Universiteit van Amsterdam, 2010], Zutphen 2011.
1234. Anique C. de Kruijf, 'In stof zijt gij...' Enkele textiele vondsten in de reliekschat van de Utrechtse Gertrudiskathedraal', in: *Textielhistorische bijdragen 49* (2009), p. 56-73.
1235. Anique C. de Kruijf, Evelyne M.F. Verheggen, *Het hemels lichaam; Miraculeuze relieken uit de verzameling Hamers – Ijsebrand* [tent.cat.] Breda's Museum, 4 april 2009 – 24 januari 2010, Breda 2009.
Medewerking van: Harrie Hamers.
1236. Anique C. de Kruijf, 'Terug van weggeweest; De thuishkomst van Utrechtse relieken na de Reformatie', in: *Jaarboek Oud Utrecht* (2009), p. 37-66.
1237. Anique C. de Kruijf, 'Geloof, hoop, relieken', in: Anique C. de Kruijf, Evelyne M.F. Verheggen, *Het hemels lichaam; Miraculeuze relieken uit de verzameling Hamers – Ijsebrand* [tent.cat.] Breda's Museum, 4 april 2009 – 24 januari 2010, Breda 2009, p. 8-29.
1238. T. Marius van Leeuwen, Keith D. Stanglin, Marijke Tolsma (red.), *Arminius, Arminianism, and Europe: Jacobus Arminius (1559/60-1609)* [congresbundel] Universiteit Leiden, 9-10 oktober 2009, Leiden/Boston 2009.
1239. Bert W. Meijer, 'Bartholomeus Spranger and Michiel de Joncquoy in Sant'Oreste', in: *Oud Holland 124*, nr. 1 (2011), p. 38-47.
1240. Bart M.S. Minnen (red.), *'Den heyligen Sant al in Brabant'; De Sint-Martinuskerk van Wezemaal en de cultus van Sint-Job 1000-2000*, 2dln. [dl. 1 in band 1, p. 27-348: proefschrift, Radboud Universiteit Nijmegen], Averbode 2011.
Bijdragen van: Anna Bergmans, Marike de Kroon, Frans Doperé, Ingrid Geelen, Steven Marien, Luc Rombouts, Dirk van Eldere, Pierre Van Hecke.
1241. Johan R. ter Molen, Paul H. Rem, *Oranje en religie: de godsdienstige beleving van het Huis van Oranje-Nassau*, Utrecht 2013.
1242. Eelco D. Nagelsmit, 'Miracles Made to Measure: Theodoor van Loon's altarpieces for the

- Brussels Grand Beguinage', in: L. Kelchtermans, K. van der Stighelen, K. Brosens (red.), *Embracing Brussels. Art and Art Production in Brussels, 1600-1800*, Leuven 2013, p. 169-180.
1243. Eelco D. Nagelsmit, 'De begijnen als opdrachtgevers. Theodoor van Loons altaarstukken in de Brusselse Begijnhofkerk', in: S. van Sprang (red.), *Theodoor van Loon: 'pictor ingenius' en tijdgenoot van Rubens*, Gent/Kortrijk 2011, p. 62-77.
Ook in het Frans verschenen.
1244. Jan A.F.M. van Oudheusden, Harry A. Tummers (red.), *De grafzerken van de Sint-Jan te 's-Hertogenbosch*, 4 dln., 's-Hertogenbosch 2010.
1245. Juliette G. Roding, N. Hijman, 'In between the secular and the religious: the meaning, function and role in society of the funeral monument of Reinoud III of Brederode, Lord of Vianen (1491-1556), and his wife Philipotte de la Marck (+1537) in the Reformed Church of Vianen', in: K. Kodres, A. Mänd (red.), *Images and Objects in Ritual Practices in Late Medieval and Early Modern Northern and Central Europe*, Newcastle upon Tyne 2013, p. 143-163.
1246. Sonia V. Rose, Peer Schmidt, Gregor Weber (red.), *Los sueños en la cultura iberoamericana (siglos XVI-XVIII)*, Sevilla 2011.
1247. Ingmar Sillius, Arie de Groot, 'Protestants kunstbezit in Amsterdam', in: *Bulletin Stichting Oude Hollandse Kerken* 77 (2013), p. 4-17.
1248. Regnerus Steensma, *Protestantse kerken: hun pracht en kracht*, Gorredijk 2013.
Medewerking van Justin E.A. Kroesen.
1249. Regnerus Steensma, *De koorbanken in de Martinikerk te Bolsward en hun Europese context*, Gorredijk 2012.
1250. Regnerus Steensma, *De Sint-Gertrudiskerk in Workum*, Gorredijk 2010.
1251. Regnerus Steensma, *Monumentale kerken in Achtkarspelen*, Gorredijk 2010.
1252. Harry A. Tummers, 'Ontstaan en functie van grafzerken, hun kunstzinnige vormgeving en enkele karakteristieken van de Bossche zerken', in: Jan A.F.M. van Oudheusden, Harry A. Tummers (red.), *De grafzerken van de Sint-Jan te 's-Hertogenbosch*, dl 1: *Inleiding*, 's-Hertogenbosch 2010, p. 95-125.
1253. John W. Veerman, 'De orgels', in: Elizabeth den Hartog, John W. Veerman, Dirk Jan de Vries (red.), *De Pieterskerk in Leiden; Bouwgeschiedenis, inrichting en gedenktekens*, Zwolle 2011, p. 262-275.
1254. Evelyne M.F. Verheggen, 'Verering en verbeelding van pijn', in: Anique C. de Kruijf, Evelyne M.F. Verheggen, *Het hemels lichaam; Miraculeuze relieken uit de verzameling Hamers – Ijsebrand* [tent.cat.] Breda's Museum, 4 april 2009 – 24 januari 2010, Breda 2009, p. 30-51.
1255. Henk Verhoef (red.), *Het oude orgel van de Nicolaikerk te Utrecht; Kroongetuige van de Nederlandse muziekgeschiedenis*, Zutphen 2009.

1256. Mieke M. van Zanten, 'De kruisherencultuur in beeld; Iconografie van een kloosterorde', in: Roger Janssen, Mieke M. van Zanten, *Im Kreuz ist unser Heil = In Cruce Salus = In het kruis is ons heil; 800 Jahre klosterleben; 1210-2010 Das Kulturerbe der Kreuzherren in Westeuropa* [tent.cat.] Kloster Museum Bentlage te Rheine, p. 35-59.
Ook in het Duits: p. 61-83.

OVERIGE Iconografie en symboliek

1257. Yvonne L. Bleyerveld, 'De bijbelse Judith; Niet uit wellust maar als instrument van God', in: *Kunstschrift* 53, nr. 1 (2009), p. 12-19.
1258. Stijn P.M. Bussels, 'Lady Pictura and Lady Rhetorica in Mid-Sixteenth-Century Antwerp; Upgrading painting and Rhetorische by linking them to the Liberal Arts', in: Bart Ramakers (red.), *Understanding Art in Antwerp; Classicising the Popular, Popularising the Classic (1540-1580)* [congresbundel] Universiteit Groningen, 23-24 januari 2008, Leuven 2011, p. 157-172.
1259. Peter C.J. van Dael, 'Bijbelverhalen verbeeld in oude Hollandse kerken', in: *Bulletin Stichting Oude Hollandse Kerken* 75 (2012), p. 4-39.
1260. Eddy de Jongh, 'Symbolisch aangeliend', in: *Kunstschrift* 54, nr. 3 (2010), p. 14-23.
1261. Jan L. de Jong, 'Transplantation and Salvation', in: Kees W. Zimmerman (red.), *One Leg in the Grave Revisited. The Miracle of the Transplantation of the Black Leg by the Saints Cosmas and Damian*, Eelde 2013, p. 37-49.
1262. Jan L. de Jong, *Voorbij het Woord: beeldende kunst als bron van bijbeluitleg*, Zoetermeer 2009.
1263. Sophie Oosterwijk, 'Sensing death. The Danse Macabre in early modern Europe', in: Alice E. Sanger, Siv Tove Kulbrandstad Walker (red.), *Sense and the Senses in Early Modern Art and Cultural Practice*, Farnham 2012.
1264. Sophie Oosterwijk, Stephanie Knöll (red.), *Mixed metaphors: the danse macabre in medieval and early modern Europe*, Newcastle upon Tyne 2011.
1265. Frits T. Scholten, 'Ter nagedachtenis', in: *Kunstschrift* 54, nr. 3 (2010), p. 24-31.
1266. Wim H. Vroom, 'Milking the Fat Cow; A Political Allegory on the Netherlands during the Revolt', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 60, nr. 1 (2012), p. 29-41.

OVERIGE Mythologie

1267. Eddy de Jongh, 'Uyt een sacht verwijfd leven getrocken'; Odysseus ontdekt Achilles tussen de dochters van Lycomedes', in: *Kunstschrift* 56, nr. 6 (2012/2013), p. 20-27.
1268. Jan L. de Jong, 'Dido in Italian Renaissance Art. The Afterlife of a Tragic Heroine', in: *Artibus et Historiae* 30, nr. 59 (2009), p. 73-89.

1269. Eric Jan Sluijter, 'Rembrandt, Rubens and Classical Mythology: The Case of Andromeda,' in: C. Van de Velde (red.), *Classical Mythology in the Netherlands in the Age of Renaissance and Baroque*, Leuven/Parijs 2009, p. 25-66.
1270. Margriet Verhoef, 'Samen wakkeren zij de vlammen aan, gierend en blazend de hele nacht', in: *Kunstschrift* 56, nr. 6 (2012/2013), p. 40-45.

OVERIGE Anatomie

1271. Karolien J. De Clippel, 'Smashing images. The Antwerp nude between 1563 and 1585', in: Koenraad J.A. Jonckheere, Ruben Suykerbuyk (red.), *Art after Iconoclasm; Painting in the Netherlands between 1566 and 1585*, Turnhout 2012, p. 51-73.
1272. Karolien J. De Clippel, Katharina Van Cauteren, Katlijne Van der Stighelen (red.), *The Nude and the Norm in the Early Modern Low Countries*, Turnhout 2011.
1273. Karolien J. De Clippel, 'Naked or not? Some thoughts on nudity and portraiture in seventeenth-century painting', in: Katlijne Van der Stighelen, Hannelore Magnus, Bert Watteeuw (red.), *Pokerfaced; Flemish and Dutch Baroque Faces Unveiled*, Turnhout 2010, p. 141-161.
1274. Tim Huisman, 'Ken Uzelf; De verborgen boodschap van de anatomie in de zeventiende eeuw', in: Vera Bertheux, Marja Jager (red.), *De Anatomische Les; Van Rembrandt tot Damian Hurst* [tent.cat.] Gemeentemuseum Den Haag, 28 september 2013 – 5 januari 2014, Bussum 2013, p. 32-47.
1275. Tim Huisman, *The finger of God: anatomical practice in 17th-century Leiden* [proefschrift, Universiteit Leiden], Leiden 2009.
1276. Erna E. Kok, 'The Female Nude from Life: On Studio Practice and Beholder Fantasy', in: Karolien J. De Clippel, Katharina Van Cauteren, Katlijne Van der Stighelen (red.), *The Nude and the Norm in the Early Modern Low Countries*, Turnhout 2011, p. 35-50.

OVERIGE Geschiedenis

1277. Hanno Brand, Egge Knol, *Koggen, kooplieden en kantoren: de Hanze, een praktisch netwerk*, Hilversum 2009.
1278. J. Claeys, Nina L. Jaspers, Sebastiaan Ostkamp (red.), *Vier eeuwen leven en sterven aan de Dokkershaven: een archeologische opgraving van een postmiddeleeuwse stadswijk in het Scheldekwartier in Vlissingen*, Amersfoort 2010.
1279. Rimmelt Daalder, Dirk J. Tang, Leo Balai (red.), *Slaven en schepen in het Atlantisch gebied*, Leiden 2013.
1280. Maurits A. Ebben, Henk J. den Heijer, Joost C.A. Schokkenbroek (red.), *Alle streken van*

het kompas: maritieme geschiedenis in Nederland, Zutphen 2010.

1281. Marianne F.D. Eekhout, 'Celebrating a Trojan Horse. Memories of the Dutch Revolt in Breda, 1590-1650', in: Erika Kuijpers, Judith Pollmann, Johannes Müller, Jasper van der Steen (red.), *Memory Before Modernity. Memory cultures in Early Modern Europe*, Leiden 2013, p. 129-147.
1282. Marianne F.D. Eekhout, 'Herinnering in beeld. Relieken van Leidens ontzet', in: *Leids Jaarboekje voor geschiedenis en oudheidkunde van Leiden en omstreken* 103 (2011), p. 33-47.
1283. Marianne F.D. Eekhout, 'De kogel in de kerk. Herinneringen aan het beleg van Haarlem, 1573-1630', in: *Holland. Historisch Tijdschrift* 43, nr. 2 (2011), p. 108-119.
1284. Martine Gosselink, *New York, Nieuw-Amsterdam: de Nederlandse oorsprong van Manhattan* [tent.cat] South Street Seaport Museum te New York, Amsterdam 2009.
Ook in het Engels verschenen.
Medewerking van Jennifer M. Kilian.
1285. Gijs van der Ham, *Dof goud: Nederland en Ghana, 1593-1872*, Nijmegen 2013.
1286. Gijs van der Ham, *De geschiedenis van Nederland in 100 voorwerpen*, Amsterdam 2013.
1287. Jan de Hond, Tristan Mostert, *Nova Zembla*, Amsterdam 2013.
Ook in het Engels verschenen.
1288. Siegfried Huigen, Jan L. de Jong, Elmer E.P. Kolfin (red.), *The Dutch Trading Companies as Knowledge Networks*, Intersections, Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture 14, Leiden/Boston 2010.
1289. Tim Huisman, Ad J.P. Maas, *Knappe koppen; Geschiedenis van de wetenschap in Nederland*, Zwolle 2013.
1290. Christiaan J.A. Jörg, 'A short story about east-west interactions', in: *Aziatische Kunst* 40, nr. 2 (2010), p. 3-18.
1291. Marika Keblusek, 'Celebrating a Union: The Festive Entry of Friedrich, Elector Palatine, and Princess Elizabeth in the Netherlands', in: S. Smart, M.R. Wade (red.), *The Palatine Wedding of 1613; Protestant Alliance and Court Festival*, Wiesbaden 2013, p. 391-409.
1292. Marika Keblusek, Badeloch Vera Noldus (red.), *Double agents: Cultural and Political Brokerage in Early Modern Europe*, Leiden 2011.
1293. Marika Keblusek, 'The Embassy of Art: Diplomats as Cultural Brokers', in: Marika Keblusek, Badeloch Vera Noldus (red.), *Double agents: Cultural and Political Brokerage in Early Modern Europe*, Leiden 2011, p. 11-25.
1294. Marika Keblusek, 'Mercator Sapiens: Merchants as Cultural Entrepreneurs', in: Marika Keblusek, Badeloch Vera Noldus (red.), *Double agents: Cultural and Political Brokerage in Early Modern Europe*, Leiden 2011, p. 95-109.

1295. Marika Keblusek, 'The Pretext of Pictures: Artists as Cultural and Political Agents', in: Marika Keblusek, Badeloch Vera Noldus (red.), *Double agents: Cultural and Political Brokerage in Early Modern Europe*, Leiden 2011, p. 147-159.
1296. Elmer E.P. Kolfin, 'Henri van de Waal: Drie eeuwen vaderlandsche geschied-uitbeelding 1500-1800: een iconologische studie', in: P. von Naredi-Rainer (red.), *Hauptwerke der Kunstgeschichtsschreibung*, Stuttgart 2010, p. 466-469.
1297. H. Anton Kos, *Van meenten tot marken: een onderzoek naar de oorsprong en ontwikkeling van de Gooise marken en de gebruiksrechten op de gemene gronden van de Gooise markegenoten (1280-1568)* [proefschrift, Universiteit Leiden], Hilversum 2010.
1298. Deborah L. Krohn, Peter N. Miller (red.), *Dutch New York between East and West; The world of Margrieta van Varick* [tent.cat.] Bard Graduate Center te New York, 18 september 2009 – 3 januari 2010, New Haven 2009.
Catalogus entries door: Gieneke Arnolli, Titus M. Eliëns, Ebeltje Hartkamp-Jonxis, Lodewijk J. Wagenaar, e.a.
1299. Janjaap Luijt, *Van vicus tot vinex: een geschiedenis van Vleuten, De Meern en Haarzuilens*, Vleuten 2011.
1300. Badeloch Vera Noldus, 'A Spider in Its Web: Agent and Artist Michel le Blon and His Northern European Network', in: Marika Keblusek, Badeloch Vera Noldus (red.), *Double agents: Cultural and Political Brokerage in Early Modern Europe*, Leiden 2011, p. 161-191.
- 1301.
1302. Maarten R. Prak, Jan Luiten van Zanden, 'Demographic Change and Migration Flows in Holland between 1500 and 1800', in: M. van der Linden, L. Lucassen (red.), *Working on Labor. Essays in Honor of Jan Lucassen*, Leiden 2012, p. 237-245.
- 1303.
1304. Maarten R. Prak, 'The Golden Age', in: Emmeline Besamusca, Jaap Verheul (red.), *Discovering the Dutch; On Culture and Society of the Netherlands*, Amsterdam 2010, p. 97-107.
- 1305.
1306. Maarten R. Prak, 'De Nederlandse "stadsrepublieken": gilden, schutterijen en andere vormen van burgerlijke invloed', in: L. Lucassen, W. Willems (red.), *Waarom mensen in een stad willen wonen, 1200-2000*, Amsterdam 2009, p. 59-78.
Ook in het Engels verschenen (2012).
- 1307.
1308. Juliette G. Roding, 'King Solomon and the Imperial Paradigm of Christian IV (1588-1648)', in: M. Andersen, B. Boggild Johannsen, H. Johannsen (red.), *Reframing the Danish Renaissance. Problems and Prospects in a European Perspective*, Kopenhagen 2011, p. 234-242.

1309. Vibeke Roeper, Diederick Wildeman (red. en vert.), *Nova Zembla: vertelling van de derde zeiltocht om de noord en de overwintering in het Behouden Huis*, Amsterdam 2011.
1310. J. Peter Sigmond, *Zeemacht in Holland en Zeeland in de zestiende eeuw*, Hilversum 2013.
1311. J. Peter Sigmond, 'Dutch Ships Ramming Spanish Galleys, 3 October 1602', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 58, nr. 2 (2010), p. 119-126.
1312. Kees Sigmond, Sjoerd de Meer, *Een zoete belofte: suikernijverheid in Dordrecht (17de-19de eeuw)*, Jaarboek Historische Vereniging Oud-Dordrecht, Dordrecht 2012.
1313. Eveline Sint Nicolaas, 'Het harnas van graaf Hendrik', in: Diane Visser, Annemarie Vels Heijn (red.), *Hendrik, graaf van den Bergh (1573-1638); Van Spanje naar Oranje*, 's-Heerenberg 2010, p. 46-51.
1314. Marlies E. Stoter, 'Soo Godt belieft, kom ick'; De begrafenisstoet van Willem Frederik van Nassau-Dietz als spiegel an zijn netwerken', in: C.R. van den Berg, Sabine E. Craft-Giepmans, S. Groenveld, P.L. Lekkerkerk, G. Jim van der Meer Mohr, Peter A. van der Ploeg (red.), *Liber amicorum Johan ter Molen, Jaarboek Oranje-Nassau 2012*, p. 51-67.
1315. Diane Visser, Annemarie Vels Heijn (red.), *Hendrik, graaf van den Bergh (1573-1638); Van Spanje naar Oranje*, 's-Heerenberg 2010.
1316. Kees Zandvliet, 'The Dutch Overseas World in the Seventeenth Century', in: Deborah L. Krohn, Peter N. Miller (red.), *Dutch New York between East and West; The world of Margrieta van Varick* [tent.cat.] Bard Graduate Center te New York, 18 september 2009 – 3 januari 2010, New Haven 2009, p. 13-23.

OVERIGE Amsterdam

1317. Jaap-Evert Abrahamse, H. Anton Kos en Marianne van der Zwaag (red.), *Het paleis en de Dam: 400 jaar hart van de Amsterdamse grachten = The palace and Dam Square: 400 years at the heart of Amsterdam's canals*, Amsterdam 2013.
1318. Boudewijn Bakker, *Amsterdam en de grachtengordel*, Bussum 2009.
Ook in het Engels verschenen.
1319. Marten Jan Bok, 'Een wapenbord in de collectie Six geïdentificeerd: de acht kwartieren van Dr. Robbrecht van der Hoeven (1581-1641)', in: *De Nederlandsche Leeuw* 129, nr. 2 (2012), p. 71-73.
1320. Henriette de Bruyn Kops-Rahusen, 'De thuishaven van de familie Bicker', in: *Maandblad Amstelodamum* 99, nr. 1 (2012), p. 34-43.
1321. Stijn Bussels, 'Meer te verwonderen, als immer te doorgronden; Het Amsterdamse stadhuis, een overweldigende burgerspiegel', in: *Tijdschrift voor Geschiedenis* 126, nr. 2 (2013), p. 234-248.

1322. Marijke Carasso-Kok, Carry van Lakerveld, *Tussen Burgwal en Nes; De Amsterdamse Stadsbank van Lening anno 1614*, Hilversum 2009.
1323. Femke Diercks, Bas Dudok van Heel, Norbert E. Middelkoop, *Backer – Een Amsterdamse familie in beeld* [tent.cat.] Museum Willet-Holthuysen te Amsterdam, 26 november 2010 – 27 februari 2011, Zwolle 2010.
1324. Eymert-Jan H.P. Goossens, *Het Amsterdamse paleis: schat van beitel en penseel*, Zwolle 2010.
Ook in het Engels verschenen.
1325. Gijs van der Ham, 'De dominee en zijn kleinzoon; Verhaal van een familie', in: *Jaarboek Amstelodamum* 102 (2010), p. 36-61.
1326. Gijs van der Ham, 'The Clergyman and his Grandson; The Story of a Family', in: *The Rijksmuseum Bulletin* 58, nr. 4 (2010), p. 367-388.
1327. Koen Kleijn, Ernest Kurpershoek, Shinji Otani, *De grachten van Amsterdam; 400 jaar bouwen, wonen, werken en leven*, Bussum 2013.
Bijdragen van: Rob van Zoest, Boudewijn Bakker, Fred Feddes, Jaap-Evert Abrahamse, Kees Zandvliet, Ben Speet, Barbara Laan, Vincent van Rossum, Marleen Slooff.
1328. Elmer E.P. Kolfin, 'Omphalos Mundi: The Pictorial Tradition of the Theme of Amsterdam and the Four Continents, circa 1600-1665', in: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011, p. 382-392.
1329. Carly Misset (red.), *De haven van Amsterdam; zeven eeuwen ontwikkeling*, Bussum 2009.
Deel 1: *De haven tot 1876* door Roeland Gilijamse, p.11-88.
1330. Norbert E. Middelkoop, *Amsterdams Glorie; De Oude Meesters van de stad Amsterdam* [tent.cat.] Amsterdams Historisch Museum, 6 maart – 9 augustus 2009, Bussum 2009.
Ook in het Engels verschenen.
1331. Norbert E. Middelkoop, Tom van der Molen, 'Eine moderne Schutzpatronin. Die heilige Barbara und die Amsterdamer Maurerzunft', in: Anja K. Sevcík (red.), *Haně Seifertové k 75. narozeninám*, Praag 2009, p. 52-57.
1332. Leonoor van Oosterzee, Bert Gerlagh, *Langs Amsterdamse grachten: tekeningen van het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap* [tent.cat.] Museum Het Rembrandthuis te Amsterdam, 26 januari – 26 mei 2013, Varik 2013.
Ook in het Engels verschenen.
1333. Marleen Slooff, Jaap Evert Abrahamse, *Amsterdams werelderfgoed: de grachtengordel*

na 400 jaar, Amsterdam 2012.

Bijdragen over de periode voor 1700: Jaap Evert Abrahamse, Boudewijn Bakker, Guus Borger.

Gabri van Tussenbroek, *Amsterdam in 1597: kroniek van een cruciaal jaar*, Amsterdam 2009.

1334. Annemarie A.E. Vels Heijn, *400 jaar Sint-Andrieshofje in Amsterdam*, Wormerveer 2013.

1335. Pieter F. Vlaardingerbroek (red.), *De wereld aan de Amsterdamse grachten*, Amsterdam 2013.

Vier opstellen, door: Jerzy Gawronsky, Ranjith Jayasena, Gabri van Tussenbroek, Pieter F. Vlaardingerbroek.

1336. Pieter F. Vlaardingerbroek (red.), *Adriaan Dortsman 1635-1682: de ideale gracht* [tent.cat.] Museum Van Loon te Amsterdam, 8 februari – 8 juni 2013, Zwolle 2013.

1337. Pieter F. Vlaardingerbroek (red.), *De Portugese synagoge te Amsterdam*, Zwolle 2013.

Bijdragen van: David Cohen Paraira, Kees Doornenbal, Roos Keppler, Mirjam Knotter, Eloy F. Koldewij, Coert Peter Krabbe, Dik de Roon, Jos Smit, Pieter F. Vlaardingerbroek.

Ook in het Engels verschenen.

1338. Pieter F. Vlaardingerbroek, *Het paleis van de Republiek: geschiedenis van het stadhuis van Amsterdam; Geschiedenis van het stadhuis van Amsterdam*, Zwolle 2011.

1339. Lodewijk J. Wagenaar, *In het weeshuis; De zorg voor de Burgerwezen van Amsterdam 1580-1960*, Bussum 2009.

OVERIGE Overige

1340. Bernard J.H. Aikema, 'Kunst voor het volk – in de Renaissance; Enkele gedachten over een paradox', in: *Desipientia* 18, nr. 2 (2011), p. 4-5.

1341. Paul B.M. van den Akker, 'Uitzicht op de renaissance', in: *Kunstschrift* 57, nr. 2 (2013), p. 32-37.

1342. R. Barış Kıbrıs (red.), *Sultanlar, tüccarlar, ressamlar: Türk-Hollanda İlişkilerinin Başlangıcı = Sultans, merchants, painters: the early years of Turkish-Dutch relations* [tent.cat.] Suna and İnan Kıracı Foundation Pera Museum, 2012.

Medewerking van Laura van Hasselt, Eveline Sint Nicolaas.

1343. C.R. van den Berg, Sabine E. Craft-Giepmans, S. Groenveld, P.L. Lekkerkerk, G. Jim van der Meer Mohr, Peter A. van der Ploeg (red.), *Liber amicorum Johan ter Molen, Jaarboek Oranje-Nassau* 2012.

1344. Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), *Aemulatio; Imitation, emulation and invention in Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter*, Zwolle 2011.

1345. Klazina D. Botke, Elisa J. Goudriaan, Henk T. van Veen, Bouk Wierda, 'A Forgotten

- World. Florentine Patricians as Patrons, Collectors, Cultural Brokers under Medici Rule (1530-1743)', in: *Ricerche Storiche*, 42, nr. 2 (2011), p. 473-477.
1346. Stijn P.M. Bussels, Bram Van Oosterveldt, "One never sees monsters without experiencing emotion". Le merveilleux and the Sublime in Theories on French Performing Arts (1650-1750)', in: Caroline A. van Eck, Stijn P.M. Bussels, Maarten J.F. Delbeke, Jürgen F. Pieters, *Translations of the Sublime. The Early Modern Reception and Dissemination of Longinus' Peri Hupsous in Rhetoric, the Visual Arts, Architecture and the Theatre*, Intersections, Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture 24, Leiden/Boston 2012, p. 139-161.
1347. Tiemen Cocquyt, Ad J.P. Maas, *Verborgen krachten: Nederlanders op zoek naar energie* [tent.cat.] Museum Boerhaave te Leiden, 30 september 2011 - 18 maart 2012, Hilversum 2011.
1348. R. Dekoninck, Maarten J.F. Delbeke, A. Delfosse, K. Vermeir, 'Mise en image du spectacle et spectacularisation de l'image à l'âge baroque', in: *Degrés. Revue de synthèse a orientation semiologique* 2012, p. 1-14.
1349. Maarten J.F. Delbeke, Minou Schraven (red.), *Foundation, Dedication and Consecration in Early Modern Europe*, Intersections, Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture 22, Leiden/Boston 2012.
1350. Caroline A. van Eck, Stijn P.M. Bussels, *Theatricality in Early Modern Art and Architecture*, Malden/Oxford 2011.
1351. Rudi E.O. Ekkart, 'Up to a digital era', in: *The Rubenianum Quarterly* (2012) nr. 3, p. 1.
1352. Antoon F.W. Erftemeijer, *Het oor van Vincent: merkwaardige feiten uit de kunstgeschiedenis*, Haarlem 2011.
1353. Antoon F.W. Erftemeijer, *De aap van Rembrandt: kunstenaarsanekdotes van de klassieke oudheid tot heden*, Haarlem 2011.
1354. Jeroen Giltaij (red.), *Mélanger pour Marie*, Malden 2010.
Bijdragen van: Boudewijn Bakker, Elisabeth van Boetzelaer, Frans van Burkom, Quentin Buvelot, Rudi E.O. Ekkart, Albert J. Elen, Jeroen Giltaij, Ebeltje Hartkamp-Jonxis, Hans W. van Helsdingen, Hans Rappard en Charlotte van Rappard-Boon, Ella Reitsma, Carel van Tuyll van Serooskerken, Christiaan J.J. Vogelaar, Rudi Wester, Rob van Zoest, e.a.
1355. Martine Gosselink, Dirk J. Tang (red.), *Iran and the Netherlands; Interwoven through the Ages*, Rotterdam 2009.
1356. Erlend P.J.M. de Groot, 'A new discovered depiction of the embassy to Esfahan in 1651-52', in: Martine Gosselink, Dirk J. Tang (red.), *Iran and the Netherlands; Interwoven through the Ages*, Rotterdam 2009, p. 91-93.
1357. Sabine Haag, Ronald de Leeuw, Christoph Becker (red.), *Wintermärchen; Winter-Darstellungen in der europäischen Kunst von Bruegel bis Beuys* [tent.cat.] Kunsthistorisches

Museum te Wenen, 18 oktober 2011 – 8 januari 2012; Kunsthaus Zürich, 10 februari – 29 april 2012, Wenen 2011.

Catalogus entries door: Ronald de Leeuw, Volker Manuth, Pieter Roelofs, e.a.

1358. Laura van Hasselt, 'Levant ticaret odasi = The chamber of levant trade', in: R. Barış Kıbrıs (red.), *Sultanlar, tüccarlar, ressamalar: Türk-Hollanda İlişkilerinin Başlangıcı = Sultans, merchants, painters: the early years of Turkish-Dutch relations* [tent.cat.] Suna and İnan Kırac Foundation Pera Museum, 2012, p. 29-34.
1359. Anita Hopmans, Roman Koot, Lien Heyting, *Als er meer in zit ga je door; Rudolf Erik Otto Ekkart; Bij zijn afscheid als directeur van het RKD*, Den Haag 2012.
- 1360.
1361. Sander Karst, 'Off to a new Cockaigne: Dutch migrant artists in London, 1660-1715', in: *Simiolus* 37, nr. 1 (2013-2014), p. 25-60.
1362. Marika Keblusek, 'The Case of Joachim de Wicquefort and Diego Duarte', in: *English Studies* 92 (2011), p. 496-507.
1363. Marika Keblusek, 'A Tortoise in the Shell: Anglican and Royalist Experience of Exile in the 1650s', in: P. Major (red.), *Literatures of Exile in the English Revolution and its Aftermath, 1640-1690*, Farnham 2010, p.79-89.
- 1364.
1365. Marika Keblusek, 'Een zwarte doos op een buiten bij Delft: Engelse royalisten op "De Ruit" (1656-1660)', in: Elizabeth den Hartog, R.M. Deuling (red.), *Buitenplaatsen in de omgeving van Delft*, Jaarboek van de kastelenstichting Holland en Zeeland 2008-2009, p. 154-165.
1366. Marika Keblusek, 'Entertainment in Exile: Theatrical Performances at the Courts of Margaret Cavendish, Mary Stuart and Elizabeth of Bohemia', in: P. Davidson, J. Bepler (red.), *Triumphs of the Defeated: Early Modern Festivals and Messages of Legitimacy*, Wiesbaden / Wolfenbüttel 2009, p. 173-190.
1367. Joost P. Keizer, Todd M. Richardson, *The Transformation of Vernacular Expression in Early Modern Arts*, Intersections, Interdisciplinary Studies in Early Modern Culture 19, Leiden/Boston 2011.
1368. Joost P. Keizer, 'Michelangelo Out of Focus: Medievalism as Absent Life in Italian Renaissance Art', in: Alicia Montoya, Wim van Anrooij, Sophie van Romburgh (red.), *Early Modern Medievalisms: The Interplay between Scholarly Reflection and Artistic Production*, Leiden 2010, p. 391-425.
1369. Hans J.L.C. Koopmanschap, 'Archeologisch onderzoek naar het kasteel', in: Elizabeth den Hartog, *Het kasteel te Sint-Maartensdijk en zijn bewoners*, Jaarboek van de kastelenstichting Holland en Zeeland 2010, p. 47-64.

1370. Tanja G. Kootte, Inge A. Schriemer, *Vrouwen voor het voetlicht: zusters, martelaresses, poetsengelen & dominees*, Zwolle 2012.
1371. Friso Lammertse, 'Four letters from Adriaen van der Werff to the Antwerp sculptor Jan Peter van Bauscheit', in: *Simiolus* 34, nr. 2 (2009/2010), p. 119-141.
1372. Huigen Leeftang, Erik B.M. Hinterding, Harrie Knol en Jane S. Turner (red.), *The Lure of Falconry = De verlokkingen van de valkerij* [tent.cat.] Rijksmuseum te Amsterdam, 7 augustus – 15 oktober 2012, Amsterdam 2012.
1373. Ronald de Leeuw, 'Such dir den Schnee vom vergangenen Jahr...; Eine Winterreise durch Europas Kunst', in: Sabine Haag, Ronald de Leeuw, Christoph Becker (red.), *Wintermärchen; Winter-Darstellungen in der europäischen Kunst von Bruegel bis Beuys* [tent.cat.] Kunsthistorisches Museum te Wenen, 18 oktober 2011 – 8 januari 2012; Kunsthaus Zürich, 10 februari – 29 april 2012, Wenen 2011, p. 15-57.
1374. Ann-Sophie Lehmann, 'The missing sex: absence and presence of a female body part in the visual arts', in: Barbara Baert, *Fluid flesh: the body, religion and the visual arts*, Leuven 2009.
- 1375.
1376. Ruud van der Neut en Karel Schampers (red.), *Maskerade: een feestelijke optocht van kunstenaarsmaskers* [tent.cat.] De Hallen te Haarlem, 16 september – 18 november 2012, Haarlem 2012.
1377. Kasper van Ommen, 'Het gedenkteken van Carolus Clusius, prins der botanisten', in: Elizabeth den Hartog, John W. Veerman, Dirk Jan de Vries (red.), *De Pieterskerk in Leiden; Bouwgeschiedenis, inrichting en gedenktekens*, Zwolle 2011, p. 377-385.
1378. Kasper van Ommen, Hélène Cazes (red.), *Facebook in the Sixteenth Century? The Humanist and Networker Bonaventura Vulcanius*, Leiden 2010.
1379. Maarten R. Prak, 'De relatie tussen plaats en cultuur: Nederlandse culturele industrie vanuit langetermijn perspectief', in: Ed R.M. Taverne, L. de Klerk, Bart Ramakers, S. Dembski (red.), *Nederland stedenland: Continuïteit en vernieuwing*, Rotterdam 2012, p. 194-205.
1380. Maarten R. Prak, 'Loopbaan en carrière in de Gouden Eeuw', in: *De Zeventiende Eeuw* 27, nr. 2 (2011), p. 130-140.
- 1381.
1382. Martin Pruijs, Corlyn Bol, *Amsterdam, Nieuw-Amsterdam, 1609-2009: de 400-jarige band tussen Amsterdam en New York*, Naarden 2009.
- 1383.
1384. Ella Reitsma, *Duizend en meer verhalen op sterk water: 13 miljoen dieren Zoölogisch Museum Amsterdam*, Wormer 2012.

1385. Michiel V. Roscam Abbing, *Nederland waterland = Holland land of water*, Hilversum 2012.
1386. Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, 'Le vitrail hollandais et la Réforme', in: *Revue de l'art* 167 (2010), p. 51-59.
1387. Joost C.A. Schokkenbroek, Jeroen ter Brugge (red.), *Kapers & piraten: schurken of helden?*, Zutphen 2010.
1388. Ad C.J. Stijnman, 'A short-title bibliography of the Secreti by Alessio Piemontese', in: *The artist's process: technology and interpretation: proceedings of the fourth symposium of the Art Technological Source Research working group*, London 2012, p. 32-47.
1389. Ad C.J. Stijnman, 'Some thoughts on realia: material sources for art technological source research', in: *The artist's process: technology and interpretation: proceedings of the fourth symposium of the Art Technological Source Research working group*, London 2012, p. 18-20.
1390. Ad C.J. Stijnman, Mark Clarke, 'Around Theophilus: an expert meeting towards new standards in Theophilus scholarship', in: *The artist's process: technology and interpretation: proceedings of the fourth symposium of the Art Technological Source Research working group*, London 2012, p. 215-217.
1391. Eva Ströber, 'Butterflies in the art of China and the Netherlands', in: *Aziatische kunst* 41, nr. 2 (2011), p. 2-11.
1392. Jeroen F.H.J. Stumpel, 'De wereld volgens Louis Finson; Een draaikolk van conflict', in: *Kunstschrift* 56, nr. 1 (2012), p. 30-35.
1393. Tessa N. Tilroe, 'Consenting Popes? Competing Nobles; How to make theatre in seventeenth-century Rome', in: *Simulacrum* 21, nr. 2 (2012), p. 35-44.
1394. Wim Timmer, *Kroniek van Abcoude en Baambrugge*, Hilversum 2010.
Bijdrage van: Marijke Carasso-Kok.
1395. Alexander de Bruin en Anna Tummers, Shannon van Muijden (red.), *Een groots gebaar; De schenking van het Elisabeth van Thüringenfonds* [tent.cat.] Frans Hals Museum te Haarlem, 15 april – 10 juli 2011, Haarlem 2011.
1396. Jaap van der Veen, Friso Lammertse (red.), *Een kroniek voor Jeroen Giltaij*, Amsterdam 2012.
1397. John W. Veerman, "Den thorn valt", in: Elizabeth den Hartog, John W. Veerman, Dirk Jan de Vries (red.), *De Pieterskerk in Leiden; Bouwgeschiedenis, inrichting en gedenktekens*, Zwolle 2011, p. 72-90.
- 1398.
1399. Thea A.G. Vignau-Wilberg, 'Houf: excud: Verlagstätigkeit um 1600', in: Anja K. Sevcík (red.), *Haně Seifertové k 75. narozeninám*, Praag 2009, p. 77-85.

V**N****K**

1400. Lea van der Vinde, en Belle van den Berg (red.), *Vrouwen rondom Huygens* [tent.cat.]
Huygensmuseum Hofwijck en Stadsmuseum Leidschendam-Voorburg, 9 april – 27 juni 2010,
Voorburg 2010.
1401. Wim H. Vroom, 'The World Upside Down as a Political Motif', in: *The Rijksmuseum
Bulletin* 58, nr. 2 (2010), p. 103-109.

RECENSIES

1402. <http://www.uva.nl/over-de-uva/organisatie/medewerkers/content/w/e/m.a.weststeijn/m.a.weststeijn.html> Bernard J.H. Aikema, recensie van: Ulrike Öhm, 'Die Würzburger 'Tiepolo-Skizzenbücher'. Die Zeichnungsalben WS 134, 135 und 136 im Martin-von-Wagner-Museum der Universität Würzburg', Weimar 2009, in: *The Burlington Magazine* 154, nr. 1306 (2012), p. 47-48.
1403. Bernard J.H. Aikema, recensie van: David Klemm, 'Die Sammlungen der Hamburger Kunsthalle Kupferstichkabinett, II: Italienische Zeichnungen, 1450–1800', Keulen 2011, in: *Master Drawings* 50, nr. 4 (2012), p. 543-548.
1404. Bernard J.H. Aikema, recensie van: Susie Nash, 'Northern Renaissance Art', Oxford 2009, in: *The Burlington Magazine* 153, nr. 1295 (2011), p. 108.
1405. Bernard J.H. Aikema, recensie van: Maria Loh, 'Titian Remade. Repetition and the Transformation of Early Modern Italian Art', Los Angeles 2007, in: *The Burlington Magazine* 151, nr. 1270 (2009), p. 37.
1406. Stijn Alsteens, recensie van: Susan Maxwell, 'The Court Art of Friedrich Sustris. Patronage in Late Renaissance Bavaria', Farnham 2011, in: *The Burlington Magazine* 155, nr. 1319 (2013), p. 100.
1407. Stijn Alsteens, recensie van: Burton L. Dunbar (red.), 'A Corpus of Drawings in Midwestern Collections, [II B]: Sixteenth-century Northern European Drawings', Londen 2012, in: *Master Drawings* 51, nr. 1 (2013), p. 105-115.
1408. Stijn Alsteens, recensie van: Erlend de Groot, Peter van der Krogt, 'The Atlas Blaeu–van der Hem of the Austrian National Library: Descriptive Catalogue', Houten 2011, in: *Master Drawings* 48, nr. 1 (2010), p. 105-109.
1409. Reinier J. Baarsen, recensie van: Gillian Wilson et. al., 'French furniture and gilt bronzes, Baroque and Régence, Catalogue of the J. Paul Getty Museum collection', Los Angeles 2008, in: *The Burlington Magazine* 151, nr. 1275 (2009), p. 406-407.
1410. Boudewijn Bakker, recensie van: Norbert E. Middelkoop, Gusta Reichwein, Judith F.J.M. van Gent, 'De Oude Meesters van de stad Amsterdam. Schilderijen tot 1800', Bussum 2008; Norbert E. Middelkoop, Tom van der Molen, 'Amsterdams glorie. De Oude Meesters van de stad Amsterdam', Bussum 2009, in: *Maandblad Amstelodamum* 96, nr. 3 (2009), p. 135-136.
1411. Albert Blankert, recensie van: Margriet van Eikema Hommes, 'Art and allegiance in the Dutch Golden Age: the ambitions of a wealthy widow in a painted chamber by Ferdinand Bol', Amsterdam 2012, in: *The Burlington Magazine* 155, nr. 1319 (2013), p. 104-105.
1412. Yvonne L. Bleyerveld, recensie van: Joris Van Grieken, Ger Luijten, Jan Van der Stock, 'Hieronymus Cock; De renaissance in prent' [tent.cat.] M – Museum Leuven, 14 maart – 9 juni

- 2013; Institut Néerlandais te Parijs, 18 september – 15 december 2013, Parijs 2013, in: *De Boekenwereld* 29, nr. 4 (2013), p. 96-97.
1413. Yvonne L. Bleyerveld, recensie van: J. Woodall, 'Anthonis Mor: Art and Authority', Zwolle 2007, webpublicatie *BMGN - The Low Countries Historical Review* 126, nr. 1 (2011).
1414. Yvonne L. Bleyerveld, recensie van: Jos Koldewey, Alexandra Hermesdorf, Paul Huvenne (red.), 'De schilderkunst der Lage Landen I. De middeleeuwen en de zestiende eeuw', Amsterdam 2006; Hans Vlieghe, Ghislain Kieft, Christina J.A. Wansink (red.), 'De schilderkunst der Lage Landen II. De negentiende en de twintigste eeuw', Amsterdam 2007; John Sillevius, Irene Smets, Jeroen F.H.J. Stumpel, (red.), 'De schilderkunst der Lage Landen III. De negentiende en de twintigste eeuw', Amsterdam 2007, in: *BMGN - The Low Countries Historical Review* 125, nr. 1 (2010), p. 100-102.
1415. Marten Jan Bok, recensie van: P.H.J. van der Laan, R. Bessem (red.), 'Resoluties van de vroedschap van Amsterdam 1551-1565', Hilversum 2008, in: *Maandblad Amstelodamum* 97, nr. 1 (2010), p. 46-47.
1416. Sarah A. Bosmans, recensie van: Marion S. van Aken-Fehmers, Titus M. Eliëns, Suzanne M.R. Lambooy, 'Het wonder van Delfts blauw = Delftware wonderware', Den Haag 2012, in: *Vormen uit Vuur* 220, nr. 1 (2013), p. 58-59.
1417. Sarah A. Bosmans, recensie van: Wik Hoekstra-Klein, 'Projectgroep Delfts Aardewerk, Geschiedenis van de Delftse Plateelbakkerijen, Deel 14: 'De Witte Starre' 1660-1803', Delft 2007, in: *Vormen uit Vuur* 204, nr. 1 (2009), p. 49.
1418. Sarah A. Bosmans, recensie van: C. Lahaussais e.a., 'Delfts Aardewerk', Amsterdam 2008, in: *Vormen uit Vuur* 205, nr. 2 (2009), p. 35-36.
1419. Klazina D. Botke, recensie van: Sally Cornelison, 'Art and the Relic Cult of St. Antoninus in Renaissance Florence', Ashgate 2012, in: *Journal für Kunstgeschichte* 17, nr. 2/3 (2013), p. 75-78.
1420. Renger E. de Bruin, recensie van: Lidy Bultje-van Dillen e.a. (red.), 'Geschiedenis van Rhenen', Utrecht 2008; Ed Taverne, Piet Leupen, Catharina van Groningen, 'Rhenen 750 jaar stad', Utrecht 2008, in: *Oud Utrecht* 82, nr. 2 (2009), p. 44-45.
1421. Quentin Buvelot, recensie van: Eddy Schavemaker, 'Eglon van der Neer (1635/36-1703): his life and his work', Doornspijk 2010, in: *The Burlington Magazine* 155, nr. 1319 (2013), p. 106.
1422. Quentin Buvelot, 'Vermeer and Dutch painting; Rome', tentoonstellingsrecensie: Scuderie del Quirinale te Rome, 27 september 2012 – 20 januari 2013, in: *The Burlington Magazine* 154, nr. 1317 (2012), p. 872-873.
1423. Quentin Buvelot, recensie van: Diederik Bakhuys, Jasper Hillegers, Cécile Tainturier, 'Tableaux flamands et hollandais du Musée des Beaux-Arts de Rouan', Parijs/Rouan 2009, in: *The Burlington Magazine* 153, nr. 1295 (2011), p. 110.
1424. Quentin Buvelot, recensie van: Walter Liedtke, 'Vermeer: The Complete Paintings',

- Antwerpen 2008, in: *The Burlington Magazine* 152, nr. 1283 (2010), p. 109.
1425. Quentin Buvelot, 'Jacob Backer; Amsterdam and Aachen', tentoonstellingsrecensie: Rembrandthuis te Amsterdam XX – 22 februari 2009; Suermondt-Ludwig-Museum te Aken, 11 maart – 7 juni 2010, in: *The Burlington Magazine* 151, nr. 1271 (2009), p. 123-124.
1426. Quentin Buvelot, recensie van: Rebecca Parker Brienen, 'Visions of Savage Paradise: Albert Eckhout, Court Painter in Colonial Dutch Brazil', Amsterdam 2006, in: *Oud Holland* 122, nr. 2/3 (2009), p. 181-186.
1427. Karolien De Clippel, signalement van: Koenraad Brosens, Leen Kelchtermans, Katlijne Van der Stighelen (red.), 'Family Ties; Art Production and Kinship Patterns in the Early Modern Low Countries', Turnhout 2012, in: *De Zeventiende Eeuw* 29, nr. 1 (2013), p. 133.
1428. Karolien De Clippel, signalement van: Margriet van Eikema Hommes, 'Art and Allegiance in the Dutch Golden Age. The Ambitions of a Wealthy Widow in a Painted Chamber by Ferdinand Bol', Amsterdam 2012, in: *De Zeventiende Eeuw* 29, nr. 1 (2013), p. 136.
1429. Karolien De Clippel, recensie van: K.L. Belkin, 'Corpus Rubenianum Ludwig Burchard, Part XXVI: Copies and Adaptations from Renaissance and later artists. German and Netherlandish Artists', Londen/Turnhout 2009; J. Wood, 'Corpus Rubenianum Ludwig Burchard, Part XXVI: Copies and Adaptations from Renaissance and later artists. Italian Artists', 3 dln., Londen/Turnhout 2010, in: *The Burlington Magazine* 154, nr. 1307 (2012), p. 126.
1430. Karolien De Clippel, signalement van: Hans Vlieghe, 'David Teniers The Younger (1610-1690). A biography', Turnhout 2011, in: *De Zeventiende Eeuw* 28, nr. 2 (2012), p. 207.
1431. Karolien De Clippel, signalement van: D. Hirschfelder, 'Tronie und Porträt in der niederländischen Malerei des 17. Jahrhunderts', Berlijn 2008, in: *De Zeventiende Eeuw* 26, nr. 2 (2010), p. 215-216.
1432. Peter van der Coelen, 'The Imagery of Proverbs', recensie van: Walter S. Gibson, 'Figures of Speech: Picturing Proverbs in Renaissance Netherlands', Los Angeles/Londen 2010, in: *Print Quarterly* 29, nr. 1 (2012), p. 85-87.
1433. Peter van der Coelen, 'Dutch Political Prints', recensie van: Sabine Craft-Giepmans, et.al., 'Stadhouders in beeld: Beeldvorming van de stadhouders van Oranje-Nassau in contemporaine grafiek 1570-1700', Jaarboek Oranje-Nassau Museum, Rotterdam 2006, in: *Print Quarterly* 26, nr. 4 (2009), p. 418-420.
1434. Rimmelt Daalder, signalement van: R.B. Prud'homme van Reine, 'Opkomst en ondergang van Nederlands gouden vloot. Door de ogen van de zeeschilders Willem van de Velde de Oude en de Jonge', Amsterdam/Antwerpen 2009, in: *De Zeventiende Eeuw* 26, nr. 1 (2010), p. 127.
1435. Rimmelt Daalder, recensie van: M. van Groesen, 'The Representations of the Overseas World in the De Bry Collection of Voyages (1590-1634)', Leiden 2008, in: *De Zeventiende Eeuw*

25, nr. 1 (2009), p. 142-144.

1436. Femke Diercks, 'Hollands Spoor: Backers over de vloer', tentoonstellingsrecensie: Museum Willet Holthuysen te Amsterdam, 26 november 2010 – 27 februari 2011, in: *Holland Historisch Tijdschrift* 42, nr. 4 (2010), p. 327-331.
1437. Femke Diercks, 'Lakwerk in het Rijksmuseum', tentoonstellingsrecensie: Rijksmuseum te Amsterdam, 16 juni – 17 augustus 2009, in: *Aziatische kunst* 29, nr. 2 (2009), p. 42-44; en in *Historisch Tijdschrift Holland* 41, nr. 2 (2009), p. 108-110.
1438. Caroline A. van Eck, recensie van: Cammy Brothers, 'Michelangelo, Drawing and the Invention of Architecture', New Haven 2007, in: *Renaissance Quarterly* 62 (2009), p. 915-916.
1439. Xander van Eck, recensie van: Natasha T. Seaman, 'The Religious Paintings of Hendrick ter Brugghen. Reinventing Christian Painting after the Reformation in Utrecht', Farnham 2012, in: *The Burlington Magazine* 155, nr. 1319 (2013), p. 101-102.
1440. Xander van Eck, recensie van: Lyckle de Vries, 'How to create beauty: De Lairese on the theory and practice of making art; The great book of painting', Leiden 2011, in: *The Burlington Magazine* 154, nr. 1307 (2012), p. 129-130.
1441. Xander van Eck, recensie van: Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, 'Stained glass in the Netherlands before 1795', 2 dln., Amsterdam 2011, in: *Simiolus* 36, nr. 1/2 (2012), p. 115-116
1442. Xander van Eck, recensie van: Shelley Perlove, Larry Silver, 'Rembrandt's Faith. Church and Temple in the Dutch Golden Age', University Park 2009, in: *The Burlington Magazine* 152, nr. 1283 (2010), p. 106-108.
1443. Xander van Eck, recensie van: Jonathan Bikker (red.), Dutch paintings of the seventeenth century in the Rijksmuseum Amsterdam. Volume I – Artists born between 1570 and 1600, Londen/New Haven 2007; Walter Liedtke, 'Dutch paintings in the Metropolitan Museum of Art', Londen/New Haven 2007, in: *The Burlington Magazine* 151, nr. 1271 (2009), p. 103-104.
1444. Xander van Eck, recensie van: Krista de Jonge, Konrad Ottenheim, 'Unity and Discontinuity. Architectural Relationships between the Southern and Northern Low Countries (1530-1700)', Turnhout 2007, in: *The Burlington Magazine* 151, nr. 1271 (2009), p. 104.
1445. Marianne F.D. Eekhout, recensie van: Raingard Esser 'The Politics of Memory. The Writing of Partition in the seventeenth-century Low Countries', Leiden 2012, in: *Renaissance Quarterly* 65 (2012), p. 1310-1311.
1446. Titus M. Eliëns, recensie van: Jan van Campen, Ebeltje Hartkamp-Jonxis, 'Aziatische weelde: VOC-kunst in het Rijksmuseum', Zutphen 2011, in: *Aziatische Kunst* 42, nr. 1 (2012), p. 36-37.
1447. Peter J. Fuhring, 'Pierre Lepautre (1652–1716)', recensie van: Maxime Préaud, 'Pierre Lepautre', Inventaire du fonds français: Graveurs du XVIIe siècle 13, Parijs 2008, in: *Print*

Quarterly 30, nr. 1 (2013), p. 93-95.

1448. Peter J. Fuhring, recensie van: Alastair Laing et al., 'The James A. de Rothschild Bequest at Waddesdon Manor: Drawings for Architecture Design and Ornament', Waddesdon 2006, in: *Master Drawings* 51, nr. 2 (2013), p. 243-256.
1449. Jeroen Goudeau, recensie van: Christopher P. Heuer, 'The City Rehearsed; Object, Architecture, and Print in the Worlds of Hans Vredeman de Vries', Londen/New York 2009, in: *Oud Holland* 124, nr. 1 (2011), p. 57-61.
1450. Edward Grasman, recensie van: Bert W. Meijer, 'Repertory of Dutch and Flemish paintings in Italian public collections; III, Piedmont and Valle d'Aosta', 2dln., Florence 2011, in: *Oud Holland* 125, nr. 4 (2012), p. 221-225.
1451. Frans Grijzenhout, recensie van: Peter Altena, 'Gerrit Paape (1752-1803). Levens en werken', Nijmegen 2012, webpublicatie *BMGN - The Low Countries Historical Review* 128, nr. 4 (2013), nr. 92.
1452. Frans Grijzenhout, recensie van: Ann Jensen Adams, 'Public faces and private identities in seventeenth-century Holland: portraiture and the production of community', Cambridge 2009, in: *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 126, nr. 2 (2011), p. 120-121.
1453. Frans Grijzenhout, recensie van: Ann Jensen Adams, 'Public Faces and Private Identities in Seventeenth-Century Holland: Portraiture and the Production of Community', Cambridge 2009, in: *BMGN - The Low Countries Historical Review* 126, nr. 2 (2011), p. 120-121.
1454. Frans Grijzenhout, recensie van: Bert Timmermans, 'Patronen van patronage in het zeventiende-eeuwse Antwerpen: een elite als actor binnen een kunstwereld', Amsterdam 2008, in: *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 125, nr. 4 (2010), p. 137-139.
1455. Frans Grijzenhout, recensie van: Bert Timmermans, 'Patronen van patronage in het zeventiende-eeuwse Antwerpen. Een elite als actor binnen een kunstwereld', Amsterdam 2008, in: *BMGN - The Low Countries Historical Review* 125, nr. 4 (2010), p. 137-139.
1456. J.Freek Heijbroek, recensie van: Rodney Shirley, 'Courtiers and Cannibals, Angels and Amazons. The Art of the Decorative Cartographic Titlepage', Houten 2009, in: *De Boekenwereld* 29, nr. 5 (2013), p. 80-82.
1457. Marloes Hemmer, signalement van: Mary Bryan H. Curd, 'Flemish and Dutch Artists in Early Modern England. Collaboration and Competition 1460-1680', Farnham 2010, in: *De Zeventiende Eeuw* 28, nr. 1 (2012), p. 98-99.
1458. Marlies Hemmer, signalement van: Anton W.A. Boschloo, Jacquelyn N. Coutré, Stephanie S. Dickey, Nicolette C. Sluijter-Seijffert (red.), 'Aemulatio; Imitation, emulation and invention in

- Netherlandish art from 1500 to 1800; Essays in honor of Eric Jan Sluijter', Zwolle 2011, in: *De Zeventiende Eeuw* 28, nr. 1 (2012), p. 104-105.
1459. Paul Huys Janssen, 'Flemish landscape, Lille', tentoonstellingsrecensie: Palais des Beaux-Arts te Lille, 6 oktober 2012 – 14 januari 2014, in: *The Burlington Magazine* 155, nr. 1319 (2013), p. 118-119.
1460. Paul Huys Janssen, recensie van: Kerry Barrett, 'Pieter Soutman. Life and oeuvre', Amsterdam/Philadelphia 2012, in: *The Burlington Magazine* 154, nr. 1314 (2012), p. 641.
1461. Koenraad Jonckheere, recensie van: Blaise Ducos, 'Frans Pourbus le jeune (1569-1622): Le portrait d'apparat à l'aube du Grand Siècle. Entre Habsbourg, Médicis et Bourbons', Dijon 2011, webpublicatie *Historians of Netherlandish Art*, november 2013.
1462. Koenraad Jonckheere, recensie van: Mia M. Mochizuki, 'The Netherlandish Image after Iconoclasm, 1566-1672. Material Religion in the Dutch Golden Age', Aldershot 2008, in: *BMGN - The Low Countries Historical Review* 125, nr. 1 (2010), p. 114-115.
1463. Jan L. de Jong, recensie van: Jutta Götzmann, 'Römische Grabmäler der Hochrenaissance. Typologie – Ikonographie – Still', Münster 2010, in: *The Burlington Magazine* 154, nr. 1313 (2012), p. 581.
1464. Jan L. de Jong, recensie van: Alexander Nagel, 'The Controversy of Renaissance Art', Chicago 2011, in: *Renaissance Quarterly* 65, nr. 3 (2012), p. 884-885.
1465. Jan L. de Jong, recensie van: Luba Freedman, 'Classical Myths in Italian Renaissance Painting', Cambridge 2011, in: *Renaissance Quarterly* 65, nr. 2 (2012), p. 519-521.
1466. Jan L. de Jong, recensie van: Claudia La Malfa, 'Pintoricchio a Roma. La seduzione dell'antico', Milaan 2009, in: *Renaissance Quarterly* 63, nr. 1 (2010), p. 250-251.
1467. Christiaan J.A. Jörg, recensie van: William R. Sargent, 'Treasures of Chinese Export Porcelain from the Peabody Essex Museum', New Haven 2012, in: *Aziatische kunst* 42, nr. 4 (2012), p. 33-37.
1468. Marika Keblusek, signalement van: Friso Lammertse, Pieter Biesboer, F. Meyer, 'Salomon, Jan, Joseph en Dirck de Bray. Vier schilders in één gezin', Zwolle 2008, in: *De Zeventiende Eeuw* 26, nr. 2 (2010), p. 213-214.
1469. Marika Keblusek, signalement van: Henk van Nierop, E. Grabowsky, Anita Janssen, Huigen Leeftang, G. Verhoeven (red.), 'Romeyn de Hooghe. De verbeelding van de late Gouden Eeuw', Zwolle 2008, in: *De Zeventiende Eeuw* 26, nr. 2 (2010), p. 216-217.
1470. Marika Keblusek, recensie van: R. Rasch (red.), 'Driehonderd brieven over muziek van, aan en rond Constantijn Huygens, I, Inleiding en register, II, Brieven', Hilversum 2007, webpublicatie *BMGN - The Low Countries Historical Review* 124, nr. 2 (2009).
1471. Marika Keblusek, webrecensie van: J.M.M. Hermans (red.), 'De

Franekeruniversiteitsbibliotheek in de zeventiende eeuw. Beleid en belang van een academiebibliotheek', Hilversum 2007, in: *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 124 (2009).

1472. Christl M. Klinkert, recensie van: Marion Boers, 'De Noord-Nederlandse kunsthandel in de eerste helft van de zeventiende eeuw', Hilversum 2012, in: *Holland, Historisch Tijdschrift* 45, nr. 3/4 (2013), p. 182.
1473. Wouter T. Kloek, recensie van: Marianne van der Zwaag, Renske Cohen Tervaert (red.), 'Opstand als opdracht = The Batavian Commissions' [tent.cat.] Koninklijk Paleis te Amsterdam, 1 juli – 18 september 2011, Amsterdam 2011, in: *Maandblad Amstelodamum* 98, nr. 4 (2011), p. 190-192.
1474. Elmer E.P. Kolfin, signalement van: Erlend de Groot, 'The world of a seventeenth century collector. The atlas Blaeu-Van der Hem of the Austrian National Library', Houten 2006, in: *De Zeventiende Eeuw* 25, nr. 1 (2009), p. 154-155.
1475. Everhard Korthals Altes, recensie van: Reinhold Baumstark (red.), 'Kurfürst Johann Wilhelm Bilder', 3 dln., München 2009, in: *The Burlington Magazine* 152, nr. 1288 (2010), p. 475-476.
1476. Frauke K. Laarmann-Westdijk, recensie van: Peter B.R. van den Brink, Bernd Wolfgang Lindemann, 'Cornelis Bega; Eleganz und raue Sitten' [tent.cat.] Suermondt-Ludwig-Museum te Aken, 15 maart – 10 juni 2012; Staatliche Museen zu Berlin, Berlijn, 29 juni – 30 september 2012, München 2012, in: *Sehepunkte* 13, nr. 11 (2013).
1477. Friso Lammertse 'Peter Lely. London', tentoonstellingsrecensie: The Courtauld Gallery te Londen, 11 oktober 2012 – 13 januari 2013, in: *The Burlington Magazine* 155, nr. 1320 (2013), p. 188-189.
1478. Friso Lammertse, 'Abraham Bloemaert; Utrecht and Schwerin', tentoonstellingsrecensie: Centraal Museum te Utrecht 11 november 2011 – 5 februari 2012; Staatliches Museum Schwerin te Schwerin, 24 februari – 28 mei 2012, in: *The Burlington Magazine* 154, nr. 1307 (2012), p. 141-142.
1479. Rudie van Leeuwen, recensie van: Ann Jensen Adams, 'Public Faces and Private Identities in Seventeenth-Century Holland: Portraiture and the Production of Community', Cambridge 2009, webpublicatie *Historians of Netherlandish Art*, april 2011.
1480. Mireille Madou, recensie van: Didier Martens, 'Peinture flamande en goût ibérique aud Xvème et XVIème siècles', Brussel 2010, in: *Oud Holland* 126, nr. 1 (2013), p. 49-51.
1481. Fred G. Meijer, recensie van: Tanya Paul, et. al., 'Elegance and Refinement. The Still-Life Paintings of Willem van Aelst', New York 2012, in: *The Burlington Magazine* 155, nr. 1319 (2013), p. 105-106.

1482. Tom van der Molen, 'Hollands Spoor: oude meesters', tentoonstellingsrecensie: *Amsterdams Historisch Museum*, 6 maart – 9 augustus 2009, in: *Holland Historisch Tijdschrift* 41, nr. 2 (2009), p. 101-107.
1483. Manon van der Mullen, recensie van: Ad C.J. Stijnman, 'Engraving and etching 1400-2000: a history of the development of manual intaglio printmaking processes', Londen/Houten 2012, in: *De Boekenwereld* 29, nr. 5 (2013), p. 86-87.
1484. Henk F.K. van Nierop, recensie van: John L. Price, 'Dutch culture in the Golden Age', Londen 2011, in: *Reviews in history* (2011), p. 1124.
1485. Harm T. Nijboer, recensie van: Veerle De Laet, 'Brussel binnenskamers. Kunst- en luxebezit in het spanningsveld tussen hof en stad, 1600-1735', Amsterdam 2011, webpublicatie *BMGN - The Low Countries Historical Review* 128, nr. 2 (2013), nr. 65.
1486. Harm T. Nijboer, recensie van: Veerle De Laet, 'Brussel binnenskamers: kunst- en luxebezit in het spanningsveld tussen hof en stad, 1600-1735', Amsterdam 2011, in: *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 128, nr. 3 (2013), review 65.
1487. Harm T. Nijboer, recensie van: Bert Timmermans, 'Patronen van patronage in het zeventiende-eeuwse Antwerpen: een elite als actor binnen een kunstwereld', Amsterdam 2008, in: *Tijdschrift voor Sociale en Economische Geschiedenis* 6, nr. 1 (2009), p. 127-128.
1488. Sophie Oosterwijk, recensie van: Jan A.F.M. van Oudheusden, Harry A. Tummers (red.), 'De grafzerken van de Sint-Jan te 's-Hertogenbosch', 4 dln., 's-Hertogenbosch 2010, in: *Noordbrabants Historisch Jaarboek* 28 (2011), p. 212-213.
1489. Willem Jan Pantus, recensie van: Toon Janssen, 'Naar best vermogen. Een geschiedenis van twee Nijmeegse weeshuizen (1558-2008)', Nijmegen 2009, in: *Jaarboek Numaga* 58 (2011), p. 170-171.
1490. Michiel C. Plomp, recensie van: Jaap Bolten, 'Abraham Bloemaert c. 1565-1651. The Drawings', 2 dln., Oegstgeest 2007, in: *Oud Holland* 125, nr. 4 (2012), p. 215-220.
1491. Michiel C. Plomp, recensie van: Annemarie Sefes, 'Die Sammlungen der Hamburger Kunsthalle Kupferstichkabinett, Band 3: Niederländische Zeichnungen 1450-1850', Wenen/Keulen/Weimar 2011, in: *The Burlington Magazine* 154, nr. 1307 (2012), p. 127-128.
1492. Michiel C. Plomp, recensie van: Jane S. Turner, with contributions by Felice Stampfle, 'Dutch Drawings in the Pierpont Morgan Library: Seventeenth to Nineteenth Centuries', New York 2006, in: *Master Drawings* 47, nr. 1 (2009), p. 96-100.
1493. Rosalien van der Poel, recensie van: Ferry M. Bertholet, 'Concubines en Courtisanes: De Vrouw in de Chinese Erotische Kunst', Brussel 2010, in: *Aziatische kunst* 41, nr. 1 (2011), p. 35-37.
- 1494.
1495. Maarten R. Prak, recensie van: S.A.C. Dudok van Heel, 'Van Amsterdamse burgers tot

- Europese aristocraten. Hun geschiedenis en hun portretten. De Heijnen-maagschap 1400-1800', Den Haag 2008, in: *BMGN - The Low Countries Historical Review* 125, nr. 4 (2010), p. 118-121.
- 1496.
1497. Ink de Pree-Dommisse, recensie van: Jan van Campen, Ebeltje Hartkamp-Jonxis, 'Aziatische weelde: VOC-kunst in het Rijksmuseum', Zutphen 2011, in: *Vormen uit Vuur* 217, nr. 2 (2012), p. 52-53.
1498. Ink de Pree-Dommisse, recensie van: Luisa Vinhais, Jorge Welsh (red.), 'Kraakporcelain, The rise of global trade in the late 16th and early 17th centuries', Londen 2008, in: *Vormen uit Vuur* 205, nr. 2 (2009), p. 39-40.
1499. Pieter Roelofs, recensie van: Ariane van Suchtelen, Arthur K. Wheelock (red.), 'Dutch Cityscapes of the Golden Age' [tent.cat.] Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis te Den Haag, 11 oktober 2008 – 11 januari 2009; National Gallery of Art te Washington, 1 februari – 3 mei 2009, Zwolle 2008; Peter C. Sutton (red.), 'Jan van der Heyden (1637-1712)' [tent.cat.] Bruce Museum te Greenwich, 16 september 2006 – 10 januari 2007; Rijksmuseum Amsterdam, 1 februari – 30 april 2007, New Haven/Londen 2006, webpublicatie *Historians of Netherlandish Art*, april 2010.
1500. Jaco Rutgers, 'The Business of Prints in Amsterdam's Golden Age', recensie van: Elmer E.P. Kolfin, Jaap van der Veen (red.), 'Gedrukt tot Amsterdam; Amsterdamse prentmakers en -uitgevers in de Gouden Eeuw' [tent.cat.] Museum Het Rembrandthuis te Amsterdam, 24 juni – 18 september 2011, Zwolle 2011., in: *Print Quarterly* 30, nr. 1 (2013), p. 90-92.
1501. Jaco Rutgers, recensie van: Henk van Nierop, Ellen Gravowsky, Anouk Janssen (red.), 'Romeyn de Hooghe: De verbeelding van de late Gouden Eeuw' [tent.cat.] Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam, 10 december 2008 – 8 maart 2009, Zwolle 2008; Joseph B. Dallett, 'Romeyn de Hooghe. Virtuoso Etcher' [tent.cat.] Herbert F. Johnson Museum of Art te Ithaca, 8 augustus 2009 – 11 oktober 2009, Ithaca 2009, webpublicatie *Historians of Netherlandish Art*, november 2010.
1502. Jef M.P. Schaeps, recensie van: Stefaan Hautekeete, 'Tekeningen van Rembrandt en zijn leerlingen in de verzameling van Jean De Grez = Dessins de Rembrandt et ses élèves', Brussel 2005, in: *Oud Holland* 125, nr. 1 (2012), p. 55-58.
1503. Jef M.P. Schaeps, recensie van: Garrelt Verhoeven en Sytze van der Veen. 'De Hollandse Mercurius. Een Haarlems jaarboek uit de zeventiende eeuw', Haarlem 2011, in: *De Boekenwereld* 28, nr. 4 (2012), p. 260-261.
1504. Eddy Schavemaker, 'Cornelis Bega. Aachen and Berlin', tentoonstellingsrecensie: Suermondt-Ludwig-Museum te Aken, 15 maart – 10 juni 2012; Staatliche Museen zu Berlin, Berlijn, 29 juni – 30 september 2012, in: *The Burlington Magazine* 154, nr. 1315 (2012), p. 727-728.

1505. Frits T. Scholten, recensie van: Pieter Vlaardingerbroek, 'Het paleis van de Republiek. Geschiedenis van het stadhuis van Amsterdam', Zwolle 2011, in: *Maandblad Amstelodamum* 99, nr. 2 (2012), p. 92-96.
1506. Frits T. Scholten, recensie van: Jane Bassett, 'The Craftsman Reveiled. Adriaen de Vries. Sculptor in Bronze', in: *The Burlington Magazine* 151, nr. 1280 (2009), p. 776-778.
1507. Manfred S. Sellink, recensie van: Matthijs IJssink, 'Bosch en Bruegel als Bosch. Kunst over kunst bij Pieter Bruegel (c. 1528-1569) en Jheronimus Bosch (c. 1450-1516)', Edam 2009, in: *The Burlington Magazine* 154, nr. 1307 (2012), p. 124-125.
1508. Manfred S. Sellink, 'Hans Vredeman de Vries', recensie van: Christopher P. Heuer, 'The City Rehearsed: Object, Architecture, and Print in the Worlds of Hans Vredeman de Vries', Londen/New York 2008, in: *Print Quarterly* 29, nr. 2 (2012), p. 227-229.
1509. J. Peter Sigmond, recensie van: M. Ebben, H. den Heijer, J. Schokkenbroek (red.), 'Alle streken van het kompas. Maritieme geschiedenis in Nederland', Zutphen 2010, webpublicatie *BMGN - The Low Countries Historical Review* 126, nr. 4 (2011).
1510. J. Peter Sigmond, recensie van: J. Pijzel-Dommisse, T.M. Eliëns, 'Glinsterend glas. 1500 Jaar Europese glaskunst. De collectie van het Gemeentemuseum Den Haag', Zwolle 2009, webpublicatie *BMGN - The Low Countries Historical Review* 126, nr. 1 (2011).
1511. J. Peter Sigmond, recensie van: R.B. Prud'homme van Reine, 'Opkomst en ondergang van Nederlands gouden vloot. Door de ogen van de zeeschilders Willem van de Velde de Oude en de Jonge', Amsterdam/Antwerpen 2009, webpublicatie *BMGN - The Low Countries Historical Review* 125, nr. 4 (2010).
1512. Ariane van Suchtelen, recensie van: Pieter Roelofs, 'Hendrick Avercamp, De meester van het ijsgezicht' [tent.cat.] Rijksmuseum te Amsterdam, 21 november 2009 – 15 februari 2010; National Gallery of Art te Washington, 21 maart – 5 juli 2010, Amsterdam 2009, in: *Oud Holland* 124, nr. 2 (2011), p. 48-56.
1513. Garbri van Tussenbroek, recensie van: Eloy F. Koldeweij (red.), 'Stuc; Kunst en Techniek', Zwolle 2010, in: *Bulletin KNOB* 109, nr. 5 (2010), p. 201-202.
1514. Ilja M. Veldman, recensie van: Zsuzsanna van Ruyven-Zeman, Arjan R. de Koomen, Antonie L.H. Hage, Jan Piet Filedt Kok (red.), 'De cartons van de Sint-Janskerk in Gouda = The Cartoons of the Sint-Janskerk in Gouda', Delft 2012, in: *The Burlington Magazine* 155, nr. 1319 (2013), p. 99.
1515. Evelyne M.F. Verheggen, 'Decorative Borders for Children's Good Wishes', recensie van: Leontine Buijnsters-Smets, 'Decoratieve prenten met geschreven wensen 1670-1870', Nijmegen 2007, in: *Print Quarterly* 27, nr. 3 (2010), p. 326-327.
1516. Thea A.G. Vignau-Wilberg, recensie van: Susan Maxwell, 'The Court Art of Friedrich

- Sustris – Patronage in Late Renaissance Bavaria', Farnham/Burlington 2010, webpublicatie *Historians of Netherlandish Art*, april 2012.
1517. Jeroen van der Vliet, recensie van: Christina Deggim, 'Hafenleben in Mittelalter und früher Neuzeit', Hamburg 2005, in: *The Northern Mariner/Le marin du nord* 21, nr. 3 (2011), p. 292-294.
1518. Annette de Vries, signalement van: K. Van der Stighelen, B. Watteeuw (red.), 'Pokerfaced. Flemish and Dutch Baroque Faces Unveiled', Turnhout 2010, in: *De Zeventiende Eeuw* 28, nr. 1 (2012), p. 102-103.
1519. Annette de Vries, signalement van: Anita Jansen (red.), *De portretfabriek van Michiel van Mierevelt (1566-1641)* [tent.cat.] Museum Het Prinsenhof te Delft, 24 september 2011 - 8 januari 2012, Delft 2011, in: *De Zeventiende Eeuw* 28, nr. 1 (2012), p. 105.
1520. Annette de Vries, signalement van: J.P. Sigmond, Eveline Sint Nicolaas, 'Kijken naar geschiedenis. Onderzoeken en tentoonstellen van historische voorwerpen', Zwolle 2009, in: *De Zeventiende Eeuw* 27, nr. 1 (2011), p. 117-118.
1521. Annette de Vries, signalement van: Femke Diercks, 'Backer. Een Amsterdamse familie in beeld', Zwolle 2010, in: *De Zeventiende Eeuw* 27, nr. 1 (2011), p. 120.
1522. Annette de Vries, recensie van: Marten Jan Bok et al., 'At Home in the Golden Age. Masterpieces from the SØR Rusche Collection' [tent.cat.] Kunsthal te Rotterdam, 9 februari – 18 mei 2008, Zwolle 2008, webpublicatie *Historians of Netherlandish Art*, april 2011.
1523. Annette de Vries, signalement van: Natasja Peeters (red.), 'Invisible Hands? The Role and Status of the Painter's Journeyman in the Low Countries c. 1450-c. 1650', Leuven 2007, in: *De Zeventiende Eeuw* 26, nr. 1 (2010).
1524. Lyckle de Vries, recensie van: Paul Knolle, Everhard Korthals Altes (red.), 'Nicolaas Verkolje 1673-1746. De fluwelen hand' [tent.cat.] Rijksmuseum Twenthe te Enschede, 5 februari – 12 juni 2011, Zwolle 2011, in: *Oud Holland* 125, nr. 2/3 (2012), p. 148-150.
1525. Arvi Wattel, recensie van: Giancarlo Fiorenza, 'Dosso Dossi. Paintings of Myth, Magic, and the antique', University Park 2008, in: *The Burlington Magazine* 152, nr. 1291 (2010), p. 680-681.
1526. Gregor J.M. Weber, 'Vermeer and Van Meegeren; The Hague, Dresden and Edinburgh; Rotterdam', tentoonstellingsrecensie, Gemäldegalerie Alte Meister te Dresden – 28 november 2010; National Gallery of Scotland te Edinburgh, 10 december 2010 – 13 maart 2011, in: *The Burlington Magazine* 152, nr. 1291 (2010), p. 697-699.
1527. Mariët Westermann, recensie van: Svetlana Alpers, 'The Art of Describing: Dutch Art in the Seventeenth Century', 1983, in: *The Burlington Magazine* 153, nr. 1301 (2011), p. 532-536.
1528. Thijs Weststeijn, recensie van: Joost Keizer, Todd M. Richardson (red.), 'The

- Transformation of Vernacular Expression in Early Modern Arts', Leiden/Boston 2012, webpublicatie *BMGN - The Low Countries Historical Review* 128, nr. 1 (2013), nr. 1.
1529. Thijs Weststeijn, signalement van: Edwin Buijsen, Charles Dumas, Volker Manuth (red.), 'Face Book; Studies on Dutch and Flemish Portraiture of the 16th-18th Centuries; Liber Amicorum Presented to Rudolf E.O. Ekkart', Leiden 2012, in: *De Zeventiende Eeuw* 29, nr. 1 (2013), p. 134-135.
1530. Thijs Weststeijn, signalement van: Peter Furhing, Barbara Brejon de Lavergnée, Marianne Grivel et. al. (red.), 'L'Estampe au Grand Siècle. Etudes offertes à Maxime Préaud', Parijs 2010, in: *De Zeventiende Eeuw* 28, nr. 1 (2012), p. 99-100.
1531. Thijs Weststeijn, signalement van: Olivier Bonfait, Antoinette Le Normand-Romain, et. al. (red.), 'Les Pays-Bas': Perspective. La revue de L'INHA: Actualités de la recherche en histoire de l'art' 4 (2011), in: *De Zeventiende Eeuw* 28, nr. 1 (2012), p. 104.
1532. Thijs Weststeijn, recensie van: Judith F.J.M. van Gent, *Bartholomeus van der Helst (ca. 1613-1670); Een studie naar zijn leven en werk* [ook als proefschrift, Universiteit Utrecht], Zwolle 2011, webpublicatie *Historians of Netherlandish Art*, november 2012.
1533. Thijs Weststeijn, recensie van: Peter van den Brink, Jaap van der Veen et al., 'Jacob Backer (1608/9-1651)' [tent.cat.] Museum Het Rembrandthuis te Amsterdam, 29 november 2008 – 22 februari 2009; Suermondt-Ludwig-Museum te Aken, 12 maart – 5 juni 2009, Zwolle 2008, webpublicatie *Historians of Netherlandish Art*, november 2010.
1534. Thijs Weststeijn, recensie van: Ann-Sophie Lehmann, Herman Roodenburg (red.), 'Body and Embodiment in Netherlandish Art', *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek* 58 (2007-2008), Zwolle 2008, webpublicatie *Historians of Netherlandish Art*, april 2010.
1535. Annemarie de Wildt, recensie van: Frans Thuijs, 'De ware Jaco. Jacob Frederik Muller, alias Jaco (1690-1718), zijn criminele wereld, zijn berechting en zijn leven na de dood', Hilversum 2008, in: *Maandblad Amstelodamum* 96, nr. 2 (2009), p. 95-96.
1536. Arno A. Witte, recensie van: Patrizia Cavazzini, 'Painting as business in early seventeenth-century Rome', University Park 2008, in: *Simiolus* 34, nr. 1 (2009/2010), p. 65-68.
1537. Kees Zandvliet, recensie van: Marc Hamelers, 'Kaarten van Amsterdam, 1538-1865; Kaarten van Amsterdam, 1866-2012', 2 dln., Bussum 2013, in: *Maandblad Amstelodamum* 100, nr. 3/4 (2013), p. 179-181.
1538. Kees Zandvliet, recensie van: Piet Emmer, Jos Gommans, 'Rijk aan de rand van de wereld. De geschiedenis van Nederland overzee 1600-1800', Amsterdam 2012, webpublicatie *BMGN - The Low Countries Historical Review* 128, nr. 2 (2013), nr. 50.
1539. Kees Zandvliet, recensie van: P.J. Knegtman, 'Amsterdam. Een geschiedenis', Amsterdam 2011, in: *Maandblad Amstelodamum* 99, nr. 1 (2012), p. 47-48.

V**N****K**

1540. Kees Zandvliet, recensie van: I. Wladimiroff, 'De kaart van een verzwegen vriendschap. Nicolaes Witsen en Andrej Winius en de Nederlandse cartografie van Rusland', Groningen 2008, webpublicatie *BMGN - The Low Countries Historical Review* 125, nr. 1 (2010).
1541. Kees Zandvliet, recensie van: Hoang Anh Tuan, 'Silk for Silver. Dutch-Vietnamese Relations, 1637-1700', Leiden/Boston 2007, in: *BMGN - The Low Countries Historical Review* 124, nr. 1 (2009), p. 110-112.
1542. Kees Zandvliet, recensie van: J.E. Abrahamse, Marijke Carasso-Kok, E. Schmitz (red.), 'De verbeelde wereld. Liber amicorum voor Boudewijn Bakker', Bussum 2008, in: *Maandblad Amstelodamum* 96, nr. 2 (2009), p. 94-95.

PROEFSCHRIFTEN

1543. Junko Aono, *Imitation and innovation: Dutch genre painting 1680-1750 and its reception of the Golden Age* [proefschrift, Universiteit van Amsterdam 2011].
1544. Remmelt Daalder, *Van de Velde & Zoon, zeeschilders: het bedrijf van Willem van de Velde de Oude en Willem van de Velde de Jonge, 1640-1707* [proefschrift, Universiteit van Amsterdam 2013].
1545. Karin Groen, *Paintings in the laboratory: scientific examination for art history and conservation* [proefschrift, Universiteit van Amsterdam 2011].
1546. Erna E. Kok, *Culturele ondernemers in de Gouden Eeuw: de artistieke en sociaal-economische strategieën van Jacob Backer, Govert Flinck, Ferdinand Bol en Joachim van Sandrart* [proefschrift, Universiteit van Amsterdam 2013].
1547. Robert van Langh, *Technical studies of renaissance bronzes: the use of neutron imaging and time-of-flight neutron diffraction in the studies of the manufacture and determination of historical copper and alloys* [proefschrift, Technische Universiteit Delft, 2012].
1548. Almut Pollmer-Schmidt, *Kirchenbilder. Der Kirchenraum in der holländischen Malerei um 1650* [proefschrift, Universiteit Leiden 2011].
1549. Daniel de Souza Leão Vieira, *Topografias imaginárias: a paisagem política do Brasil holandês em Frans Post, 1637-1669* [proefschrift, Universiteit Leiden, 2010].
1550. Anna Tummers, *The fingerprint of an old master: on connoisseurship of Dutch and Flemish seventeenth-century paintings: recent debates and seventeenth-century insights* [proefschrift, Universiteit van Amsterdam 2009].
1551. Abbie L.S. Vandivere, *From the ground up: surface and sub-surface effects in fifteenth- and sixteenth-century Netherlandish paintings* [proefschrift, Universiteit van Amsterdam 2013].
1552. Jørgen Wadum, *Technical art history: painters' supports and studio practices of Rembrandt, Dou and Vermeer* [proefschrift, Universiteit van Amsterdam 2009].
1553. Margreet J.G. Wolters, *Met kool en krijt: de functie van de ondertekeningen in de schilderijen van Joachim Beuckelaer* [proefschrift, Rijksuniversiteit Groningen 2011].
1554. Tijana Žakula, *Reforming Dutch art: Gerard de Lairesse on beauty, morals and class* [proefschrift, Universiteit Utrecht 2013].

NAMENINDEX Auteurs**A**

Aalst, Loek van
Adriaans-van Schaik, Ank
Aikema, Bernard J.H.
Aken-Fehmers, Marion S. van
Akker, Paul B.M. van den
Alsteens, Stijn
Aono, Junko
Arnolli, Gieneke
Asperen de Boer, J.R.J.

B

Baars, Rosanne
Baarsen, Reinier J.
Baetens, Jan Dirk
Baija, Hubert
Bakker, Boudewijn
Beentjes, Tonny P.C.
Begheyn-Huisman, Marja I.T.
Beliën, Paul A.M.
Benders, Zeph
Bennekom, Joosje van
Berge-Gebaud, Mária van
Bergh-Hoogterp, Louise E. van den
Bertheux, Vera
Biemond, Dirk Jan
Biesboer, Pieter
Bijl, Martin
Bijl de Vroe, Fusien M.
Bikker, Jonathan
Bisanz-Prakken, Marian
Blaauw, Sible L. de
Blankert, Albert
Bleyerveld, Yvonne L.

V

N

K

Bloemberg, Ninke
Blok, Rhea Sylvia
Blokhuis, Marco
Blonk, Dirk Izaäk
Blotkamp, Carel H.
Boers, Thijs
Boers-Goosens, Marion E.W.
Boersma, Annetje
Bok, Marten Jan
Bol, Marjolijn A.H.
Bolten, Jaap
Bommel, Maarten R. van
Boogert, Bob C. van den
Boonstra, Janrense
Boschloo, Anton W.A.
Bosma, Marja
Bosman, Cécile
Bosmans, Sarah A.
Botke, Klazina D.
Bracken, William Worth
Brain, Thomas
Breebaart, Iskander
Brink, Peter B.R. van den
Brink, Sanne ten
Brink, Trudi (J.G.)
Brinkgreve, Francine
Broersma, Geerte
Broos, Ben P.J.
Brouwer, Ronald E.
Bruijne, Rozanne de
Bruin, Alexander de
Bruin, Renger E. de
Bruyn, Josua
Bruyn Kops-Rahusen, Henriette de
Bueren, Truus van (G.)

V**N****K**

Buijsters-Smets, Leontine M.A.

Buijs, Hans

Buijsen, Edwin

Bull, Duncan

Burghout, Frederike M.

Burkom, Frans van

Bussels, Stijn P.M.

Buvelot, Quentin

Byvanck, F. Valentijn

C

Campen, Jan van

Carasso, Deirdre

Carasso-Kok, Marijke

Caspers, Charlotte

Clercq, Nicholas le

Clippel, Karolien J. De

Cocquyt, Tiemen

Coelen, Peter J.G. van der

Coenen, Baukje

Cohen Tervaert, Renske

Colenbrander, Herman T.

Colenbrander, Sjoukje

Craft-Giepmans, Sabine E.

D

Daalder, Remmelt

Dael, Peter C.J. Van

Damme, Wilfried J.L.M. Van

Delbeke, Maarten J.F.

Dessens, Henk J.A.

Dibbits, Taco

Diercks, Femke

Dijkman, Wim

Domela Nieuwenhuis, Erik N.

V

Donkersloot, Wietske
 Dolfin, Marceline
 Driever, Yvette S.
 Druten, Terry van
 Dückers, Rob A.M.J.
 Dudok van Heel, Bas (S.A.C.)
 Duin, Paul H.J.C. van
 Duits, Rembrandt A.D.
 Dullaart, Ellis
 Dumas, Charles
 Duparc, Frederik J. (Frits)
 Duysters, Kristin

E

Eck, Caroline A. van
 Eck, Xander van (A.)
 Eekhout, Marianne F.D.
 Eerenbeemd, Angelique van den
 Eikema Hommes, Margriet H. van
 Ekkart, Rudi E.O.
 Elen, Albert J.
 Eliëns, Titus M.
 Ellens, Kie
 Emmens, Karel
 Endlich, John
 Erftemeijer, Antoon F.W.
 Erkelens, Wies (A.M.L.E.)
 Erkens, Sander
 Es, Jonieke B. van
 Evers, Mels

F

Falkenburg, Reindert L.
 Faries, Molly A.
 Filedt Kok, Jan Piet

N**K**

V

N

K

Fitski, Menno
Fock, C. Willemijn
Folmer-von Oven, Thera
Franken, Michiel
Froment, Emilie M.
Fuhring, Peter J.

G

Gaba-van Dongen, Alexandra
Garachon, Isabelle
Garthoff, Nadja
Gastel, J. Joris van
Geelen, Elisabeth H.M.
Gent, Judith F.J.M. van
Gerlagh, Bert (A.W.)
Geurdes, Felice
Gilijamse, Roeland
Giltaij, Jeroen
Goede-Broug, Ursula de
Goedings, Truusje (G.J.E.)
Gompel, Dave van
Goossens, Eymert-Jan H.P.
Gordenker, Emilie E.S.
Gosselink, Martine
Goudeau, Jeroen
Goudriaan, Elisa J.
Graaf, Florence de (Floor)
Grasman, Edward
Gration, Jonathan
Greven, Fred
Grevenstein-Kruse, Anne G.A. van

Grijzenhout, Frans
Groen, Karin
Groeneweg, Hans

V

Groeneweg, Irene
Groot, Agnes C.T.
Groot, Arie de
Groot, Erlend P.J.M. de
Groot, Wim de
Gulik, Robien van

H

Haan, David G.C. de
Haan, Johan B.H. De
Hagelskamp, Christina
Ham, Gijs van der
Hardeman, Doede L.
Harmanni, Richard
Hartkamp-Begemann, Egbert
Hartkamp-Jonxis, Ebeltje
Hartog, Elizabeth den
Hasselt, Laura van
Haveman, Mariëtte
Haye, Régis M. de la
Hecht, Peter A.
Hees, Alwin van
Heijbroek, J. Freek
Helmus, Liesbeth M.
Helsdingen, Hans W. van
Hendrikman, Lars
Hermans, Lex
Hermens, Erma (H.H.M.)
Heslenfeld, Marijke
Heugten, Sjraar van
Hillegers, Jasper
Hinterding, Erik B.M.
Hodel, Rudy
Hoekstra-Klein, Wik
Hofstede, Annigje C.H.

N

K

V**N****K**

Hond, Jan de
 Hoogsteder, Willem Jan
 Horn, Hendrik J.
 Hout, Guus van den (A.H.P.J.)
 Hoving, Ab J.
 Hoving, Joost
 Hovinga-van Eijsden, Fransje
 Huijskens, Godelieve (M.G.P.)
 Huisman, Tim
 Hunen, Michiel van
 Hut, Margreet van der
 Huys Janssen, Paul

I

IJssennagger, Nelleke
 Ilsink, Matthijs

J

Jaeger, Lotte
 Jager, Angela
 Jansen, Anita
 Jansen, Guido M.C.
 Jansen, Dirk Jacob
 Jaspers, Nina L.
 Janssen, Elsje
 Jong, Catherine de
 Jong, Jan L. de
 Jong, Koos de
 Jong, Maartje de
 Jong, Tjebbe T. de
 Jongejan, Meike
 Jongh, Eddy de
 Jongstra, Jaap
 Jonker, Menno
 Jörg, Christiaan J.A.

V**N****K****K**

Kaldenbach, Kees
Kamerling, Trineke
Kamermans, Johan A.
Kampen, Dennis H. van
Karst, Sander
Karuvits, Oleg
Keblusek, Marika
Keijzer, Sara
Keizer, Joost P.
Keppler, Roos
Kessel, Elsje van
Kesteren, Annemartine van
Kieft, Ghislain J.P.
Kilian, Jennifer M.
Kinkelder, Marijke C. de
Klaver, Sanne
Klerck, Bram (A.R.)
Klinkert, Christi M.
Kloek, Wouter T.
Klooster, Agnita van 't
Klück, Elly
Klusener, Reinier
Knol, Egge
Knolle, Paul
Knotter, Mirjam
Kok, Erna E.
Koldewey, Anna C.
Koldewey, Eloy F.
Koldewey, Jos (A.M.)
Kolfin, Elmer E.P.
Kooij, Paul van
Koomen, Arjan R. de
Koopmanschap, Hans J.L.C.

V**N****K**

Koopstra, Anna
 Korthals Altes, Everhard
 Kos, H. Anton
 Kosten, Jan
 Krabbe, Coert Peter
 Kraker, Adriaan M.J. de
 Kroesen, Justin E.A.
 Kruijsen, Barbara M.J.
 Kruijf, Anique C. de
 Kruip, Marjolijn
 Krul, Annelien
 Kurpershoek, Ernest
 Kuus, Saskia
 Kwakernaak, Astrid

L

Laan, Barbara M.
 Laar, Michiel A.A.M. van de
 Laarmann-Westdijk, Frauke K.
 Laemers, Suzanne
 Lakerveld, Carry van
 Lamain, Bodill
 Lambooy, Suzanne M.R.
 Lammertse, Friso
 Landsman, Rozemarijn
 Langh, Robert van
 Laurentius, Frans
 Leeftang, Huigen
 Leeftang, Micha
 Leerdam, Andrea van
 Leesberg, Marjolein
 Leeuw, Henny de
 Leeuw, Ronald de
 Leeuwen, Rudie van
 Lehmann, Ann-Sophie

V

N

K

Lemmens, Gerard T.M.
Liefkes, J. Reino
Linskens, Brigitte
Locher, Hans (J.L.)
Löffler, Erik P.
Loon, Annelies van
Lootsma, Hilbert
Löwensteyn, Machteld
Luijt, Janjaap
Luijten, Ger
Lunsingh Scheurleer, Pauline C.M.

M

Maartense, Karel
Maas, Ad J.P.
Madou, Mireille
Manuth, Volker
Marchand, Pauline J.
Marchesi, Monica
Mark, Bieke van der
Marvelde, Mireille te
Mechelen, Marga K. van
Meer, Sjoerd de
Meer Mohr, G. Jim van der
Meer Mohr, Quirine van der
Megens, Luc
Meij-Tolsma, Marijke van der
Meijer, Bert W.
Meijer, Fred G.
Meloni, Sabrina
Meuwissen, Daantje
Meyere, Jos A.L. de
Middelkoop, Norbert E.
Miedema, Hessel
Mijnlieff, Ewoud

V

N

K

Minnen, Bart M.S.
Molen, Johan R.
Molen, Tom van der
Mortier, Bianca M. du
Mostert, Tristan
Muijden, Shannon van der
Müller-Schirmer, Andrea

N

Nachbahr, Robbert A.M.
Nagelsmit, Eelco D.
Nederlof, Alexandra
Neut, Ruud van der
Nierop, Henk F.H. van
Niessen, Judith
Nijboer, Harm T.
Nijenhuis-ten Arve, Wilma
Nijstad, Saam
Noble, Petria
Noldus, Badeloch Vera

O

Olde Meierink, Ben (L.H.M.)
Olde Monnikhof, Nikki
Ommen, Kasper van
Oosterwijk, Anne van
Oosterwijk, Sophie
Oosterzee, Leonoor van
Os, Henk W. van
Ostkamp, Sebastiaan
Ott, Antoon
Otter, Berber C.M.
Otter, Herman den
Overpelt, Laura

V**N****K****P**

Paarlberg, Sander
Pantus, Willem Jan
Pappot, Arie
Pelsdonk, Jan E.L.
Peters, Elmer
Pijzel-Dommisse, Jet (H.H.)
Ploeg, Peter A. van der
Poel, Rosalien van der
Plomp, Michiel C.
Pollmer-Schmidt, Almut
Prak, Maarten R.
Pree-Dommisse, Ink de
Priem, Ruud
Pruijs, Martin
Puttelaar, Carla van de

R

Ragetli, Kim
Rappard-Boon, Charlotte van
Reintjens, Melina
Reitsma, Ella (A.E.)
Rem, Paul H.
Reynaerts, Jenny A.H.
Rietveld, Sophie
Rijdt, Robert-Jan A. te
Rijen, Jean-Pierre W.H.A. van
Rijnders, Mieke L.J.
Rikken, Marringje E.
Roding, Juliette G.
Roelofs, Pieter
Roemer, Bert van de (G.M.)
Roscam Abbing, Michiel V.
Rosenberg, Herman P.L.
Run, Tatjana van

V

N

K

Runia, Epco
Rus, Suzanne
Rutgers, Jaco
Ruyven-Zeman, Zsuzsanna van

S

Sanders, George P.
Sasse van Ysselt, Dorine van (T.J.J.J.M.)
Schaeps, Jef M.P.
Schaik, Anne-Marieke J.I. van
Schampers, Karel
Schapelhouman, Marijn
Scharloo, Marjan
Schatborn, Peter
Schavemaker, Eddy
Schillemans, Robert
Schoemaker, Laurens M.
Schokkenbroek, Joost C.A.
Scholten, Constance L.H.
Scholten, Frits T.
Schoonhoven, Barbara
Schoor, Frank van de
Schopping, Hans
Schraven, Minou
Schreuder, Catrien
Schriemer, Inge A.
Schuit, Harrie
Schwartz, Gary
Schwartz, Leslie A.
Segal, Sam
Sellink, Manfred S.
Sigmond, J. Peter
Sillius, Ingmar
Simon Thomas, Mienke W.C.
Sint Nicolaas, Eveline

V**N****K**

Sloten, Leonore van
 Sluijter, Eric Jan
 Sluijter-Seijffert, Nicolette C.
 Sluiter, Guus
 Sman, Gert Jan J. van der
 Smeek-Metz, Erika
 Smit, Adelheid
 Smit, Hillie
 Souza Leão Vieira, Daniel de
 Spielberg, Femke
 Spek, Jacqueline van der
 Speleers, Lidwien
 Speybroeck, Daan K.L. Van
 Spits, Elisabeth K.
 Spits, Jet (H.)
 Staal, Casper H.
 Staal, Monique
 Stamps, Laura
 Steen, Quirine L. van der
 Steensma, Regnerus
 Steland, Anne Charlotte
 Stemerding, Surya
 Stijnman, Ad C.J.
 Stols-Witlox, Maartje J.N.
 Stoppelenburg, Nettie
 Stoter, Marlies E.
 Straten, Roelof van
 Ströber, Eva
 Stumpel, Jeroen F.H.J.
 Suchtelen, Ariane van
 Sulenta, Lisette
 Sun, Jing

T

V

Taatgen, Alice
 Tamis, Dorien
 Tauber, Gwen
 Tennent, Norman H.
 Terra, Sabine
 Teske, Jef
 Thiel, Pieter J.J. van
 Thorissen, Emy
 Tiethoff-Spliethoff, Marieke E.
 Tilanus, Louk (J.L.L.)
 Tilroe, Tessa N.
 Tolboom, Hendrik-Jan
 Tolsma, Marijke
 Tonkelaar, Emilie den
 Treffers, Bert (A.)
 Tuinen, Ilona van
 Tummers, Anna (J.C.)
 Tummers, Harry A.
 Tümpel, Christian L.
 Tussenbroek, Gabri van
 Tuyll van Serooskerken, Carel van

U

Ulzen, Patricia C. van

V

Vandivere, Abbie L.S.
 Vasques Dias, Miko
 Veelenturf, Kees (C.A.)
 Veen, Henk T. van
 Veen, Jaap van der
 Veerman, John W.
 Vehoff, Ellen
 Velden, Frank H.V. van der
 Veldman, Ilja M.

N**K**

V

Vels Heijn, Annemarie A.E.
 Verhaar, Guus
 Verhave, Johanneke
 Verheggen, Evelyne M.F.
 Verhoef, Henk
 Verhoef, Margriet
 Vermet, Bernard M.
 Vermeulen, Ingrid R.
 Verslype, Ige
 Vervoort, Renilde L.E.M.
 Vignau Wilberg-Schuurman, Thea A.G.
 Viallé, Cynthia
 Vinde, Lea van der
 Visser, Diane
 Vlaardingerbroek, Pieter F.
 Vliet, Jeroen van der
 Voigtmann, Carolien
 Vogelaar, Christiaan J.J.
 Vos, Anton
 Vreeken, Bert (H.)
 Vries, Annette de
 Vries, Lyckle de
 Vroom, Wim H.

W

Wadum, Jørgen
 Wagenaar, Lodewijk J.
 Wal, Durkje van der
 Wal, Gijsbert van der
 Waiboer, Adriaan E.
 Wallert, Arie
 Wamel, Marieke van
 Wattel, Arvi
 Weber, Gregor J.M.
 Wegen, Derk H. van

N**K**

V**N****K**

Werd, Guido de
 Wester, Rudi
 Westermann, Mariët
 Westgeest, Helen F.
 Weststeijn, Thijs (M.A.)
 Wetering, Ernst van de
 Wilde, Evelien de
 Wildeman, Diederick (G.J.D.)
 Wildt, Annemarie de
 Willemsen, Annemarieke
 Winkel, Marieke de
 Witte, Arno A.
 Wolf, Ineke
 Wolters, Margreet J.G.
 Wuestman, Gerdien E.

Z

Žakula, Tijana
 Zandvliet, Kees (C.J.)
 Zanten, Mieke M. van
 Zeldenrust, Manja
 Zelen, Joyce
 Zelfde, Reinier van 't
 Zijl, Ida van (M.I.E.)
 Zijlmans, Kitty (C.J.M.)
 Zijverden, Jan van
 Zilverschoon, Jacoline
 Zoest, Rob van
 Zwaag, Marianne van der

V**N****K****OVER DE SAMENSTELLERS**

Karolien De Clippel is als universitair hoofddocent verbonden aan het Departement Geschiedenis en Kunstgeschiedenis van de Universiteit Utrecht, redactielid van *Simiolus* en *De Zeventiende Eeuw* en voorzitter van de OSK-sectie Beeldende kunst tot 1850. In 2002 promoveerde zij met een dissertatie over de zeventiende-eeuwse Brabantse genreschilder Joos van Craesbeeck.

Femke Diercks studeerde kunstgeschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen met als specialisatie kunstnijverheid en collectiegeschiedenis. Sindsdien is ze als junior conservator kunstnijverheid verbonden geweest aan het Rijksmuseum. Na een intermezzo in Museum De Lakenhal in Leiden, keerde zij in 2012 terug naar het Rijksmuseum als junior conservator glas en ceramiek.

Anna Koldewej studeerde aan de Radbouduniversiteit Nijmegen met als specialisatie de zeventiende eeuw. Tijdens haar studie liep ze onder andere stage in Oxford en was ze redacteur van *Desipientia Kunsthistorisch Tijdschrift* en bestuurslid bij Organisatie Studenten Kunstgeschiedenis 1977. Op dit moment werkt ze als zelfstandig onderzoeker en inventarisant.

Anne-Maria van Egmond is promovendus aan de Universiteit van Amsterdam en doet onderzoek naar ambachtslieden aan het Hollandse hof (1350-1430). Tevens redigeerde ze de bundel *Medieval Art in the Northern Netherlands. New facts and figures* die in oktober 2014 verschenen is. Van Egmond is VNK bestuurslid en verantwoordelijk voor de totstandkoming van de VNK bibliografie.

NOG GEEN LID VAN DE VNK?

De Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici wil kunst- en architectuurhistorici in Nederland bij elkaar brengen en kennisoverdracht, ontmoeting en discussie binnen het vakgebied bevorderen. Dat doen we onder andere door het organiseren van bijeenkomsten, door het uitgeven van een bulletin *Kunsthistorici* en door een actieve website en social media.

Meer dan 1000 kunst- en architectuurhistorici in Nederland en daarbuiten zijn al lid van de VNK. Als lid blijf je op de hoogte van het laatste nieuws uit het vakgebied en krijg je de mogelijkheid regelmatig collega's te ontmoeten en je netwerk uit te breiden. Studenten en mensen zonder baan kunnen bovendien voor een lager tarief lid worden.

Aanmelden?

Stuur een email naar de ledenadministratie: M.L.M.deRidder@uu.nl en vermeld hierin achternaam, voorletters en titel, priv. adres, postcode + woonplaats, geslacht, afstudeerrichting en e-mailadres.

De kosten van het lidmaatschap, inclusief het abonnement op *Kunsthistorici*, zijn € 30 per jaar of € 23 (zonder betaalde baan en studenten).

www.kunsthistorici.nl

COLOFON

De Bibliografie Beeldende kunst en kunstnijverheid 1550-1700 (2009-2013) is een uitgave van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici (VNK)
2014

Samenstelling: Anna Koldewey

Inleiding: Karolien de Clippel, Femke Diercks

Coördinatie en redactie: Anne-Maria van Egmond, VNK

Opmaak: Annemiek Rens, VNK

Vormgeving: Janna & Hilde Meeus, www.meeusontwerpt.nl

Redactieadres: Anne-Maria van Egmond, bibliografie@kunsthistorici.nl

Bestuur VNK

prof. dr. Claudine Chavannes-Mazel, voorzitter

Renske Cohen Tervaert MA, secretaris

Ellis Dullaart MA, penningmeester

dr. Annette de Vries

Terry van Druten MA

Anne-Maria van Egmond MA

dr. Merlijn Hurx

drs. Judith Niessen

Postadres secretaris

VNK

Postbus 1410

3500 BK Utrecht

info@kunsthistorici.nl

Secretariaat & Ledenadministratie

Marie-Louise de Ridder

Postbus 1410

3500 BK Utrecht

secretariat@kunsthistorici.nl

(030) 253 64 37 (vrijdag 10-14 uur)

www.kunsthistorici.nl

© Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van de afbeeldingen volgens wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, worden verzocht zich tot de redactie te wenden.